

**Rariora mvsei Besleriani quae olim Basilivs et Michael Rvpertvs Besleri
collegerunt, aeneisque tabvlis ad vivvm incisa evvlgarvnt / nunc
commentariolo illustrata a Johanne Henrico Lochnero ... denovo Ivci
pvblica commisit et lavdationem ejvs fvnebrem adjecit maestissimus
parens Michael Fridercvus Lochnerus.**

Contributors

Besler, Basilius, 1561-1629.
Besler, Michael Rupert, 1607-1661.
Lochner, Michael Friedrich, 1662-1720.
Lochner, Johann Heinrich, 1695-1715.

Publication/Creation

[Nuremberg] : [publisher not identified], 1716.

Persistent URL

<https://wellcomecollection.org/works/nrfme6u2>

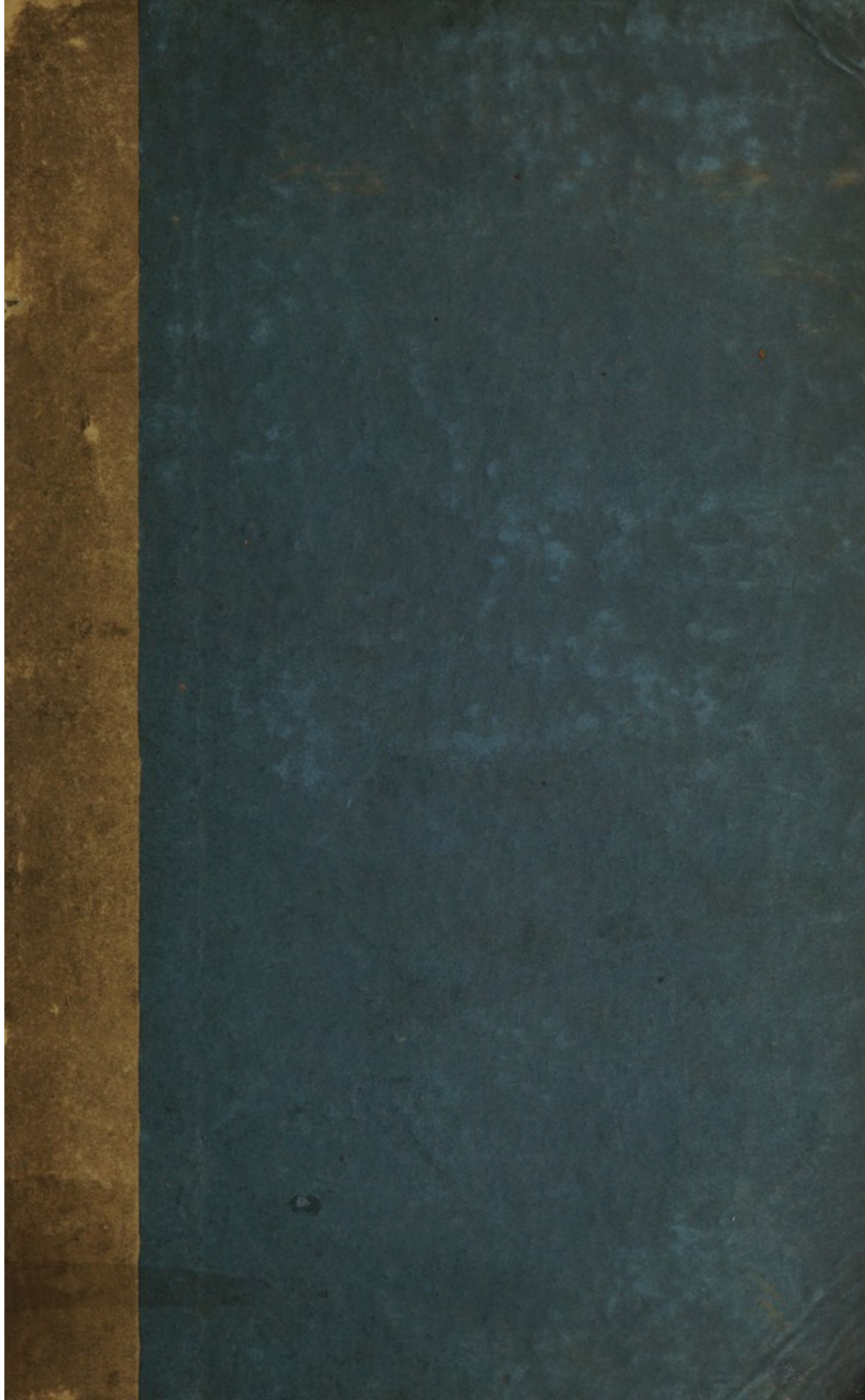
License and attribution

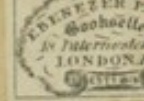
This work has been identified as being free of known restrictions under copyright law, including all related and neighbouring rights and is being made available under the Creative Commons, Public Domain Mark.

You can copy, modify, distribute and perform the work, even for commercial purposes, without asking permission.

Wellcome Collection
183 Euston Road
London NW1 2BE UK
T +44 (0)20 7611 8722
E library@wellcomecollection.org
<https://wellcomecollection.org>

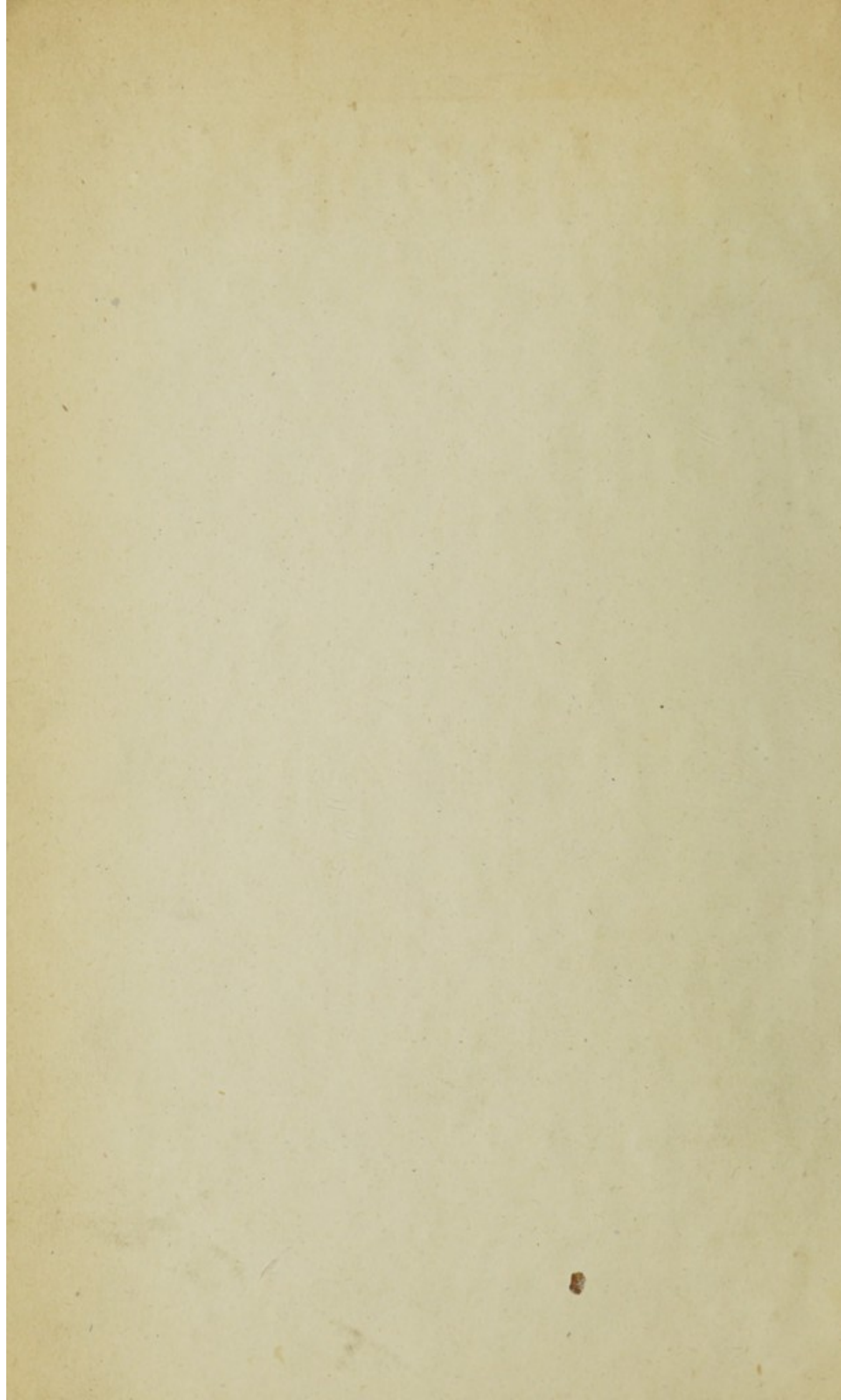
187 ✓
33898/0

N. II. m. 25

LOCHNER. (S. H.)

0.5.10

19 g 4389

4389
RARIORA
MVSEI BESLERIANI

quae olim

BASILIVS

et

MICHAEL RVPERTVS

BESLERI

collegerunt,

AENEISQVE TABVLIS AD VIVVM

INCISA EVVLGARVNT:

nunc commentariolo illustrata

a

JOHANNÉ HENRICO

LOCHNERO,

VT VIRTVTI TOY MAKARITOV

EXSTARET MONVMENTVM, DENVO LVCI

PVBlicAE COMMISIT ET LAVDATIONEM EJVS

EVNEBREM ADJECIT

maestissimus Parens

MICHAEL FRIDERICVS

LOCHNERVS

ARCHIATER CAES. ACAD. LEO-

POLD. CAROL. NAT. CVR. EPHEM.

DIRECTOR.

ANNO O. R. M DCC XVI.

736

RARIORA

MUSEI BESTERIANI

BASILIS

et

MICHAEL RUPERTVS

BESTLERI

VENISQVE TABVLIS AD VIVVM

INGISA EVVLGARANT:

hunc commentis illustrat

JOHANNES HENRICO

LOCHNERO

ET VIRTVTIT TOY MAKARITOV

EXSTARET MONVMENTVM, DVNO LAVD

PUBLICAE COMITET ET LAVDATIONEM RVS

RVNEM ADREIT

in officinis Pateris

MICHAEL FRIDERICVS

LOCHNERVS

ARCHIATRE CAROL ACAD LEO

POLO CAROL NAT. CAR. EFFRAT

DIRECTOR

MAJOR & JUNIOR

M

VSEI BESLERIANI haec RARIORA,

aeneis tantum Tabulis in lucem edita, cur nunc addita descriptione, ne mancum semiperfectumque amplius foret opusculum, denuo prodeat, *BENEVOLE LECTOR*, non sine ingentis doloris renovatione paucis accipe. Capiebatur Filius heu! quondam meus unicuſ, a prima ſtatim ſtudiis apta Juventute, ut librorum et liberalium artium, ita maxime Hiftoriae naturalis amore, ad quam ab Auctoribus, qui in ſupelleſtile mea libraria, pro modulo tenuitatis meae ſuperſunt rariores, elegantiffimisque figuris aeri incifis inſtructi, magis magisque alliciebatur. Auxerat praeterea in ſtudio hoc progreſſus Theca officinalibus uti vocant referta, majoraque deſuper incrementa eidem dederat conſortium, quod cum commilitone contraxit, Juvene ad optima quaeque nato, ac omnibus animi formaeque dotibus inſtructiſſimo, *Engellandio Juniore*, cujus *Parens Baſilii Beſleri Muſeum*, ad ſe haereditatis jure devolutum poſſidet, Amicorum, quos a prima ſtatim aetate mihi concilia-veram, certiſſimus. Occaſio hinc illi nata, toties de rarioribus hoc in Muſeo contentis diſſerendi, et quorum haecenus in aeneis tabulis vide-rat tantum ectypa, prototypa nunc inſpiciendi. Audiverat me olim circa Praxeos medicae initia, nudis his Tabulis, a tot Viris doctiſſimis ex-petitam deſcriptionem deſtinallſſe, cumque ob tot Praxeos catena-ta certe impedimenta me praepeditum cerneret, ſe manum huic la-bori admove-re velle, ſpoſpondit. Repreſſi primitus hos juveniles praeco-cesque impetus, aſt quoties, illo acrius inſtante, onus humeris ejus minime ferendum praedicerem, toties enixiſſimis precibus obſtabat, meamque ad hoc opus perficiendum implorabat opem operamque. Laceſſitus tot precibus, victuſ tandem, ne igniculos erga ſtadium elegan-tiſſimum reſtinguerem, ſed nutrire potius, magisque reſuſcitarem, me tandem exorare paſſus ſum. Detexi ipſi fontes Hiftoriae naturalis in Bibliotheca mea exſtantes, et quae jam olim circa Clinices primor-dia, de his Beſlerianis Rarioribus ſchedis ille veram confuſaneis, ipſi porrigo. Meminiſſe dolet, imo horret animus, quo perſuſus gaudio has

lacinias exceperit, tanquam futura prima hujus opusculi indimenta. Collectis quotidie ex variis Auctoribus optimis subsidiis, crevit sub manibus, in hanc quam cernis molem. Noricas tandem cum Vitebergensibus Musis commutaturus, hoc quicquid est, mihi reliquit, ulterius in itineribus per Belgium, Angliam Galliasque tandem suscipiendis, locupletaturus, ultimamque in reditu limam et manum cum DEO et die admoturus. Sed spes hominum fallaces! Numini etenim placuit iter in Patriam ipsi coelestem imperare, ut spretis his naturae terrestribus, coelestibus frueretur gazis. Infelicem felicissimi Filii parentem, qui animi aegritudine ob Nati unici praematurum obitum obrutus, quotidie fere morior, quippe

Homo toties moritur, quoties amittit suos.

Sed quid amissum doleo et mortuum, quem tenet Olympus. Vivit ille vita aeternum meliore nactus aevum; Derelictum me potius queror et expositum tot aerumnis, tot calamitatibus, tot mundi immundi illecebris, tot inquietudinibus, frustra enim quietem quaerimus anxii, dum terra caeli nos tenet exules. O! si liceret cum illo conjungi, chorisque beatis interesse; haec votorum summa meorum! Placuit tamen et placebit semper, DEO quod placet, nec enim plus dolori et luctui, quam voluntati Divinae concedo, cui refragari nefas semper duxi mortepiandum; haec Divini Numinis Voluntas, modum ut haecenus sic porro quoque maerori ponat precor; quippe

Hoc meo levamen

*Dolori dolor ipse fert, mihi que
quo doleo magis, est minus dolendum.*

Sed redeundum mihi in viam, et ad tristes beatissimi Filii sedulitatis has reliquias, quas toties reposui, quoties illas literato orbi tradere, seculo hoc maleferiato, judicandique prurigne refertissimo, in animum inducerem. Obluctabatur maxime argumenti tenuitas, cum Musea Besleriana, illo tempore lucem conspexerint, quo Historia naturalis primitus excoli coepit, hodieque proletaria illa, quae rariora credidit Besleri aevum; accessit et hoc, quod methodo accuratissima, qua naturalis Historiae Studium hodie fulget, minime gaudeant, sed in Tabulis his, praesertim quae lapides continent, indisposita paene omnia, nulloque decenti congesta ordine, et quae plura adhuc alia supersunt, dentatis et aculeatis vitilitigatorum, rigidiorumque Censorum morsibus exposita. Dubius sic haerens de manumissione hujus opusculi, vicit tandem publicae utilitatis studium, praesertim cum Rariora haec Beslerorum, figuris solis tantum constantia, tanto tamen literati orbis dignata fuerint favore, ut Viri in studio naturali vere Principes, illa ob figurarum elegantiam, et ad naturae leges expressam concinnitatem, non laudare tantum, sed impensius commendare haud erubuerint. Accessit
sol-

sollicita efflagitatio plurimorum, has Tabulas commentariolo illustratas desiderantium, cum melioris spei pollicitatione, fore ut cum alia Musea, licet tempore pariter illo, quo prima historia naturalis incrementa cepit, edita fuerint, in pretio tamen existant, singulari studio conquirantur, et de novo recudantur; his Rarioribus Beslerianis pariter non defuturos emptores. Maxime autem me movit desideratissimi Filii ^{τῆ μακαρίτης} impensus huius labor, et adhibita in iisdem eruendis ex tot Auctoribus (citra ^{φιλαυτίαν} hoc dictum esto,) assiduitas, quo temporis illud spatium, quod juvenilis aetas alias ludicris transigere consuevit, huic impendere constituit operi. Quod si decor ille desit pagellis his, iudicii acumen, quod studium hoc postulat, desideratque aevi huius ^{ὕπου φιλία}, omniaque nunc censentium illicita licentia, quibus Veneris etiam scandalium calumniari non est piaculum, meminerint quaeso, hoc quidquid est, e manu Juvenis XVII. annorum, vixdum in physicis tironis, et de grege novitiorum in arte medica prodiisse, ut non mirum sit, naevulis hinc inde conspersas esse pagellas. Limatiora hoc in studio forte dedisset, si haec ipsa post absolutum studium, iterque ad externos praemeditatum, adhibitis posterioribus et sapientioribus cogitationibus, (praefiscini dixerim) manumittere licuisset. Quod ipse manus medicas opellae non admoverim, prohibuit partim recrudescens statim labore hoc suscepto dolor, cum fluentes lacrymae calami delevere lituras; partim obstitit medica in ampla hac et populosa urbe, qua obrutus sum, Praxis, ubi Horatianum illud quotidie mihi repetendum:

*Hic visum vocat, hic auditum tristia, spretis
Omnibus officiis: cubat hic in colle Quirini,
Trans Tiberim longe cubat hic prope Caesaris hortos,
Ille extremo in Aventino visendus uterque.*

Sed sufficient haec de dulcissimi Filii conatibus, qui quamvis commendatione magna digni non sint, tamen ejus laudanda voluntas, quoniam in magnis voluisse sat est. Censorem quod si evitari haud queat, illud Sapientis occidendum reputo:

Carpe quod est lubitum, modo non injurius esto.

Quippe juxta tritum illud:

Μωμῆσται, τις μᾶλλον ἢ μιμήσται.

Ad Besleros quod attinet, haud exiguam in scholis medicis promeruerunt laudem; et BASILIUS quidem aetate major, *Michaëlis Besleri* Theologi urbis huius Celeberrimi Filius, et *Hieronymi* Medici felicissimi Frater erat. Humanioribus cum Fratre literis expolitus, et ab ineunte statim aetate rei herbariae studio mirifice, (uti ipsemet *prae-fat. in Hort. Eystädtensem* fatetur) captus, hac occasione in magno isto naturae Volumine evolvendo non parum studii et diligentiae posuit, indeque factum est, ut arti se addiceret Pharmaceuticae, utpote in cujus of-

ficinis pleraque ex herbis, plantis, floribus, radicibus, seminibusque praescripta et praeparata constare, ibique verum istarum rerum usum discerneret. Ad eum etiam finem hortulum quendam privatum instituerat, quo animum ulterius in studio Botanico progredi gestientem exsatiaret. Nec effectum caruit nobilis hic ardor: peperit quippe Beslero Summorum Imperii Romani Procerum favorem, celeberrimorumque Botanicorum amicitiam. Primos inter erat praecipue *REVERENDISSIMVS ET CELSISSIMVS EPISCOPVS ET STADTENSIS, DN. JOH. CONRADVS a GEMMINGEN, felicissimae memoriae Princeps*, qui de notitia *Besleri* Botanica edoctus, non solum hortis suis elegantissimis, quibus arcem episcopalem in D. Willibaldi monte cinxit, ac quaqua versum jucundissimo ac amoenissimo prospectu beavit, excolendis *Beslerum* dignatus est, sed et illorum descriptionem, et aeterni operis Editionem, reluctante licet illo, demandare ac delegare non dubitaverit. Inter intimos *Basilii* amicos erat Florae illud Delitium, *Carolus Clusius, MAXIMILIANI II. gloriosissimae memoriae CAESARIS*, Archiater hortique Caesarei Praefectus; hic Vienna redux, urbemque Noricam transiens, firmiori amicitiae nexu cum *Beslero* copulabatur. Exitit tunc *Basilius* noster *Reverendissimo Episcopo* Auctor Suaeque, ut virum hunc *βοτανικώτατος*, qui nunquam satis laudando Principi jam notus esset, et primatum inter seculi Botánicos haberet, operi admovent: verum persuadere Principi non potuit, qui *Beslerum viriderii Eyslädensis Patrem ac Patronum* appellare dignabatur. Nil tamen hoc impediēbat, arctissimam *Clusii* cum *Beslero* necessitudinem, sed promovebat potius, ut in Belgium postea a Curatoribus Academiae Lugduno-Batavae evocatus *Clusius*, ubi latissimum studii naturalis campum nactus, omnia paene Exotica cum *Beslero* communicaverit, Fasciculoque Rariorum Musei, fundamenta jecerit. *Clusii* amicitia nostro Auctori notitiam Archiatri Caesarei studiique Viennensis Professoris DN. *Johannis Aicholzii* peperit, cujus convictor domesticus Viennae *Clusius* extiterat; cum hic effusissime studium amaret Botanicum, ut ex Pannonicis *Clusii* liquet, facillime necebat *Beslero*, et ex hac familiaritate factum, ut suafore ipso laudatissimus *Aicholzius Illustrissimo Noricorum Senatui* aliquot florenorum millia ea conditione elocaverit, ut census quotannis inde fluens in Medicinae Candidatos, quos Collegium Medicum Noribergense, cui cura illa commissa, idoneos judicaverit, ad itinera in externas regiones aptius suscipienda derivaretur; et quia stipendium hoc C. florenis aureis constitit, hinc *stipendii Aurei Aicholziani* nomen obtinuit. Nec apud exteros tantum volitabat per ora virum *Beslerus*, in patria quoque laus ejus celebrata a viris doctissimis. Quid de *Camerario Patre* dicam, vero Noricorum Aesculapio Collegiique Medici Fundatore; et hic pariter cum Florae delicias reliquis studiis anteposuisse, *Beslerum* hoc in stadio decurrentem impense adamavit, quod et a *Michaële Roetenbeccio Patre*, naturalis studii opti-

optimo Myſta, ob ſtudiorum paritatem factum. *Ludovico Jungermanno*, aſt quanto Botanico ! in concinnando Eyſtädtenſi Horto ulum eſſe *Beslerum*, e Programme Academico funebri retulit *Cl. Freherus* in *Theatr.* pag. 138. cujus tamen *Beslerus* nuſpiam meminit. Vniverſo autem Collegio Medico amiciffimum fuiſſe, inde liquet, quod Decanus et Collegium commendatitias operi Eyſtädtenſi praeſigi curaverit, ut *Besleriani indefeſſi laboris et patientiae aliquod exſtaret cum Elogio teſtimonium*. Nec Medicis tantum laudatus *Beslerus*, ſed ab aliis aevi ſui doctiſſimis viris cultus; loco omnium erit illud Conſultiſſimi *Georgii Remi, Patricii Auguſtani et Reipublicae Noricae a Conſiliis*, *Besleri ſuffixum Iconi in Ayſtädtenſi Horto*:

BESLERVM glyptes BASILEION imagine pulcra

Quisquis es o! Hoſpes reddidit ecce tibi.

Nempe Viri vultus dedit heic atque ora tueri:

Cernere vis mentis dona ſagacis? age,

*HERBARVM magnum hoc et PLANTARVM Am-
phitheatrum*

Inſpice, quas dotes AREATINVS habet

Divitiasque HORTVS. Paradeiſon dixeris ipſum:

Condidit immortale hoc BASILEIVS opus.

Nec *Beslero* mortuo ejus nominis gloria periit; viget adhuc illa, vigebitque ceu primae magnitudinis ſtella, in Scholis Botanicorum obimmortale, quod luci publicae communicare geſtiit, opus. Firmat hoc maxime novum Plantarum genus, ab ejus nomine nomen ducens. Facta haec Plantae nominis impositio ſeculo fere poſt *Besleri* obitum, et, quod adhuc magis mireris, a Botanico Gallo, Reverendo nempe *P. Carolo Plumier*, Ordinis Minimorum in Provincia Franciae et apud Inſulas Americanas Botanici Regii, in Tract. inſcripto: *Nova Plantarum Americanarum genera*, impreſſ. Pariſ. 1703. Eſt autem *Besleria* Plantae genus flore monopetalo anomalo tubulato bilabiato aut perſonato. Ex ejus calice ſurgit piſtillum, poſticae floris parti ad inſtar clavi affixum, quod deinde abit in fructum mollem carnoſum, ovatum, ſeminibusque foetum exiguis. *Besleriae ſpecies ſunt: Besleria meliſſae*, tragi facie. *Besleria virgae aureae* foliis flore luteo, major et minor. *Besleria ſcandens* criſtata, fructu nigro. Perennabit ſic in Planta *Besleri* memoria, ne viro de ſtudio Botanico optime merito apud ſeram poſteritatem laudes deſint. Erat caeteroquin in *Beslero* noſtro mira comitas, ſumma morum temperies, tantaque modeſtia, ut ſummis aevi ſui Botanicis comparandus, ſtudioſi titulum affectarit, ut ex ejus ſepulchrali in Coemiterio D. Johannis n. 2117. obvia Inſcriptione apparet: *Credo Reſurrexionem carnis. Baſilius Beſler Noricus, artis Pharmaceuticae Chymicae Amator ſingularis, rei herbariae Studioſus. 1629. Vna cuſtodia Pie-*

tas. Vnicum reliquit filium, quo absque liberis mortuo, vidua ejus Henrico Engellandio nupsit, sicque Besleriana haereditas ad virum integerrium Joh. Chr. Engellandium, Amicum conjunctissimum devoluta est, qui Tabulas Fasciculi aeneas publico ulterius invidere noluit, adeoque eas, ut recuderentur, benevole communicavit. De Nummo in Besleri memoriam cuso alibi dicendi locus erit.

Restat, ut de Viro Excellentissimo, Medico quondam Urbis hujus celeberrimo, DN. *Michaële Ruperto Beslero*, quaedam memorem; cujus *non integrum* quidem *Gazophylacium*, cum Tabulae aeneae nescio quo facto perierint, sed quae a Viro Exc. DN. *Valentini in Museo Museorum*, laudatissimo certe opere, non referuntur, in Tabulas aeneas conjecta, hisce *Basilii Besleri rarioribus* juncta sunt. Lucem hausit primam M. R. Beslerus hic *Noribergae* Anno 1607. Patre *Hieronymo Beslero*, primo in Collegium ab *Illustri Camerario* tum erectum recepto Medico; Matre *Apollonia Buchneria* ex antiqua nobilique familia oriunda. Cum *Frater Basilii* esset *Hieronymus*, tanta pariter in studium Historiae naturalis ferebatur cupidine, ut vix parem aevum tulerit, ideoque factum, ut per 36. integros annos *Visitatoris Perpetui Pharmacopoliorum* munere cum amplo salario annuo functus sit. Hausit has studii naturalis delitias a Patre et Patruo a prima statim juventute *Michaël Rupertus*, quas, positis prius in Gymnasio *Brandenburgico Heilbronnensi* fundamentis studiorum humaniorum ac Philosophiae, in Italicas excurrans Academias, acrius insectatus est, et discendi ardore virorum aevi et studii sui illustrium favorem promeruit perennem, quos omnes recensere non erit hujus loci. Inter omnes tamen indulgentissime illum amavit *Marcus Aurelius Severinus Crathigena Tarsiensis Medicus Philosophus acutissimus*, Regius in Auditorio Neapolitano Anatomiae et Chirurgiae primus Professor, idque universo literato orbi palam fecit, non tantum *Trimembrem Chirurgiam*, in qua *Diaetetico-Chirurgica, Pharmacochirurgica et Chymico-Chirurgica tradidit*, (ut libri Titulus habet,) sed et Tr. de *Lapide Fungifero* nomini *Michaëlis Ruperti Besleri* inscribendo. Relictis tandem Athenis Italicis, huic Urbi redditus, in Patria Academia exantlatis rite examinibus, habitaque prius de *sanguine secundum et praeter naturam* disputatione inaugurali Anno 1631. summos in Medica arte honores obtinuit, viventeque applaudenteque adhuc Parente, locum in Collegio Medico obtinuit sequente Anno, qui fatalis Parenti exitit, Anno quippe 1632. d. 22. Novembr. aetatis 66. defuncto. Exhibuit statim Patriae, quas in exteris regionibus collegit ingenii opes, habitaque A. 1633. in Orphanotrophio viri ob scelera decollati Anatome publica, dexteritate secandi, demonstrandique peritia facundiaque se omnibus probavit, quod ulterius scriptis Anatomicis luci publicae commissis, quorum Titulus, *Admirandae Fabricae humanae Mulieris partium, tam ante quam post partum Generationi potissimum inservientium, et Foetus humani, delineatio Tabulis*

V. fol.

*V. fol. Reg. aeris incis, et invidiſſimo Caſari Ferdinando III. gloriſſimae Memoriae dedicatis, Noriberg. 1640. Porro edidit: Obſervationem Anatomico-Medicam, Mulieris tres filios viventes naturalis magnitudinis enixae &c. &c. Anno 1644. Nec Anatomicis ſolum vacavit, ſed ſtudio rerum naturalium et Botanices huic pariter indefeſſo ſociavit labore, cujus teſtes *Viretum admirandum Norib. 1646.* cujus Tabulae aeneae partem dedere *Gazophylacii rerum naturalium Anno 1642. in Fol. impreſſ.* et quidem e regno vegetabili; ſuntque potiſſimum Icones florum herbarumque tunc temporis pro rarioribus habitarum v. g. ſingularis *Aconiti ſpecies ſoliis Tanaceti ex Alpibus Tridentinis cum floribus albicantibus, Gentiana inſignis Alpina floribus aureis, Gentiana Alpina floribus punctatis nigricantibus flaveſcentibus, Amaranthus Mexicanus cum Baccis rubris, Papaver ſpumofum ſoliis gramineis, Scabioſa latifolia Floribus ſubrubris, Scabioſa Cretenſis arboreſcens floribus albiſſimis*, et commatis hujus plura, proletaria nunc, *Besleri* tamen aevo infrequentia; quas Tabulas aeneas, pluresque adhuc alias, ni fallor, *Auctario Horti Eyſtädtenſis*, quod vir ſolertiſſimus meditabatur, deſtinaverat; ſed morte praeventus haud, quod dolendum, abſolverat. Dubium tamen *Libris an Liberis* illuſtrior *Beslerus* noſter, foeminina praefertim progenie. *Filia* quippe *Barbara*, e prima Coniuge Nata *Mulzia de Schoenfeld*, in fundatiſſimam non minus ac generoſam familiam ſponſa collocata eſt, antiquae nempe nobilitatis meritisque adhuc illuſtriori *Dn. Joachimo Nuzelio*, Judicii tunc Aſſeſſori, poſtea Senatori Urbis hujus et Praefidi Collegii Medici ſplendiſſimo, quae plena aetate et virtutibus adhucdum ſuperſtes, ex *Generoſiſſimo Filio* inclytæ Reipublicae noſtrae quoque Senatore fulgidiſſimo (qui ut publico egregie promovendo diu ſuperſeſſe et perennare poſſit, ex animo voveo) ſeros ſpectabit nepotes. Altera e ſecunda coniuge *Joh. Roſae Archiatri quondam Palatini*, poſtea *Ratiſbonenſis Medici ſeliciſſimi Filia* prognata *Rebecca Barbara* nomine, Collegii Medici Norici Seniori quondam primario, Brandenburgico Conſiliario et Archiatro, illuſtri *Dn. Chriſtophoro Theophilo Scheurelio a Däfersdorff* elocata eſt. Filius autem *Joachimus Hieronymus*, dum ſtudio medico, avi patruique Patrisque inſiſtens veſtigiiſ, operam dare cupit, infelici lapſu e ſcala et vitam et *Beslerorum* extinxit familiam; cum jam ante triſtia haec Filii unici fata, Parens *Michaël Rupertus Beſlerus* ab aliquot annis cachexia ſcorbutica, cum pedum tumentium exulceratione excruciatuſ, accedente tandem catharro ſuffocativo, e vinculis corporis tanquam e carcere ad ſuperos evolarit. Sed haec de Auctoſibus Rariorum Muſei *Beslerorum*, edendique cauſis praefationis loco dicta ſufficiant.*

Vnum adhuc te volo, B. L., in Tab. IX. Fig. 8. depictam quidem eſſe avicularum fere minimam, non tamen deſcriptam, cum

Beatus Filius, me ejus descriptionem occasione *Ananasa* cujus suavitatem mire insectatur praepetum haec minutula, daturum sciret, id quod in commentatione de *Ananasa* sive *Nuce pinea Indica*, vulgo *Pinhas* dicta, factum. Generale Avicularum nomen *Gvinambi* vel *Gvainumbi*; cum earum variae species, (quippe Marggravius jam olim novem descripsit,) varia quoque obtinuerunt nomina, prout pariter varia earum magnitudo, colorumque diversitas. Tanta enim earum speciei certae est corporis levitas, ut unum duntaxat *Tomino Hispanicum* sive XII. grana pendat, unde nomen ejus *Tomineo* fluxit. Nec minor in capite pro specierum diversitate varietas, earum enim illa, quae a *Rochefortio* et *Blumio Colybrici* dicitur, plumeam in summitate capitis coronam gestat, quam in cristam pro lubitu erigere valet, quam solis illustratam radiis, pretiosissimis lapidibus distinctam et coruscantem, et oculos parvulos par adamantum, chalybi politissimo caerulefcenti infixum e *Rochefortii* mente quis judicet; nostra tamen avicula corona hac plumea destituitur. *Rostellum* est subrotundum, aequale, tenue et valde acuminatum, rectum paululum tamen versus extremitatem deorsum vergens. *Lingua* bisecta tenuissima instar serici fili tenuissimi, quam extra rostellum longe exserit, ut florum melleum rorem extrahat et lambat, unde a Sinentibus *Tunchonfung*, e flore *Tonchon* quasi genita, Germanice *Blumen Specht* vocatur. *Crura* et *pedes* minimi brevesque, cum Ebeni ligni nigredine certantes, quatuor digitis instructi. *Alarum remigium* singulare prae caeteris avicularum habent, optime a *Marggravio* descriptum, hujus ope per sat longum temporis spatium in aëre velut quietae se librant, mox tanta pernecitate se movent, ut visu percipi motus vix possit, et alis carere videantur; sonitum tamen inter volandum edunt apicularum bombifationi non dissimilem, *Anglis* hinc *Hummingbird* dictae. Maxima Avicularum harum venustas splendorque in plumulis capitis, colli superioris, dorsi totius et alarum initiis, quarum admiranda varietas nomen *Ourissiae* sive radiorum Solis, *Gvarigcobae* et *Gvaracaiba* capillorum Solis peperit. Illam quam tabula nostra exhibet, vivis quasi coloribus depinxit disertissimus P. Bisselius: *Pennularum nitor*, scribit, *versicolor lucet, sic ut smaragdinum virorem splendor saphirinus, purpuram vero luteus aurei fulgor provocet*. Denique quicquid oculus trahit colorum, id omne supra *Pavonum* ac *Iridis*, (*Admirationis filiae a veteribus dictae*) varietatem, in illo *Volucris* breviario natura miscet, mistumque denuo secernit, haud ineleganti compositae venustatis discordia. *Pidorum tormentum invidiamque dixeris, aut profecto manus Apelleae solers compendium*. Hinc factam est, quod a Phrygionibus admodum expetantur plumulae hae versicolores, ut aureis intertexant staminibus; et licet mors aviculae plurimum plumularum venustati detrahat, a foeminis tamen loco *inaurium* gestan-

gestantur, cum pretiosissimis certantium. Ambram Moschumque redolere has aviculas, *Rochefortius* scribit. *Nidulos* e tenuissimis Ananassae Pita dictae fibris filamentisque conficit, ac Xyli floccis plumulisque sericum ipsum superantibus implet, quibus ovula albissima, margaritas majores aequantia, foemella imponit. Quae *Cl. Piso* de avicularum harum generatione et transmutatione ex *Erucis Brasiliensibus Lagartas dos Vergos* Lusitanis dictis habet, ejusdem veritatis est, ac illud assertum, has aviculas hyeme mori seu potius obdormiscere, vere vero reviviscere; unde *Antillarum Insulis renatae* dicuntur; cum tamen diligentissimus *Marggravius* has aviculas magno numero in sylvis per totum annum observaverit. Strepitum cicadarum susurro aemulum, non cantum edunt, qui *Gomanbuchae* avicularum harum speciei convenit. *Cinis* hujus *Aviculae*, *Reccho Hoitzitzlin* dictae, *epilepsiae* mederi dicitur. *Surinamensis* Sacrificuli in gulae oblectamentum expetunt, hoc avicularum minutias. Hostem experiuntur acerrimum, arenearum genus maximum, *Nhamdu Gvacu* dictum, quod illis insidiatur non tantum, dum in *Nidulo* ovulis incubant, sed et cum floribus infident, ubi unguis arreptas jugulat. Cum vero de stupendo hoc DEI ludere gestientis in rebus minimis opificio, abunde egerim loco supra citato, schediasma illud ut consulas haud gravatim, **LECTOR BENEVOLE**, praetereaue sphalmata, si qua irreperunt, pro Tua humanitate emendes, enixe rogo, contendo, TEque valere jubeo.

JO. HENRICI LOCHNERI
 Auctoris
 Enchiridii

Quam fallax hominum spes sit, quam vita caduca,
Lochnerus Juvenum flosque decusque docet.
Quid non sperandum Patriae! Solertia magna,
ingenium, studium signa per ampla dabant.
Sed praecox fatum subito spem dissipet omnem,
corpus et exanimum terra aliena tegat,
non obiit totus, vivit post funera virtus,
Lochneri in Scripto hoc vita perennis erit.

His demulcere illustris DN. Patris ex optimi
Filii obitu conceptum dolorem studuit

LVCAS SCHROECKIVS, M. D.

Archiatr et Comes Pal. Caesar. Nobilis, Acad.
Caes. Leop. Carol. Nat. Cur. Praefes, Reip. August.
Phys. primarius.

Ad

Virum Illustrem,

**D. MICHAELEM FRIDERICVM
LOCHNERVM,**

cum Filio desideratissimo, Eidemque unico, Monumentum, quod
vividus sibi Ipse parare coeperat, aere perennius
exigeret.

Dum dolor et Nati TIBI mors praecordia pascunt,
Gaudia qui quondam deliciaeue Tuae:

Quis non sollicito certat, VIR SUMME, labori
Auxilia alloquio dulcia ferre pio?

Sat vixit, dicunt, artes cui doctus Apollo

Cum Medicis Latias Cecropiasque dedit.

Sat vixit, Superis comes additus. Ecce futuram

Ad vitam gradus est exitus alterius.

Quid? quod non moritur, laudis monumenta superstes

Qui sibi spectata sedulitate parat.

Exulcor Is fuerat moueretur. Rara iuventus!

Figatur doctos inter imago, meret,

Ac nova Besleri Museo ad limina vitae

Vt LOCHNERIADEN Musa Paterna vocet.

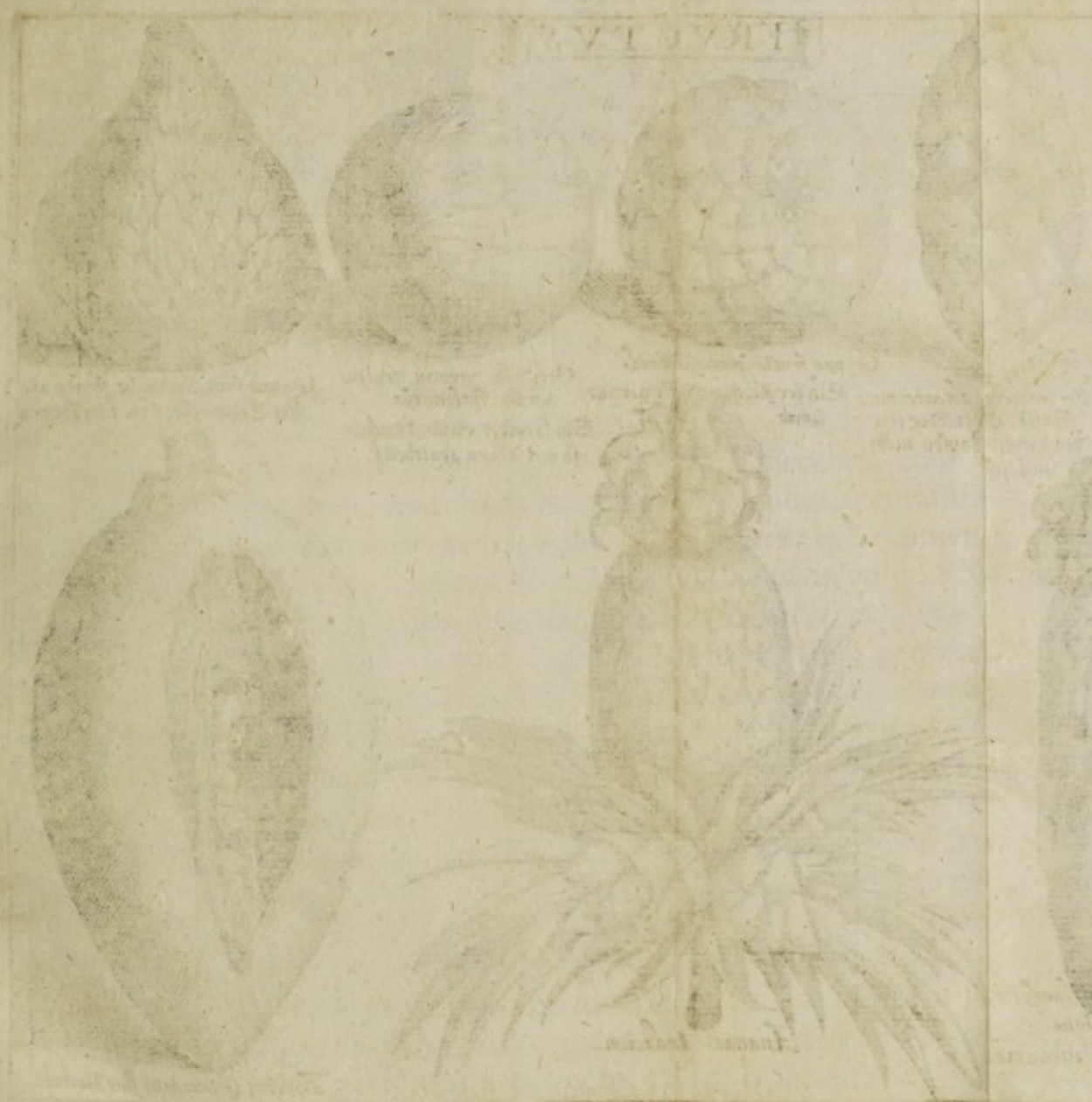
Piis Manibus

Nobilissimi Juvenis

JO. HENRICI LOCHNERI,

Medicinae Candidati dignissimi, sui quondam
Auditoris perindustrii, parentaturus scribebat.

Erhardus Reuschius.

FRUCTVS

Fructus exoticus Stramonii similis
Fru: den Dgkollben nicht
ungleich.

Fr. peregrin. abiegna nuci
similis. Fremder fru:
den dannen Zapfen nicht
ungleich.

Guyana fructus squamosus rotundus.
Ein dergleichen Fru: rund.
form.

Orbicula: peregrin: fructus
nervis distinctus.
Ein fremde runde Frucht,
so mit adern abgetheilt.

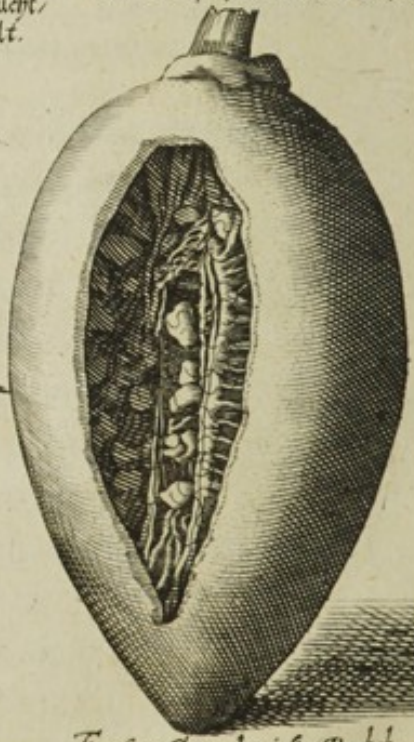
Guyana fructus Squamosus forma trochi.
Ein Schupichte Fru: aus Guyana

Fr. arboris lanifera
ex Insula Iaua.
Fru: eines Wollenbaums.
aus der Insel Iaua.

Ananas Indicum.

Fructus Guanabani siue Baobab.

TAB. I.

Mnes inter fructus, quos Tabula haec prima Lectorum exhibet oculis, caput erigit ANANAS, Plantarum Regina, in quam παμμήνη Natura omnes gustus suavitates, omnes saporis illecebras contulit. Hunc fructum cum nemo fufius accuratius-que descripserit *optimo nostro Parente* in Commentat. de *Ananasa* live *Nuce Pineae Indica*, vulgo *Pinhas*, auctarii loco *Hesperidibus Noribergensibus* addita, delibare ex ea nonnulla licebit. *Americam* haec Planta agnoscit patriam, et quidem in illa Novi orbis parte *Brasiliam*, quamvis *Mexicanae* et *Haytanenses Ananasae* quoque praestantissimae, ac in *Antillarum* Insulis, *Jamaica*, *Francia Aequinoctiali*, *Cajenne* et *Gvajananensi* tractu laete propullulent. Apud omnes tamen Historiae naturalis scriptores in confesso est, e *Brasilienfi* et quidem *St. Crucis Provincia* in *Oriente Indicum* transplantatam fuisse hanc Plantam, successu equidem adeo felici, ut *Brasilienfes* fructus proceritate et deliciis saporis paene vicant. Sic in *Java majori*, *Malabar*, *Sinenfi Imperio*, *Siamensi*, *Bengalensi*, *Ceylonensi* regnis, maxima *Ananasarum* jam copia. Nec *Africa* hoc pariter vacat fructu; e *Gvinea* enim ante seculum *Belgium* accepit, et Horto in *Capite bonae Spei* dicto, a *Belgis* ad munimentum inibi exstructo, e *Batavia* intulit Amplissimus Senator *Cleyerus*. Nec ab aliis *Africae* Insulis *Mascurenhis* sive *Borbonia*, *St. Mauriti* &c. &c. extorres hodie sunt. Ante aliquot lustra *Europae Germaniaeque* tandem nostrae illatae, ut in *Illustri* L. B. de *Munnichhausen*, *Magnae Britanniae Regis Electorisque Hannoverani Consil. et Thesaurarii Horto Svebbertiano* aliquot centenae *Ananasarum* laete in invidiam *Brasilienfium* progerminant, et nunc vegetam quoque, vigentem et floridam in horto *Noribergensi* domestico *Excell. Dn. D. Volkameri* intueri licuerit, quam *Saccharo* incrustatam in *Besleriano*

apud optimum Virum Dn. Engellandium Museo nunc obviam, et in Tabula hac depictam admiratus sum. A diversitate Regionum fructus hic varias obtinuit denominationes: nec enim *Ananas*, *Ananasa*, *Ananases*, *Nana* et *Nanana* apud omnes audit, sed a primis *Brasiliae* incolis *Panacous* et *Hoyriri* vocabatur, *Sinensibus* *Vnglay* et *Fan-polo-mie*, *Siamensibus* *Saparot*, *Malabarensibus* *Kapa Tsiaka*, *Mexicanis* *Mazatli*. *Oviedus* tria imposuit nomina, *Yayama*, *Boniama* et *Jajagva*, quibus totidem designantur fructus hujus species. Sunt autem *Ananasae* vel *verae* vel *spuriae*. Et *verae* inter se differunt fructuum *figura* vel ovata, vel conica majore et minore, vel *sapore* magis et minus acri, vel *foliorum colore* et *figura*, vel *Aculeorum* situ et frequentia, colore et absentia; vel *corona* denique, in quo diademate herbaceo regiae subolis futurae primordia, plantaeque e fatiscente morienteque genetrice reviviscentis, rudimenta delitescunt, a plastica terrae vi temporis successu evolvenda et eruenda; qua *corona sylvestres Ananasae* destituuntur. Ad has referendae *Kaidae* species, item *Nana brava* Acoltae, Marggravii, *non aculeata* Pita sive *Metle*, *Kerbita* species Karagvatae, *Chicariri*, et *Nana Pacoba*; de quibus omnibus dilectissimus Parens in modo laudata commentatione fuisse egit, accuratamque totius Plantae Anatomen addidit, e qua, quod fructum in Tabula nostra expressum concernit, mutuo sumimus. Est autem fructus noster in aere depictus, *Ananasa fructu maximo conico*, sic dicta, quod ad similitudinem Sacchari in conicam figuram, Gallis *Pain de Sucre*, nostratibus *Zuckerhut* effigiata sit. Strobiliformis Pini Italici fructum refert, cinarae instar, ad quod Plantarum genus a plurimis Botanicis refertur, foliis futurorum florum operculis eleganti specie constructis, circumstantibus. Putamine hoc fructum quasi obsidente fracto, *nucleus* pulpaque maturi fructus prodit. *Caro* ex albicante, (pro varietate tamen fructus) flavescit, succulenta, *Saporis* prae caeteris fructibus gratissimi, acido dulcis et vinosi. In fructus meditullio *stylus* seu *corculum* est oblongum, rotundum, duriusculum, ex albo flavesceus, carne subdura, quae lignosis intus est pertexta fibris. Credit dilectiss. Parens, stylum hunc per fructus longitudinem ad coronam foliaceam usque pertingentem, nil aliud quam caudicis caulisque prolongationem e variis fibrarum fasciculis compaginatam, ubi mox triplex fistularum linearum collectio, geminos trachearum ordines intercipit et ambit, mox gemini trachearum fasciculi unicum fibrarum acervum amplexantur et urgent, ceu e fructu per longitudinem dissecto patescit. In fructu autem transversim inciso, oblongae et radiosae striae apparent, e corculo sive stylo medio fructus egredientes et ad corticem excurrentes, quarum caro magis succulenta et flavesceus; continet enim pulpa *Ananasae* fibrarum reticulares plexus, una cum contentis tracheis, et globulis sive nodis acido dulcem sive vinosum succum continentibus firmatur; areae vero utriculis lympham asservantibus perbelle replentur, atque hi in meditullium hiant, veluti in corde accidit, carneis lacertis et fibris valvulas inibi

ibi firmantibus. Haec fructus structura, omnes saporum oddorumque suavitates continens, ut vere nominare Ananasam queamus

*Fructum fructibus omnibus priorem,
Qui sunt, qui fuerant, erunt, priorem,
Nanam fructibus eminentiorem,
Quantum sunt teneris cedri salictis.*

Plura qui de ejus Cultura, propagatione, viribus medicis, praeparandi modo, Vino inde confecto, noxisque ex intemperato usu nosse cupit, consulat modo citatam Parentis Commentationem.

Junctus Ananaeae FRVCTVS GVANABANI sive BAABAB ALPINI, Anonam agnoscens matrem, et quidem maximam, foliis latis splendentibus, fructu maximo conoide, tuberculis seu spinulis innocentibus aspero secundum Excell. Sloane in Catal. Plantar. Jamaic. p. 204. Est autem fructus secundum Cl. Wormium in Mus. lib. 2. c. 28. p. 204 magnitudinis mali citrei mediocris, denso duroque cortice ut cucurbita vestitus, nullis excurrentibus sulcis, extrema ejus parte mucronata qua arbori adhaesit, pediculo crasso et firmo, sulcorum rudimenta cernuntur, in quibus lanugo quaedam est, quemadmodum in malis cydoniis reliquo corpore laevis. Altera extremitas in nostra figura in conum quoque, in Wormiana in obtusam definit rotunditatem, colore fusco. Pulpam continet subrubram, friabilem, quae facile in pollinem resolvitur acidam, ori gratam, per quam sparsa sunt semina, renibus animalium similia, duro cortice, qui rubente quadam materia tegitur. Interna structura in Auctoris nostri figura quoque expressa, ideoque ab Excell. Grew. in Mus. Societat. Reg. Anglic. P. II. cap. 3. p. 195. his verbis commendata: BESLER HATH A GVOD FIGVRE HEROF, REPRESENTAY IT CVT OPEN, TO SHEW THE SEEDS. Confer. quoque Clus. Exot. Lib. II. cap. 1. p. m. 21. seqq. Cl. Legatum in Mus. Cossian. L. 2. c. 25. p. m. 137. Museum Calceol. sub nomine fructus Kabub. p. 598. Mus. Moscard. Lib. III. cap. 117. Varias Gvanabani species recenset R. P. Plumier de novis Plantarum generibus p. 42. Rev. P. Bonanni in Mus. Kircher. Cl. VII. n. 30. p. 240.

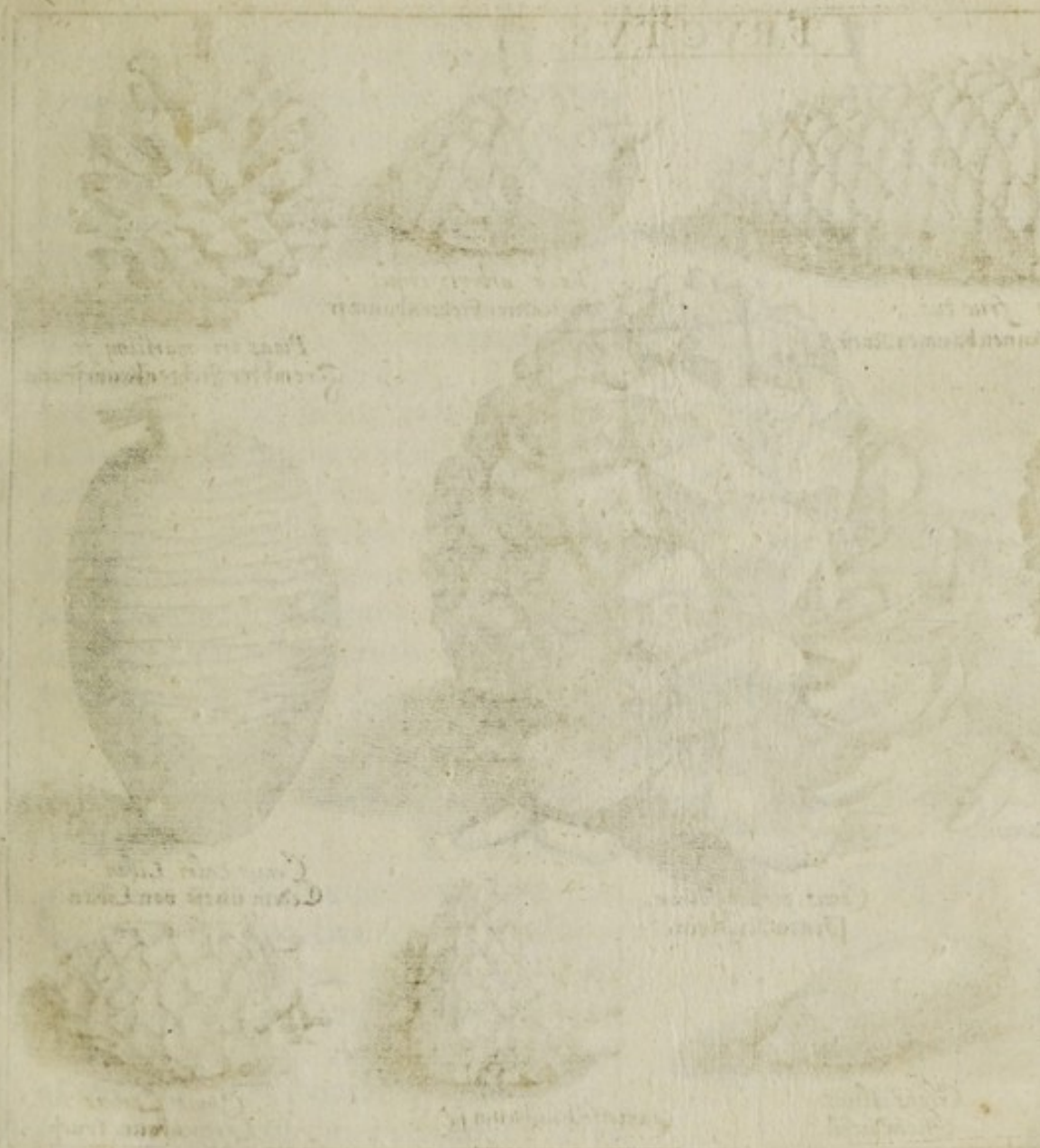
FRVCTVS ARBORIS LANIFERAE EX INSVLA JAVA, CEIBA sive Cerba, a Brachmanis Valli Sanvari, a Malabarensibus Moul-elevau dicitur. Arbor ipsa procera est et admiranda altitudine quinquaginta, crassitie octodecim pedum mensuram haud raro superans. Panjae sive Arboris Lanigerae species in Horto Malab. T. III. Tab. LI. descriptae esse videtur, et fructus quoque Panjae, fructibus his plane similes oblongo-rotundi, intus in quinque loculamenta, alba ac nitente lanugine ceu gossypio referta, divisi, intra quam lanuginem, dehiscente demum fructu, observantur semina numerosa, rotunda, glabra nitentia, non tamen triplici, ut in Panja, sed duplici ordine locata. Plura vid. in Hort. Malab. T. III. Tab. 52. Excell. Plukenetius in Phytograph. Tab. 89. Fig. 2. Iconismum exhibet nostro persimilem, magis tamen apertum, et gossypina vellera in majus spatium diffundentem, quem fru-

Quum ab insigni Botanico Dn. Gvilelm. Courtene dono accepit, arboremque definit: *Xylon sive Gossypium orientale*, foliis digitatis per marginem crenatis, fructu quinquecapsulari conoide lanugine leucophaea refoeta; quae lanugo propter brevitatem carminari non potest, neque lintea inde confici, sed lectulis et pulvinaribus conficiendis inservit. Cavendum tamen, ne lana haec flammam, vel minimam scintillam excipiat; nam ignis tenaciter inhaerendo late serpit, nec aqua restingui valet. Vid. *Bontius Hist. nat. et medic.* Libr. 6. c. 14. p. 105. *Mus. Worm.* p. 205. *Clus. Exot.* l. I. c. 12. *Mus. Soc. Reg. Angl.* pag. 195. seqq. Nisi omnia me fallunt, haec Arbor quoque in *Gvinea* crescit, et a Cl. *Bosmanno* in descriptione *Gvineae* p. 307. delineatur. Confer et *Chabraeum* Sciagr. Stirp. p. 26.

FRVCTVS EXOTICVS STRAMMONIAE SIMILIS, quam arborem matrem agnoscat, ignoramus; idem certe fructus est ac ille a *Job. Baubin.* T. I. libr. III. descriptus *Strammoniae modo tuberculis obsitus*: vel fructu ovali ex fusco subrufescens, tuberculis mucronatis obsitus C. *Baubin.* in *Pinac.* p. 406. Cl. *Sloane* hunc fructum saepissime collegit in *Insulae Jamaicae* littus ejectum, cum aliis marinis recrementis. Annon fructus echinatus secundus *Chabraei* Stirp. Sciagr. p. 21.

FRVCTVS PEREGRINVS ABIEGNAE NVCI SIMILIS ille est, quem omnium optime descripsit *Clusius Exot.* libr. II. c. 3. forma nempe *Cylindroide*, multis squamis imbricum modo dispositis constans, in medio nonnihil compressis oris tenuioribus et quodammodo villosis, instar abiegni strobili, sed brevior, colore spadiceo gravis et nucem vel nucleum continet. Qualis arbor hujus fructus, et Cl. *Clusium* latet, credit tamen vir *βοτανικος* plurimum accedere ad *Palmampinum* a *Lobelio* descriptam; vel ex mente Ill. *Grew* in *Mus. Soc. Reg.* p. 200. ad *Palmam confertam*. In *Curis posterioribus* *Clusius* ramum undecim fructibus his gravidum recenset, ubi insimul figuram ab Ill. *Fabricio de Peiresce* melius delineatam exhibet. Annon *Tecotl* *Mus. Worm.* p. 204. seqq.

GVAJANAE FRVCTVM SQVAMOSVM ROTVNDVM Auctoris nostri ex *Anonae* specie quadam originem trahere vix ambigo, determinare tamen illam non audeo. *Clusii* descriptio accuratissima, quam exhibet *Exot.* l. 2. c. 3. p. 25. *Juglandem*, externum illum viridem corticem adhuc retinentem crassitudine superat, orbicularis paene figurae, magis tamen depressae, et quasi in umbilicum sidentis suprema et ima parte (inter quas trium fere unciarum est interstitium) et paene sex unciarum ambitu; constat vero veluti squamis eleganti serie in obliquum dispositis, ab extimo versus petiolum tendentibus, illisque quodammodo sedatis et lacunam habentibus per longitudinem; squamulae autem petiolo proximae sursum vergere nonnihil videntur. Nucis color splendens et spadiceus, eaque nucleum continet; nam commota et agitata strepitum edit, valde tamen levis est pro ejus crassitudine. Videtur hunc fructum quoque Cl. *Olearius* in *Museo Gottdorff.* Tab. XIX. fig. 3. descripsisse, et *Chabraeus* Sciagr. Stirp. p. 21. sub nomine *Nucis Indicae tessellatae*.

FRUCTVS.

Picea fructus.
Keter dannen baumen Druß.

Teda arboris conus.
Anderer Fichtenbaum fr.

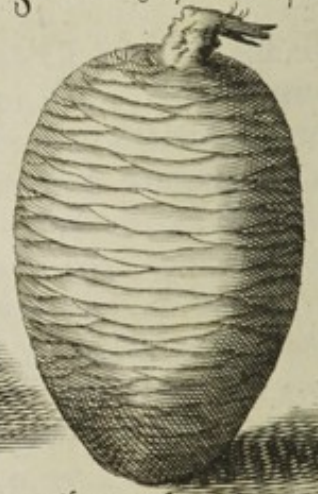
Pinas tri maritimi fr.
Fremder Fichtenbaum frucht.

Pinus fructifera Gall.
Kleiner art pinennußlein.

Conus pinus sativa.
Pinen Nußlein.

Conus cedri Liban.
Cedern nuß von Liban.

Suber.

Glans Ilcis.
Stein Nüchel.

pantoffelholzbaum fr.

Conus Laricis.
Lerchenbaum frucht.

ORBICVLA PEREGRINA, FRVCTVS PEREGRINVS NERVIS DISTINCTVS, consimilis videtur illi fructui, quem *Clusius* Exot. l. 2. c. 9. fig. 2. exhibuit, orbicularem, qui pulvinato aliquo integumento inclusus fuisse visus, conjectura facta e librarum, quibus putamen praeditum fuerat, vestigiis impressis. Vel certe pertinet ad illos, nervis distinctos peregrinos fructus, quos cap. X. sequenti descripsit.

GVAJANAE FRVCTVS SQVAMOSVS FORMA TROCHI, est ex Arbore *Anona* foliis odoratis minoribus, fructu conoide squamoso dulci violaceo, secundum *Cl. Hermannum in Catal. Plantar.* fructu purpureo est in *Ejusd. Paradis. Batav. Illustr. Rajus* fructum viridem conoidem pronuntiat; *Excell. Plukenetius* autem *Phytograph. Tab. 13 4. Fig. 3.* fructum e viridi et luteo cortice squamato aspero, nucleis nigricantibus parvis, (cui noster persimilis) delineat. In *Hort. Malab. T. III. p. 21.* sub nomine *Ata-maram* describitur fructus sive Conus, qui maturus magnitudinem habet citri vulgaris, exterius viridis ac striatus, interius vero albicans, nec non medulla succulenta saporis grati, odorisque suavis refertus. Sed ut verum fatear, nimium quantum Figuræ Iconismus a nostro discrepat. Per omnia autem nostro aequalem exhibet *Clusius*, e Baly Insula Javæ vicina delatum fructum, cujus accuratam addere descriptionem consultum duxi: „Suprema parte est angustior“ et velut in metam desinens, ut quodammodo ficus aut Pyri formam aemuletur; aspero tectus est cortice, et ab infima parte fursum versus densis ordinibus, veluti squamularum sibi mutuo incumbentium ornato, quæ sejungi nequeunt, sed cum integro ordine non valde denso eximi possunt, flavescentis coloris, dum recens ex conditura exemitus, deinde subfusci. Continet pulpam albam, odoratam, instar pyri formatam, sapore acrem, continentem in medio ossiculum solidum in metam assurgentem.“ Plura vid. apud citat. *Clusium*.

TAB. II.

CONIS glandibusque dives haec Tabula exhibet primo PICEAE FRVCTVM, sive Conum *Abietis marinae* a Bauhino et Bellonio fuisse descriptae; in Alpibus Burgundicis et Bosphoro Thracico passim obviae. Meminit hujus *Beslerianae piceae* *Illustr. Grew* in Museo Societ. Reg. Anglic. P. II. cap. V. p. 212. sub nomine *A cone of the Male Firr*, optimeque sculptam esse praedicat *curiosly pictur'd by Besler*; nec mirum, cum ubique in sylvis nostris abundet, perennetque.

TEDAE ARBORIS CONVS fructus est Pinastris sive Pinus sylvestris Hispanicae majoris Clusii, quæ ab Anglis Hortulanis, teste *Excell. Plukenetio*, de *mountaine Pine* dicitur. Vid. quoque *Matthiol. in Dioscorid. p. 100.* Passim in sylvis Noricis laete progerminat.

CONVS PINVS SATIVAE C. B. P. proles arboris Coniferae sive fructus squamosos et siccos, polyspermos in coni seu metae formam

mam plerunque turbinatos habentis, foliis longioribus, binis ex eadem theca seu tubulo prodeuntibus; nuclei sunt oblongi candidi inclusi, (mediante tunica rutila,) officulis crassis et duris squamato cono dispositis, saporis subdulcis impinguantis, qui cum in omnibus officinis abunde prostant, satius duxi de his filere quam proletaria proferre. Strobili Pini magnae proceritatis habentur, e quorum numero et noster; hinc Martialis L. XIII. Epigr.

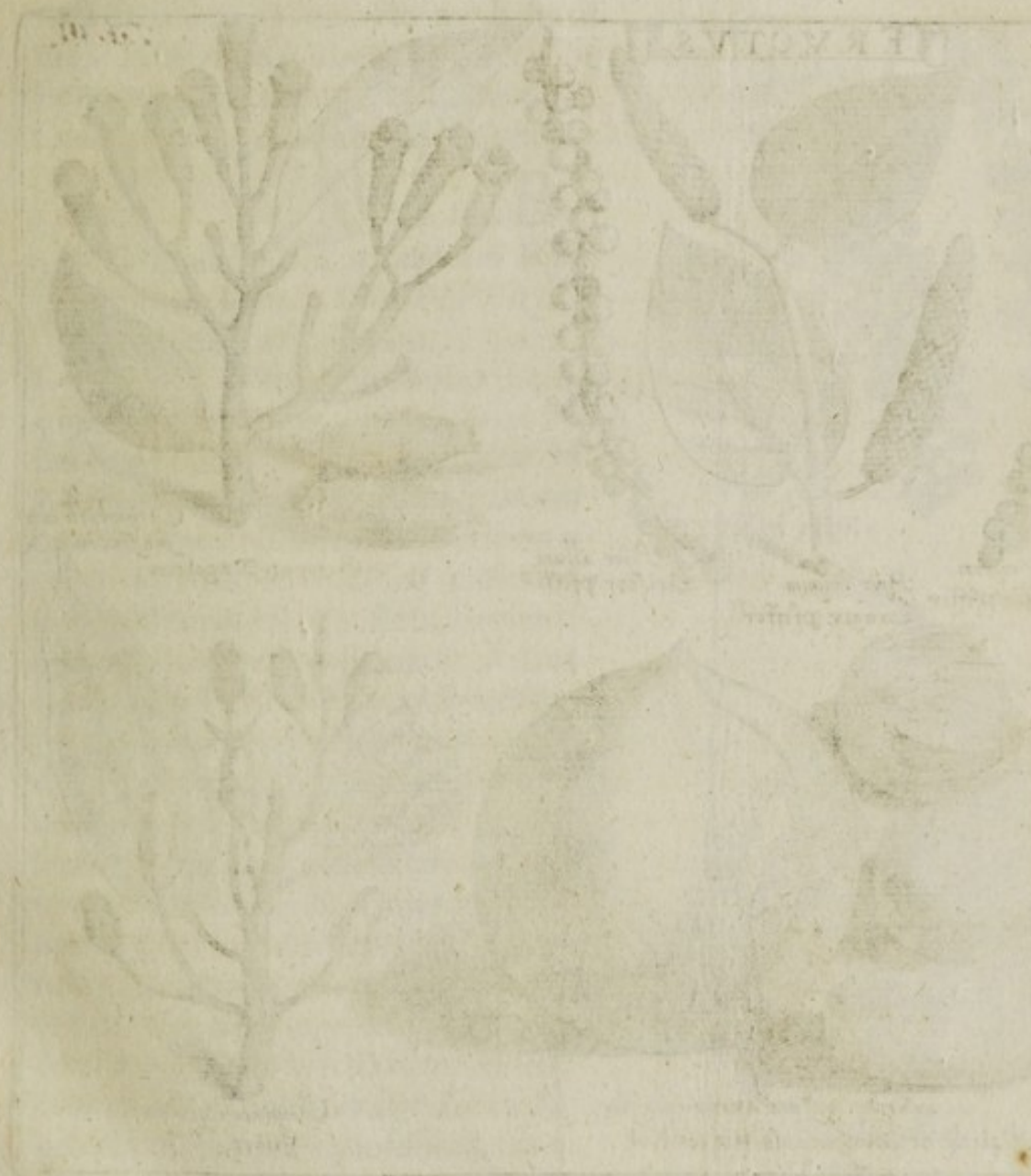
*Poma sumus Cybeles; procul hinc discede, Viator,
Ne cadat in miserum nostra ruina caput.*

CONVS PINVS FRUCTIFERAE GALLORVM, sativae quoque pinus strobilus, qui a priori non nisi magnitudine differt, hinc nuclei e pinu hac prodeunt *les petits pignons* dicuntur Gallis.

CONVS CEDRI LIBANI, fructus arboris a Bellonio et Lobelio uberrime descriptae et delineatae; coniferae nempe foliis perpetuis angustis agminatim in tuberculos sive penicillos velut congestis, conis magnis sursum spectantibus, ut Excell. *Rajo* placet. *Olearius* in *Museo Gotdorff.* figuram coni hujus cedrini exhibet a Fratre Jacobo Golii, Linguae Arabicae Vindicis, in Libano monte degente ipsi transmissi, sed ab *Iconismo Besleriano* nonnihil discrepat, cum alias optime figurae inter se conveniant, ut ovum vix ovo similis. Hunc Auctoris Cedri conum ceu exactum extollit Excell. *Nehem. Grew* in *Mus. Soc. Reg. P. II. p. 212.* (in which Besler is more exact,) qui curiosa de proceritate arboris hujus adduxit. Coni hi semper in caelos spectant, ramusculorum extremitati sic agglutinati, ut decerpi nequeant, nisi ramusculi particula una evellatur. Vid. *Mus. Septal. Terzagii* p. 67. et *Scarabell.* p. 134. *Mus. Worm.* p. 195. *Matthiol.* in *Dioscorid.* 122. *Mus. Moscard. Libr. III. cap. 87. p. 251.*

SVBER vel potius GLANS SVBERIS arboris glandiferae apud antiquos notissima, (Graecis *φύλλον* a *φελώνω*, quod *aquis semper innatet*,) caudicosae parumque hamosae, procerae tamen, ligno robusto, cortice uno crasso, disrumpique solito, folio fraxini crasso, oblongiori et deciduo, fructu glandoso Agriae simili, calice autem proxime ad illum accedens, quem ab Anglis ex *Windecaw* allatum Cl. *Clusius* descripsit, et a Virginiae Historiae scriptoribus *Mangunnauk* appellatur. Vid. pariter *Matthiol.* in *Dioscorid.* p. 180. Excell. *Valentini Mus. Mus. T. I. p. 257.* et prae omnibus *Pomet l'Histoire generale de Drogu. T. I. Libr. IV. cap. 9. p. 136.*

GLANS ILICIS MAJORIS Arboris foliis perpetuis aculeatis cocci-glandiferae, quae in Hispania, teste *Clus. rar. Stirp. Hist. libr. I. c. 5. Carasca* nuncupatur, cujus glandibus inibi in secundis mensis pro castaneis vescuntur, quibus etiam haec nostra accensenda. Differt tamen haec Ilicis glandiferae in proceras arbores adolescentis species ab *Ilice coccigera* Monspeliensium, quae exilitate discrepat, et quod *Coccus Kermes* dictos non glandes ferat ab Hispanis *Cascoja*, a Gallis *Arbres de la Grain d'Es-*

FRUCTVS.

Tab. III.

Piper caudatum.
Stiel Pfeffer.

Piper nigrum.
Schwarzer Pfeffer.

Piper longum.
Langer Pfeffer.

Piper album.
Weisser Pfeffer.

Caryophylli cum suo fructu.
Gewürz Nagelein.

Piper Ethiopicum.
Koren Pfeffer.

Nucee muscatae variae cum flor.
Etliche art Muscatnuß mit der blüh.

Cinnamomi fructus.
Zimet.

d'Escarlatte dicitur. Vid. Strobelberg *Tr. de Cocco Baphica* cap. I. *Mathiol in Dioscorid.* p. 180. 727. *Pomet l'Histoire generale de Drogues* P. II livr. I. chap. XXVI.

CONVS LARICIS Arboris coniferae et resiniferae, cui sunt semina plura foliacea bina juncta cum nucleo intus candido, pericarpio squamoso duriori seu cono hic expresso ex plurimis squamis composito breviori inclusa. Flores a fructibus sejunctim perfecti, folia acuminata decidua. Totius Plantae habitus est arboreus procerioris stature. In Alpibus Rhaeticis Tyrolensibus aliisque sponte nascitur, atque in Agro nostro, rarius licet, hodie obvia, Therebinthinam fundit, Agaricumque fungum Officinis suppeditat, ceu omnibus notum.

TAB. III.

AD illustrandam *Aromatum Historiam* haec inservit Tabula, ubi primo loco se sistit *PIPER CAUDATUM*, quod optime descriptum a *Clusio* Not. in *Garc. ab Orto* L. I. c. 22. p. 183. 184. seq. et a *Cl. Wormio* in *Museo* p. 214. qui *Piper Benin* esse suspicatur, quas caudati *Piperis* uvas *Lusitani Pimenta del Rabo* nominant, cubebis fere similes. *Cl. Marggravius* Hist. Bras. L. II. c. 13. sub nomine *Nhamdu* Brasiliensium, et *Lusitanorum Behe* *Piper caudatum* exhibet, quod tamen a nostro plane diversum esse videtur.

PIPER NIGRUM crescit in Planta *Molago Codi* a *Malabaren-*sibus, a *Bramanis Miri* dicta, sarmentosa, imbecilli et caduca instar *Lupuli salictarii*, quae ut fulciatur, pedamentis indiget, quocirca Indi ad Arborem *Fausel*, *Siamenses* ad spinosam arborem *Moe ton lang* serere solent, quam circumvolvendo scandit: sarmenta habet frequentibus nodis et geniculis distincta, quae humi sparsa radices agunt. Ad singulos nodos, singulare protrudit folium subrotundum acuminatum nervosum, flosculis spicatis monopetalis tripartitis. Ad racemorum internodia uvae nascuntur constantes ex acinis rotundis, racematim in petiolo viridi, viginti imo triginta simul proveniunt, primum virides et aequali superficie, dein rubri; ad maturitatem perducti decerpuntur, a quo tempore cortex nigrescit, ceu fusc haec legi possunt in *Hort. Malab. T. VII.* p. 23. et dans le second Voyage du Pere Tachard au Royaume de Siam p. 247. seqq. *Nieuhoof en de gedenkweerdige Zee en Land Reize* p. 259. De differentia, delectu viribusque curiosissima, uti solet, collegit *Excell. Valentini in Mus. Museorum* p. 297. seqq. et literas quoque *Herberti de Jäger* de cultura *Piperis* in India Orientali *Appendici Mus. Mus.* p. 90. adjunxit. *Clusius* quoque consulatur *Exot. L. 2. c. 19.* p. 18. seqq. *Elsholz. Diaetetic. L. V. cap. 1.* p. 247. *Pomet l'Histoire generale de Drogues* P. I. livr. VII. chap. 2. qui *piperis nigri* a *Belgis* nobis *Europaeis* transmissi tres species a natali solo differentes constituit, nempe *Piper ex Malabar*, ex *Jamby* et ex *Bilipatham*, pluresque alii Hist. nat. scriptores, quos pagina non capit.

PIPER ALBUM a nigro, si optimis hodoeporicorum scriptoribus fides habenda, non differt, et licet in *Hort. Malab. T. VII. Tab. XIII. Cattu Molago* Planta sylvestris, a Lusitanis *Pimenta Domatio*, a Belgis *Witte Peper* oculis exhibeatur, et acini cum vero pipere convenient, nunquam tamen merx haec apud indigenas pro Pipere venit, cum plane insipida sit. Nec nos movet, quod Ludovicus Romanus apud *Wormium in Museo* arborem albi piperis feracem, crassiorrem et proceriorem esse referat, cum jam olim *Piso*, et post eum *Herbertus de Jäger* in Epistola Indica *Mus. Mus. Valentiniano* annexa, et *Horti Malabarici Commentator* fucum annotarint, quod nempe cortice nigro in aqua macerato, et creta cineribusque postea aspersis, dealbatio Piperis fiat; vid. pariter Dale in *Pharmacol.* p. 446. Contrarium tamen probare nititur *Pomet l'Histoire gener. de Drog. P.I. libr. VII. cap. i. p. 192.* qui plurimum pro albo pipere militat.

PIPER LONGUM proles est Plantae Bengalensium *Pimpilim* a *Pisone* in *Mant. Aromat.* p. 183. et Mexicanorum *Mecaxochitl* ab *Hernandez* apud *Nard Anton. Recchum in Histor. Mexic.* p. 144. et *Bramanum Tirpali Malabarensium Cattu Tirpali H. Mal. T. VII. Tab. 14. et 27.* descriptae. Lusitanis dicitur *Pimenta longa*, Belgis *lange Peper*. Caules hujus Plantae rotundae virides, nodulati minus lignosi, novos hincinde ejiciunt furculos claviculatos. Folia circa nodos caulium, longissimis interne striatis petiolis erumpunt, forma ut *Cattu-Molago*, est longiore minus cuspidata, fusciore viroris quam *Molagò-Codi*, circa basin incisa, textura valde tenui et molli, superficie lenia, viroris in recta parte fusci, in sinistra clari. Flores monopetali, quinque vel sex partiti, arctissime fructibus insidentes, qui oblongo rotundi sunt, spiris obliquis parallelis in superficie ex diversis partibus striati in spirarum intersectionibus veluti parvis rotundis foliolis scutiformiter obducti; inter spiras gemmae apparent, quibus flores infederunt, eminentes et nigricante puncto notatae, primo ex viridi flavae, carne intus ex flavo albicante; dein viridi fuscae, carne viridi fusca; maturae et siccae e cinereo nigricantes. In fructibus transversim dissectis interstitia videntur, in quibus semina oblonga et nigricantia continentur. Nec te moveat B. L. Iconismum Horti Malabarici a nostro *Besleriano* differre, quippe illius fructus planta adhuc virenti delineatus atque ideo tam crassi et pleni succi, cum apud Auctorem nostrum exsiccati, multoque tenuiores longioresque apparent. *Nieremb. Hist. natur. Libr. XV. cap. XIII. p. 340.* sub nomine *Tlatlan cuya* piper longum describit. Vid. quoque *Clus. Exot. libr. I. c. 20. p. 20.* De Pipere longo *Sinensi* Cao Patria Sinensis in *Descript. Sin. Art. XXIII. p. 215.*

PIPER AETHIOPICUM *Matthioli* et *Piper Nigrorum Serapionis* est apud *Bauhin. Lib. XV. c. 46.* Provenit secundum *Wormium* in *Museo*, in siliquis nigris racematim Pisorum aut Phaseolorum modo, granis Pipere nigro minoribus et pertinaciter siliquis inhaerentibus. De-

scribitur pariter ab Illustr. *Neb. Grew* in *Mus. Soc. Reg.* subnomine Anglico, *Aethyopian Peeper*, ubi Auctoris nostri figura aeri incisa laudatur, *by Besler curiously figur' d. Pomet dans l'Histoire generale de Drogues* P. I. lib. VII. cap. VIII. p. 197. hoc Piper grana de *Zelim* dicta vult. Vid. quoque *Calceolar. Museum* p. 589. *Matthiol.* in *Dioscorid.* p. 434. *Mus. Mus. Excell. Valent.* p. 299. *Mus. Moscard. Libr.* III. cap. 89. p. 252.

CINAMOMI FRUCTVS ab Auctore aeri incisus, cum reliquis a probatissimae notae scriptoribus oculis exhibitis apte convenit. Mercium haec Indicarum delicatissima, ex optimi Senis *Excell. Wedelii* iudicio, optimum in Terra Majestatis divinae exemplum praebet inter *Aromata cinamomum*. Peculiaribus dissertationibus exposuerunt *Joh. Phil. Hoechstetterus* sub Praesidio J. T. *Schenckii* Jenae 1670. ibidemque paucis ante Annis sub *Wedeliano* Praesidio G. Ch. *Titius* Anno 1707. Cl. *Dechsbach* disp. inaugur. Marburg. Anno 1690. habita de *Cassia Cinamomea et Malabathro*; et Traject. ad Rhen. Anno 1709. Ch. *Lud. Göller Ratisbonensis*, cujus ultimi Schediasma ideo reliquis praestantius videtur, quod ipsi exoptatissima occasio data fuerit, cum viro quodam Clarissimo, ac indefesso curiosarum rerum perscrutatore, colloquendi per literas. Is ipse autem caput et Praefectus eorum, quibus Corticis Cinamomi in Insula Ceylon collectio incumbit, et per viginti jam annos, et quod excurrit, in iis Indiae Orientalis locis hoc officio fungitur, omniaque sedulo inquirendi occasione minime destituitur. Ab hoc honoratissimo viro, cum non solum literas acceperit Cl. *Göllerus*, sed et cistulam variis rebus curiosis refertam, interque illas, quae praecipue ad varias Cinamomi species pertinent, novamque Arboris Historiam, decorticandi modum, cinamomum propagandi et crescendi, non ingratum fore B. L. judicavi, si occasione fructus ab Auctore nostro delineati, quaedam ab aliis forte nondum animadversa e dissertatione *Gölleri*, qui in Patriam redux in flore jam aetatis caelitum adscriptus choro, promerem. Et quidem quod ad ipsam *Arborem Cinamomiferam* attinet, eam nec ad nuciferarum, nec pruniferarum, nec glandiferarum genus referri posse docet, sed anomalam constituere, diversaeque esse altitudinis et amplitudinis, cum aliae crescant in magnitudinem mali Persici aut Pruni, aliae annosiores nempe tiliis, quercubus et populis proceritate non cedant, ita ut circumferentia Cinamomiferarum Arborum ad octo vel novem pedum latitudinem assurgat. Annosae tales Arbores cortice teguntur crasso, juniores tenui. RAMOS arbor habet multos eosque longos satis et crassos atque enodes, non contortos sed rectos magis, qui perpendiculariter quasi in altum ascendunt. Ex hisce ramis emittuntur RAMULI minores, e quibus enascuntur FOLIA, quae modo bina proveniunt, modo solitaria, annexa petiolis brevibus et tenuibus. FOLIORUM FORMA est oblongo-rotunda, lauri Cerasi foliis non multum absimilis; longitudo duplo major circiter est latitudine, ex basi latiori in acumen desinit, differt vero ratione arboris

C

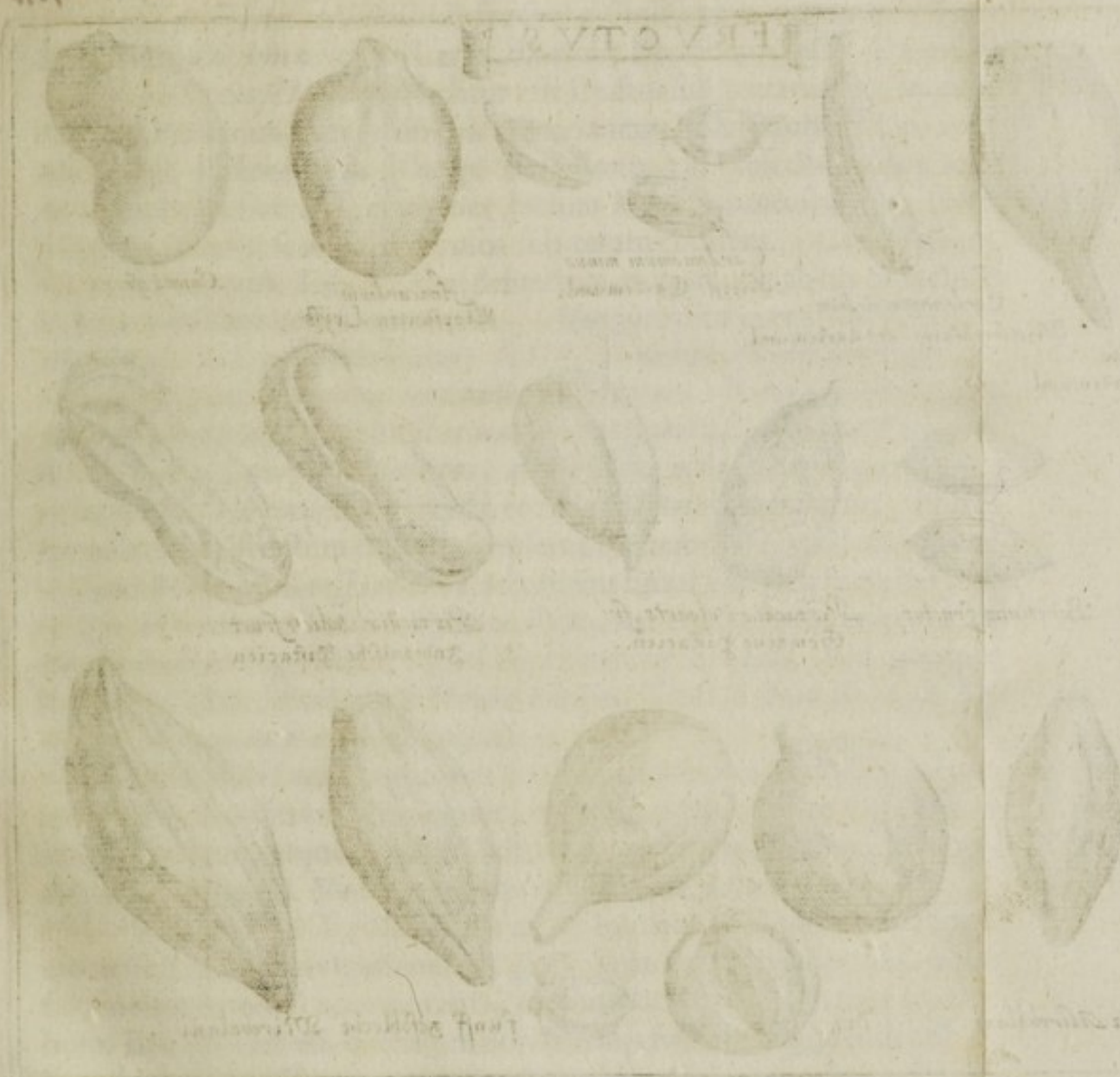
hujus

hujus specierum. COLOR eorum grata et diluta viriditate se commendat, et visum recreat; altera vero parte sunt pallidiora. Quae de Peculiari Charactere Foliorum annotavit Auctor, attentionem certe merentur. FLOREM arbor habet jucundissimum, qui ex iisdem ramulis, e quibus folia enascuntur, excrescit, et admodum est parvus, colore candido superbiens vel ex candido virescente, estque monopetalos, infundibiliformis stellatus: quippe flos ille monopetalos in sex folia dispescitur, quae stellae informam se explicant, in medio totidem staminula exsurgunt pallescentia, insidetque calici exiguo viridescenti. Florere incipit mense Januario, et flos odore suo gratissimo satis se commendat, quo ad Lilium convallium accedit. Defluxo Flore emergunt FRUCTUS, qui sunt baccae oblongo rotundae, minoris olivae magnitudine et figura, primo sunt virides, hinc quo magis ad maturitatem vergunt, eo magis incipiunt rufescere, donec tandem perfectam adeptae maturitatem nigrescant, vel potius ex fusco in caeruleum colorem abeant, cum egregio quodam nitore. Constant verò pellicula tenui, totam baccam ambiente, quae includit pulpam seu carnem paucam, sub qua continetur nucleus unus grandis, totam explens cavitatem, oblongo rotundus et glaber, qui cingitur Cortice tenui quidem, sed fortiori tamen cartilaginea, qua adempta nucleus apparet, qui per medium fissus in duas dividitur partes; pulpa constat densa, quae coloris est quasi incarnati seu ex albo in rubrum vergentis. BACCAE hae insident CALICISIVE CVPV-LAE, quae sex cuspidibus acuminatur, sulcis variis exasperatur, et colore praedita est virescente, fusco, non aliter ac quercus fructus capulis suis. Longius fui in fructus descriptione excerptenda, cum haec apte cum figura ab Auctore nostro expressa conveniant. Lignum arboris albicantem habet colorem, neque adeo durum et solidum est, sed mollius magis et porosius; adhibetur tamen, Baldaeo in descript. Insul. Ceylon teste, ab incolis ad exstruendas aedes: saporis et odoris omnis expers est. Radix pro Arboris proceritate variat, cortice tecta exterius obscure rufescente, interius ejusdem coloris non nihil exaltati odorem spirante fortem camphoraceum et sapore eodem conspicuum. Suavitas igitur omnis aromatica residet in Cortice arboris Cinamomi, quo triplici tegitur, externo uno, altero mediano, tertio interiori, qui immediate ligno adjacet, et non nisi pellicula est tenuissima et subtilissima, plurimis plane incognita, nisi Excellentissimo Hermanno, qui vim Cinamomi in interiori hac pellicula adeo concentratam esse tradebat, ut ejus scrupulus unus plus praestiterit, quam integri Corticis uncia dimidia. Plurima hac de fragrantissima pellicula, cortici mediano fragrantiam communicante sequuntur, item de IX. vel X. Cinamomi speciebus, de Propagandi, colligendi et crescendi ratione, quae omnia praetereo, curiosissima licet sint, ne B. L. nimia prolixitate taediosus existam. Confer quoque Herbert. de Jäger in Append. Mus. Mus. qui Historiam Cinamomi naturalem illustrantia quamplurima suppeditavit, et Pomet l'Histoire general.

neral. de Drogues P. I. L. IV. chap. I. p. 125. ut alios Auctores innumeros, qui proleteria de Cinamomo tractant, silentio praeteream. Imprimis de Sinensi Cinamomo, uberrime in Provincia Quoanyfi proveniente, vid. Dion. Cao, ipse Sinensis, in Patriae descriptione Art. XXIII p. 216.

RAMVM nunc *CARYOPHYLLIS AROMATICIS GRAVIDVM* porrigit tabula, adjunctis *ANTHOPHYLLORVM* binis schematibus, immaturis nempe et maturis fructibus arboris Caryophylliferae, *Tfinka*, vel secundum Linschotanium *Chamke* dictae, olim Moluccensium solum Insularum incolae, nunc autem non amplius ibidem obviae, cum Regis Moluccani consensu omnes eradicatae fuerint, inque Amboinam Belgici regiminis Insulam transplantatae, ubi nunc solummodo luxuriant, lucripetae Belgarum voluntati expositae, cujus aromatis pretium pro lubitu augent minuuntve, et Moluccarum Regulo, quod omnes in regno caryophylliferas arbores aboleverit, singulis annis 24000. florenos solvunt, referente hoc Excell. *Muntingio* in *de naauwkeurige beschryving der Aerdgewassen* p. 149. In Sina tamen Caryophylliferas pariter provenire arbores, testis est Sinensis Cao in descriptione Patriae l. c. *Celeb. Plukenetius* in *Phytograph.* Tab. 155. ramum pariter exhibet caryophyllis partim capitellis convexis, operculis florum, partim floribus expansis instructum, visui jucundissimum; omnes tamen elegantia vincit Caryophyllorum ramus apud *Neuhofium* in *de gedenkweerdige Zee en Land Reize* p. 31. depictus et descriptus. Procera alias arbor caryophyllifera, cujus Caudex ad corporis humani crassitiem accedit, et nobiliss. *Wurfbeinius*, Beatiss. *Hermetis Patrens*, in *Itiner.* vernacula lingua conscripto arbores caryophyllos ferentes observavit, quae binas cum semisse emensae fuerint ulnas. *Folia* laurinis latioribus similia, oblonga, lata, glabra, et splendentia, odore aromatico. *Flos* fragrans primo albicans, postea viridis et tandem rufescens, ubi se expandit tetrapetalos, quamvis *Cl. Tournefortio* polypetalos rosaceus audiat. Fructus autem Caryophyllorum aromaticorum nomine venientes sunt immaturi, oblongi instar clavis angulosi, depressi, rugosi, e rubigineo-nigricantes quatuor decussatim stellatis apiculis notati, cum medio capitello convexo, et cavo futuri floris rudimento e *Cl. Hermanni* delineatione; cum e contrario Anthophylli sint fructus maturi, caryophyllis crassiores et tumidiore, includentes sub Cortice duriusculo semina oblonga, fusca, saporis et odoris ejusdem cum Caryophyllis, qui Saccharo conditi pariter ex India ad nos adducuntur, Caryophyllis virtutibus longe inferiores. Inserviunt tamen arborum propagationi, cum ex illis deciduis nova iterum enascatur arbuscula. Haec de Aromate ubivis obvio sufficiant, cum hanc materiam penitus exhausserit sub *Praesidio Excell. Hofmanni* Hallensis *D. Fridel.* Halae 1701. ubi Auctorum, qui hoc de Aromate scripserunt, latissima collectio. Prae omnibus vid. *Pomet l'Histoire general. de Drogues* P. I. Livr. VII. chap. X p. 198.

NUCES MOSCHATAE VARIAE CVM FLORIBVS ab Auctore hac tabula depictae, tantum meruere applausum, ut Dn. *Diez*ius disp. inaugurali Giesiae Anno 1682. hac de Nuce habita, et Excell. *Nat. Curios. Arion*, in *Moschocaryographia*, sive *Nucis Moschatae curiosa descriptione*, eas mutuare, operibusque praefigere non veriti sint, ut omnibus, qui hoc inspicere dignantur patet; congeffit Excellentissimus *Paullini* omnia, quae hac de Nuce dici possunt, cui si Cl. *Schulzii* dissert. Medicam Anno 1709. Ultrajecti demum habitam addes, vix desiderare amplius hoc de aromate quid poteris. Exhibet ultima haec dissertatio figuris elegantissimis aeneis, non solum *Ramulum* e nuce myrtica progerminantem, sed et, quod ab Auctore nostro factum, *Nucem integram* cum operimento, et *binas Nuces uno calice testas*, *Nucem Maci involutam*, cum *testaceo et nuci proximo involucro*, *Nucem moschatam marem et foeminam*, cum *nucibus vulgo regis dictis*. Delibabimus ex hoc fonte, multis historiae naturalis scriptoribus indicta et praetervisa. Excell. *Rajus* arborum Nucis hujus pruniferis accenset, Schulzcius non contemnendis rationibus *nuciferis* vendicat. *Banda* prae caeteris orientalibus regionibus arborem harum feracissima, ut bis et juxta nonnullos, ter in anno, prout nempe tempestas illis arriserit, colligi possint. *Lignum* arboris spongiosum, nullam vero habet peculiarem cavitationem, ut aliis placuit; *Folia* aliquo modo conveniunt cum laurinis, maxime cum Lauro-Cerasi foliis, non tamen in ambitu serrata, qualis Matthioli error, brevi pediculo nitentia, quibus e ramis dependent, laete viridescencia, splendentia, subrotunda, in postica parte cinerea notato unico nervo cum plusculis venis per folii longitudinem oblique decurrentibus; spirant recentia, et per multos adhuc annos sicca, suavem aromaticumque nuci aemulum odorem, si paululum terantur. *Arborum* Nucis hujus *sylvestrium* plures dantur species, quam cultarum. *Flores* sunt conflati ex quinque albicantibus fimbriatis petalis, quas Excell. *Muntingius* cerasorum et Pomorum floribus similes autumat. *Fructus* circa pediculum nonnihil turbinatus, triplici tunica seu operimento cum nucleo rotundo medio incluso. *Tunica seu integumentum* illud exterius primum est crassum villosum fungosum, et quasi pulvinatum, molle equidem, sed satis densum ut in juglandibus et castaneis coloris viridescens. Cum maturescit fructus, fiunt flavae purpureaeque maculae conspicuae in Calice, quae pro maturitatis signo ab incolis habentur; hinc dehiscit, in ea parte ubi sulcus illud dividit, et ostendit alterum sub eo latentem *Corticem*, qui duriores et ligneum istum reticulatim certis in locis ambit, et pertinacius circa pediculum haeret, alioquin liber ubi levi compressione facile avellendus, hic admodum rubentem et elegantem in principio habet colorem, sed si saltem per paucas horas aëri exponatur, statim elegantiam amittit et in flavescentem abit; dantur tamen nuces, sub quarum calyce nullum macis vestigium; Sic *macis* quoque non rubente et flavescente colore, sed *albido* reper-

FRUCTVS.

Cardomomum majus.
Grosse art Cardemuml.

Cardomomum medium.
Mittelmässige art Cardemuml.

Cardomomum minus.
Klein Cardemuml.

Anacardium.
Elephanten Leysß.

Caius fr.

Pepitæ Indicae.

Beretinus fructus.

Pistachia vulgaris fr.
Gemaine Pistacien.

Pistachia Indica fruct.
Indianische Pistacien

Quinq. genera Mirobalani.

Die

funff Geschlechter Mirobalani.

Artic. VII. p. m. 72. 86. Excell. *Sloane* testatur, fructum hunc in hortis et agris Insulae Jamaicae et Caribearum ubique provenire, in *Catal. Plant. Insul. Jamaic.* p. 187. et ab Anglis vernacula lingua *The Cashew* or *Acaju Three*, vocari. Vid. quoque *Garc. ab Orto* L. I. c. 30. *Mus. Wormian.* p. 183. 192. *Mus. Moscard. Libr. III. cap. 99.* p. 258. *Piso Hist. Brasil.* p. 120. *Bont. Hist. Indic.* p. 192. *Pomet l'Histoir. gen. des Drogv.* P. I. Livr. VII. chap. XVIII. p. 210. qui de *Gummi Acajou* ab aliis indicta profert in *Append.* p. 12.

PISTACHIAE INDICAE fructus a Brasiliensibus dicuntur *Munduby*, Lusitanis *Amenduinas*, Latio *Manobi*, Peruvianis teste, *Monarde Anhic*, Hispanis *Vbimani*; videtur esse fructus sub terra nascens *Monardis*, vel Peruanus amygdaloides subterraneus *Joh. Bauh. T. I. p. 292.* Ab Excell. *Pukenetio* in *Almag. Botanico* p. 341. describitur ceu sen- na tetraphylla sive Absi congener hirsuta Maderaspatis, flore flavo filiquis punctatis, scabris, folliculos sub teram condens. Certe *folliculus*, in *Phytograph.* Tab. 60. f. 2. delineatus, non abludit ab his pistachiae Indicae a *Beslero* nostro aeri incis. *Marggravius* more solito optime *Hist. Plant. L. I. p. 37.* describit: *folliculos nempe ex albicante gryseos radicibus adnasci, figurae minimae cucurbitae, oblonga magnitudine Myrobalani, fragiles: quilibet autem continet in se duos nucleos, pellicula saturate purpurea vestitos, carne intus alba, oleaginosa, sapore pistaceorum, qui comeduntur cocti, et inter bellaria apponuntur.* Plures Botanicos, qui fructum hunc descripserunt, memorat Excellent. *Sloane* in *Catal. Plant. insulae Jamaicae*, adjungens simul, fructum hunc in Horto Dn. *Harrison* in loco *Liguanee* dicto, feri et lacte provenire, et ab Anglis ibidem degentibus vocari *Earth nuts* or *Pindalls*. Vid. quoque *R. P. Franciscus Sterrebek* in *Theatr. Fungor.* Tract. I. Part. III. *en de Anwyssing ende natuer der Aerdbuylen.* p. 314.

PISTACHIAS vulgares in eum tantum finem his Indicis adjunxit Auctor, ut differentiam notaret, quae cum in omnibus Officinis et ubique prostant, inque Horto Volkameriano crescat Arbor, ideoque ab ipso in *Hesperid. Norimberg.* opere descripta, nil amplius addo.

BERETINVS FRUCTVS est ex Insulae hujus nominis Arbore, quam *Fr. Drake* e navigatione illa, qua orbem circumivit, retulit, isque Clusio tunc Londini commoranti, communicatus est. Arbor fructus hujus satis procera est, quercu major, laurinis foliis crassis splendentibus, in ambitu minime ferratis; Fructus ipse oblongiusculus exiguis iligneis glandibus similis, nullo tamen calice inclusus, tenui cortice coloris cineracei, interdum etiam atrit tectus nucleumque continens oblongiusculum candidum, nullo manifesto sapore praeditum, tenui membrana imbutum; hunc fructum edulem esse, eoque more leguminum elixo, aut in farinam trito, et pultis instar inspissato et cocto, alterius cibi penuria famem compescere posse, ab Insulae incolis fuere edocti. Pertinet igitur fructus hic ad Laurifoliam exoticam Ternatensem

Cassp. Bauhin. in *Pinac.* L. XII, Sect. I. p. 461. inque Moluccis quoque repertudatur Vid. *Mus. Calceolar.* p. 601.

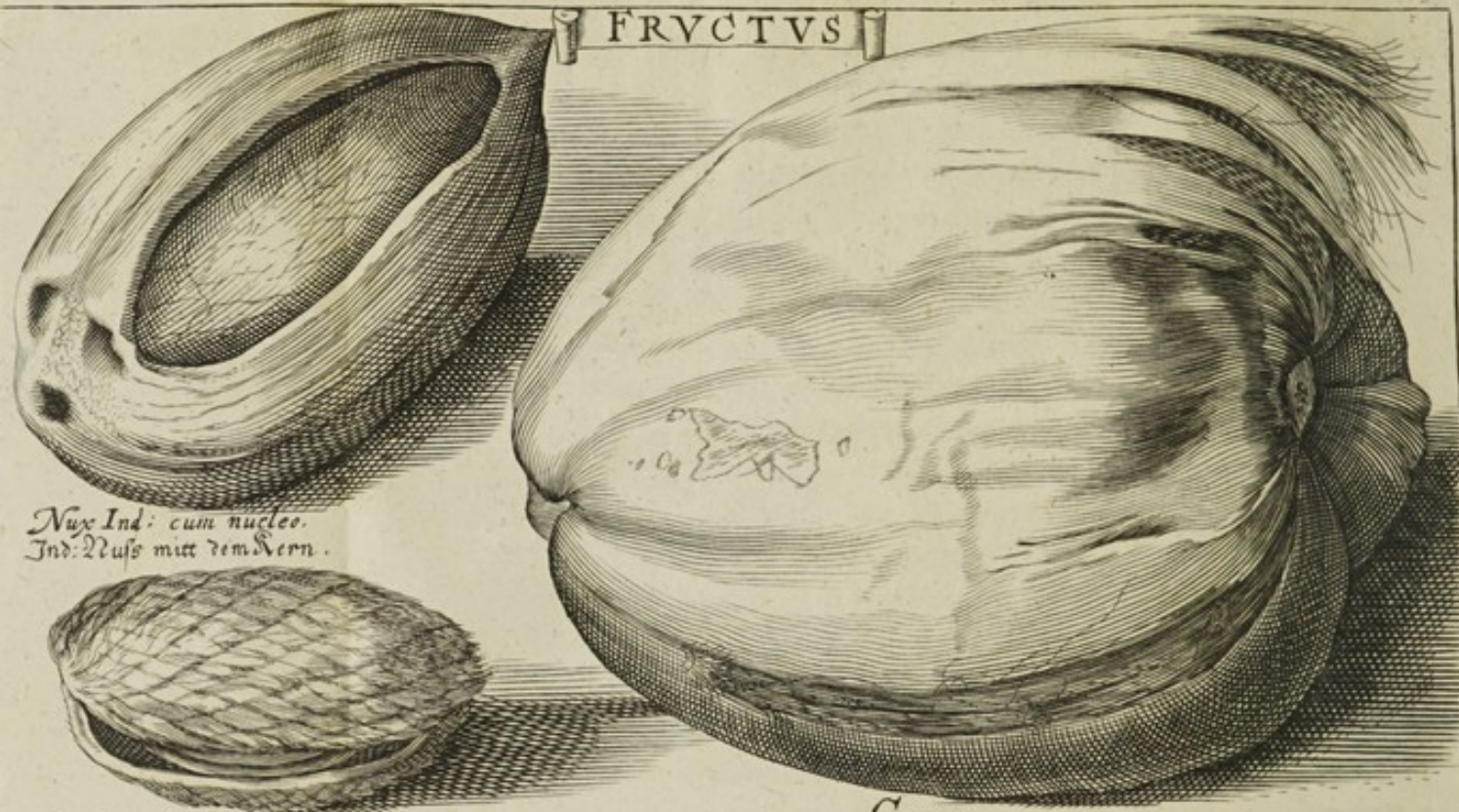
PEPITAE INDICAE fructus sunt, amygdalo Peruanæ similes, fusci vel spadicei coloris linea candida *Cassp. Bauhin.* in *Pin.* L. XI, Sect. VI. p. m. 442, a *Clusio* Exot. Libr. 2. *Pepitae del Peru* sive acini Peruani dicuntur. Secundum Excell. *Plukenetium Almag. Botan.* p. 28. sunt fructus secundus *Simonis Tovar*, sive *Almendras del Peru*, *Walgonne* Bengalensibus dictus. Pineae nucis referunt nucleos, licet magna ex parte nostris sint longiores et crassiores, durum similiter illis putamen et idem color. Plani et oblongiusculi, altera parte latiores et laeves.

MYROBALANORVM QVINQVE GENERA ubivis in officinis Pharmaceuticis obvia, Auctor nobis ab oculos ponit. Nil hic de barbaro nomine Myrobalani sive Vnguentariae glandis a posterioribus efficto Graeculis dicam, nil de incerto numero, qui ab Arabibus, Persis, Indis caeterisque Orientalibus ad ternarium, *Halilejum* nempe, *Amjejum* et *Belilejum* restringitur, dicam; nil de efficacia fructuum horum, cum illos effectos segnesque, et in prunorum nostrorum adfluentia supervacaneos, et ex hyberbolica Arabum commendatione inutiles plane censeat maxima Medicorum cohors, quas lites aliis exercitationibus in hac palæstra dirimendas relinquimus; sed producamus quas *Beslerus* noster aeri incidi curavit figuras, quarum (1.) *Chebulae* sive *Cabulenses* sistit, Myrobalanos maximos oblongos angulosos pituitam purgantes C. B. P. arboris Folia Persicae similia, Arboris Myrobalanifera Persicae foliis Jonsoni fructus oblongi rugosi, coloris obscure fusci; includentes sub putamine carnosum officulum oblongum crassum et cavernosum saporis subacris. Arbor secundum *HERMANNVM* Queboli dicitur vel potius Cabul. (2) *Belliricae*, vel secundum *eruditissimum Welschium* *Belilejae*, sunt fructus Arboris pruniferae Lauri folio subcinericio Jonston. rotundi, saepe angulosi, gallae majoris magnitudinis, in pedunculum crassum desinentes, ex rubigineo flavescentes, includentes officulum durum sub putamine carnosum duriusculo, saporis adstringentis post subdulcis. Arabibus *Belleregi* secundum *Hermannum*, *Welsch*io autem *Belilei* dicuntur. (3) *Emblicae* sive *Amlejae*, fructus Arboris foliis securidacae *Cl. Breynii* et *Nilicacamaram Horti Malabarici*, Palmae magnitudine, rotundi, sexangulares *Belilejis* minores, sessiles e cinereo nigricantes, includentes sub pericarpio carnosum, in sex partes per maturitatem dehiscens, officulum turgidum hexagonum, senis vel secundum *Hermannum* tribus cellulis insignitum, in quo nucleus pomaceus spadiceus triangularis; saporis acerrimi. Arbor *Embelli* vel *Amleja* dicitur. (4) *Citrinae* sive flavae, Arboris Myrobalaniferae sorbi foliis Azafar dictae fructus oblongi rotundi, pentagoni, teretes rugosi *Cabulensibus* minores, coloris citrini, includentes sub putamine carnosum officulum angulosum. (5) *Indae* sive *nigrae* *Indicae* Ar-

T. v

FRUCTVS

Nux Ind: cum nucleo.
Ind: Nuss mit dem Kern.

Coccus.
Ganze Frucht der Ind: Nüss.

Fruct: reticulato corio.
Fr: gleich: in einem Netz.

Areca siue Fausel.
Ind: Haselnuss.

Nehenkechene sine capillis
Glathe Indian: Haselnuss.

Nehenkechene capillata.
Harichte Ind: Haselnuss.

Arboris Myrobalaniferae salicis folio, *Asvar* Arabibus, fructus oblongi reliquis tenuiores superficie octangulari, solidi et duri, rugosi, intus et extus coloris nigri, bituminis instar Judaici, saporis subacidi acerbi et adstringentis. His ab Auctore nostro delineatis Myrobalanis addi potest (6) *Myrobalanorum* genus *Sinense* a Jac. Bontio indigitatum, et a Cl. Welschio depictum et explicatum in Dec. I. Ephem. Nat. Curios. Ann. III. observ. 3. 2. Fructus olivae similis, nullis striis aut incisuris notatus *rostratus* e versione *Ebn-Sinae Plempiana*, quod tamen melius *Welschius acuminatus* vertit, cum vox Arabica, non tantum *rostrum*, sed quemvis apicem cujusvis rei significet, et olivae quaedam reperiantur acuminatae, et quod caput rei est, rostra volucrum non omnia acuta, sed quaedam praeterea lata, atque obtusa spectentur. Vid. Excell. Welschius de *Vena Medinensi* cap. X, de *Myrobalanis Syriacis Raulolfii Chabraeus* Stirp. Sciagr. p. 14.

TAB. V.

HAc in Tabula conspicimus Nucem illam Indicam, *COCCOS* communi nomine dictam, Avicennae *Jansiat Indi*, Arabum *Maaron*, Indorum *Tegamaram* et *Lanha*, Brasiliensium *Inaja Gvatuiba*, Mexicanorum *Coyolli*, Zeilonensium *Polgaba*, Malabarensium *Tenga*, Bramanum *Mado*, Lusitanorum *Coqueyro*, e Palma Indica coccifera, angulosa ortum ducens, quam Arborem post *Clusium*, *Garciam ab Orto*, *Nardum Antonium Recchum*, *Marggravium*, *Pisonem*, *Rochesfortiumque* nemo secundum minimas circumstantias melius, accuratiusque delineavit et explicavit, *Illustrissimo Horti Malabari Editore* Tom. I. quo naturae miraculo, mirandi operis initium fecit. Referamus ex illo tantum, quae *nucem* ab Auctore delineatam concernunt, cum reliqua arboris memoranda hujus opusculi limites excludant. *Fructus Coccus* praegrandes sunt, magnitudine caput humanum aequant, saepius superant, et ad *Nuces* referendi. Figura illis triquetra, et ut ex Auctore nostro patet, ovalis. Constant *operimento lignoso*, qui interius ad superficiem internam operimenti seu testae medulla alba obducti sunt, ac intus larga cavitate, quae aqua seu liquore repleta est. Hi dum teneri sunt, et ex capsula cum spicis erumpunt, forma rotunda sunt, colore flavo-albicantes, et calyce flavo-albicante, qui e rotundis foliis mutuo circumvolutis constat, arcte et in totum obducti, intus sub Corticibus, quibus circumteguntur, carne densa albicante, nulla cavitate donati, postmodum vero cum aetate incrementum forma oblongo-angusta sunt in longitudinem maxime aucti, minus vero in latum, in cortice exterius cum nitore viridescentes, calycis foliis, ex quibus cum superna parte emicant, ex rufo rubescentibus, proditque se in iis primum nota parva, oblongo-angusta, cavitatis cum majore incremento introducendae in ima parte seu ad exortum fructus, antequam

quam autem cavitas se offert, *fructus hi teneri* Malabarenlibus *Bellacà*, Lusitanis *Coquinhos*, cavitate autem jam introducta *Fructus* primo sola aqua repleti sunt, ac tum dicti Malabaribus *Caricù*, Lusitanis *Caricà*, absoluto vero cavitatis incremento, postquam omni sua repleti aqua sunt, medulla ad interiorem operimenti superficiem obducuntur. Est autem *medulla fructus*, quae ad certum temporis intervallum augefcit, expe-
 tit in eduliis, primum tenera et albicans ac subcaerulea, sapore dulci ac grato, minime vero oleoso, dein albicans ac magis magisque indurefcens, cum dura sapore nucis, ac quo vetustior seu durior, saporis magis oleo-
 si, contrita ac tusa lacteum liquorem, qui et sapore lactis est, sed nonni-
 hil oleosi fundens; cum vetustissima est maxime oleosa ac ex oleo cae-
 rulefcens, odorem fortem oleosum, qui ingratus est, spirans. Pro di-
 versa medullae consistentia *Fructus* variis nominibus sunt donati, cum
 ea tenera est et lacti similis ac mollis, dicitur Malabaribus *Corumba*,
 cum completa est, et non amplius augetur, *Elanì*, Lusitanis *Lania*, cum
 nonnihil dura est, Malabaribus ut et Lusitanis, *Maninga*, cum dura est
Tenga, Lusitanis *Cocquo*, cum adhuc durior *Barettu Tenga*, ac cum
 maxime dura *Cotto Tenga*, Lusitanis *Cocco sicco*. Quod ad *Aquam*,
 quae est intra cavitatem, haec in fructu tenero, *Caricù* dicto, est pri-
 mum subadstringens, subsalsa et subacida, minus vero dulcis, dein quo
 fructus vetustior fit, magis et magis dulcescens; in fructu vetusto ut
Barettu Tenga simul valde dulcis et salsa, ante medullae proventum
 clara et valde limpida est instar aquae; medulla autem proveniente tur-
 bida seu minus limpida et pallide albicans; ex fructu *Caricù*, qui jam
 omni sua aqua repletus est, facto angusto foraminulo per operculum
 magna vi radiatim exsilit, minus vero ex fructu, qui medulla repletus
 est, ut *Corumba* seu *Lania*; Aqua in *Maninga* id proprium habet,
 quod ut liquor dictus *Sieri* fermentatione ad oculum notabili cietur,
 cum medulla dura est, in fructu exsiccati incipit, in ollam infusa et aëri
 exposita saporem dulcem ilico amittit et subacida redditur, idque ocyus
 si vento moveatur, sine ulla tamen fermentatione, quin et aqua fructus
Maninga hoc modo omnem suam fermentationem amittit. Quod ad
operimentum, aquam et medullam continens, illud primum tenerum,
 estque in fructu *Corumba* adhuc molle et esculentum, ac sapore nucis
 juglandis; quo vetustior fit fructus ac medulla durior, etiam magis in-
 durescit, ac cum maxima duritie est, sectioni minus pervium, estque
 exterius tribus futuris eminentibus in longum striatum, ac in parte infe-
 riori inter futuras tribus quasi oculis clausis donatum, quorum unus la-
 tior et minus durus est, inter futuras, quae latius distant, situs, uti e
*FI-
 GURA SECUNDA TABULAE nostrae* omnibus patet. Est et alia
 minor Nux Indica *Coccos Cercopithecì caput* repraesentans, descripta in
 Miscell. Nat. Curios. Dec. I Ann. VI. et VII. et apud Chabraeum Stirp. Scia-
 graph. p. 21. nomine Nucum Indicarum velut larvas ostendentium.
Operimentum hoc medium nucis adeo durum est, nuce penitus exsic-
 cata

cata, ut poliri possit, aurificibusque ob ferventem flammam in usu *Cortex exterior* operimentum medium obducens, in exteriori superficie primum est albicans, ut in fructibus *de Coquinbos* cum tenerissimi sunt, dein viridescens ac cum majori aetate ex viridi flavescent, cum autem fructus vetustior est, ac exsiccati incipit, est tandem siccus cinereo fuscus, et primo quidem mollis ac tenuis est, dein constans intus carne densa, albicante et molli, quae in *Lania* adhuc tenera mollis et sectioni facile pervia est, ac calce illita flavo colore tingitur, post magis ac magis indurascens intus in carne plurimis lignosis ac stupeis filamentis, in *figura prima Tabulae hujus* optime expressis, ad funiculos conficiendos idoneis, quae operimento lignoso exterius arte adhaerent, est intertextus. Haec de fructu Coccus ejusque medulla, contento succo, e quo liquor Suri conficitur, ejusque operimentis sive corticibus sufficiant. Arborem Cocciferam quod attinet, Palmis accensendam recte de illis judicat ingeniosissimus *Rajus*, quia toto vultu, habitu et constitutione, partiumque fere omnium forma texturaque ab aliis arboribus omnibus differunt, non immerito pro singulari et distincto ab iis genere haberi debeant; hinc a Pl. Rev. *P. Plumier* Palmae, inter nova Plantarum Americanarum genera primus locus et prima decreta tabula. Non possum quin *Excell. Plukenetii* Judicio de Coccifera claudam Arbore, quod habet in *Almag. Botanic.* p. 135. *Arborum harum Dominos non minus emolumentum ab iis percipere, quam Europaeos a pecore, nam singulae pleraque ad vitam necessaria praestant. E Ligni materia naves fabricantur, e ramis, qui in Malabar olla vocantur, aedium fiunt tecta, navium tabulata et opercula, stragula, culei aliaque ejus generis utensilia. Nucis extimum villosum involucrium inservit nautis, nam ex eo rudentes et funes navibus necessarios conficiunt, qui in aqua marina incorrupti manent; illo quoque tanquam stupa naves obturantur et stipantur. E cortice duro Vasa tornantur et Scyphi, ac carbones fiunt aurifabris utiles. Medulla ipsa tenera et delicata instar amygdalarum est, bene nutrit, cum Saccharo aut sagra editur. Ex ea trita, ut ex Amygdalis, lac exprimitur, cum quo oriza coquitur, aliaque edulia. Exsiccata haec medulla Copra dicitur, quae alio defertur ac venditur, eaque utuntur ut castaneis, neque minus grata palato est. Ex eadem ita exsiccata torculari exprimitur oleum dulce, non modo utile ad lucernas, sed et ad oryzam condiendam. Resinam etiam fundere hanc Palmam coloris subfusci et pellucidi, saporis lenti, ac praepinguis, testis est Clar. Syen Not. in Hort. Malab. T. I. p. 8. Liqueor, quem fundit et Sura dicitur; hinc Belgis Suraboom vocatur, est instar musti et decoquitur ut diutius conservari possit, atque tum Oraque sive Arak vocant. Destillatur quoque ex eo Spiritus, quem Futa dicunt, Spiritui Vini plane similis facultatibus et viribus; si soli exponatur, antequam destilletur, in Acetum degenerat. Solis aestu exsiccata et coagulata in Saccharum coquitur, quod Sagra dicitur. Ex quibus omnibus haecenus recensitis pa-*

lam fit, vix Arborem esse, quae majorem in vita communi habeat usum, hac ipsa. *Figurae nucis coccos* hac *tabula* expressae omnem certe merentur laudem, hinc Excell. Grew in *Mus. Societ. Reg.* scribit: *There is a good Figure in Besler.* Ultra jam citatos scriptores vid. *Joh. Bauhin.* Tom. I. p. 375. *Linshot.* P. IV. Ind. Orient. c. 12. *Mus. Reg. Olig. Jacob.* Sect. VI. p. 27. *Terzag.* *Mus. Septal.* p. 65. *Scarabell. nel Mus. Settal.* p. 131. et qui elegantissima e Poëtis de Nuce hac collegit Eruditiss. Lorenz. *Legato nel Mus. Cossian.* L. II. c. 24. p. 134. *Valent. Mus. Museorum* p. 324. *Miscell. Germ. Curios. Decur. II. Ann. V II.* p. 476. *Nieremberg. Histor. nat. Libr. XIV. cap. VIII.* p. 296. Clusius sive potius *Garcias ab Orto* *Arom. Hist. Lib. I. c. 26.* *Pomet l'Hist. gen. des Drogues* P. I. Livr. VII. chap. XXIV. p. 214.

Quam pro *ARECCA* sive *FAUFEL* hic depingere curavit *Beslerus* noster figuram, nil aliud est quam fructus peregrinus abiegnae nucis similis, ab Excell. Grew in *Mus. Soc. Reg. P. 2. cap. 5.* p. 200. post *Clusium* pro fructu *Palmaepinus* habitus, qui errorem Auctoris seq. verbis annotavit: *this fruit is pictur'd in Besler but mistakenly for the Arecca or Faufel.*

FRUCTVS RETICVLATO CORIO, optime convenit cum descriptione *CLUSIANA*, minime autem cum figura inibi, *Exoticorum* nempe Lib. II. c. XI. p. 30. expressa, quod ipsemet fatetur, iconem non adeo scite ut decuerat in *Tabula* depictam esse; est enim duro corio et multis fibris retis in modum quodammodo inter se intertextis et duris, contexto praeditus, foris quidem inaequali et rudi, intus vero laevi et splendente, coloreque ad spadiceum tendente, superna in gibbum extuberans, inferna planus fere, nucleum continens crassum, plenum, et succulentum. Meminit fructus hujus, citato *Besleri* nomine et figura, Excell. Grew in *Mus. Societ. Reg. P. II. cap. V.* p. 213. sub nomine *Fibrous Lobe*; et jam ante p. 191. sub nomine *Netted Stooone*, fructus quoque reticulato corio ex *J. Bauhin.* T. I. p. 328. meminerat. Arborem fructus hujus *Mameyam* vocant, et arborem *Juglandi* similem pronuntiat C. B. in *Pin.* Excell. *Sloane* autem credit esse malum persicam maximam foliis rotundioribus splendentibus glabris, fructu maximo, scabro rugoso, subrotundo, pulpa dura sublutea, unum vel plura officula filamentosa cingente. Ab Anglis *Jamaicam Insulam* inhabitantibus *the Mammee Tree* vocatur, ibique in omnibus sylvis montosis abundat.

MEHENBETENAE CAPILLATAE et sine capillis nucis unguentariae vel avellanae Indicae species videntur, inter quas referunt C. B. in *Pin.* et *Matthiol. in Dioscorid.* p. 228. *Edit. ult. Bauhin.* et Excell. Grew in *Mus. Societ. Reg.* p. 206. *Mehembetene like a Hasle in New Spain.* Differt tamen species sine capillis, ab altera capillata, quod illa duas cellulas habeat, in quarum singulis nucleus oblongus albus dulcisque; haec vero tres cellulas habet, in quibus nuclei totidem, ejusdem cum reliquis saporis colorisque. Vid. *Clus. Not. in Garc. ab Ort. Aromat. Hist.*

177

FRUCTVS.

777.

Phaseolus Nigritarum.

Lobus Echinosides e Brasilia.
Stachelichte Bohnen
aus Brasilia.

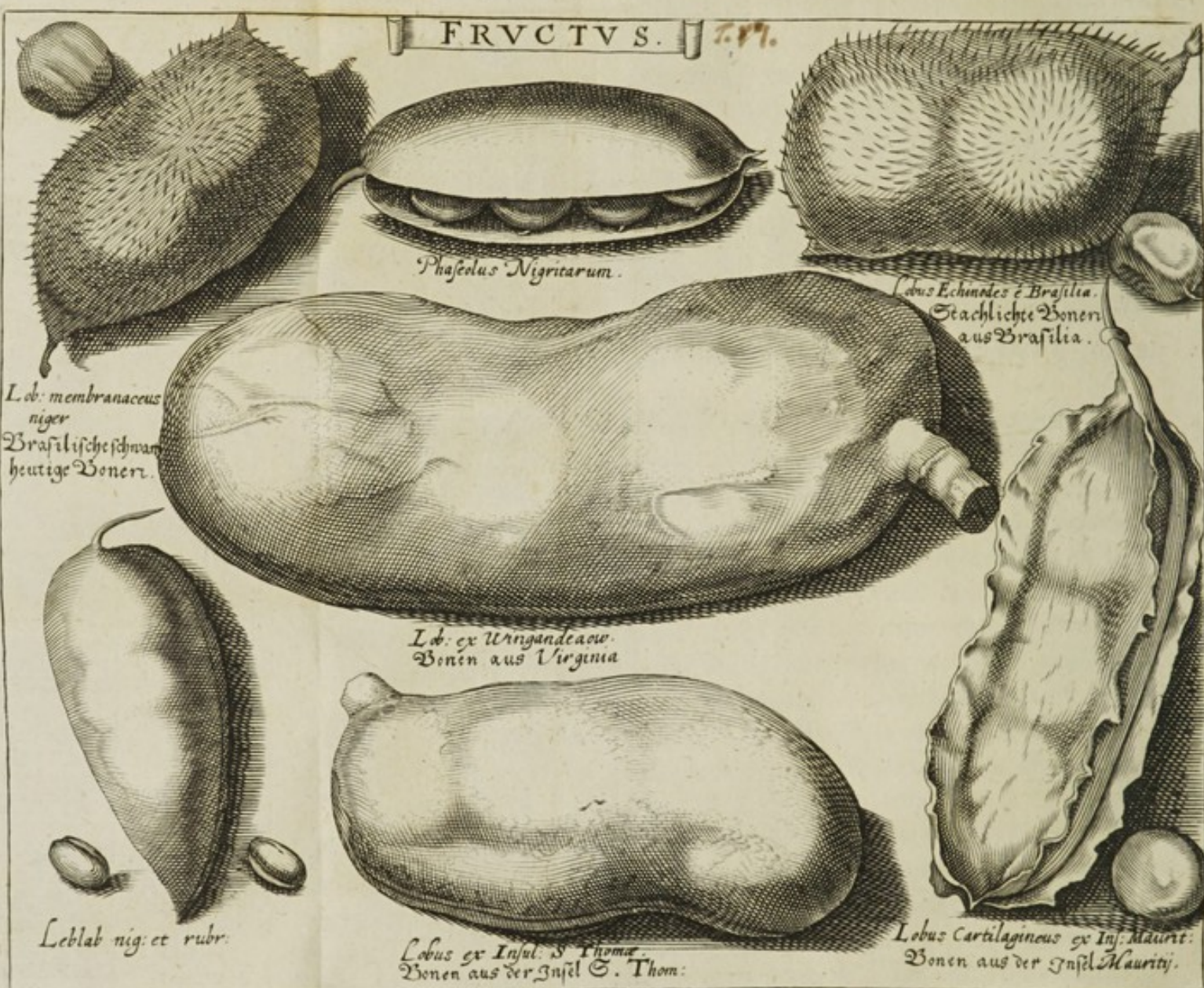
*Lob. membranaceus
niger*
Brasilische schwam-
me Bohnen.

Lob. ex Urugandeaow.
Bohnen aus Virginia

Leblab nig. et rubr.

Lobus ex Insul. S. Thomae.
Bohnen aus der Insel S. Thom.

Lobus Cartilagineus ex Ins. Mauriti.
Bohnen aus der Insel Mauritj.

Hist. Lib. I. cap. 26. et *Chabr. Stirp. Sciagraph.* p. 20. qui *Mehenbetene Cortusi* villosas et villis destitutas exhibet, aliasque adhuc Cortusianas ab Auctore nostro omittas substituit.

TAB. VI.

LOBOS haec Tabula continet, et quidem *LOBVM* *ἰχθυόειον* e Brasilia, qui secundum *Marggravium* et *Pisonem* crescit in Frutice aspere echinato et vix tractabili, in sylvis arenosis et litoribus sitientibus pullulante et jucunde virescente, Brasiliensibus *Snimboa*, Lusitanis *Silva de Praya*, et reliquis Indis *BONDVCH* dicto. A Casp. Bauh. in Pin. ad arborem exoticam spinosam lentisci foliis refertur. A *Clariss. Breynio in Prodr.* describitur ceu frutex spinosus spicatus platylabis, echinoidibus Glycyrrhizae foliis. Excell. *Plukenetio* autem in *Almagesto* est *Acacia gloriosa* lentisci foliis spinosa flore spicato luteo, siliqua magna muricata. Sed ut verum fatear, Lobus, ab ipso Tab. II. Fig. 2. Phytograph. delineatus, nimium quantum a nostra *Besleriana figura* discrepat et abludit. Si *Horti Malabar.* T. II. p. 35. consulimus, videtur esse *Mucunae* species, de qua *Piso* narrat, quod lorum echini et setae pungentes faciem et manus usque adeo infecerint, ut ardentissimas pustulas excitarent, quae vel optimis succis anodynis et refrigerantibus ultra octiduum adhibitis vix cedebant. An *phaseolus Surrattensis*, summum specificum antihydopicum Cl. *Raji* Hist. Plant. L. 18. c. 1. p. 877? Constat autem hic Lobus Cortice membranaceo fusco subrubente et frequentibus spinulis hirsuto, magnitudine differt, noster quippe Clusiano minor. Vid. plura apud *Clus. Exot. Lib. II. cap. XV. p. 70.* Rev. P. Bonann. Bonduch ab infantibus Aegyptiis amuleti loco gestari refert in Mus. Kircher. Class. VII. n. 17.

PHASEOLVS NIGRITARVM a *Clusio* pariter Exot. L. II. c. XI. fuse descriptus, est *Mucuna* secunda *Pisonis*, quae figura et forma imbellis apparet plana sinuosis oris, cortice non valde crasso praedita, externa parte nigro, non tamen adeo rugoso, (ut in Clusiana descriptione) tumenteque, qua parte Phaseoli inclusi, interna cineraceo, cuspide longa et mucronata, dorso satis elato, in quo terni aut plures fructus, quibusdam velut cellulis distincti, orbicularis fere in plano formae, coloris fusci et tanquam annulo sive circulo totum paene ambiente.

LOBVS MEMBRANACEVS niger Flacourtii Voatalalac esse videtur, et Cl. *Breynii Crista Pavonis* Glycyrrhizae folio minor repens spinosissima, flore luteo spicato minimo, siliqua latissima echinata, semine rotundo cinereo, lineis circularibus cincto majore.

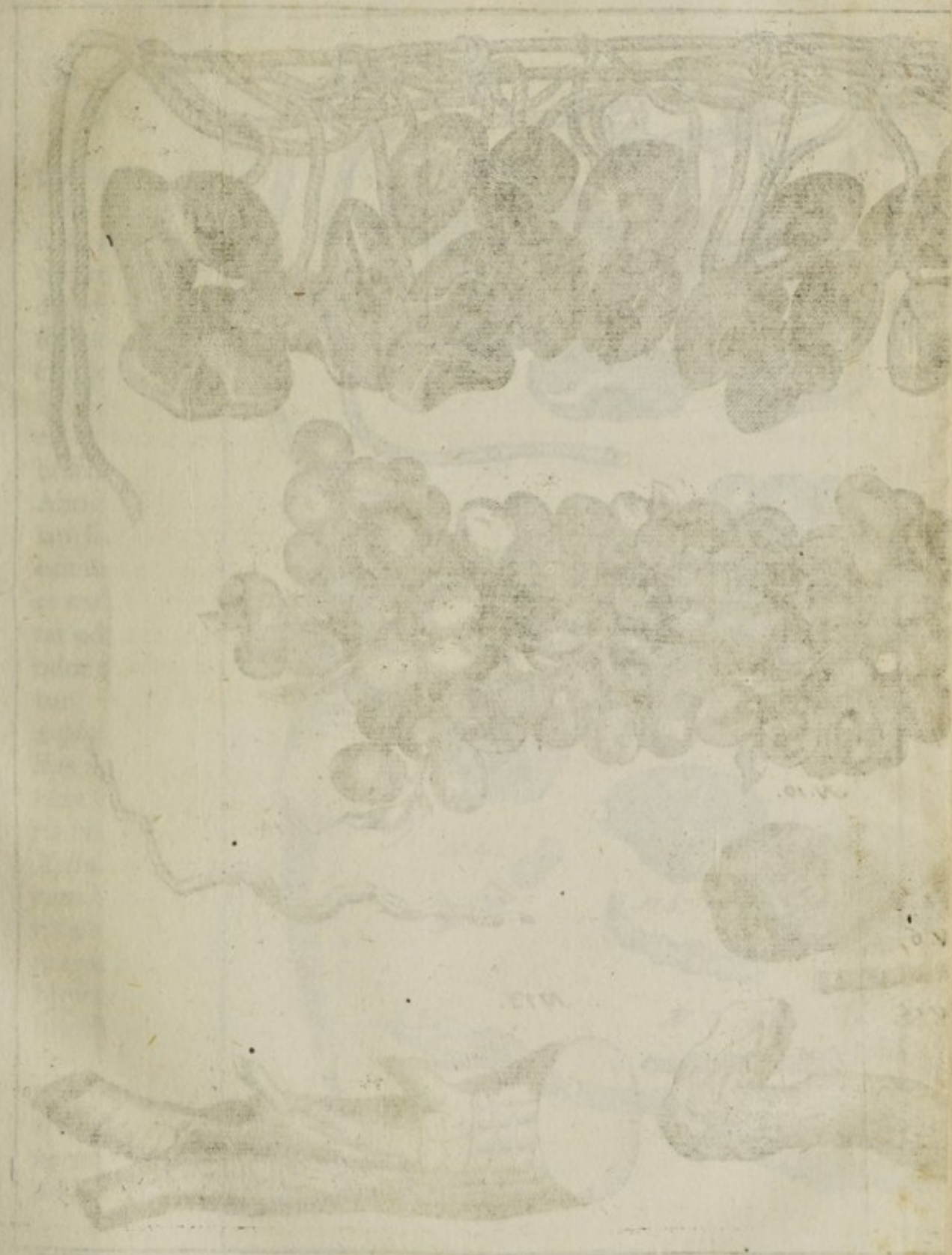
LOBVS EX WINGENDECOAW, Americae versus septentrionem tendentis Provincia ad Poli Arctici Elevationem XXXV. gradibus sita, quam Angli Duce *Walth. Raleigh* detectam, Virginiam nun-

cuparunt, videtur esse *Mucuna Guaçu Pisonis* in *Historia natur. Bras. fil.* crescens ex arbore ejusdem nominis. Faba autem haec nigra pelle lapidis fere duritiei, pilis flavis molliter est vestita, manum longa et tres digitos lata. Vi effracta (nam dicitur a *Clusio* unciam densa esse, quo nomine vapulat *Mus. Societ. Reg. Angl.* P. II. cap. V. p. 213.) pulcherrimi globuli interstitiis divisi inde prodeunt tres quatuorve, punicei et rubri coloris, rotundi laeves, magno hilo. Venenatis fabis accensetur, qualitas tamen deleteria extinguitur, si in Aqua macerentur globuli.

LOBVS CARTILAGINEVS EX INSULA MAVRITII hoc nomine quoque a *Clusio* exhibetur; ab *Excell. Plukenetio* Tab. 213. Fig. 2. *Almag.* p. 292. autem dicitur Phaseolus Americanus frutescens foliis glabris lobis pluribus villosis pungentibus fructu orbiculari plano, hilo nigro, tanquam annulo totum fere ambiente. *Cass. Bauhin* in *Pin.* est lobus Cortice cartilagineo rugoso fusco duplici crista sinuosa donatus. *Joh. Bauhino* vero T. II. Libr. 17. p. 272. Lobus Cartilagineus ex Insula Mauritii phaseolo seu faba nigra; Ejus accuratam descriptionem dabit *Museum Wormian.* p. 198.

LOBVS EX INSULA S. THOMAE, est Lobus crassus Insulae S. Thomae *Clusii* duro crassoque Cortice constans, coloris e cineraceo fusci, de crasso pediculo pendens: videtur autem differre a Faba purgatrice et corde S. Thomae, cum figura Cor minime referat, et figura nostra plane non conveniat cum illa in *Museo Calceolariano* p. 601. Fig. VIII. exhibita. Vid. *Clus. Exot. Libr. III. cap. VIII.* *Mus. Worm.* p. 198. *Mus. Moscard. Libr. III. cap. 101. p. 259.*

LEBLAB NIGRVM et *RVBRVM* est Phaseolus Aegyptiacus semine nigro et ruffo C. B. P. vel Pisum Americanum coccineum, aliis *Abrus* J. B. vel *Arachus Indicus* sive Africanus Parkinsoni. Videntur tamen hae Plantae probe dividendae, cum *Alpinus* matrem hujus fructus arborem sarmentosam ad vitis magnitudinem crescentem, sarmentisque vitis modo se extendentem, *Clusius* vero cum *Excell. Rajus* Hist. Plant. libr. XVIII. cap. I. p. m. 888. et 889. contrarium sentiat. Siliqua, quam Auctor noster habet, spadicei est coloris foris, unciam aut paulo amplius longa, semiunciam lata, illaque aliquantulum plana, mucrone aliquantulum incurva, semina durissima ovalis figurae partim rubra, cum hilo eminenti candido, partim nigra, cum hilo quoque albo continentia. *Excell. Rajus* refert prorsus rubra et nitentia ac instar Coralii expolita illa existere, quae probe matura sunt, summa autem parte, qua siliquae inhaerent, omnino atra et prae laevore splendentia esse. Probe omnia expendenti crederem certe *Lablab Alpini* sive Pisum Indicum coccineum sive *Abrus*, plane diversas Plantas esse; quam tamen conjecturam nemini obtrudere cupio; in Museo quoque *Calceolariano* p. 585. aperte distinguuntur. Auctoris certe nostri

stri figuram *Lablab* esse credimus. Confer. Mus. Moscard. Lib. III. cap. 103. p. 261. Rev. P. Bonann. Mus. Kircher. Class. VII. n. 19.

TAB. VII.

N. 1. **A**HOVAI fructus in *Gazophylacio* D. M. R. Besleri exstat, quem his Beslerianis rarioribus adungere placuit; nascitur hic fructus in Arbore *Ahovai*, a *Theveto* et *Lerio* primitus descripta, quam Arboribus pruniferis anomalis accenset Illustr. *Rajus*: Excell. autem *Tournefortius*, e *Plumerii* relatione, characteristicas attribuit Florem monopetalon, infundibiliformem, multifidum, e cujus calyce surgit pistillum, infimae floris parti adinstar clavi infixum, quod deinde abit in fructum carnosum quodammodo pyriformem, officulo foetum fere trigono, proxime accedens ad lit. Δ graecorum, nucleum condente; antea enim, priusquam hoc a *Plumerio* edocti sumus, officulum pro fructu habuere scriptores; quod praeterea durissimum est et tinnulum, unde a Barbaris tintinnabulorum loco usurpatur, et brachiis cruribusque circumdatur ornatus gratia, id quod e plurimis *Ahovai* officulis contextum, in figura nostra exhibetur, clavis etiam suis et securibus, aliisque instrumentis alligant. Arbor dicitur esse eximiae proceritatis Pyri majoris magnitudine, foliis semper virentibus et mali nostratis non absimilibus. Teterrium autem haec arbor spirat odorem, Allium e *Lerii* relatione superantem, ut si scindatur arbor, odor tolerari vix queat, propterea a barbaris ne ad pyras quidem usurpatur. Addo *Coronidis* loco, quae D. D. *Mich. Rup. Beslerus* in *Gazophyl.* huic fructui adscribi curavit: *Fructus arboris AHOVAI* dictae mirabilis, cujus Nucleus praesentissimum est venenum, quod *Indiarum* Incolae in odio conjugali, viri uxoribus insensi et contra uxores viris indignatae propinare non verentur. Exempta medulla, fructus filo *Xylino* annectunt, unde ex mutua collisione, nolarum ac tintinnabulorum instar sonitum edunt, hinc in saltationibus, ad majorem animi hilaritatem excitandam cruribus ad texturam hanc secundum naturalem magnitudinem affabre delineatam, alligare consuevere. Confer. Mus. Moscard. Lib. III. cap. 96. p. 256. Add. de Fructu *Ahovai*, in *Lapide fissili Manebachensi* expresso, Dn. *Mylium* in *Saxon Subterr.* pag. 30.

N. 2. *RAMVS* hic ex eodem *Gazophylacio* Besleriano depromtus, his verbis describitur: *Racemus insignis Anno 1641. ab Arboris trunco recisus brotrum magis repraesentans, a qua prunorum Myrobalanorum, numero Centum et viginti dependebant, visu mirabilis; ponderis tres civiles Libras et $\frac{1}{2}$.*

N. 3. *NINZIN* *Sinensium* et *Japanensium* *Panacea* est, cujus primam mancam licet mutilamve notitiam dedisse nobis videtur *Celeb. Wormius* in *Museo*, et *Cl. Piso* in *Aromat. Mantiss.* Mira de hac radice referunt, quae fidem paene praesertim circa perennitatem vitae, fu-

perant; habet tamen congruentia quaedam cum fabulosa illa herba *Achaemenidon* live *Achaemenis*, de qua *Plinius Libr. XXIV. cap. 17.* Varia radices hujus nomina, dicitur quippe Sinensibus *Gin Sen* Excell. *Menzelio* e textu Sinensi interprete *Dec. II. Ephem. Nat. Cur. Ann. V. observ. XXXIX.* ex hominis comparatione live similitudine, quod radix haec cum hominis effigie comparatur, *Gin* enim hominem, et *Sen* comparationem significat; E quo vocabulo detortum *Gensingh*. Solertissimus *Kaempferus Amoenit. Exot.* Fasciculo V. Class. III. plura plantarum nomina suppeditat, nempe *Sjusjin*, vulgo *Nisii*, *Nindsin* et *Dsindson*, item *Som*. Tartarice *Sonsai*. Nominum varietas peperit quoque sententiarum discrimen, cui Plantarum generi accensenda foret. Sic *Wormius* ad *Eryngia*, plures ad *Mandragoras*, nonnulli ad *Petroselinii radices*, Cl. *Kaempferus* denique ad certum genus retulit, et *Sisarum montanum Coraeense*, radice non tuberosa pronuntiavit. *Coraeense* vocavit, quod in *Coraeae* Insulae montibus et *Cathajae* Provincia *Sjamsa* ut plurimum crescat. *Mart. Martinius in Atlant. Sinico*, regio illo opere, radices hujus in descriptione regionis *Jungping* meminit: *à David & P. Kircherus* in *Chin.* Provinciam *Leaotoung* Orientem versus *Coraea* sitam, (per quam Provinciam Tartari, Sinensis nunc imperii Domini, primum sibi aditum pararunt,) nutriculam hujus radices statuit, et hac parte consentientem habet *P. le Comte* in *Itiner. Sinic.* quibus *Dion. Cao* ipse *Sinensis in descript. Patriae* pariter accedit. In Hortis urbis *Macao* coli et magis quam in ipsa Patria luxuriare, sed virtute fere exortem esse, toties laudatus *Kaempferus* testis est, hinc probe a vera *Coraeana* live *Sinica* discernendam esse *Japonicam* radicem, optime monet diligentissimus *Breynius* in eruditissima *de Gin Sen* live *Nisi* habita differt. *Lugd. Batav. 1700.* qui radicem sequentibus optime describit, ac potius *Petroseliniquam Pastinacae* (ad quam Excell. *Rajus* retulit) illam similem credit, longe tamen minorem, coloris tam interne quam externe e flavo albescentis, teretem praeterea, rugosam, compluribus fissuris subtilissimis fuscis imprimis in suprema radice dense circinatum, ac *Mandragorae* tandem de more plerunque in duos, (ut in nostra hac figura,) quos crura diceres, rarius in tres divaricatur ramos, si vero, quod rarissime contingit, in quatuor, ut ita non tantum crura, sed et brachia referat humana, unica radix teste Cl. *Rumphio* in *Ephem. Nat. Cur. Dec. II. Ann. V.* a Magnatibus Sinicis aliquando, centenis redimitur imperialibus, et Laris instar colitur. Substantia *Poeoniae* radicum solidiore, constat. Si transversim diffecetur, circulus in medio apparet resinosus, rufescens. Parte infima saepius aliquantulum diaphana est. Sapore praedita est dulci ad *Glycyrrhizam* vergente, quanquam longe suaviori cum levi amaritie, et occulta sive leviori vi aromatica linguam blande excalesfaciente, conjuncto. Odorem pene nullum; digiti longitudinem, crassitiem auricularis rarius obtinent, plures multo breviores, calami majoris crassitiem vix excedunt. *Japonica radix Ninzin* circularibus

istis lineis in Coraeensi indigitationis paene caret; intus alba et minus solida est, saporeque et virtutibus magis destituitur. Plantam radicis secundum omnes partes accuratissime, uti solet, descripsit *Kaempferus*, uti et colligendi et praeparandi modum. *Vires* attribuuntur hyperbolicae, esse tamen optimum virium amissarum restaurans, inque febribus malignis herculeum remedium, nemo, qui radicem exhibuit negabit, *optimusque Parens* saepius illud Martinii de hac radice, aeternae veritatis esse falsus est: *moribundis ita vitales quandoque vires reddere, ut saepe illis adhuc tempus sit sumendis aliis medicamentis, sanitatique recuperandae*. Plura de hac radice praeter jam citatos Auctores *Illustr. Redi Experim. circa Res Natur. ex Ind. all. Excell. Valentini in Museo Museorum; Ephem. Nat. Curios. Ann. IV. Dec. II. Observ. II. cum eruditiss. Scholio Magnif. Praesidis, Cl. DEKKERVS Exercit. practic. p. 667. Cl. Hermannus in Cynosur. Mat. Med. Pomet l' Histoire generale des Drogues in App. p. 4. Helvetius dans le Traitté de maladies les plus frequents, et des Remedes specifiques &c. in fine suppeditant.*

N. 4. 5. 6. 7. *IPECACOANHAE RADICIS* frustula sunt, celebratissimae illius Dysenteriae victricis, quam primitus *Clusius* in *Monard. simpl. Medicam. Histor.* sub nomine *Bexugo del Peru*, (hinc adhuc hodie *Bexugillo* dicitur;) post illum Duumviri Brasiliensis Historiae solertissimi *Piso* et *Marggravius* fusius exposuere, et publico notitiam medicaminis hujus vere incomparabilis dedere. Siluere tamen a tempore horum Auctorum encomia remedii optimi, usque dum in Gallia, occasione Centum et quadraginta radicis hujus librarum a Mercatore Gallo Dn. *Grenier* allatarum, et cum Dn. *Hadr. Helvetio* Ducis Aurelianensis Archiatro divisarum, dissidium ob lucrum inde haustum, ortum, in gloriam *Ipecacoanhae* et tot aegrorum salutem vergens; qua de re vid. *Illustris Leibnizius, miraculum seculi nostri, in Relat. ad Societat. Nat. Curios. Leopold. Imperial. de novo Americano antidynterico*. Habebatur a plurimis *Cl. Helvetius* ille ipse, qui primitus ad dysenteriae diras abigendas hoc remedii genus produxerit, *Pometus* tamen dans *l' Histoire generale des Drogues* aliud evincere videtur ostendens, hanc radicem viginti et plures annos prius extitisse in officina Pharmaceutica Dn. *Claquenelle*, quam ab *Helvetio* in usum vocata fuerit. Dividitur autem radix haec in *gryseam sive cineream, subnigricantem sive fuscam* et *albam* a materiae Medicae scriptoribus, quibus *flavescentes non geniculata* addi potest, de qua *Excell. Rajus* ex relatione Dn. *Sherardi, nationis Anglicae Smirnenfis Consulis fulgidissimi*, quaedam retulit. *Matrem* agnoscit haec radix *periclymenon parvum Brasilianum alexipharmacum* *Excell. Plukenetii in Almag. Botanico; a Morisone in Histor. Plantar. Oxoniens.* dicitur *Periclymeno accedens Planta Brasiliana, flosculis congestis albis*, ab *Illustr. Rajo* autem *Herba Paris Brasiliana polycocos sive racemosa*, unde ab *Herba Paris dicta differt*. Stupendae Radicis hujus *vires* in depellendis cruentis alvi fluxibus ansam dedere,

ut Excell. *Valentini* peculiarem hac de *radice* differtat. conscripserit, editam *Gieff. Hassor. Anno 1698.* Hunc secutus Cl. Dn. *Leinker*, practicus in patria hac urbe felicissimus, disputationem inauguralem Jenae sub *Wedeliano* praesidio Anno 1705. defendit de *Ipecacoanha Americana et Germanica*; quibus binis dissertationibus omne id continetur, quicquid hac de radice dici potest, ut, ni *Iliada* post *Homerum* scribere velim, nihil mihi reliquum, quam ut *Coronidis* loco cum Excell. *Hermann*o definiamus *Ipecacoanham* esse radicem digitum et amplius longam flexuosam calamo tenuiorem, nodosam et quasi geniculatam, in superficie eâ numerosis circulis vel annulis exasperatam, foris fuscam, intus pallidam vel buxei coloris, saporis subacris amaricantis et ingrati quodammodo nauseosi. Constat blando sale volatili, et vis ejus in cortice consistit, qui quo recentior, eo quoque potentior. Vid praeterea *Pomet. l' Histoire generale des Drogues* p. 46. 47. et in App. Cl. *Dekker Exercit. Pract.* p. 281. et imprimis *Helvetius Traité des maladies le plus frequentes, et de Remedies Specifiqu.* p. 157. Edit. Eyben. Belgicae.

N. 8. 9. 10. 11. et 12. Variæ *FABAE S. IGNATII* vulgo dictæ, proles *Cucurbitiferae Malabathri foliis scandentis Catalongay et Cantara Philippinis Orientalibus appellatae.* E mente *Camelli* nux haec *Vomica legitima Serapionis* *Igasur* denominata. *Nuclei Pepitae de Bysayas* aut *Cathalogan*, item *Managog*, id est, *victoriosi* nuncupati, teste Excell. *Plukenet. Almag. Botanic. Mantiss.* Investiantur lanata quasi tunica, quæ dum in aqua macerantur, secedit, et substantiam sub se monstrat nodosam, durissimam, diaphanam ac quasi corneam, quæ in rasuram melius ac citius quam in pulverem redigi ac comminui potest; coloris inter album et glaucum, saporis intensius amaricantis, ad *Centaurii* minoris amarorem accedentis, quæ tamen non impedit, quominus a vermibus, ut n. 10. apparet, arrodatur. Internam structuram quod attinet, patet ex n. 12. aliquali medulla hæc concreta non destitui, indeque e fabarum consortio relegantur. Vires assignantur his *Serapionis* legitimis nucibus vomicis alexipharmacæ, et virtus quartanas, nulla alias arte superabiles, abigendi; dum vero vertiginem producunt, et ad vomitum stimulant, angvem in herba latere docent. *Acta Anglicana* primitus hujus remedii Anno 1699. postea *Acta Eruditorum* Lipsi. Anno 1700. Mens. Decembr. meminerunt; denique Excell. *Valentini* in *Polychrestis Exot. Diss.* fusius has *Serapionis* vomicas et in *Mus. Museor.* descripsit; add. Rev. P. Bonan. in Museo Kircher. et passim alii.

N. 13. Novum Americanum calculi remedium sistit *PARREIRAM BRAVAM*, natam *Caapebae Bryoniae et Smilacis asperae* affinis Plantæ, Sororem radicis di *Nossa Senhora*, a qua non nisi ratione ætatis indeque dependentis magnitudinis fibrarumque duritie differt; brachium hæc radix sæpius adæquat mole, cutis ejus aspera, coloris nigricantis, eminentiis interdum non tamen in omnibus prædita. Saporem habet γλυκύπικρον, odorem, si blando calori admoveatur, liquiritiæ æmu-

aemulum. In omnibus *calculi affectibus* specificam possidet leniendi et evacuandi vim, dum viscida incidit, attenuat et per Vrinam eliminat, hinc in *Asthmate* quoque laudatur quam maxime. Plura non addo, cum *Parens dilectiss.* luculentum hac de radice ediderit Schediasma Centur. I. et II. *Ephem. Nat. Curios.* annexum, in quo, quae radicem hanc cernunt, collegit.

N. 14. et 15. Radices sunt *MVNGOS* vel *MONGVS*, ab animalculo musteliformi sic dictae; crebro vagoque flexu intortae colubrino schemati accedunt, cortice firmiter adnata fungosa, rufa, rugosa, substantia lignosa, dura, fibrarum exorte et fragili, coloris albidus, saporis amarissimi, gentianae instar, sed subtilioris et haud aeque ingrati, a quo amarore nomen Malaicum *Hampaddu-Tanah* i. e. *FEL TERRAE* obtinuit. Planta eminus conspecta faciem exhibet *Centaurii minoris* secundum *Excell. Kaempfer. in Amoen. Exot. Cl. Rumphius* tamen et *Herbert. de Jäger Clematiti Indicae foliis Persicae fructu Periclymeni* vindicant. Exploratum haec radix antidotum contra Venenum serpentis *Cobra di Capellos* dictae; maxima radiculæ celebritas enata a virtute, quam adversus toxicum *Macassarense* exitiale præbet, cui veneno ante radicis hujus notitiam debellando, nullum aliud remedium; quam *Stercus humanum exsiccatum* supererat. Felicissime quoque haec radix nunc exhibetur in *febris malignis*, inprimis in *purpura puerperarum*, huicque analogo affectu, ceu multiplici edoctus experientia testatur *optimus parens in Mungo Animalculo et radice descript. et Cent III. et IV. Ephem. Nat. Curios. Append. annex.*

TAB. VIII.

HAs quas junctim exhibemus *AVIVM SPECIES*, in tot Tabulis separatim exhibuit *Excell. Mich. Rup. Beslerus* in *Gazophylacio suo*. Natantes et Aquae adstantes aeri incidi curavit, quod in Agri nostri fluentis, tanquam insolitae et nunquam his in terris nostris vilae hospites comparuerint.

Et quidem quod sub N. 1. delineatum *CORVVM AQUATICVM* attinet, ille Anno O. R. MDCL. in vivario publico, quod ex duodecim in unum confluit, hincque nomen Dutzetteich ipsi impositum, a viro, cui cura lacus hujus commissa, dum piscibus insidias strueret, globo trajectus est. Ab *Excell. Charltono Phalacrocorax* vocatur, licet alii corvum hunc Aquaticum a Phalacrocorace distinguant, ut apud *Johnsonum de Avibus Libr. IV. cap. V. p. m. 131. patet.* A *Clarissimo Rajo* in opere *Willugbejan. de Avib. Libr. III. Sect. II. Membr. I. cap. 3.* referatur inter aves palmipedes tetradactylas, quibus digiti omnes membranis intercurrentibus connexi sunt. Vocatur Anglice *Cormorant*, in Cornubia autem, *Excell. Charltono* teste, *the Shagge*. In rupibus *Prestolmae Insulae* prope *Bellum* mariscum hujus corvi nidum, et complures

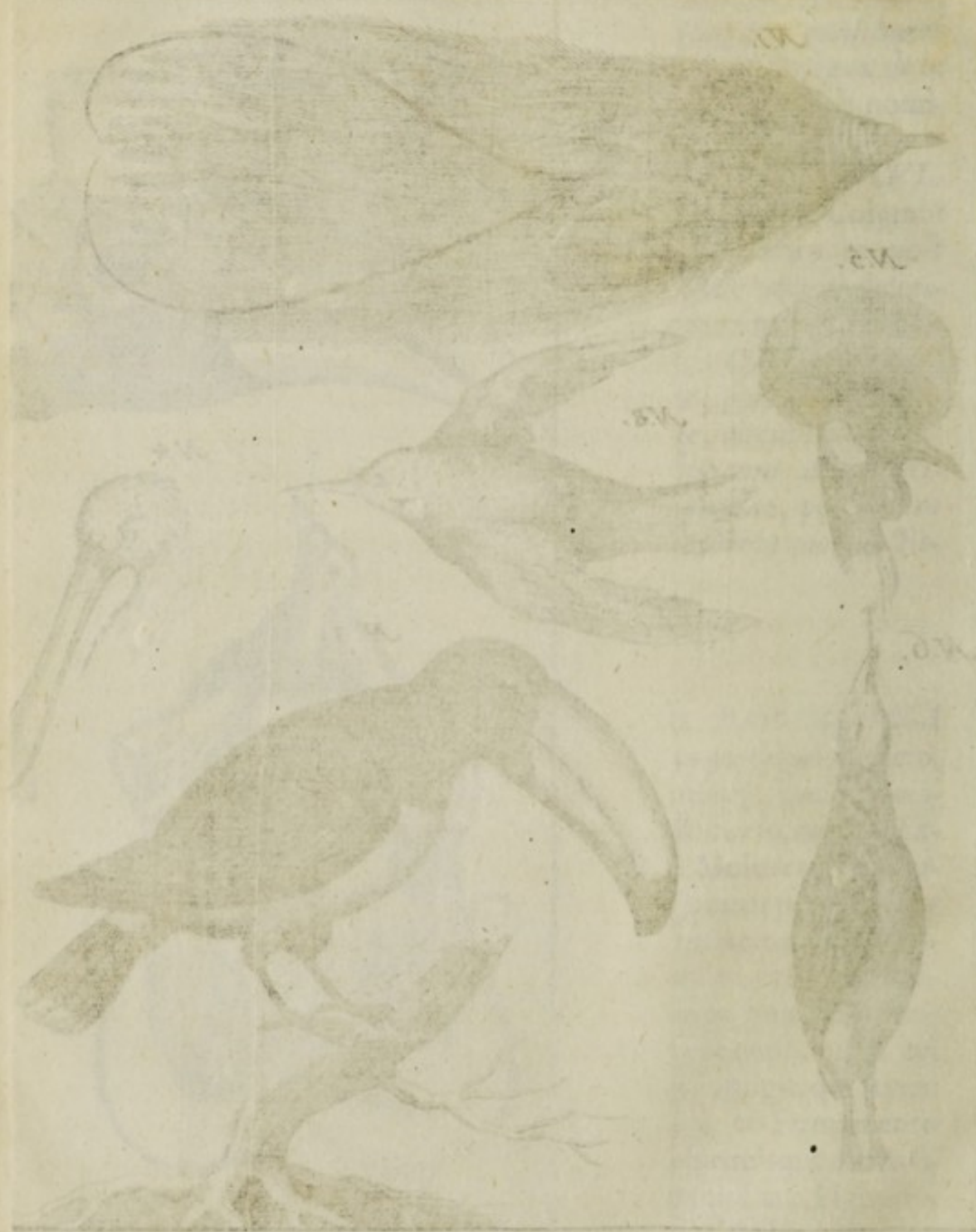
rior floccorum nivis instar albicat, in dorsi principio pennae duae nigricantes, albis punctis distinctae exurgunt. Alias dorsum univrsum, una cum cauda ferruginei coloris, alae quidem nigricant, punctis tamen niveis ornamentis instar distinguuntur. Pedes exporrecti subfufci coloris, rostrum nigricans ad subulae formam effigiatum, quo pisces quasi hamo excipere solet. In Figuris aeri incis; quarum titulus: Oyseaux de la Menagerie de Versailles Tab. 6. haec avis quoque delineata, sub nomine Plongeon de la mer echiquete.

Quam N. 4. sub nomine *ADMIRANDAE AVIS CUCULATAE AQUATICAE* exhibuit Cl. *Beslerus*, videtur esse Colymbi Cristati species, a nemine haecenus, quam Auctore nostro et post illum a Cl. *Wormio* sub nomine *Colymbi Cristati sive Auriti* delcripta: verba e *Gazophylacio* jungo: *Animal hocce capite monstrosu, in aquis natare, ex decubitu naturali conjicere licet. Comam quam in fronte cernis ferruginei coloris; ex parte maxillarum, plumae flavescen-tes repullulant, quae in extremitate nigriores factae, circulum egregie repraesentant. Collum cum Ventre albicat, dorsum cum Alis cineritii est coloris, extremitas tandem in albas desinit plumas, pedes cum adnatis membranulis, semicirculis distinctis albicant, ubi in quolibet Pe-de unicum tantum unguem animadvertere licet.*

TAB. IX.

N. 1. **L**ectorum oculis exhibetur *AVIS* illa *PARADISIACA* sic dicta, vel ob Colorum venustatem corporisque speciem, vel quod ubi locorum nascatur, unde venerit, quo se recipiat, haecenus non certo constet. *Manucodiata* dicitur secundum *Excell. Valentin. in Museo Museorum*, a vocabulo Moluccano corrupto *Maotto Tirvata*, quod *Dei avem* denotat. Vocatur pariter *Apus Indica*, quod illam pedibus destitui crediderint *Historiae naturalis* scriptores alias diligentissimi, tanto hoc deliniti praejudicio, ut incomparabilis alias *Aldrovandus Antonio Pigasetae*, qui primus hujus *Avis* notitiam Europae nostrae dedit, dicam scribere non erubuerit, quod avi huic tribuerit pedes, id quod Auctori quoque nostro contigit, qui *Avem Paradisiacam* apodem pronunciavit, quo nomine et Firmamento *Sobiefciano* sive *Vranographiae Ill. Hevelii* illata, plurimisque stellis illustrata cernitur. Pro *Epicheremate* quoque *Apus* fuit *Laur. Pignorio*, cum inscriptione: *TELLUREM PRESSISSE PVDET*. Nec hic substitit error, peperit plura credendi levitas de hac ave figmenta, quae recensere, refutare est; eam scilicet caelesti rore nutriri et vivere, cume x avium rapacium sit genere; perpetuum exercere volatum, nec nisi alis in sublimi expansis acquiescere, nunquam vivam capi, sed mortuam tantum in terras praecipitari; dari in masculorum dorso cavitatem quandam, in qua foemellae, quibus venter etiam cavus sit, ova sua deponant, atque

atque ita utriusque cavitatis auxilio, ea incubari, quae otiosorum credulorumque hominum commenta non tantum ex *Joh. de Laet, Clusio, Wormio, Marggravio*, imprimis autem *Bontio*, fabulosa esse probat *Excell. Rajus* in opere *Willugbej. de Avibus*, sed et veritatem ex avibus integris allatis pedibusque instructis evincit. *Bontii* locus omnem dirimit litem *Histor. natural. et Medic. Ind. Oriental. Libr. V. cap. 12.* Tantum abest, scribit, has Paradisi aves vel pedibus carere, vel Aëre nutriri, ut unguibus incurvis et peracutis parvas aviculas *Chlorides*, fringillas et similes venentur, easque mox sicut reliquae rapaces aves devorent: ut nec illud verum sit, eas non nisi mortuas inveniri, cum et Arboribus insideant, et sagittis a *Tarnacensibus* figantur; unde etiam a celeri et reciproco volatu hirundineo hirundines *Tarnacenses* ab Indis vocentur; *Vid. quoque Rev. P. Bonann. in Mus. Kircher. Class. VII. n. 9. p. 227.* Quid de ave hac *Cl. M. R. Beslerus*, in *Gazophylacio* habeat, recensibimus: *Pennarum*. scribit, *ambitus discolor est, sed admodum venustus, plumae enim superiorem capitis partem exornantes sunt molles, tenuesve et ex cyaneo mire virides, quae mentum tegunt spissae, colore luteo egregie micantes. Rostrum hirundini prolixius, corporis moles tota pennis fulvis in rufum vergentibus obducitur, quae in pectore et ventre collocantur latissimae, colore nitidissimo fulvae sunt. Alarum Pennae inter nigrum et rufum fulgent: Dorsum fila gemina annexuntur tres palmos longa, nec exacte rotunda, nec perfecte angulata, sed media figura, nec nimium crassa, nec summe tenuia, verum sutoris filo haud dissimilia, fila tamen bina nigredine splendent. Pedibus carent.* Haec Auctor noster, cui error de pedibus eo magis condonandus, quod cum maximis viris errorem hunc erraverit. Quod autem fila illa sive cirros attinet, nil aliud quam pennarum scapos plumis destitutos iudicat *Excell. Rajus*, illosque vim ullam musculosam obtinere asserit. Addit tamen optandum esse, ut qui *Indiam Orientalem* adnavigant, easve regiones petunt, in quibus *Manucodiatae* inveniuntur, ab incolis diligenter exquirere, ubi et quomodo nidificent, cuique usui inserviant tum pennae illae longissimae, e lateribus pectoris hinc inde magno numero enatae, quae tum ultra caudam in longum aliquousque procurrunt, tum in latum diffunduntur, tum praecipue scapi illi longissimi supra dicti, quorum usus, ut verum fateamur, nobis haecenus incompertus est.

N. 2. *MANUCODIATA*, Regis titulo insignita exhibetur, quae rarissima Avis cum e *Besleriano Museo* in *Maenlinianum* delata, cum illo ex urbe hac aliorum venit. Interim delineatio cum illa *Marggraviana* optime convenit, ex descriptione, quam *Cl. Herbertus de Jäger* apud *Excell. Valentinum* in *Museo Museorum* dedit, suppleta. *Arouensis Insulae*, a nova Guinea 20. circiter miliaribus distitae, imperio hodie *Bantamensi* subiectae incola est. Caput illi parvulum, summitas coloris miniati, collum digitum longum, coloris cum cervice sanguinei; oculi parvuli, cum macula nigra; pectus plumulis

castaneis ad griseum accedentibus oblitum, apparet inibi semilunaris macula, e plumulis subtilissimis holosericum aemulantibus, coloris ex nigro splendenti viridique caeruleoque mixtis. Rostrum rectum, satis crassum, acuminatum, sesquidigitum longum. Colore ex viridi et caeruleo mixto, versus acumen tamen albicans. Corporis autem longitudo a collo ad caudae exortum vix trium digitorum et semis. Alae supra septem longae. Cauda lata et sex digitos longa. Ala et cauda pennas habet latas et fortes, d' giti latitudine. Totum dorsum, infimus venter, alae, cauda, elegantis sunt brunni coloris. Sub alis in lateribus inter alas et crura exoriuntur multae pennae pedem plus vel minus longae, elegantis structurae, quae supra caudam longe extenduntur. Inter has pennas duo quasi fila extenduntur, totius aviculae adaequantes magnitudinem, prope exortum flavi seu aurei coloris, ac versus extremum incurvata umbilicataque, secundum Marggravium obscure brunni coloris, secundum Herbertum de Jäger autem coloris Smaragdini in citrinum desinentis, ex minimis contexta plumulis, elegantissimae structurae, id quod maximam in pulcherrima hac avicula meretur admirationem. Pedibus minime destituitur, quod *Cl. Olearius* in Itiner. Ind. Mandesl. L. 3. voluit; sed si *αυτόπτην Marggravium* audiamus, habet duo crura, quodlibet inferius duos digitos longum; quatuor digitos in pedibus, tres antrorsum, unum retrorsum versum more communi: medius anteriorum paulo longior caeteris; posterior etiam satis longus; quilibet ungue lunato, seu adunco, accipitrino, forti praeditus. Suntque crura et pedes satis crassi ac ad rapinam comparati.

N. 3. *MONSTROSA HAEC* avis in Museo *Basil. Besleri*, quod ad *Dn. Engellandium* haereditatis Jure devolutum, conspicitur, licet rostro arte corpus affictum sit. Monstrat autem avem a variis nationibus varie appellatam. A Brasiliensibus vocatur *Toucana* Plumis nigris, quibus ad saltandum utuntur; Peruviani *Tacataca*, a continuo percussione arborum sono, qui Tac Tac est, appellarunt; hinc non invenuste Hispani vernaculo sermone suo pariter hanc avem *Carpintero*, hoc est, *fabrum Lignarium* nominarunt. Mexicanis, Nierenbergio teste, *Xochitenacatl* dicitur; Oviedo *Picuto*, et quidem secundum *Joh. Fabrum Lynceum* non a Pica vel Pico, quarum generi avis haec accensetur, sed a rostro, quod Hispani suo idiomate *Pico*, et Itali *Becco* appellitant. Accensetur alias ab ornithologis *Picarum* familiae, quod post diligentissimum *Aldrovandum* etiam ab Excellentissimo *Rajo* in opere Willugbejano factum; modo citatus autem *Jo. Faber Picis* potius *Martii* annumerat, idque sumptis rationibus ex nidi figura, locoque, ac pedibus firmat. Quod ad pedes, suboluit Excell. *Rajo*, quod res est, qui descriptioni avis hujus ex Aldrovando desumptae, haec adjungit et notat: *suspicio ego digitos pedum in hac ave, Picorum more dispositos esse, nimirum binos ante, totidem retro; nam et talis est conformatio pedum Aracari Marggravii, avis huic simillimae; Aldrovandus vero rostratae huic Avi in*
omni-

omnibus Iconibus tres digitos ante, et unum pro calce appinxit. Abstineo a longiori Avis hujus descriptione, rostrum tantummodo avis consideraturus, cum reliquum corpus in *Museo Besleriano* huic avi affictum; et a *Carolo Antonio a Puteo* Equite doctissimo, ex viva ave, quam ipse apud Galliarum Regem in Fontebellaquensi atrio optime delineatum, quod expositioni in Animalia Novae Hispaniae *Nardi Antonii Recchi* inseruit toties citatus *Joh. Faber Academ. Lync.* Rostrum igitur huic avi admodum latum, palmum fere unum et duos longum, ab inferioris partis initio ad superioris extremitatem dimensum. Inferior pars ubi crassior est, videlicet prope oculos, duplo minor est superiori, et prope finem, ubi recurvum est, etiam triplo. Substantia tenuissima licet, ossea tamen, splendida, levissima cava, atque Aëris intus capacissima, ideoque naribus praeter reliquarum avium morem carere quis crediderit. Siquidem tenuitatem ejus Aër facile penetrare potest. Nam siquid aperti in eo natura molita fuisset, id extrinsece fracturae rostrum obnoxium reddere potuisset. Unde fortassis etiam velut quibusdam dentibus instructum esse voluit, quos ita disposuit, ut rostrum omnino claudi nequeat, aërisque ingressum facile admitti. Est autem ferratum, et velut e squamulis quibusdam compositum, quae unguibus nullo negotio dirvelluntur. Color rostri secundum *Aldrovandum* flavescit, sed in infima magis quam in supina parte. *Carol. Anton. a Puteo*, superiori sua parte, ubi Capiti adhaerescit, viridiusculo colore tinctum esse, et ex eodem virore ad acumen lineam producere refert, inferiore vero parte capiti quoque commissa caeruleo lucens colore. Totum reliquum rostrum instar ligni serpentini atro rubentis intercurrentibus nigris maculis ac lineis quamplurimis pictum. Interna sua parte croceo versus extremitatem tamen caeruleo fulgebat colore. Promeruit Avis nostra *Tacataca*, ut cum ramo myrsiticae Arboris, quem rostro tenet et quam arborem saepius forte pulsat, sub nomine *Anseris Americani* vel *Toucan*, e novem stellis fixis constans, *Firmamento Sobiesciano* inter *Phoenicem Eridanum*que infereretur. vid. *Prodr. Astronom. cum Catal. Fixar. Illustri Hevelii* p. 119. et 320. Reverendiss. *Anton. a Burgundia* in *Linguae vitiis et remediis* Emblematicè expressis, pro lingua jactabunda exprimenda, *Ave Toucan* utitur, hoc lemmate: *Minor ore suo est*, et addita explanatione:

Barbara Pica, suo minor ore, (ita testis Vlysses)

Non habitat terras, Belgica Nympha tuas.

Errat bucco sui minor est dum laudibus oris;

Belgica nonne suo pica sit ore minor.

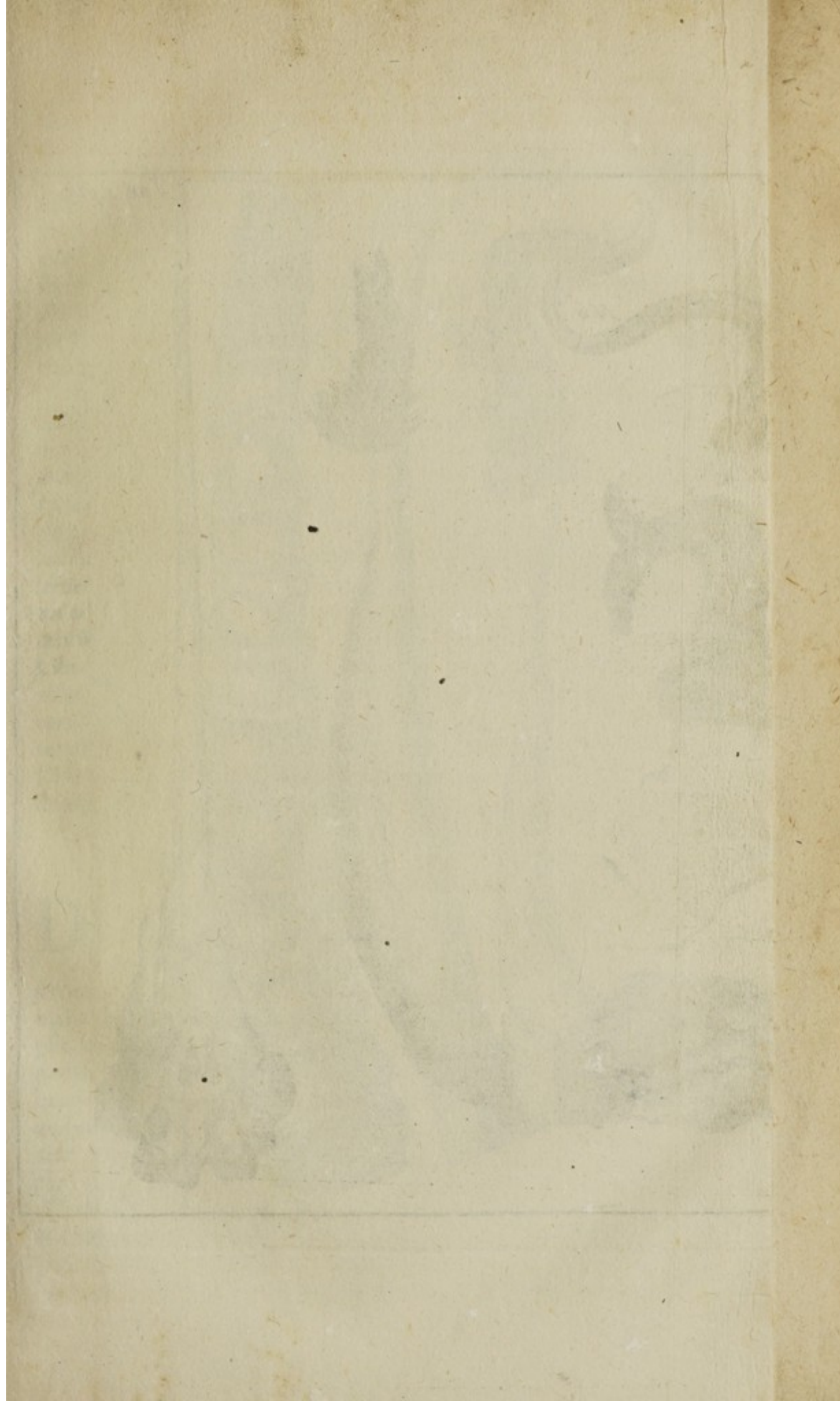
ubi per *Vlysses*, *Aldrovandum*, per *Bucconem*, hominem tumentibus buccis sive jactabundum intelligit. Traditur a nonnullis, hanc avem esse *Piperivoram* sive *Piperis* voracissimam, sed ab Americanis amicis, qui-

bus familiariter usus fuit *Joh. Faber*, nil resciscere hac de re potuit, ut non sine ratione hoc de asserto dubitet; magis adhuc dubiae veritatis erit *Ambrae gryseae excretio per inferiora hujus Avis*, quam sub nomine *Aschibobuch* intelligere videtur *Megiserus in descript. Insul. Madagascar*; id quod lepidissima expressit *Jeone Klobius de Ambra. p. 41.* Commemorant hanc avem in Aëre visam, cum Christiani Anno 1571, ductu *Johannis Austriaci* ad Naupactum sive *Lepantum* in sinu Corinthiaco, celeberrima illa navali pugna Turcas superarent, ac in ipso volatu telo confossum, in pugnantium globum decidisse. Vid. plura alia curiosa hac de Ave in *descript. Musei Academici Lugduno-Batavi*, in quo Rostrum hujus avis obvium, Vid. quoque *Olear, in Mus. Tab. XIII, n. 7.* et *Pettiver in Gazophylac. Art. et Nat. 44. 13. c. 523.*

N. 4. *CAPUT ROSTRUMQUE PLATRINCHI* a *Gesnero Wormioque* optime descripti, quae avis, quod rostrum cochleare figura referat, Germanis *die Löffel-Gans* / Anglis *the spoon-bill'd Duck* dicitur. Apex partis superioris rostri vel incuria vel temporis longaeuitate abrupta, ut dubium mihi injecerit, an caput hoc rostrumque non extiterit *Phasiani marini* ab Excell. Charltono in elegantissimis Exercitationibus de Differentiis et Nominibus animalium, accuratissime descripti, cujus Phasiani rostrum ad extremitatem instar cochlearis quoque expansum compressumque; sed cum Apophysis incurva desit, anceps haereo. Simile caput avis vid. apud *Olear. in Mus. Tab. XIII. n. 4.*

N. 5. *CAPUT GRVIS BALEARICAE* vel *JAPONICAE*, cum Crista in Capite densa, rotunda, e setis quaquaversum diffusis, porcinis similibus, colore spinularum Erinacei vulgaris composita, qua nota ab omnibus aliis avibus primo statim aspectu facile distinguitur. Prae vetustate, quae omnibus minuitur interitum, calvitium paene huic gruis cristae inductum, ut rarissimae adhuc setae appareant. Num avis haec *Bosmanni* dans la description de la Côte de Guinée XV. lettr. p. 273. quam Belgae avem *Coronatam* sive *Kroonvigel* nominant? An avis regia, cujus in Histor. Scient. Reg. meminit du Hamel libr. III. Sect. IV cap. 2. p. 264. An *Catreia* Aeliani, vel *Pavo marinus* Clusii, Exot. Lib. V. c. XI. p. 105.

N. 6. *AVIS* est inter *Anserem* et *Anatem feram* media, coloris fusci maculis nigris albicantibusque interdistinguita; Anati, plumis molliissimis *Eider* dictae, per omnia fere similis, cujus accuratissima in *Museo Wormiano* p. 302. descriptio. Notum est hoc avium genus plumis molliissimis, culcitris magnatum fulciendis aptissimis, quae in exigua copia se valde dilatant, et prae reliquis calefaciunt, et nomine *Enderthun* omnibus notissima. Videtur haec *Anas* eadem esse cum *Colca Scotica* ave, de quibus Buchananus de rebus Scoticis L. I. ubi de Insula *Svilskeraja* agit: *In hac Insula, scribit, rarum et aliis regionibus ignotum genus avis conspicitur: Colcam vocant, magnitudine paulo infra Anserem: ea singulis annis Vere eo adventat; Pullosque exclusos eo usque educat,*
dum

dum ipsi sibi prospicere possint. Ad id fere tempus Plumae sponte defluentes e toto corpore nudam destituunt ac tum demum ad mare se recipit, nec ante proximum Ver usquam conspicitur. Illud quoque eis est singulare, quod earum pennae caulem non habent, sed levi, et cui nihil prorsus duri adest, pluma totum corpus velut lanugine vestiunt. Cl. Sibbaldus avem hanc sub nomine Capricaleae delineavit in Tab. aenea XVIII. quae quoad omnia cum figura Auditoris nostri convenit; in Prodr. tamen Hist. Natural. Scot. P. II. L. III. cap. 6. p. 21. Colcae non tamen Capricalcae meminit. Sic in Indice Operis Willugbejani: Capricalca avis Scotica omissa, cum ejus nec in Tabulis aeneis, nec in descriptione ulla injecta fuerit mentio.

N. 7. *ROSTRUM ET CAPUT* est *RHINOCEROTIS AVIS*, sive *Indici cornuti corvi Bontii*, de quo sequentia habet Beslerus in *Gazophylacio*: Hujus avis insolens magnitudo, caput duorum dodrantum, cirris ornatum nigris. Rostrum recurvum non rapacium more, sed instar arcus cujusdam. Cornu e fronte enascitur Rhinocerotis cornu non dissimile, sed in fine recurvum (id quod Glyptes in Tabula aerea non accurate expressit) Color in superiore et inferiore parte miniaceus, in media luteus, in margine linea nigra obducitur; substantia hujus Cornu est levissima et cava. An avis Rhinoceros sit Tragopan Plinii, disquirat Cl. Olearius in Museo. Ill. Ludolfus in comment. Hist. Aethiop. Libr. I. cap. XII. num. LXXXIX. pag. 162. per Tragopana Avem *Casuarium* sive *Emeu* potius exprimi credit. In Museo Kircheriano Rhinoceros avis cum Toucan ave confunditur; addit Rev. P. Bonanni virtute haec rostra constare alexipharmaca, hinc ab Indis maxime fieri. Vid. quoque *Excell. Valentin. Mus. Mus.* T. II. p. 156. qui figuram nostram Beslerianam citat.

TAB. X.

DVcit nos *Rhinocerotis avis cornu* ad Tabulam Cornibus dicatam. Haec inter maximas certe *VNICORNIVM VERVM* dedit controversias, cui animalium sit generi accensendum. Catelanus in *Dissertat. de Unicornu* omnium pene fabulas collegit aerique impressit animalia unico cornu instructa. Post hunc aureum de Unicornu Tr. scripsit, omnis eruditionis literariae promus condus Bartholinus. Et nemo pariter citius Wormio, ipsoque Bartholino detexit, natales non inter quadrupedia Animalia, sed inter Pisces in primis cetos quaerendos esse; quibus Amplissimus Amsterodamensium Consul Tulpius in *observ. Medicis* jungendus est. Accuratius nemo Sachsio in *Monocerologia* sive *Dissert. de Genuinis unicornibus*, qui descriptionem Unicornis a Cetariis Hamburgensibus capti Anatomice dedit, de celebrioribus Unicornibus Mantissam subjunxit, Piscisque *Nahrval* plenariam cognitionem omnibus exhibuit. Veterum praejudicio occoecatus M. R. Beslerus haec verba ad Unicornu latera agglutinavit: *Inter animalia Mo-*

nocerata palmam praeripit illud, quod procerius est pullo equino 30. mensium, in fronte cornu trium cubitorum longitudine, ubique tereti, et quasi fasciis ab imo ad summum ascendentibus, distincto prominet. Coloris est id Animal equi mustelini, caput Cervi instar, rarissimaeque jubae ab altera parte dependentis. Tibias graciles hinnuli instar habet, ungulas bifidas, posteriorum tibiatarum pars villosa, ferum quidem visu animal, sed ferocitatem natura singulari comitate condivit. Haec ex veterum fabulis Auctor noster, sed gerrae haec hodie sunt, atque aede- pol lirae lirae; et certe mutasset sententiam, si unicornu cum Capite Piscis *Nahrval*, quod Artificis manus post Besleri fata affixit, intueri licuisset. In America quoque Piscem hunc Monoceratem non extorrem esse, *Rupifortius in Historia naturali* Insularum Antillarum cap. 18. abunde docuit, ut non solius septentrionis Europae Incola, quod haec- nus factum, credi debeat. *Consulatur Illustrissimus Willougbejus in Regio de Historia Piscium opere* Libr. II. cap. IX. qui in Tabula, ubi *Piscis Monoceros* ejusque cornua variorum auctorum exhibita, Embryonis ali- cujus cornu quoque aeri curavit incidi. Sed quid de hisce Unicornibus censendum, disquirat modo laudatus Sachsus l. c. Add. *Pomet l'Histoire generale des Drogues* P. II. Livr. I. c. 33. p. 78.

N. 2. Ectypon *CORNVVM ACCAE*, quae primo intuitu cer- vina mentiuntur, quorum prototypon in Bibliotheca nostra. Hujus natu- rae lusus meminit Leibnizius in Memorabilibus Bibliothecae Noribergensis p. 18. creditque matris hoc vitio contigisse, quam aut de communican- do foetu Cervus convenit, aut impense nimis imagine facta errare per- misit natura. Quae si Romanis olim evenissent, aut hostiis majoribus ex- piallent, aut lectisternia indixissent.

N. 3. et 4. *CORNV* est *CAPRI BEZOARDICI*, duri ac rigidi, fibris rectis per longitudinem Cornu excurrentibus, foris ab ima ampliore parte nodosum, circulis eminentibus tanquam callis, (nescio an Ae- tatum indicibus) ad medium circiter, ubi sensim elanguescunt quasi, aut planiores redduntur, exasperatum, intus cavum. Sic graphice cor- nua haec descripsit Acad. Nat. Curios. Phosphorus Excell. Major Ephem. Nat. Cur. Dec. I. Ann. VIII. observ. 1. quae ab illo scripta, opti- me cornibus in Museo Beslero - Engellandiano obviis conveniunt, maxime autem ab illis capri Bezoardici cornubus differunt, quae ab Oleario in Gottdorpiensi Museo exhibentur. Putat autem Excell. Major rationem differentiae in discrimine vel speciei, vel aetatis, vel se- xus esse quaerendam. *Pomet l'Histoire generale de Drogues* P. II. Livr. I. chap. 3. p. 10. Capram Bezoardicam depinxit, sed cornua pariter no- stro non conveniunt.

Fig. 5. Genuinum *CORNV LEPORINVM* exhibet, quod non am- plius insolitum, cum plurima cornutorum Leporum exempla prostant, quae collegit laboriosissimus Paulini in *Lagographia curiosa* Sect. I. cap.

ANIMALIA

ANIMALIA.

Lacertus peregrinus squamosus.
Indianische Schuppichte Eydey.

Armadillus siue Tatou.

Lacertus Indicus
Indianischer viereckigte figurirter Eydey.

Lacertus peregrinus.
Selzam fremde art Eydey.

3. f. 1. pag. 47. et Ephem. Nat. Cur. Dec. II. Ann. VI. Observat. CLXXXIII. p. 368.

Abludit tamen plerisque *CORNŪ LEPORINŪ* figuræ 6. Quod subfusci coloris et gyratum est. Confer quæ de cornu Leporino botryoide, et aspidioide habet Excell. Welschius Hecatost. I. Observ. XX.

Fig. 7. Asserit Auctor noster esse elegans *CORNŪ CERVÆ* ideæ protuberans, caputque avis in summitate repræsentans.

Fig. 8. *INCURVATŪ* *BICEPS* *CORNŪ CERVINŪ* cum cranii particula, ubi futura conspicua est.

TAB. XI.

Cornibus instructa animalia, squamis et loricis tecta in hac Tabula sequuntur. Et quidem *LACERTVS HIC INDICVS* *SQUAMIS* undique munitus et armatus, *Auctori nostro* *Indianische schuppichte Ender* / a *Siamensibus* *Lin*, ab *Insulae Formosae* incolis *Diabolus Tajowanicus*, (hoc enim Castellii in hac Insula extructi nomen erat,) teste Cl. Bontio Hist. Nat. et Medic. Ind. Orient. Libr. V. c. 8. p. 60. a Lusitanis *Bicho vergonhoso* insectum verecundum vocatur. Anglis et quidem in Mus. Societ. Reg. P. I. Sect. 2. p. 46. the *Scaly-Lizard* dicitur elogio addito: *optime et perbelle figura aenea expressum esse a Beslero nostro* (*he is well pictur'd in Besler.*) A Pl. Rev. Patre *Tachard dans le Second Voyage au Royaume de Siam*, *Lacertus echinatus* vel *Erinaceus* nominatur, quod ad instar hujus animalculi ingruente metu se contrahat et corruget, ac mucronatis squamis, quibus totum corpus, gutture excepto et parte Ventris infima anterioribusque cruribus, horridum, minas quasi intentat; cum tamen innocentissima sit bestiola, nemini nisi formicis insidias struens, ut nil minus quam diaboli Tajowanici nomen mereatur, sic sentiente *Straussio in Itiner.* p. 31. *Dn. du Hamel in Reg. Acad. Scient. Hist. L. II. Sect. XI. cap. 2.* p. 227. ideo Diabolicas bestias nominari credit, quod talparum more terram suffodiant, oryzam, imo et tectorum fundamenta subruant. Duorum ut plurimum pedum longitudinem attingit; *Scarabella nell Museo di Settalla* c. 30. p. 160. duorum cubitorum pronuntiat. Vulpeculam proceritate aequat. Squamarum pariter pro partium diversitate magnitudo, omnes tamen ad exortum striatae corneae obscure flavescens, secundum Cl. *Jacobaeum Mus. Reg.* p. 9. imo ossibus solidissimis duritie pares *Mus. Soc. Reg. Angl.* et ex mente Cl. *Olearii in Mus. Gottendorff.* pag. 7. 8. lamellis fructus *Abietis* exsiccatae (*dem durren Tann Zapffen*) non absimilibus: Illae quæ collum et capitis supremam partem tegunt, (ut Cl. *Clusii in Auctar. Exot.* p. 375. verbis me expediam) semiunciam non longae sunt, atque mediam corporis partem inter crura comprehensam muniunt, binas uncias longae, et sesquiunciam latae, quæ deinde per eandem longitudinem sparguntur,

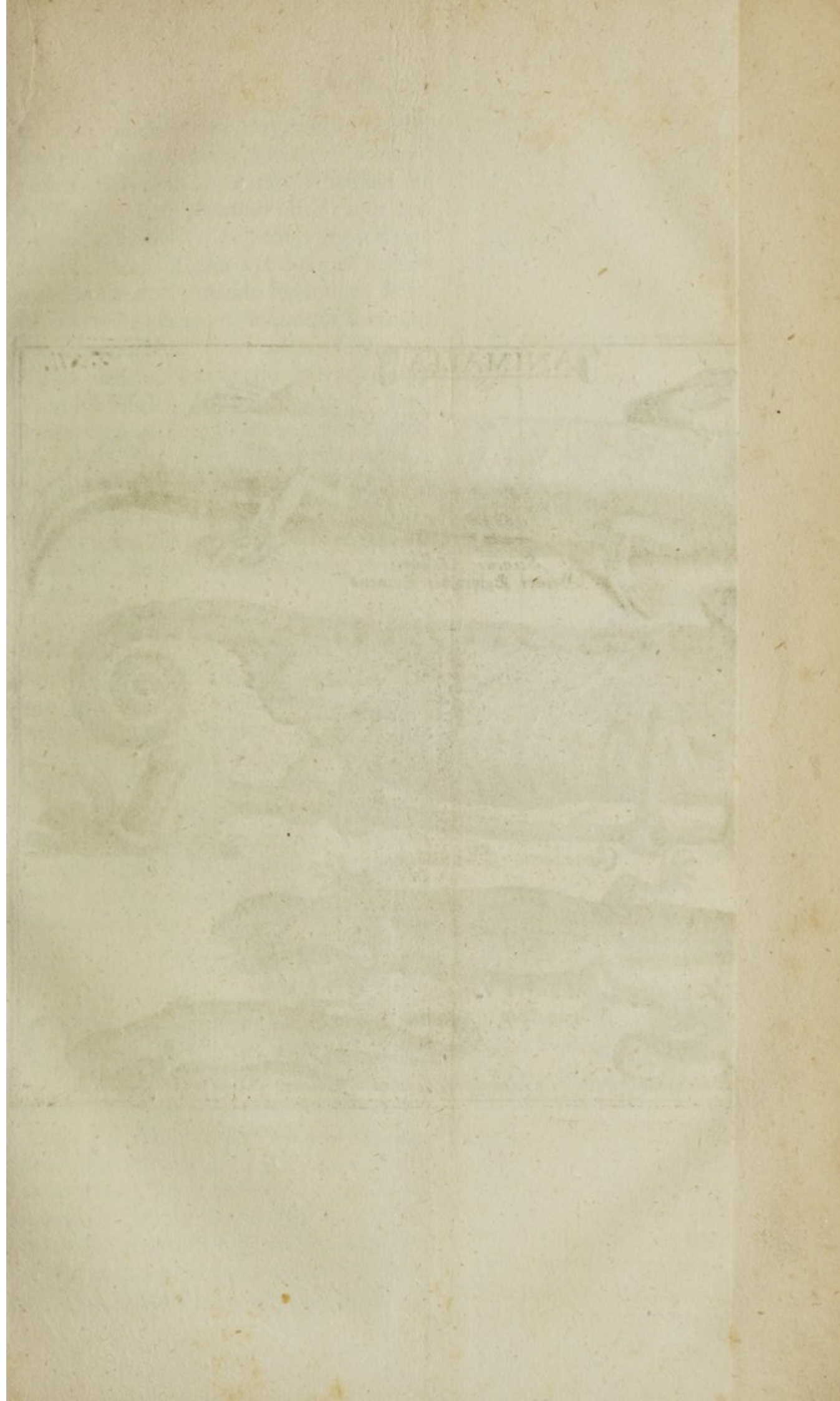
adeo amplae non sunt, sed sensim versus ejus extremum procedendo minuuntur, ut extremam caudam occupantes, iis quae collum tegunt, vix ampliores sint, quae autem caudae latera utrinque claudunt, forma prorsus a reliquis dissimiles, nam planae non sunt, aliarum instar, sed cavae quasi incurvatae, quia pronam et supinam laterum partem tegunt. *Cauda* autem valida et pedem fere longa, in superiori parte rotunda, in inferiori aliquantum plana cum parva excrecentia carnis albicantis in extremitate, secundum Rev. *P. Tachard* l. c. Capite et promuscide *Lacertus* hic non est porcino, ut *Armadillo*, sed tenuiori et acutiori *Talparum* more, quo terram commodius evertat. Collo plane destituitur. Pedes breviusculi palmam circiter longi, qui durioribus pilis leporinis vestiuntur, iidemque pili hinc inde erumpunt in dorso ex ipsis squamis; sic guttur quoque et ventris ima pars, nigris obsita villis. Posteriores pedes quinque unguibus brevioribus, anteriores tribus oblongis crassiss, sed imbelles curvis armatur, sicut in Brasiliensi *Tamandua*, quibus aequae ac illa *Formicarum* et vermium latebras, detegit; praedam qualemcunque mordicus tenet, et ut *P. Tachard* credit, anterioribus arripit. Oris apertura, exigua plana, praelonga tamen Lingua, teres quam serpentis ad instar ejaculat, sed absque ullo damno. *Tachardus* miratur, animalculum hoc neque legumina comedere, neque fructus ullos, neque *Oryzam*, neque pisces vel carnem, aut aliud quicquam escae loco ipsi obiectum, sed mirari desiisset, si lacertum hunc formicarum immisisset acervo, tunc enim conspexisset, linguam viscido humore glutinosam formiceto immittere, formicisque inviscatis obsitam extrahere, hocque alimento victum quaerere, teste *avtopta Straussio in Itiner. Bontius* tamen lacertulis quoque insidias struere scribit, illisque pinguescere, unde ejus caro vesca non solum, sed sicut magnae lacertae Brasilienses *Leguanae* et *Tatou*, inter epulas ab omnibus passim incolis expectitur. An *Lacertus* hic sit *Varchiero*, cujus *G. Psalmanazar* e *Formosa Insula oriundus in Insulae hujus descriptione* meminit c. 24. p. 170. vix determinare audeo. *Anatomen et internam structuram hujus Lacerti* nosse qui cupit, illam in toties citati *P. Tachardi* itinere secundo Siamensi, curiosissimis locupletatam observatis inveniet, qui oculis quoque legentium obtulit, quomodo lacertulae hae squamatae juniores, matris dorso insideant. Vid. pariter *du Hamel Reg. Acad. Scient. Histor. Libr. II. Sect. XI. c. 2. p. 227.* Haec ex optimi Parentis *Myrmecologiae Manuscript. Capite de hostibus formicarum* deprompsisse sufficiat.

Hoc animal Brasilienses *TATOV*, vel secundum Thevetum *Tatoram* et *Tatusiam*, Mexicani *Ajatochtlem*, Novae Hispaniae Incolae *Chircquinđum*, quasi caniculum cucurbitam, Oviedus *Bardato*, unde Italorum quoque *Bardalo*, teste *Scarabell in Museo Settilian.* cap. 30. p. 157. fluxit; Hispani *Armadillo* et Lusitani *Encoverrado*, quod panopliam, et cataphractum denotat, vel secundum *P. Martireum* phaleratum, Angli *Great Strell'd Hedgog*, Belgae *Schildverken*

ken nominant. Nonnulli *Armadillo* magnitudinem Porcelli, alii canis Melitenſis assignant, unde facile patet, diversas Tatou esse species. Exprimunt autem Brasilienses genericè nomine *Tatou* totum hoc genus loricatum, variasque illarum species peculiari addito cognomine distinguunt; quarum *Marggravius* L. IV. Histor. Brasil. p. 231. et *Piso* Hist. natural. et Med. L. VI. p. 101. tres recenset; *Tatupeba*, *Tatuete*, quae et *Verdadeiro* Lusitanis dicitur, et *Tatuapara*, quarum differentias his ex Auctoribus *Excell. Rajus Synops. Animal. Quadruped* inseruit, et quartam speciem *Tatou mustelinum* e *Mus. Soc. Reg. Anglic. ab Illustr. Nehem. Grew* descripto, adjunxit. Nobis sufficit nostratis dedisse descriptionem, ex quibus facile quis subsumere potest, cui sit accensenda speciei haec bestiola. *Magnitudine* porcellum optime aequat et figura et corporis proceritate, os certe porcinum acutum et prominulum, ridus mediocris, haud adeo magnis in qualibet maxilla, secundum *Marggravium*, octodecim dentibus horridus, oculi parvi et profundi, aures longae et erectae patulae membranaceae, tenues. *Caput* respectu corporis tenue et exile, VI. pollicum est ad aures usque, ab auribus ad caudae initium totum corpus duos ferme pedes adaequat, cauda ultra pedem, ambitus pedis cum semisse. Prope occipitium duas habet juncturas, ut Collum moveri possit. Dorsum supra scapulas amplo et lato tegitur scuto, ex orbiculatis juxta *Wormium* tessellis constante, nisi, quod longiores aliquando sint versus extremum. Reliquum dorsi novem ambitu conjuncturis et circulis, figuris pyramidalibus depictis, lumbos tegit lamina similis ei, qua scapulae teguntur. Constat autem *Lorica* figuris pentagonis, eleganti ordine dispositis, inter commissuras vero constat secundum *Pisonem* (qui aliquoties hos erinaceos Brasilienses cataphractos dissecuit, ut sciscitaretur, quomodo lorica extendere et contrahere possent) parallelogrammis et quaelibet figura squamis lenticularibus, coloris ex albo subflavescentis. Commissurae constant cute admodum lenta. Haec ratio est, quod dormituriens, aut Venatorem eludere volens, prioribus ac posterioribus pedibus collectis more infantum in Vtero jacentium, ac auriculis introtractis cum cauda capite, et ad caput relatis, instar pilae se componat, atque per commissuras incurvato dorso ac clypeo, ita lateralibus extremitatibus, ac antica et postica parte confertis, ut nihil appareat nisi *Lorica* capitis ac caudae: adeoque instar *Conchae* firmiter se claudit, ut ne a validissima quidem manu aperiri et dilatari se patiatur. Observavit *Marggravius* in dissectione horum animalculorum in quolibet latere musculum insignem longum, et figuram X habentem, plurimis fibris ita decussatim discurrentibus secundum longitudinem, quorum ope validissime se contrahere et continere potest, hosque musculos *Marggravius* cruciformes appellat. Cauda, praeterquam quod annulis consistet duodecim, paulatim magnitudine decrefcentibus, ac tessulis quasi Rhomboideis pictis, in apicem squamosum et acutum terminatur. Venter cum gutture, natibus et parte cru-

rum, nulla crusta tectus, sed villis obsitus. *Pedes et crurum pars* eis vicina tessellis etiam obducitur. Haec e Wormio mutuo sumta, egregie in nostrum Armadillo quadrant. In pedibus anterioribus quatuor tantum digitos habet, duos medios aequales, in posterioribus quinque, tribus mediis aequalibus, duobus lateralibus parvis. Monardi si credimus, talpis in terra potissimum nutritur, et Wormio referente, in specubus ut cuniculus conditur, ut una nocte Leucæ spacium excavare dicatur, nisi ligetur, vix tamen se includi patitur. Piso quoque narrat, in Aquis Amphibii instar degere, quod et *Wormius* confirmat, inque uliginosis lacubus versari ait, ubi Piscibus, Lumbricis et Vermiculis pascitur. Formicis sequenti insidiatur modo: Cubat supinus Armadillo, cauda ori admota, qua recta procedentes formicae incidunt in insidias et cibum deludenti suggerunt. Caeterum fructibus Batatis, Pacobis ac Melonibus caeterisque Plantariis, imo Gallinis vescitur, quamobrem rusticis exosum animal, cui perpetuo vel decipulis vel caniculis insidiantur, quem modum Neuhofius docet in de *Brasiliaense Zee en Land Reysen*. Caro quippe Tatou non solum velca, sed ob teneritatem et albedinem apud magnates deliciarum loco est, hinc assata, elixa, et in artocreatis modum condita, porcellorum et cuniculorum carni praefertur *Pisone* teste. *Marggravius* Tatuete optimi prae caeteris saporis esse affirmat. De Virtute medica post *Manardem* et *Ximenem* haec notavit *Barlaeus* in *reb gest. sub Com. Maurit. in Brasilia* p. m. 369. Laminas in pulverem comminutas et Drachmae pondere haustas e Salviae decocto, provocare sudorem, et singulare contra Luem Veneream existere remedium. Penultimum autem caudae ossiculum, quo corpori conjungitur, in subtilissimum pulverem redactum, et cum Aceto rutaceo in pilulas coactum et auribus inditum, miraculi instar eam tollit surditatem, quae a causa calida est. Laminae pariter in pulverem comminutae, et mixta Aqua in massam coactae, extrahunt spinas, e quavis corporis parte. Haec *Barlaeus* et post eum *Scarabell. in Mus. Settal.* cap. 30. p. 158. sed meras fabulas esse Illustr. *Patritius Arctinus Redi* in *Experim. circa res natural. ex Ind. allat.* p. 77. asserit; Hinc *Piso* has ipsi virtutes incomptas esse ait; *Marggravius* autem plane silentio involvit. Haec quoque e *Myrmecologia Manuscript.* optimi Parentis et quidem cap. de Hostibus Formicarum desumpta sunt.

LACERTVS INDICVS Germanice Auctori nostro *Indische viereckichte* figurate *Ender* vocatur. Illustr. *Rajus* in *Synops. Animal. quadruped.* unum eundemque esse credit, quem *Clusius Exot. Libr. V.* cap. 30. et *Worm. Mus.* sub nomine quoque *Lacerti Indici* cap. XXII. et *Mus. Societ. Reg.* nomine *Bugelugey* descripsit, cum nostro; at in plurimis a citatis desecit delineationibus. Longitudo enim vix dimidium *Wormianae* et *Clusianae* adaequat, cauda in longum et tenuem mucronem desinens sesquipedem et aliquot uncias explet, subruffo colore, per totum corpus variegatus, sed variis maculis

ANIMALIA.

7. XII.

Scincus Major.
Großer Egyptischer Scincus.

Chamaleon. Kattadey.

Lacerta Viridis.
Grün Edeg.

Scincus Minor.

Kleiner Egyptischer Scincus.

Salamandra Aquatica Minor. Kleine wasser Moll.

ex albo ad cinereum vergentibus nigrisque intermixtis, nunc majoribus nunc minoribus quadratis et forma Rhomboidea inordinate dispositis, non tamen accurato schemate illo, quod *Clusius* et *Wormius* exhibent. *Cutis squamæ* circa caput et collum potius oblongae quam rotundae, in dorso quadratae, per caudam oblongae et quoque circulariter dispositae. *Caput* vix duarum unciarum, nec mandibula superior mobilis, uti in Crocodilo secundum *Wormium*, nec crustis indiscrete positis vestita; sic in apice quoque foramina duo desunt, oblongae tamen oculorum orbitae, et ad collum foramina duo, auditui forte destinata. *Rictus* plane a Wormiano differt, quippe Lacertorum similis, lingua Viperina bifurca, dentes perexigui. Anteriora crura minora et graciliora posterioribus, superne majoribus, inferne minoribus squamis dotata. *Pedes* graciles quinque digitis ungulisque incurvis praediti, quorum bini medii reliquis praecminent. Posteriora crura non multum anterioribus crassiora, longiora tamen et majoribus munita squamis. Pedes pariter graciles, sed longis quinque digitis et ungulis praediti, valde aequalibus, quippe tres intermedii ferme aequales, primus et ultimus perbreves.

Vt *Lacertum Indicum* in Clusio, sic in Besleri nostri Tabula *PEREGRINVS LACERTVS* sequitur, longitudinis duorum et amplius pedum, in ambitu vix septem adaequat uncias. Collum crassum oblongiusculo capiti acutoque hiantem rictu annexum, mandibula inferior superiore largior, parvis acutisque dentibus utrinque armata. Dorsum aliquantulum supereminens circulis albis, cui maculae fuscini nigrique ac cinerei coloris inspersae, interdistinguntur, qui circuli annulique caudam quoque in longum mucronem desinentem cingunt et ambiunt. Quatuor habet crura aliorum Lacertorum instar, lineis pariter albis signata, singuli pedes tribus digitis antrorsum spectantibus, et breve calcar posteriorem pedis partem sive calcaneum occupat. Plura quaere in *Clusio*.

TAB. XII.

QUam sub nomine *SCINCI MAJORIS* hic visui sistit figuram, sub Lucii terrestris, *Brochet de Terre*, nomine exhibet Nobiliss. *Roche-fort dans l'Histoire des Isles Antilles chap. 13. Art. VII. p. m. 149.* ut ovum vix ovo sit similis, et si pedes demas, cum Lucio pisce plurimum conveniat. A Dioscoride vocatur *χερσαῖος κροκόδειλος* *Crocodilus terrestris*. *Avicennae* videtur esse *Tinsa*, ex corrupto *Scinci* vocabulo; unde vero nomen *Thyro* obtinuerit, quod a rusticis Africanis his Scincis tribui asserit *Ferrant. Imper. Hist. natur. Libr. XXVIII.* latet. Pinnarum loco huic animalculo pedes sunt adeo debiles, ut potius serpentum more repere quam incedere videatur; plani latique sunt humanae manus instar, digiti breviores, unguiculi nulli. Maximi horum Scincorum de-

cem vix pollices excedunt, cutis squamulis lucidis, fuscis gryseo argenteis munita, caput oblongum, rictus quasi acuminatus, dorsum latius magis quam in Lacertis, Venter quadantenus pedibus quasi alatus, cauda rotunda lacertorum more, sed brevior, et circa finem incurva. Cum cavernas et scopulorum latibula inhabitent, noctu lugubrem sonum edunt, ranis coaxantibus nondum perfectis similem; hinc est, quod circa Vesperam ingruentem tantum compareant, teste *Rochefortio* loc. modo citat. *Ferrant. Imper. l. c. Lorenzo Legat. nel Museo Cospiano* Libr. I. cap. VIII p. 35.

SCINCUS MINOR, quem in fine Tabulae Auctor exhibet, melius inter lacertulas et Salamandras refertur ab *Excell. Wurfbeimio Salamandrol. cap. VI. §. 8. pag. 57.* ubi *figurae Beslerianae* expresse meminit, et *Scincus Rhafis* esse videtur. Cum passim omnibus in officinis Pharmaceuticis prostant Scinci, abstineo ulteriori descriptione, Experimentiaeque commito, an Sale volatili blando scateant, ob quod diureticum esse perhibentur, et an habeant insimul vim aliqualem alexipharmacam, et adversus Lepram generosum existant remedium, veneremque stimulan. Vid. *Pomet l'Histoire Generale de Drogues P. II. Livr. I. cap. 29. p. 68.*

CHAMAELEONTIS, quam Auctor delineari curavit, effigiem pluribus, circa oculos, pellem, pedes et anteriores posterioresque aliaque notat *Illust. Nehemias Grew Mus. Societ. Reg.* strenuus in reliquis Musei nostri Besleriani Encomiastes; sed erit hoc loco excusationis legitima Auctori nostro, quod animalculum non vivum, sed nescio quibus post mortem annis aeri incisum dederit, in quo membra omnia collapsa, contracta, et a statu naturali recedentia deprehenduntur; nec enim figura *Musei Calceolarii* nostra melior, nec *Olearii* in *Gott-dorffensi Museo*, quae penitus ad ductum nostrae, uti pleraeque aliae ejus figurae, efformata et depicta; et *Jonstoni Chamaeleontis effigies* quoque *Illustri Grew* displicet, sic enim de illa *Jonstoni Figura, especially as to the feet, very false.* Nec *Parisiensium*, quam *Anatome Animalium* intulit solertissimus *Blasius*, quoad omnia exacte convenit cum illis, quas recentiores Hodoeporicorum scriptores *Illust. Whelerus* et *Sponius, Cornel. le Brun* et *Guilelm. Bosmann* exhibuerunt. Et horum pariter differunt Chamaeleontum delineationes; quippe Aegyptii differunt ab Africanis Americanisque. Vereor igitur, ne illud mihi quoque in descriptione Animalculi hujus contingat, quod Auctori nostro circa delineationem, praecipue in tot Scriptorum circa Chamaeleontem sententiarum divortiis. Non equidem nobis animus, illa veterum de hoc Animalculo promere praecipua fabulasque apud Zoographos fuscè relatas: hoc enim nostrae non conveniret brevitati. Videat cui volupe apud illos. Nobis illa tantum excerpere placet, quae experientia, veritatis indubia magistra, firmavit. Praeurrentem habemus *Illustr. Rajum* in *Synops. Animal. Quadr.* qui, quicquid *Panarolus, Parisi-*

rienses et *Joh. Faber Lynceus* aliique in Anatome animalis hujus annotarunt, exhibuit. Est autem *Chamaeleon* e quadrupedum oviparorum genere, Lacertis affinis et similis, praeterquam, quod caput, et dorsum non depressa et plana sunt Lacertinorum instar, quodque crura habeat longiora. Aegyptii Chamaeleontes magnitudine Asiaticos et Africanos superant, quippe hi posteriores sex plerumque uncias longitudine non excedunt; Auctoris igitur nostri Aegyptium existere longitudo undecim pene digitorum evincit. Moles seu corporis crassities pro regionum varietate, et animalculo se vel dilatante vel contrahente, variat; haec autem intumescencia et contractio non tantum per thoracem et abdomen extenditur, sed ad pedes usque priores et posteriores, et ipsam etiam caudam pertinet. Mox enim corpusculum tumidum et inflatum apparet; mox contractum vacuumque, adeoque macilentum, ut spina valde acuta videatur, costae omnes facile numerari possint, et pedum tam anteriorum quam posteriorum tendines, valde clare et distincte nudo etiam cernantur oculo, ut Tertullianus *Chamaeleontem nihil aliud esse quam pellem vivam*, non inepte dixerit. Caput, ut Panarolo videtur, quandam cum *sue* similitudinem habet, sed propter acutiem arietinum aemulatur; a medio capite retrorsum ossea pars triquetra eminet, reliqua antrorsum colligitur cava et quasi caniculata, eminentibus utrinque osseis marginibus asperis et leviter ferratis, optime in figura nostra expressis. *Parisienses* Piscis assimilant capiti, optima addita similitudinis ratione. *Crista* in vertice erigitur, et duae aliae supra oculos: inter has cristas in summo capite cavitates sive convalles duae secundum longitudinem extenduntur. Immobile huic animalculo ex omnium pene relatione caput, illud tamen oculorum compensat motus et structura, quae ab aliorum Animalium peculiare quid et diversum obtinet, ceu pluribus *Parisienses* annotarunt lectu certe dignissimis, recensione nostrae autem longioribus; hoc tantum annotasse nobis sufficiat, Chamaeleontem, uno oculo aliquando immoto, alterum volvere, unum sursum, alterum deorsum; unum dextrorsum, alterum sinistrorsum flectere; imo quod omnem fere admirationem superat, motus hi adeo notabiles et excessivi sunt, ut oculos sub crista, supercilium efficiente, eoque ad canthos circumagat Animalculum absque ullo capitis, quod scapulis affixum est, motu, ut non minus clare, quae directe retro sita sunt aut geruntur, cernat, quam quae ante; testes hujus reicito aptas, Illustres *Whelerum* et *Sponium dans le Voyage de Dalmatie de Grece et de Levant* p. 240, seq. et *Cornel. le Brun*. Pictorum solertissimum in nitidissimo, et innumeris ad vivum ab ipso delineatis aereis figuris refertissimo opere, inscripto *Voyage au Levant* c. 31 p. 161. *Rictum* seu os Chamaeleontis quod attinet, adeo arcte clausum esse nonnulli retulere, ut nullum habere videatur, maxillis linea vix perceptibili junctis, hinc per foraminula duo in rostri extremitate hoc tantum animalculum respirare crediderunt; id quod *Bosmannus* quoque dans le *Voyage de Gui-*

nee Lettr. XIV. p. 265. annotavit, se nunquam Chamaeleontes Africos rictu vel gula aperta exertaque observasse Lingua: modocitatus *Brunius* tamen multiplici experientia comprobat, Chamaeleontes, quorum quatuor Smirnae simul alebat, quoties illos Aëri liberiore mare versus exposuisset, auram ore latissime diducto hausisse, prominulaque lingua et longiuscule exporrecta incautas muscas Formicasque glutine linguae inviscatas devorasse. Sic *Whelerus* quoque refert de Chamaeleonte, quem in terra reptantem manibus prehendit, rictum illum diduxisse, fibilumque instar serpentum dedisse. *Brunius* insuper modum, quo muscarum capturae, tanquam escae solitae invigilant, fuse describit. Ruit sic praeconceptum illud praejudicium, quo, ut Ovidius olim cecinit,

- - ventis animal nutritur et aura

Confer elegantissimam *Dissert. Tubingae Anno 1681. a Cl. Hopfero de Viâtu aëreo, seu mirabili potius inedia Chamaeleontis* habita. Linguam ipsam, quam ad vivum delineavit *Brunius*, quod attinet, teres illa Pici martii in modum, lumbrico terrestri quodammodo similis, per totum concava et sacci instar vel Elephantis proboscidis in summo aperta, in cuius extremo spongiosus quidam et glutinosus nodus, seu ut alii volunt, caruncula lata et rotunda, caput aciculae referens, quam linguam mira velocitate et velut momento Sagittae instar in longum ad 7. aut 8. pollices evibrans, muscas, formicas, aliaque insecta agglutinata corripit, orique, postea ac ventriculo ingerit, quas plures inibi detexerunt hodierni Anatomici. *Intestina* ampla hoc in animalculo detexere *Parisienses*, *Brunius* nullum, qui apertum Abdomen triginta tantum ovulis, filo quasi connexis refertum reperit. Et *Panarolus* quoque memorat, viscera exiguum in abdomine spatium occupare, ut aëre potius plenum videatur quam visceribus: hinc *Whelerus* nullo ex Chamaeleonte, quem aluit, Excrementa ex Intestinis vidit prodeuntia. *Ova* illa, quibus abdomen refertum vidit *Brunius*, avium assimilat ovis, notatus ideo a *Bosmanno*, qui lacertorum potius ovis similia esse, omni testa duriori destituta, asserit. Reliquum corporis truncum quod attinet, quique Thoracem et abdomen continet, tota fere thorax est absque ullo Abdomine, costae enim, quarum in quovis latere XVIII. triplicis secundum *Parisienses* conditionis, ad ilia usque descendunt, cum in aliis multis animalibus in Lumbis vertebrae transversas tantum apophyses habeant, non costas adnexas. Pulmones *Whelerus* per totum fere corpus subtilissime expansos in duos lobos divisos credit, vasis spirabilibus sive tracheis in Plantis hoc pacto similibus; vel Cyprini piscis veliculis secundum *du Hamelin* in *Reg. scientiar. Acad. Libr. II. Sect. XI. c. 2 p. 127. Pedes* omnes similes sunt e 5. digitis, tribus antrorsum, duobus retrorsum spectantibus compositi, posticis duobus anticos tres magnitudine aequantibus: Differunt, quod pedes anteriores duos ab externa, tres autem ab interna parte digitos habeant, viceversa posteriores duos ab interna, tres ab externa. *Ungues* re-

cur-

curvi sunt. *Gressus* huic Animalculo testudineus in terra; supra arbores velociore, ut volatum pene aemulentur. *Cauda* cum inflata rotundatur, gliris caudam bene satis referens, alias tres secundum longitudinem eminentias habet e spinosis et obliquis vetebrarum Apophyfibus compositas, duas insuper, hinc inde unam ex apophyfibus transversis factas. Cauda etiam ramis circumvoluta, praesertim quando ab arboribus descendit, corpus firmat, eaque tanquam manu utitur. *Pellis*, qua corpusculum obductum, innumeris granulis iisque perpolitis distincta, tenuissima et pellucida ferme transparensque, quo ipso multum ad radiorum variam modificationem indeque dependentem colorum varietatem confert; nec enim praejudicio occoecati, absolute illud Ovidianum credimus:

Protinus assimilat, tetigit quoscunque colores:

sed restringuntur maxime colorum illae Chamaeleontis varietates. Latissimus hic dicendi campus; sed brevitatis memores, quid αὐτόπτης de illis *Brunius*, quem *Bosmannus* quoque exscribere dignatus est, annotarit, ipsissimis verbis e Gallica translatis adjungimus: *Color, quem ut plurimum recipiunt Chamaeleontes, laete viridis est maculis intermixtus flavescens, adeo concinno quidem Schemate, ut penicillo haud exprimi queat; maculae interdum etiam brunni coloris apparent, et totum corpus ad caudam usque colore hoc inficiunt. Saepius etiam nigricantis coloris sunt instar talparum. Color ordinarius illorum gryseus sive potius pilorum gliris; pellis tenuissima et ferme transparens; saepius colorem mutant, idque spatio dimidio horae terna saepius vice factum memini. Assertum autem quod attinet, has bestiolas omnes rerum, quibus imponuntur, colores assumere, experientia toties edoctus scribo, Naturalis Historiae scriptores hoc articulo deceptos esse, nec enim vel rubrum, vel coeruleum, aliumque assumere. Albi tamen coloris lepidum illi contigit experimentum. Inter quatuor, quos aluerat Smyrnae, Chamaeleontes elegantissimum vespera ingruente perdiderat, quem cum frustra in omnibus camerae angulis cum servo quaesivisset, tandem in vestis cubicularis serico albo confecti summitate, ejusdem cum veste albedinis reperit. Hoc illustri quoque *Whelero* contigit, quod cum ad ulteriorem confirmationem eorum, quae *Corn. Brunius* in hoc animalculo observavit, faciat, bona cum Lectoris venia referendum censeo. Postquam hujus generis plurimas bestiolas, in muro Smyrnenfis arcis repentes, ejusdem cum muro musco viridi obducto, coloris vidisset, tandem Chamaeleontem in ramo quoque Prunellae spinosae sedentem conspicit, laete viridescens coloris, sed statim oculis ejus se subducentem solumque petentem. Cum defixis oculis fugientem undique frustra quaesivisset, tandem foramini rupis adrepentem detegit, ejusdem cum terra pluvia madefacta coloris brunni deprehendit. Hunc sudario linteo aliquantulum impositum, ejusdem coloris albicantis reperit;*

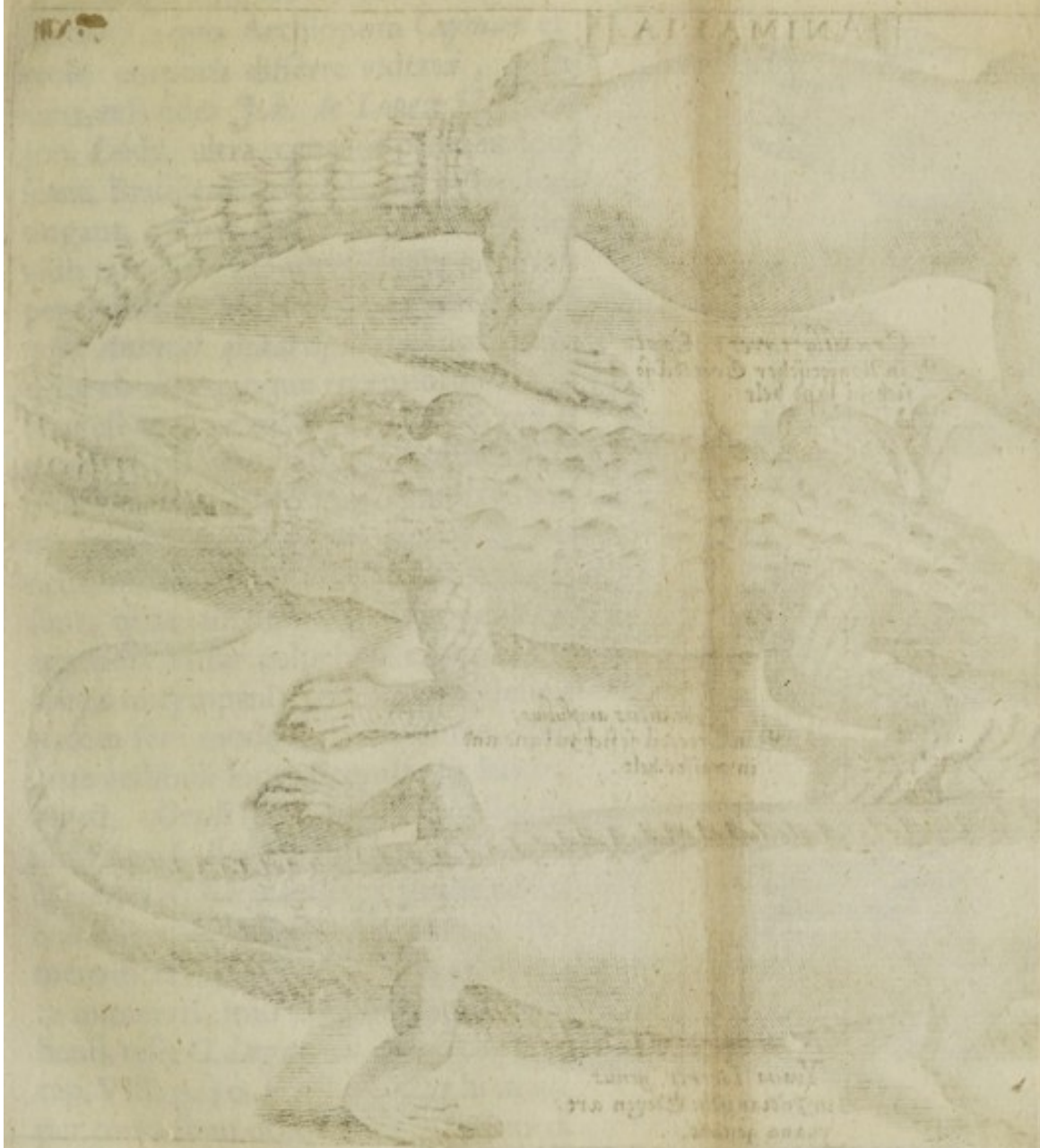
maculis fuscis rubentibusque intermixtis. Haec *Whelerus Bruniusque* circa Colorum varietatem, quibus *Bosmannus* quoque assentit, in hoc tamen a *Brunio* dissentiens, quod *Chamaeleontes* tot annos vivos aluerit, quot *Brunius* illos menses, in arboribus illos repentes relinquendo. Quomodo autem colorum illa modificatio fiat, et an pro diversis affectibus varios colores induat *Chamaeleon*, inquit *du Hamel Reg. scientiar. Acad. Hist. l. c.* Tantum de *Chamaeleonte* e *Myrmecologia* Parentis. Obliti pene fuisset *Excell. Pechlini*, qui descriptione *Chamaeleontis* in ejus *Observ. Medico-Physic. Libr. II. obs. 70.* reliquos supereminet omnes.

LACERTVS VIRIDIS, veteribus Graecis σαῦρα χλωρά et recentioribus χλωροσαῦρα, Italiae aliarumque regionum calidiorum incola, ubi nonnulli observarunt, eorum multos simul egredientes morbos praefagisse Epidemicos. In arboribus aestivo tempore nidulantur, et ranunculorum viridium more sonitum edunt. Communibus Lacertis, quales nostri, majores sunt, saepiusque bicaudatae inveniuntur. Color viridis intermixtus maculis coeruleis, hincque lacerta eleganter variegata. Capite est triquetrum, rictu dentibus utrinque minimis licet, acutis tamen praedito, hinc cum serpentibus aestivo tempore praeliatur, eosque adoritur, unde Sylvaticus huic Lacertae nomen *Ophiomachae* tribuit. Duo narium foramina habet in extrema et acuminata maxillae superioris parte sita, oculos pro corporis magnitudine mediocres, aurium meatus ad collum. Crura posteriora prioribus crassiora majora et longiora, digitis quinque praediti sunt pedes, ungulis incurvis et acutis armati, quorum is, qui indicis situm habet longissimus; dorsum pulcherrime variegatum, venter vero flavescentibus tegitur squamulis. Plura vid. apud *Worm. in Museo. De Usu medico* maximum *Aldrovandum*, ejus Epitomatores *Jonston. de Quadruped.* p. 191. aliosque. De Cauda Lacertis abscissa et renascente curiosissima refert *DN. Perrault Essais de Physique ou recueil de plusieurs traitez touchant les choses naturelles. T. IV. p. 5.*

SALAMANDRA haec **AQUATICA MINOR** in *Salamandrologiae* Tab. I. Lit. L. ab *Excell. Wurfbeinio* ex hoc *Besleriano* Schemate relata, lacertulorum potius quam Salamandarum generi accensenda: quantum enim ab his differat, ex definitione Salamandrae *Wurfbeiniana*, quam ex ejus modo laudata *Salamandrologia* desumimus, omnibus patet. Definatur autem, quod Salamandra sit reptile quadrupes figura externaque corporis facie praeter capitis et ventris crassitiem, lacertae viridi quam similem, caudam brevior, et in pelle pingui atque renitente colorem nigrum, maculis luteis plerumque respersum habens, locorum frigidorum et humidorum amantissimum, tardigradum, pluviam apparitione sua praenuncians, et falso quondam creditum in igne non cremari. Omnia haec Salamandarum

acci-

TAB. X

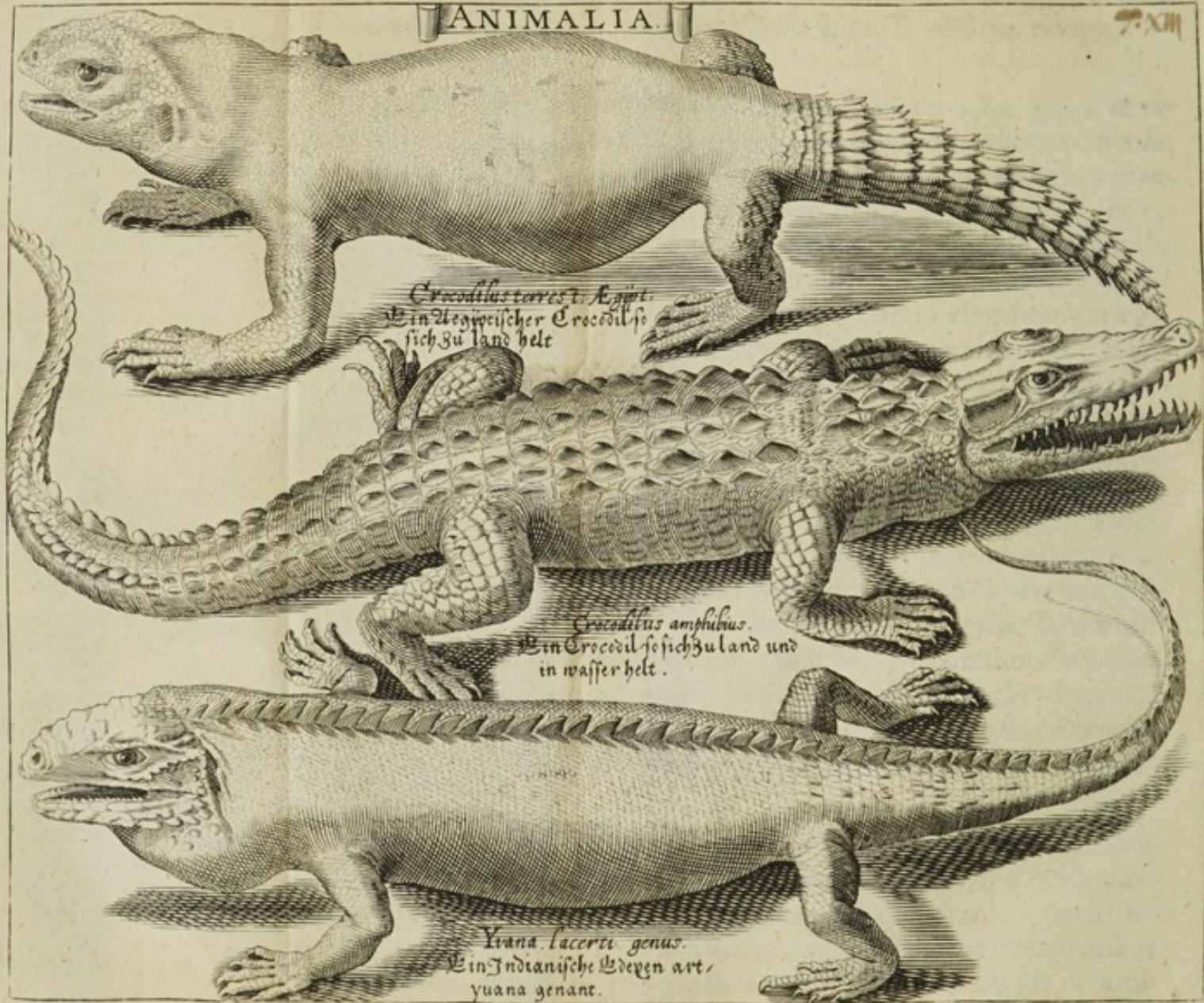
ANIMALIA.

7. XII

Crocodilus terrestris. Aegypt.
Ein Aegyptischer Crocodil so
sich zu land helt

Crocodilus amphibius.
Ein Crocodil so sich zu land und
in wasser helt.

Yuana. *lacerta* genus.
Ein Indianische Eideyen art,
yuana genant.

accidentia, differentiasque adeo rimatus est vir quondam diligentissimus, ut actum agere videar, si plura adderem.

TAB. XIII.

HAc in Tabula medium tenet locum *CROCODILVS AMPHIBIVS NILOTICVS*, Lacertorum omnium maximus, e Musci Regii Anglici testimonio optime depictus; (*curiously figur'd by Besler*) a quo Aethiopum *Cayman* et Brasiliensium *Jacaré* non nili mole corporis differre videtur, cum nilotici XXV. cubitos excedant, et si fides *Joh. de Lopez Hist. Indic. L. VI. c. I.* habenda, ut et *Joh. Lerio*, ultra centum pedes in longitudine circa Panamam excrecant, Brasilienses vero decem vel quindecim ad summum pedes haud attingant. Cum omnis frigoris impatiens sit hoc animal, atque in fervidis tantum regionibus vivat, non mirum Galliis illatum non diu supervixisse, et duos integros menses nil manducasse. *Illustr. Rajus in Synops. Animal. quadruped.* descriptionem crocodili e *Wormiano* promit; quae ab aliis quoque recentioribus annotata supplebimus. Caput latum est et pene totum sola pelle vestitum, rostrum ferme suillum; in extremo rostri apice secundum *Dn. de la Hire*, qui Crocodilum Versaliis mortuum et dissectum delineavit, foramen est rotundum molli carne oppletum; ibi duo sunt parva foramina, ubi *nares*: Sic duo alia supra oculorum orbitas posita foramina, duplici quasi velo obducta, *ures* sunt, quae subducta pellis appendice sunt conspicuae. Altera pellis appendix instar palpebrae est mobilis fibris carneis instructa: ductus brevis in tympani membranam desinit. Reliquae organi hujus partes eodem fere modo sunt dispositae, quo in avibus, nisi quod ea cavitas, quae vestibuli loco est, multo sit latior, et canales semicirculares sint excavati. *Oculi* secundum nonnullos suilli, Marggravius tamen Brasiliensibus non suillos, sed magnos, rotundos claros caesios pupilla nigra attribuit. *Rictus maximus* usque ad locum aurium patens; *dentes*, quibus rictus horridus in utraque maxilla sunt acuti albi, robusti, multi, numero incerto, qui fortasse pro aetate etiam variant; in nonnullis sexaginta numerati, imo in Aldrovandini Musci Crocodilo septuaginta deprehensi, teste *Cl. Legato in Mus. Cospiano anesso al famos. Aldrov. Libr. I. cap. VIII. p. 30.* *Conjunguntur* hi *dentes* instar pectinis, et pro infallibili per contactum dolentium habentur dentium remedio. Vid. *Illustr. Redi in Experim. circa Res natur. ex Ind. allat. Lingua* pene nulla, quod tamen *Cl. Thom. Brown*, erroribus popularibus in *Pseudodox. Epidem.* annumerat; Linguae loco *Piso* membranam observavit, quae mandibulae interiori interjacet, et Linguae figuram refert in longum exprorectam, sed angustiore, quam sustollere non potest; Cui consentit *Cl. Dn. du Verney* in dissect. Crocodili Versaliis facta, qui insimul addit, hanc membranam Linguae aemulam variis pertusam foraminu-

minulis praecipuum esse gustus organon. Vid. Excell. *du Hamel Reg. Scient. Acad. Histor. Lib. II. cap. 2. p. m. 208.* Recentiores plures Aristotelem secuti Crocodilum solum ex animalibus *maxillam superiorem* movere, inferiori scilicet immobili, tradiderunt. *Illustr. tamen Grew in Museo Regio* ex Sceleto a Generoso *Dn. Roberto Southwell* suppeditato, et acri inciso, demonstrat ex ossium structura, hoc est articulatione non solum occipitis cum colli vertebis, sed etiam maxillae inferioris cum superiore, quae in hoc animali conformis est cum reliquis, manifestum esse, Crocodilum eodem prorsus modo, quo alia animalia, maxillam inferiorem movere. Haec illustris Anglus; jungam huic Gallum *Illustr. du Verneyum l. c. Maxilla*, scribit, *inferior* cum temporum ossibus duplici articulatione sic nequitur, ut sursum et deorsum tantummodo moveatur, non dextrorsum et sinistrorsum, ut in aliis animantibus; cum enim dentes illius acuti sic disponantur, ut sibi non occurrant, sed in spatia gingivarum dentibus vacua incurrant, maxilla ad latera inflecti non debuit, sed sursum deorsumve, ut dentium apices sibi aptata foramina subirent. Totum reliquum corpus haecenus descripto capite excepto, uti optime in figura nostra expressum, squamis pene obductum rotundis in collo et cruribus, in tergo et in summitate caudae velut fasciae quaedam squamosae apparent, sulcis et caelaturis distinctae, adeo ut squamae non imbricatim, ut in majoribus piscibus, sed quasi ressellae juxta se positae viderentur, ac fasciae illae ob dorsi vertebrae hinc inde ad lumbos usque, ita sint porrectae, ut inter eas distincta sint intervalla squamis destituta. Atque in iis solis intervallis locus est vulnere. Nam squamae ipsae sunt adeo firmae et durae, ut pene sint impenetrabiles, mediam inter os et cartilaginem naturae naturam, non fragiles ut ossa, sed flexibiles; hinc de juncturis fasciarum intelligendum, quae *Bontius* de vulneribus Crocodilo circa moenia civitatis Bataviae in palude capto, bipennibus in dorso ac alibi inflicti, memorat. Nam et dorsi et caudae squamae crista quadam muniuntur, ut galeae et cassides et in eundem pene usum. Tenuiores sunt sub Ventre, cauda, cruribus, collo et maxilla inferiori, nec crista munitae, sed uti quadrati lapides dispositae, continuatas fascias ut in dorso non exhibent, neque eam resistendi vim habent, ut illis in locis facile gladio fauciari possint. Caudae longitudo reliquum corpus aequat: annotavit porro *Piso* caudae medietatem, firma pinna superius erecte stante, ad finem usque dotata esse, qua inter natandum, more piscium se gubernet. Crura cum pedibus acutissimis unguibus armatis in latera flectuntur. Interiores partes quod attinet, illae elegantissimae descriptae sunt in *Anatome Crocodili Versalii dissecti apud du Hamel in Reg. Scient. Acad. Carne Crocodili* sunt candidissima, quam *Cl. Bontius* comedit, et agreste ipsi et paludosum sapiebat, imo choleram exinde lethalem ferme contraxisse queritur. *Hist. nat. et med. Libr. V. c. 30. p. 83.* *Adeps* animalis vulnera ab ipso illata optime sanat, *Pisonis* teste; qui *testes* quoque myrothecium redolentes care divendi tradit.

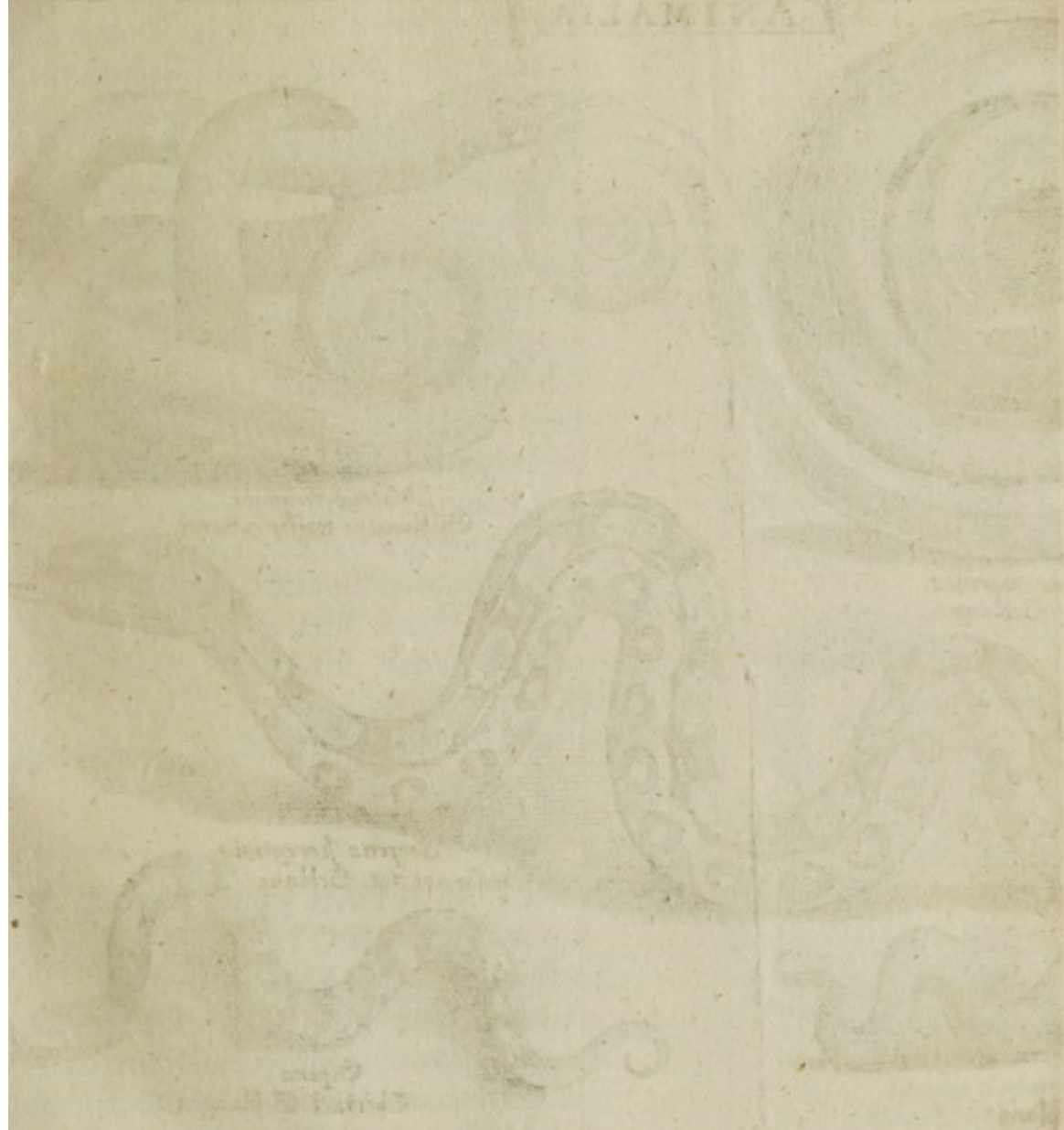
dit. Hinc Crocodili Americani aquam dulcem inhabitantes adeo *moschi odore fragrant*, ut aër ad centum passus inde afficiatur, hocque singulari divina providentia factum credit *Roche fort dans l'Histoire naturelle des Antilles*, ut homines animantiaque fragranti odore quasi moneantur, ne incaute hunc in praedatorem incurrant. *Parisienses* quoque jam saepius laudati in dissectione Crocodili annotarunt, circa medium inferioris maxillae utrinque fuisse *glandulam, liquorem suavissimi odoris fundentem et spargentem*. Colore croceo quibusdam esse statuitur Crocodilus, sed ut plurimum ad gryseum et cinereum declinat, quod in nostro quoque accidit. Forsan vivus ad croceum vergit. Animal pigrum nec facile in latus vertitur, recto semper procedens tramite, ut illi, quos bestia prosequitur, si hinc inde currant, eam saepius queant evitare. Ova parit *Niloticus Anserinis* similia, sed *Brasiliensis Gallinarum* ovis magnitudine, non figurae oblongae, sed cylindroideae secundum *Olearium*; haec ova arena obruit, ubi solis fota calore absque ullo incubatu sponte foetus excluditur. Curiosum est, modo verum, quod *Acosta de Arom. Libr. V. p. 59.* memorat; *nunquam comperitum esse, iis qui Cymbis e Mambu confectis, (in quibus nascitur Tamaxir) crocodilos appetuisse, sed saepenumero conspecta esse haec animantia nantia proxime illas Cymbas, attamen praeteriisse sine noxa.* Omnia quae de Crocodilo dici possunt, congestit ex omni antiquitate philologicisque rivis stupendi Laboris *Aldrovandus*; hanc Bestiam peculiari Dissert. descripsit *Kirchmaier*. *Leviathanem Jobi* aliaque scriptura loca, ubi de *Draconibus* sermo, per *Crocodilum* interpretatur *Excell. Ludolfus in Comment. ad Histor. Aethiop. L. I. cap. XI. n. 86.* cui jungi potest incomparab. *Bochartus in Hierozoic. De Crocodili lacrymis peculiarem Dissert. edidit Lips. 1662. Chr. Krabe.*

Praecedat Crocodilo nostra in Tabula *CROCODILUS TERRESTRIS AEGYPTIUS*, magnitudinis pene ejusdem delineatus, licet maxime mole ipsa corporis differat. Est autem Animal sub nomine *Cordyli, Vromastigis* et *Caudiverberae* melius apud Zoographos notum, nomenque ultimum obtinuit, quod cauda in modum clavae tuberculis eminentioribus aspera, corpora quibus appropinquat, atrocissime verberare credatur. Hinc Graeci ad imitationem Latini vocabuli *Vromastigen* nominare consueverunt. Figura, quam in Museo Calceolarius exhibuit, non minus ac nostra, impense laudatur *Excell. Grew in Mus. Reg. Soc. Anglor. p. 46. (in Calceolari's Museum there is a curious Picture hierof unde the Name of Crocodilus Terrestris, as also in Besler.)* Apud solertissimum naturae mystam *Gesnerum* e communicatione *Th. Erasmi* optime describitur. *Capitis et oris figura* Testudini respondet, brevi collo et parte interiori tumido; *duo circa rictum foramina* observantur, quae an *branchiae*, secundum *Bellonium* et *Rondeletium*, non facile determinari potest, quarum mentio apud *Bossuetum de Aquat. natur. p. 131.* *Pedes ipsi quatuor, quinis digitis lacertarum more distincti.*

eti. *Corpus* pelle duriuscula instar corii vestitum, e squamis durissimis et quodammodo osseis et quasi quadrangulis, quae parum cavae sunt, ut caudam rotundam efficiant, alioquin squamae in cauda tanquam tegulae, quae domorum culmina cooperiunt, simul junguntur: extremitas cujuslibet squamae in spinam acutissimam definit, sunt autem squamae pellucidae, flavescentes sive pallentes cornu ad instar. Animalis hujus *venter* magis quam in Crocodilo tumet. *Tergus* latum et quodammodo planum. Vocatur autem vulgo *Crocodilus terrestris* (quae denominatio Scinco potius convenit) quod aquae adeo sit impatiens, ut si quis Aquam ori infundat, statim exinde moriatur; contrarium autem Bossuetus dedit. *Vid. Cl. L. Legatus in Museo Cosbiam. p. 34. Mus. Reg. Soc. Angl. P. I. p. 46. sub nomine Swaptad-Lizard. Mus. Moscard. Lib. III. cap. 62. p. 223. alique Zoographi.*

Duobis Lacertis tertium adjungit Indicum nempe, *SENEMBI*, Caraibis *OVATAMACA* et *YGVANAM* secundum *PISONEM* corrupte pro *LEGVANE* dictam, licet Figura Legvanae a *Bontio* supeditata differat. Ejus *corpus* ut plurimum duos vel tres pedes longum; sicut et cauda, ambitus vel crassities decem digitorum ad summum. Cum *Museum Societ. Reg. Angl.* figuram hanc nostram optime aeri incisam, et *Marggravii Wormii*que descriptionem prae reliquis celebret, (*curiously figur'd by Besler. Wel describ'd by Marggravius and after him; Wormius*) ad hos quoque Auctores B. L. ablegamus. *Johannes de Laet* amphibium esse tradit Animal, cui *Mr. Rochefort* *Histoir. natur. des Isles Antill.* contradicit. *Marggravius* cutem eleganter viridem, sed maculis nigricantibus et albis in modum panni undulati hinc inde variegatam; Rupifortius differentis coloris esse pro regionum varietate asserit; unde a Lusitanis, improprie licet, Chamaeleontis nomine veniunt, refert porro ut plurimum foemellas ad viridem, mares ad gryseum accedere, qualis in nostro *Besleriano* conspicitur, quamvis tergum versus pallide viridescat. *Cutis* constat e squamulis in dorso, cruribus et caudae initio, paulo majoribus, quam in reliquis partibus. A cervice ad extremam caudam, seriem habet planarum sed mucronatarum instar ferrae, spinarum, secundum dorfi longitudinem etiam viridescentis coloris, suntque spinae istae ad cervicem majores, semperque minores fiunt, minimae in caudae extremitate. *Caput* longitudinem habet ut plurimum duorum digitorum fere et paulo minorem, singularibus squamis maioribus quam in aliis partibus tectum, colli longitudo sesquidigiti, crassities quinque. *Singula mandibula* exiguos et nigricantes brevesque dentes habet. *Os* linguam crassam. *Pone caput* in utroque latere emicat albicans macula instar branchiarum Piscis; naribus est patulis, oculis nigricantibus magnis; rictus est diducto et patulo. *Sub mento ingluviem* ad pectus usque propendentem maximam partem nigricantis coloris habet, quam contrahere potest, et quando irascitur vel terrore afficitur, propendere finit. Cibus, teste *Pisone*, ad ingluviem

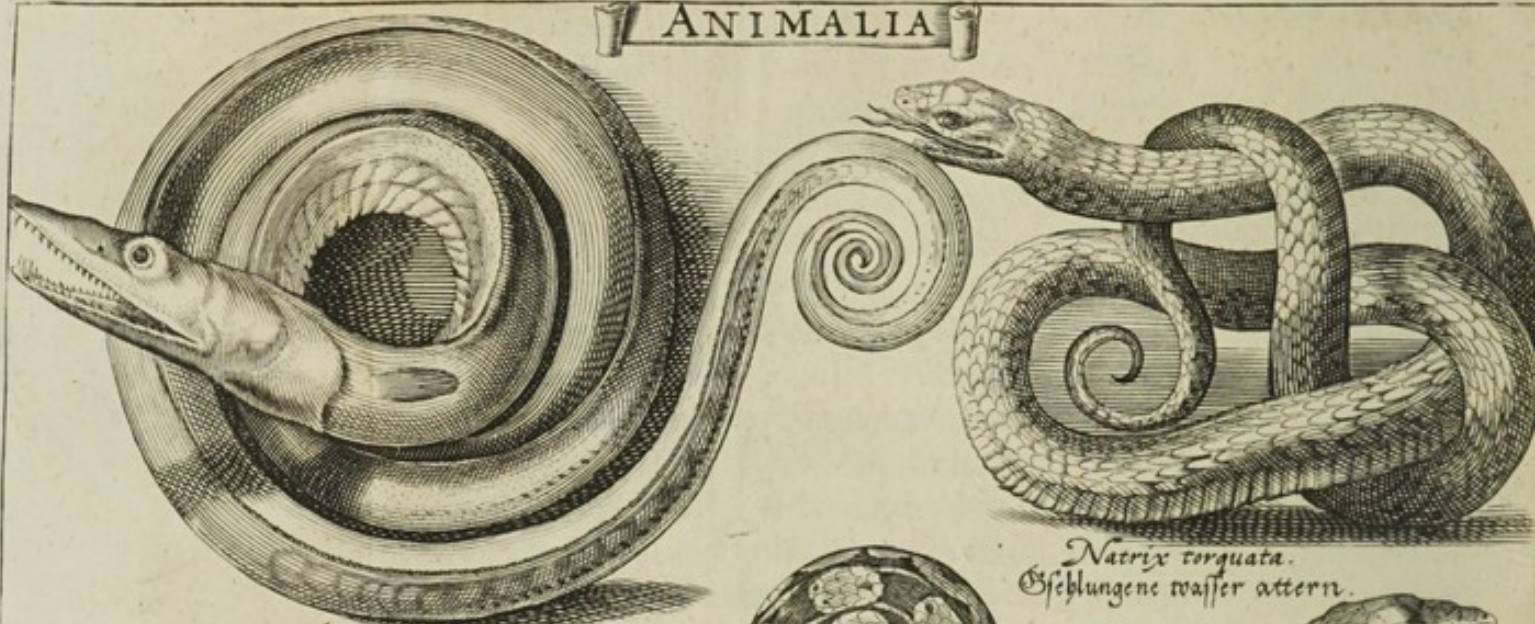
V. ANIMALIA

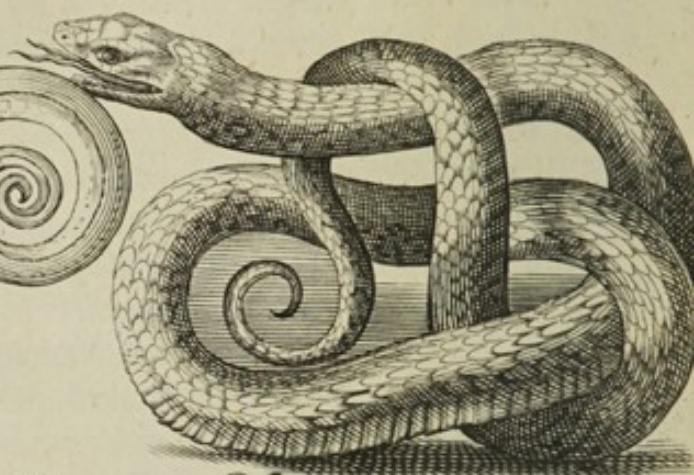
Faint, illegible text at the bottom of the page, likely bleed-through from the reverse side.

J. K. 12

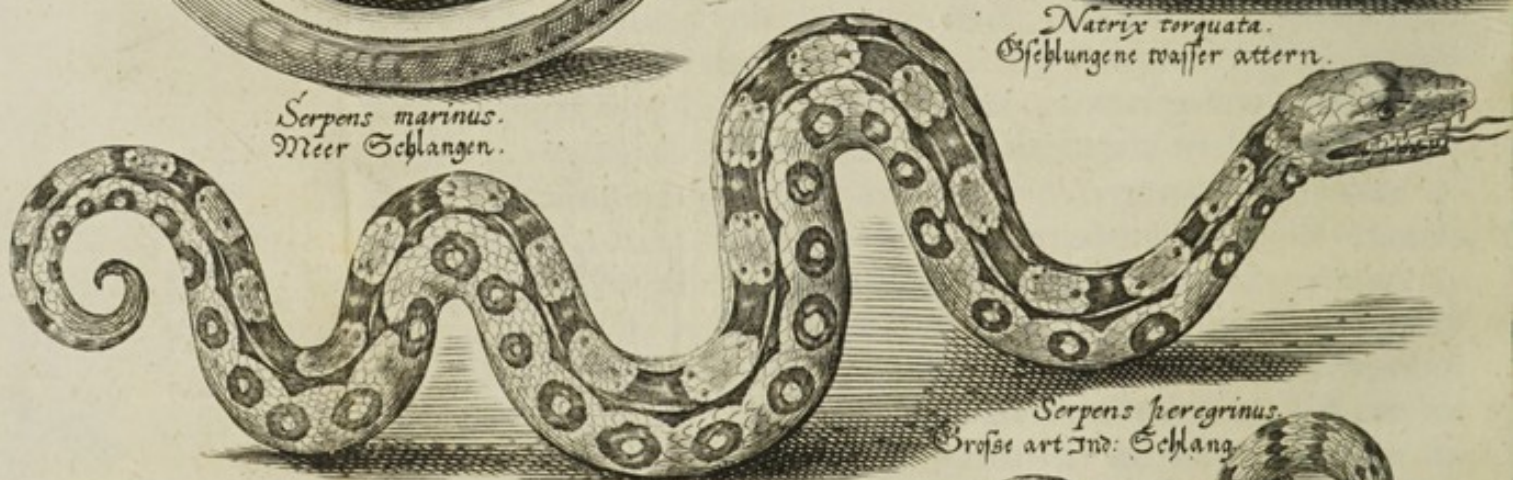
ANIMALIA

Serpens marinus.
Meer Schlangen.

Natrix torquata.
Geflungene wasser attern.

Serpens hergrinus.
Grosse art Ind: Schlang.

Iaculus Serpens.
Ein Rhodiser Schlang.

Chipera.
Theriac Schlangen.

viem illam pendulam dimittit. *Crura* non solum, sed et eorum digiti, perpetuis quoque squamis vestiti, et variis articulationibus praediti, quae omnia accuratissime *Marggravius* recenset. *Crura* posteriora anterioribus quidem majora, sed omnia paribus unguiculis curvis armata. *Inediam* diutissime tolerare potest, ut *Marggravius* ad duos et tres menses sine ullo cibo ac potu habuerit, nec dubitat diutius famem ferre adhuc posse. Aegerrime moriuntur pariter hi *Lacerti* vitae tenacissimae, ut tribus quatuorve plumbeis globis trajecti, et intestinorum praecipua parte absumpta, tamen adhuc vivant, *Rupisfortio* teste. Sic *Marggravius* refert, quod pelle detracta vixerit, et cor exemptum sublilerit. *Caro* boni est saporis, cocta et diu frixa butyro, et aequae bene sapit, ac caro pullorum aut cuniculorum, si *Marggravio* credimus; *Rupisfortius* tamen suadet, aromatibus probe condiendam esse. *Laëtius* et *Francisco Ximene* refert, in huius animantis capite interdum lapillos reperi, qui praesentissimo auxilio Renum lapides comminuunt et foras projiciunt, si *Drachmae* pondere e liquore idoneo hauriantur, aut corpori etiam admoveantur. *Marggravius* vidit eximi lapidem e ventriculo *Senembi*, ovigallinae mediocris magnitudine et figura, sed compressiore paulo, exterius glabrum albicantem, interius compositum e tunicis instar cepae, ita ut una ab altera separari potuerit lapide confuso. Coloris erat interius albicantis seu grysei, durae substantiae ut *Bezoar*. Quomodo arboribus ut plurimum insidentes, capiantur hi *Lacerti* *Marggravius* fusiusque adhuc *Rupisfortius* in *Antill. Hist. natur.* p. 144. recensent. Plura desiderantibus suppeditabunt *Worm. Mus. Clus. Exot. Libr.* V. c. 22. p. 116. *Piso Hist. Brasil.* p. 104. *Bont. Hist. nat. et Med.* p. 56. *Hist. Mexic. Nard. Ant. Recchii* p. 744. *Nierenberg. Histor. Nat.* pag. 271. *Mus. Societ. Reg. Angl. Mus. Calceol. et omnium optime Marggrav. Hist. quadr. et serpent. L. VI.* p. 236.

TAB. XIV.

L Acertis *SERPENTVM* Tabulam jungimus, ubi statim se offert *NATRIX TORQUATA*, quae *Myagros veterum* esse creditur, sive *Virgilii Coluber testis assvetus*, et *ὄφις ὀινυρε* *domus custos* *serpens* *Aristophanis*, *Orophia* *Nicandri*, *Hydros* *Theophrasti*, *Nerophis* hodiernorum *Graecorum*, cuius mas *Scorzone*, et femina *Scorzonere* *Hispanis* dicitur. Obtinuit autem *Natricis* torquatae nomen, quod collum circulo quodam velut torque cingatur. Praeter *Aldrovandum*, *Gesnerum*, *Jonstonum* aliosque *Zoographos*, *illustris Rajus* in *Synops. method. serpentis* huius plenioris reliquis descriptionem dedit.

SERPENS PEREGRINVS *Clusianae* delineationi *Libr. Exot.* V. c. 18. obviae, optime convenit, nisi, quod haec rescisso capite, *Auctoris nostri* tota aeri sit incisa, meliusque colorum elegantissima congeries expressa. *Caput squamulas habet albas, cubicas, ad oras nigras.*

Tota autem pellis squamis tecta, serie quadam dispositis, prona quidem parte minoribus, supina vero majoribus, quemadmodum in reliquis serpentibus observare licet, et illis sane variorum colorum, et elegantissima serie distinctorum; nam dorsum a capite ad extremam paene caudam continuo ordine secundum longitudinem nigricantibus veluti clypeiformibus maculis est ornatum, latera autem alterius formae nigricantibus maculis depicta, venusta sane specie, subfuscus autem quem contraxit ex fumo, ut arbitror, color, valde elegantiam deformat, ipsa vero pellis satis spissa.

JACVLVS SERPENS ita dicitur, quod Jaculi instar se vibret, hinc quoque Graecum nomen *Acontias* ἀπὸ τοῦ ἀκοντὸς a telo missili fluit, et Bellonio teste in Lemno Insula *Sagittari*, ab Italis *Saettone* vocantur hi serpentes. Bellonius, qui in Rhodo Insula probe observavit, tres palmos longum, unius digiti crassitiem vix aequantem, pronuntiat. Color ei cinereus sub ventre albus, squamis juxta dorsum et laminis juxta ventrem reliquorum serpentum more munitus. A cervicē nigra, duae albae lineae per longitudinem dorso ad caudam usque percurrunt, deinde maculis nigris oculi figuram aemulantibus, distinguuntur, quae notae lenticulae majores non sunt, quapropter non abs re aliqui hunc serpentem *lenticularem* nominarunt. Vid. plura apud Illustr. *Aldrovandum* Hist. *Serpent.* et *Drac. Excell. Raj. in Synops. method. Serpentin. Gener. p. 290.* aliosque.

De *VIPERA* nil habeo quod addam, cum ubique proflent, et Cl. Severinus in elegantissimo de *Vipera Pythia* Tractatu omnium hac de re loculos excusserit. Anatomicen si quis tamen accuratiorem desideret, inveniet illam in *diligentissimi Tysonis* anatomica *Viperæ caudisonae* descriptione apud *Rajum in Method. synops. serpent. generis*; quae in plerisque cum *Viperis Theriacae* compositionem ingredientibus convenit. Quae Cl. Redi et Charasium inter de *Viperæ* veneno ortae lites, omnibus jam notae sunt.

SERPENS MARINVS est a Rondeletio, Bellonio, Salviano, Aldrovando aliisque Ichthyographis jam descriptus, nullus tamen accuratiorem suppeditavit Delineationem Excell. Rajo in aureo opere *Wilugbejano de Piscibus Libr. IV. cap. 3. p. 107.* qui Romae ab Illustriss. Auctore visam et examini subjectam communicavit. Capiti congruo persimilis; longitudo *V.* circiter pedum, corpore exacte tereti, gracili, aequalis fere ubique crassitiei, nisi quod prope caudam sensim gracilescat. Color in dorso seu medietate superiore sordide flavicans, qualis in aversa parte membranarum vetustiorum cernitur. In ventre seu medietate inferiore caeruleus lucidior. Rostrum longum, tenue, acutum; ridus immanis; in maxilla inferiore prope ejus angulum seu apicem dentes *IV.* aut *V.* majores acuti, introrsum recurvi ordine positi, reliqui qui in ea sunt minimi et vix conspicui, sibi mutuo vicini: superior maxilla in ipso apice dentes habet majores quatuor; reliqui qui hinc inde sunt minimi,

1872

Fig. I.

Fig. II.

Fig. III.

Fig. V.

Fig. IV.

mi, iisque qui in maxilla inferiore similes; amplissimi omnes sunt, qui in medio palato constituti, rectam lineam efficiunt. Oculi in superiori maxilla siti parvi, iridibus aureis, punctulis fuscis crebris respersi, toti autem cute densiore, diaphana tamen conteguntur. Pinnarum unum duntaxat habet par, nimirum ad branchias. Sunt autem pinnae exiguae superius sitae, ejusdem cum dorso coloris, radiis cartilagineis circiter 16. instructae; quorum medii longissimi, reliqui hinc inde sensim breviores. Foramina branchiarum ut in angvillis a capite sunt remotiora. Pinna dorsi paulo infra branchiarum pinnas inchoata, ad extremam caudam, uno minus digito extenditur, estque ima sui parte dorso concolor, summe nigra, initio et fine humilior, in medio altior. Cauda non plana ut in Angvilla, sed teres, paulatim tenuior, donec in acutum apicem desinat, nullis pinnis fimbriata secus quam in congro et anguilla. Brevitati studens silentio involvo, quae circa internarum partium constitutionem vir eruditissimus annotavit.

TAB. XV.

Serpentem marinum hac Tabula excipiunt alia marina monstra. Et quidem Piscem exhibet Tab. Fig. I. Cetaceis accensendum, cum si vera sunt, quae veteres scribunt, ad Cetorum magnitudinem quandoque excrescat. A Bellonio, Rondeletio, Salviano, *ZYGAENA* vocatur. Monstrosa capitis figura, qua a reliquis omnibus piscibus differt, varia ipsi peperit nomina; quia τὸ ζυγὸν imitatur, quo transversum librile, ex quo lances dependent, significatur, *Zygaenae* nomen, teste Exc. *Charltono de different. Animal.* obtinuit; hinc Anglis *the Balance Fisch* dictus. Massilienses *Peis Jouziou* sive Piscem *Judaeum* a similitudine tegumenti capitis, quo olim Judaei in Provincia utebantur, dicunt, teste *Rondeletio*; sic a transverso Capitis situ in Italia *Pesce balestra*, et *Pesce martello* appellatur, quod arcum malleumque itidem imitetur; unde est quod *Gillius* hunc Piscem veterum *Sphyrænam* esse crediderit, quoniam σφύρα malleus est. Alio nomine Romae *Giambetta* dicitur. Hispanis *Peis limo*, *Limada*, *Toilandolo*. *Aldrovandus* et post illum in opere *Willougbejano Excell. Rajus*, *Galeis* potius quam *Cetis* accensendum putant. Noster, quem Tabula haec exhibet, qui nescio quo fato e *Besleriano* Museo in manus Amici naturalium rerum sagacissimi venit, tres ulnas non excedit longitudine, vix dimidiam latitudine. Apte in illam descriptio *Aldrovandina* quadrat. Monstrosa Capitis figura non rotunda est, non rostrata, non fastigiata neque in latera compressa, qualis in Piscibus reliquis esse solet, sed in latera extensa atque transversa. Cujus quidem frons anteriorve pars, quae utraque clauditur oculo, uti antea in semicirculum fere extuberat, sic ita in aciem acuitur, ut dum celeriter Piscis natat, pisces secare posse credatur, quod etiam natantibus hominibus, si qui obvii occurrant, fieri assolet,

unde qui piscandi, aut quavis alia causa longius a litore per pelagus natant, haud abs re eam exhorrescunt; ideoque, ut *Aelianus* memoriae prodidit, occurfus ejus jam olim navigantibus infustus habebatur.

Bouffuetus de Natur. Aquatil.

*Zygaena aspectu torvo horribilique figura est,
Auspiciis nautis conspicienda malis.*

In medio extremae utriusque lateralis partis capitis, sunt *oculi* magni rotundi, deorsum potius, quam in latus aut sursum spectantes. In utroque praeterea ultima frontis parte oculis proxima oblongum insculptum est *foramen auditui olfactuive*, aut utrique ut arbitror subserviens. Os subtus inferiore parte permagnum habet, dentibus validissimis, planis secundum *Rondeletium* latis, inque latus serrae modo vergentibus, triplicique, vel *Bellonio* sic sentiente, quadruplici ordine digestis, armatum, id quod e *Fig. II.* quam ideo acri incidi curavimus, patet; hisce dentibus quicquid illi obvium, dilaniat, a qua saevitia *Massiliensibus Cagnola* dicitur, et ab *Oppiano Leoni* opponitur et praefertur: sic enim *Alievtic. Lib. I. v. 367.* Edit. Rittershuf. p. 169.

Τῶν ἤτοι κρύβας τε λέων βλοσυρή τε Ζυγαίνα.

Ex quibus (sunt) horridusque leo, torvaque Zygaena.

et *Libr. V. v. 37. n. 331.*

— — τίς τε λέοντος ἐνὶ φρέσιν αἰθεταὶ ἀλκή,
ὅσῃ ριγεδανῆσιν ἀνίσταται Ζυγαίνας;

-- -- *Quae autem Leonis in praecordiis ardet vis (tanta)
ut horridis comparari queat Zygaenis?*

Reliquam corporis structuram vid. apud *Ichthyographos* citatos; imprimis apud *Illustr. Rajum in Synopsi Method. Piscium* p. 20. Esui ob insuavem saporem interdictus; vid. *Bouffuetus* l. c.

Fig. 2. Monstrum monstrat aspectu horridum, a *Calceolario* olim in Museo itidem exhibitum, quod cum optime *Besleriano* hic depicto conveniat, illius quoque descriptionem addere licebit: *Monstruosum hoc Animal, quod spectandum exhibetur, formam illius virulentissimi Basilisci imitari dices: Caput namque (non secus ac hoc delineatur) veluti diademate, ac corona Regia exornatum habet; non absimilem coronae illi, qua antiquitus Latronum Reges coronari consueverunt, quod latrocinandi arte Praefulgerent. Corpus est paussillo, colore fusco, a cujus utraque parte inferiore pinna perinde ac alae in altum eminent, ut fatereris alatum esse Draconem et ad volandum agilem, ni mare ipsum hoc aleret: scias namque, ne quid mendacii hoc nostro in Nomenclatore reperiat, Basiliscum non esse, non esse Draconem, sed esse Piscem maris alumnum, RAJAM nimirum, laevem, in*
hanc

MARINA

121

MARINA.

Orbis muricatus.
Ein Stachelichte Meertauben.

Testudo Marina.

Torpedo.

Meer Schildkrot.

Sepia Plackfisch.

Orbis non Spinatus.
Glatte Meertauben.

hanc formam artificis manus fabricatam. Haec Calceolarius, vel qui sub ejus nomine latet *Benedictus Cerutus*. Confer. *Museum Kircherianum* a P. Buonann. edit. Class. VIII. p. 270. *Mus. Moscard. Libr. III. cap. 73. p. 232.*

Rajae in Draconem artis ope effigiatae junguntur Fig. 3. et 4. *OVARIA RAJAE PISCIS*, quae vulgo *MARINI* dicuntur *MURES*, existuntque specificum haemorrhoidum dolentium remedium. Figuram primus exhibuit *Rondeletius* Libr. XII. cap. IV. et post eum saepius laudatus *Boussuetus*, qui Carmine de natura Aquatilium *Rondeletii* opus de piscibus marinis, ovariumque Rajae ovis propendentibus gravidum icone expressit. A prima statim *Musei Besleriani* institutione delituit hac ovarium, nec inter rariora aereis expressa tabulis alia causa omissum, nisi quod Auctorem lateret, cui Classi foret accensendum, cumque omnibus rarioribus Schedulae affixae essent, destituebatur hac ovarium, certissimo ignorantiae indicio. Praetulit tamen figura *Rondeletiana* et *Boussuetiana* lucem, ideoque hic expressa, cum in officina, imprimis *Dietericiana*, prosteret haemorrhoidalis doloris certissimus averuncus; paucis vero cognitus ante diligentissimum naturae mystam *Spenerum*, qui scripta ad *Excell. Valentinum de marinis his muribus Epistola*, rationem nominis, structuram et virtutes murium marinorum e variis Auctoribus, imprimis descriptione *Brakenhoferiani Musei Manuscript. illustravit*, ad quem lectorem, qui plura his de ovariis nosse cupit, ablegandum censeo. Exhibet autem Figura 3. *Murem* sic dictum *marinum* tam ratione magnitudinis quam figurae cum suis IV. extremitatibus longioribus, ejus apertura, quae pilosa apparet, extremitatibus brevioribus foramini ab opposito conspicuis foliaceis, quae interdum caudam repraesentare videntur. Fig. 4. autem *internam oculis subjicit murium figuram*, eorum corpora e striis conflata: item locum aperturae, ac exactissimam extremitatum duplicaturam.

TAB. XVI.

Elegantissima certe *TORPEDINIS* Figura, quam Auctor aere exhibuit, ut vix *Salviani*, elegantia cedat. Recensetur haec piscis inter Pelagios cartilagineos planos et a Graecis, ob stupefacientem, quae illi attribuitur, vim *νάρκη παλάσια*, Germanis *der Zitterling*/ item *der Schläfer oder Krampf-Fisch*/ Anglis quoque *the Cramp Fish* dicitur. Antiquorum scriptorum de hoc pisce scrinia expilavit Zoographorum doctissimus immortalis Gloriam *Aldrovandus*, et qui in nimis angustum compendium redegit *Jonstonus*. *Salvianus* structuram internam et externam rimatus est, intimius adhuc *Titopolitanus Episcopus Steno*, et nunquam satis laudandus *Fr. Redi*; et ingeniosissimus auctor *Borellus*, rationes pro explicanda vi hujus Piscis stupefactiva suggest.

gessit, quas latius adhuc exposuit in peculiari libello inscripto : *Observationi intorno alle Torpedini di Stefano Lorenzini Flor. 1678.* edito, quod opusculum excerpsit, et latiali toga indutum Ephem. Nat. Curios. Dec. I. Ann. X. inseruit Pl. Rev. P. Adam. Adamandus Kochansky S. J. Presb. His indigitatis fontibus, quin animus sciendi cupidus exsatiari possit, nullus plane dubito. Nobis sufficiat breviter annotasse, Figuram Piscis dempta cauda circularem fere esse, segmento ad summum caput ablato. Variæ sunt ejus species, colore, maculis, appendicibus prope caudam, oculis, foraminibus post oculos &c. a se invicem distinctæ, hinc magnitudine quoque ut plurimum differunt. Sunt enim quæ uncias sex pondere non excedunt, sunt aliae, quæ libras XVIII. pendunt : *Illustr. Redi* quandam XXIV. librarum appendit, cum Salvianus tamen scribat, se nunquam observasse, quæ senas libras excederent. Oculi non admodum magni cute fere cooperti, differentis figurae in diversis speciebus. Retro oculos foramina duo lunulata in gyrum crenata, in palatum pervia, per quæ nonnihil aquae exsorptæ rejectant; creditque *Excellent. Rajus* in *Willugbejano opere de Piscibus*, auditui hæc foramina inservire. In partibus lateralibus dorfi apparent vestigia sive lineamenta duorum corporum foliatorum, quæ foris mollis sunt substantiæ, e plurimis vesiculis irregularibus Aqua repletis composita; ablata pelle observantur esse duo muscoli pulcherrimi, ex fibris multis mollibus, albis, calamo anserino crassioribus, figurae cylindricæ a cute dorsum integente perpendiculariter ad illam, qua pectus vestitur, tendente compositi, quarum anteriores breviores sunt posterioribus. Fibrarum harum extremitates, variarum irregularium figurarum vestigia sui relinquunt in pelle dorfi acque ac pectoris, et colore, figura ac situ, veris ac realibus vesiculis simillima apparent. Separantur ab invicem fibrae per alias transversales nervosque manifeste recipiunt, per transversum eis se applicantes, ita ut jure fibrae motrices vocari possint. Accuratiùs et latius horum corporum falcatorum injecta mentio, cum secundum *Excellentiss. Redi* et *Lorenzini* vis stupefactiva et dolorifica Torpedinis in nulla alia parte nisi in illis corporibus sive falcatis musculis duobus resideat. Caeterum Acephalos videtur hic piscis, adeo latum esse ei caput, nec a corpore divisum. Os Rajæ ori simile, latitudine digitali, rictusque secundum proportionem corporis amplissimus; in utraque maxilla *Dentium* minimorum durorum, uncinatorum, versus fauces incurvorum multi ordines. Infra hunc quinque foraminum falcatorum paria ducunt ad branchias: quibus ex utroque latere, junguntur modo dictorum corporum falcatorum lineamenta. Supina jacente, nares apparent, quarum superficies interna simplicissima, per laminas aut corpus quoddam aliud neutiquam multiplicata, unde torpedine sine dubio olfactus obtusissimus. Pinna corpori utrinque una, in forma Limbi, jungitur. Cauda pluribus instructa est: ad initium ejus utrinque una carnosæ; in dorso hujus duæ spinosæ; extremæ alia quodammodo

dammodo bifurcata, itidem spinosa additur. *Anus* prope caudam sat grandi fissura patet: in cuius labris versus caudam duo foramina falcata conspiciuntur. *Cutis* seu pellis *Torpedinis* infinitis foraminibus, maioribus et minoribus pertusa est, quibus totidem canaliculi diversae item magnitudinis, humore viscoso, pellemque lubricante, referti annectuntur. Separata pelle canaliculi maiores in dorso circa partes convexas utriusque corporis falcati, in duos fasciculos collecti observantur altera sui extremitate omnes conjunctim terminari inter oculos et anteriorem extremitatem capitis, ubi quivis canaliculorum sensim affixus est exiguo globulo crystallino, simili semini Coriandri, natanti in humore quodam albo glutinoso. Minores vero sunt ramuli alterius cujusdam canalis gemini, corpora modo dicta falcata utrinque cingentis, productaque per totam pellis longitudinem ramificatione, in caudam terminantis. *Internam partium structuram* omittimus, optime apud citatos Auctores reperiundam, cum Auctor externam *Torpedinis* figuram exhibuerit. *Torpedinem mortuam* non stupefacere, sed impune tractari posse, testatur Ill. Rajus in Synopsi Method. Piscium p. 29. Piscis est pessimae famae: hinc Venetiis, ne in foro piscario vendatur, Praefecti sanitatis Auctoritate cautum est. Massiliae tamen, Genuae et alibi a tenuioris fortunae plebe esui expetitur.

Torpedini ORBIS SPINOSVS in Tabula nostra appositus Germ. *stachlichte Meer-Taube* dictus. Orbis nomen obtinuit, quia rotundus totusque pene capite constat. Refertur ab Ichthyographis, praesertim Excell. *Rajo* in Willugbeiano de Piscibus aeterno opere et Synopsi. method. Pisc. pag. 42. inter Pisces corpore contractiore, et qui plerique insolentis figurae sunt, corpore globoso, et ut *Marggravius* loquitur, corpora sua utris more inflare possunt. Convenit autem ab *Auctore nostro* delineatus orbis exactissime cum orbe maritimo muricato altero *Clusii* in Exoticorum Libr. VI. cap. XXIV. descripto, ut ovum vix ovo similis videatur; hinc ejus quoque descriptionem adjungimus nostro orbi apprime quadrantem: *Per universum corpus muricatis munitus spinis, coloris in dorso fusci, et multis nigris maculis conspersi, in ventre autem cineracei; supercilia sunt elata, os aliquantulum prominulum et duobus albis ossibus praeditum; binae in lateribus pinnae non adeo magnae; aliae item binae, quarum una in extremo dorso paulo supra caudam, altera post podicem fusci coloris, nigrisque maculis notata, quemadmodum et illa, quae extremam caudam finit.* Hunc orbem Excell. *Rajus* eundem esse credit cum orbe *Batrachoides* Mus. Societ. Reg. et *Marggravii* *Guamajacu atinga* sive orbe muricato *Ranae* ritu.

Orbi muricato jungimus *ORBEM NON SPINOSVM*, a Salviano Aegyptiacum dictum, eo quod in Nili ostiis capiatur. Figura, si caudam excipias, est sphaerica, prorsus a squamis nudus; cute admodum dura tegitur, quam asperam efficiunt aculei parvi, quibus tota

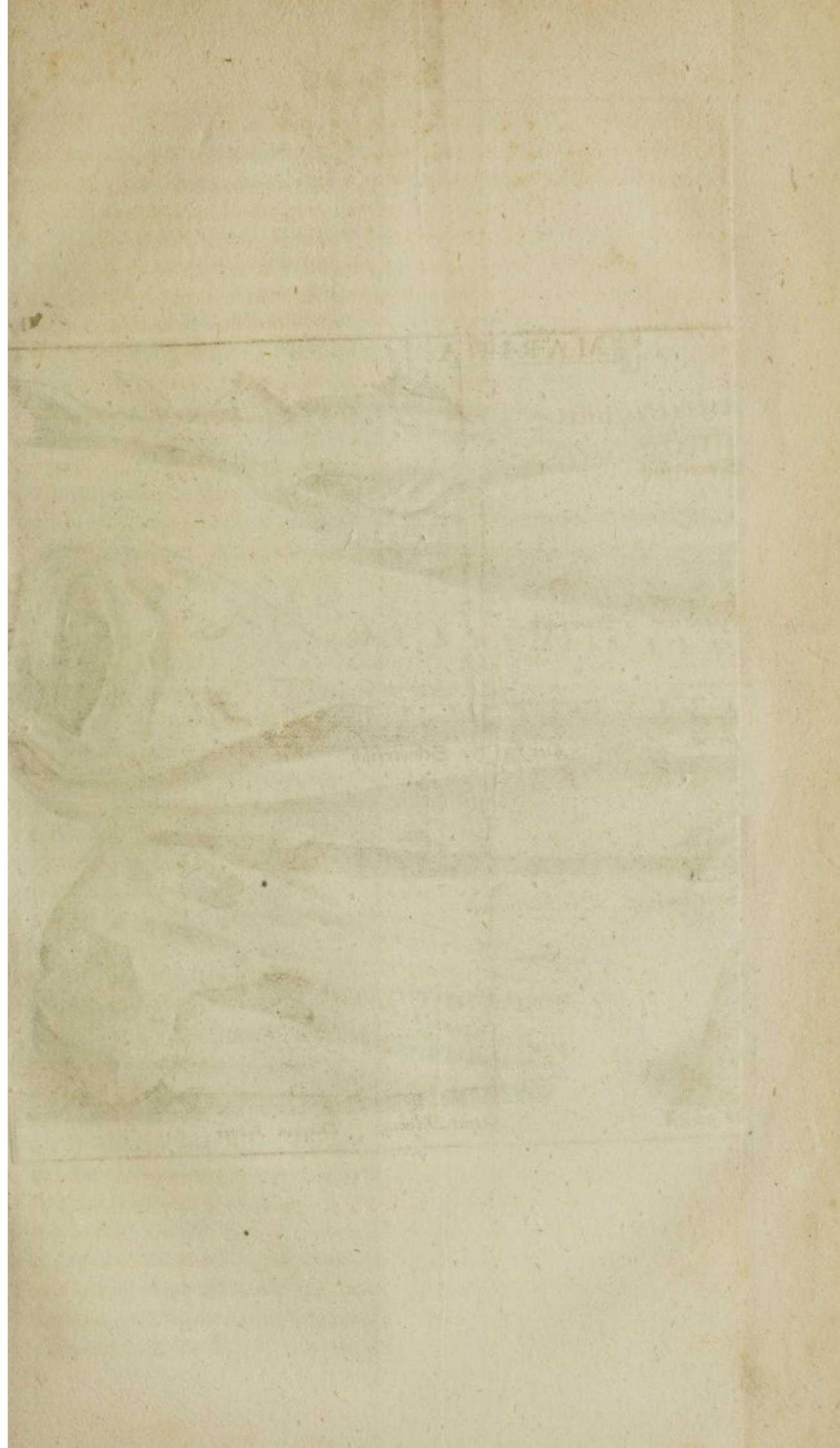
conspersa est, quorum respectu improprie non spinosus dicitur. *Ore* est parvo, dentibus quatuor albis munito. Unicum utrinque *foramen* et *pinnam unicam* habet utrinque ad branchias Caprisci modo; pinnulam aliam in prona parte prope caudam; aliam huic fere respondentem in supina. *Cauda* in unicam et latam definit. Piscem hunc *Plinii orbem*, vel ut alii legunt, *orchin* esse credunt; verba Plinii haec sunt: *Durissimum esse Piscem constat, qui orbis (orchis) vocetur; rotundus est et sine squamis, totusque Capite constat.* E mari Nilum subire creditur; minime tamen esculentus est: totus enim capite vel potius ventre constat; hinc exsiccatus vel Alga et tomento oppletus et suspensus coeli partem, a qua fiat ventus, rostro ad eam converso indicat; unde a quibusdam Germanis *See-Hahn* sive Gallus marinus vocatur, quod verum esse experimento comperit in parvulo suo orbe, Wormius in Museo. Vid. quoque Mus. Moscard. Libr. III. c. 66. p. 227.

Tabulae medium occupat *TESTUDO MARINA*, Germ. *Meer-Schild-Krot*/a Terrestri sive lutaria non nisi magnitudine, qua eam excellit, differens. Testa enim est minus pulchra et concinna molliore, pedibus piscium pinnis non absimilibus, ad natandum comparatis. In ingentem magnitudinem excrescit, ut in Brasilia et Antillarum Insulis unius caro, 80. vel centum hominibus in prandium sufficiat, teste Rupifortio in Hist. natural. Insul. Antill. cap. 21. Art. II. p. 246. A capacitate tegminis testacei, nomen Testudinis apud Latinos, apud Graecos *χελύς* et *χέλις* obtinuit, a verbo *χέω*, capax sum. Nolo revocare equidem Veterum fabulas, Solini imprimis, qui in mari Indico tam grandes esse scribit Testudinum testas, ut duabus superna parte junctis et inferne deductis, aedes suas construant. Nec Aeliani, qui in Taprobana Insula aedium tecta ex Testudinum testis constare credit. Nec Diodori Siculi, qui populos Chelonophagas Aethiopiae et alios Caramaniae vicinos, ejusmodi Corticibus Testudinum, pro cymbis, quibus ad continentem navigant, item pro Tentoriis uti refert; de quibus omnibus *ὁ πένυ* Salmasius in Plinian. Exerc. in Solin. p. 837. Licet haec a veteribus de Testudinum magnitudine fidem pene superent, tantae tamen in India existunt, ut parum sit pariter credibile, ni viris omni exceptione majoribus fidem denegare omnem velimus. *Generos. Anglus Herbertus* in mari Indico Testudines tantae molis se vidisse jactat, ut quatuordecim homines unius dorso insistere potuerint. *Joh. Faber Lynceus* in *Exposit. Animal. Novae Hispan. Nard. Ant. Recchi* p. 731. *Nicolaum Trigautium* maximum illum in Sinam Missionarium, certo ipsi asleverasse memorat, in mari illius Regni tantae magnitudinis vidisse Testudines, quantae ejus cubiculum, quod passus erat longum decem, latum septem. *Marggravius Histor. quadrup. et serpent. Lib VI.* p. 241. tantae in Brasilia molis pronuntiat, ut a quatuor robustis viris vix possint moveri; imo Laëtius in tantam magnitudinem excrescere scribit, ut quinque viros testa sua sustineant, et cum iisdem

hisdem prorepant; hinc non mirum, tam firmam illis testam a natura impartitam, ut rotis plaustrum onusti currentis minime conteri possint, teste Wormio in Mus. p. 316. Nostra Testudinis testa e mediocribus, tantae tamen magnitudinis existit, ut commode quis eo pro scuto uti possit, quod de *Centurione Mario* memorat *Nierenbergius Hist. Nat. Libr. XI. cap. 54. p. 260.* Pollicem crassitie excedit; varias habet futuras, e variis variarum figurarum tellulis coagmentatas quasi, haud adeo concinnas, coloris nigri splendentis, lineis flavis vix visibilibus. Partium Animalis hujus structuram fusius recensere, rem supervacaneam judico, cum illud jam praestiterit *Severinus in Zootom. Democrit. p. 321. seq.* post eum *Gerard. Blasius in Animal. Anat. cap. 36. pag. 118.* Edit. in IV. du Hamel in Reg. Scientiar. Acad. Hist. Libr. I. cap. VII. *Illustr. Redi nell osservaz. intorno agli Animali viventi che si trovano negli animali viventi.* pag. 95. 140. seq. et omnium accuratissime in peculiari libro, Italice *Illustr. Fr. Redi* inscripto: *Giov. Caldesi Aretino nell' Osservazioni Anatomiche, intorno alle Tartarughe marittime, d' Acqua dolce et terrestri,* plurimis figuris aeneis illustrato opusculo, et imprello *Florent, Anno 1687.* in 4to; et licet haec Testudinis solertissima Anatome omnem mereatur laudem, nitidiorem adhuc habuissimus, ni mors invida abripuisset virum omni elogio superiorem, *Christophorum Gottwaldum, Podalirium Dantiscanum,* naturae Mystam solertissimum, ceu ex aeneis *Musei Anatomici ejus figuris,* quae apud Nobilissimam Viduam una cum Conchyliorum elegantissimis, et omnes, quas haecenus videre contigit, delineationes superantibus, supersunt, satis patet. Cum explicatione et uberiore destituatur descriptione opus fere Regium, Tabulas tantum recensere placuit, ut salivam moveamus erudito orbi, et Bibliopolarum curiosioribus, quo Virum in Historia naturali promovenda solertissimum, paternis gloriose insistentem vestigiis *Joh. Phil. Breynium,* Medicum pariter Dantiscanum celeberrimum, Reg. Soc. Angliae Socium dignissimum, sub cujus directione et manibus, precibus et pretio exorent, ut in publicam tandem lucem opus splendidissimum prodeat. Continent autem, quae Testudines concernunt Tabulae, et quidem *prima et secunda Testudinis marinae* et, ceu e delineatione accuratissima patet, *Tartarugae Lusitanorum* sive *Juracuae Brasiliensium,* quibus alae quasi loco pedum, summam et imam faciem. Tabula *Tertia faciem anteriorem;* *Quarta partium internarum situm naturalem,* certe omnibus haecenus editis anteferendam. *Quinta, Gulae structuram:* *Sexta partes genitales utriusque sexus,* in quibus plurima observanda, ab aliis animalibus peculiaribus; et *Trapham* quoque in *descript. Jamaicae* cit. *Excell. Rajo* observavit, Marem et foeminam Testudinum per integrum mensem lunarem in complexu Venereo perseverare; hinc *Wormius* foeminas mares valde reformidare scribit, ob congressum longiorem nempe, qui ipsis injucundus; *Septima Ovarium exhibet et Pulmones,* quos non in Thorace, sed in Ventre inferiore sub diaphrag-

phragmate sitos *Joh. Faber Lynceus* tradidit, cui hypothefi haec et aliae tabulae favere videntur, hinc *octava pulmones cum folliculo aethereo* sistit; *Nona Scutum inferius, decima ejusdem Skeleton*, quo clare innuitur, Testudines Scuto suo, ut vulgus putat, exire non posse, quod oculis jam exposuit *Lachmund Dec. I. Ann. IV. et V. Observ. CLXXXIII. p. 240.* Claudit tandem Tab. *Decima cum variis Testudinum scutis*, e quibus coloribus et magnitudine differentibus varia et elegantia conficiunt opera, quae cum iis certant, quae ex Achate elaborantur. De ovis Testudinum varii Auctores varia. *Joh. Ott. L. B. de Helwig* in Insula Cera Australi-Orientali, saepius 300. et 400. in foveam arenaceam deponi a Testudine refert, solo calore solis sub Arena, absque ulla alia incubatione excludenda; cum tempus advenerit exclusionis, pullos recenter exclusos adventantes e mari parentes devorare asserit, si vera sunt, quae narrat. *Dec. II. Ann IX, et X. Observ. CXCIV. §. 27.* De modo Testudines in dorso resupinatas capiendi *Rupisfort. Hist. Nat. Antill. Pomet dans l'Histoire generale des Drogues, Second. Part Livr. I. chap. 36. pag. 86.* tres modos recenset. Conf. etiam *Mus. Moscard. Libr. III. pag. 218.*

Testudinem *SEPIA* excipit, quae nomen obtinuit ex atramento, veluti putrida quadam sanie, Graeci *σηπιδόνα* vocant, qua abundat, vel ob *σήπιον*, quod, uti postea dicemus, in dorso gerit, sic sentiente *Excell. Charltono de differ. et nominibus Animal. et spec. de Piscib. pag. 50.* Refertur in classem mollium piscium, et optime cum Icone *Sepiae pronae Salviani* convenit, in hac nostra Tabula expressa figura. Proprium huic pisci est, (praeter fistulam inter caput et alvum prominentem, quod atramenti copia luxuriat, et vel ideo quam in caeteris reperitur majori,) quod vitam litoralem traducat, et nihil aliud, quo sibi auxilietur, habeat, cum Polypis et brachia et mutatio coloris inserviat: unde fit ut atramentum illud, sive cruorem suum atrum per Aquam effundat, cum se peti animadvertit, et piscatoribus iter veluti praesepiat; a quo nigro liquore Germanis *Black-Fisch oder Dinten-Fisch* nominatur, a molliuscula autem structura *Ruttel-Fisch*. Hoc sepiae atramentum Sinenses cum Brodio oryzae vel alterius leguminis inspissant et formant, et in universum orbem sub nomine *atramenti Chinenfis* transmittunt; teste *Excell. Hermann. de Mater. Medica.* Habet et praeter atramentum Sepia, in dorso *σήπιον* robustum et latum, inter spinam et os mediam prae se ferens naturam, substantiam nempe testaceam candidam, levem, utrinque tumidam, parte superna duriusculam, inferna fungosam molleculam leviter asperam friabilem, saporis aliquantum salini et subacris, odoris nullius, in officinis Os sepiae dictam. Licet aspectu plane horridus sit hic Piscis, in culinam tamen et cibos recipitur, non ab Italis tantum mare mediterraneum accolentibus, sed et a Gallis, teste *Pomet dans l'Histoire gener. des Drogues*; hinc *Boussuetus de Aquatil. nat. canit:*

MARINA.

Pristis: Schwerdfisch.

Pisces Stör. Störfish.

Gladius fuscus ferra.

Der Kopf des Schwerfisch.

Canis marinus. Ein Meerhund

Mandibula canis marini. Des Meer hunds gebieß.

Caput Delphini. Delphin Kopf

*Sepia dura quidem est, sed si semel esca coquatur,
in stomacho et venis et jecore optime alit.*

Apud Veteres quoque in esu ut usu fuisse, fuisse probat, et ex omni antiquitate derivat laboriosissimus *Aldrovandus*, de mollibus, crustaceis et Testaceis Lib. I. cap. 4. pag. 59. Etiam ova Sepiae in siccum ejecta, a quibusdam edi cocta in sartagine, scribit *Rondeletius*. Singularis ovorum Sepiae structura, de qua modo laudatus Boussuetus canit:

*Ova edit baccis myrti forma effigieque,
Qualis vinifera in vite racemus inest.*

De interna Sepiae structura Consul. Excell. Redi nell' osservazioni intorno agli animali viventi che si trovano negli animali viventi. p. 169. seqq. Edit. Florent. in quarto.

TAB. XVII.

PRISTIS five *SERRA PISCIS*, Anglis *The Saw-Fisch*, inter cartilagineos longos edentulos a Cl. *Rajo* in opere Willugbeiano de Piscibus Libr. III. Sect. I. cap. 14. p. m. 61. a Cl. *Wormio* in Museo non ad Galeos sed cetos refertur, et licet cum Cetaceis nullam habeat corporis similitudinem, ob molem et magnitudinem tamen saepe *Cetaceus*. Cutim habet rudem et instar Zygaenae cutis asperam, cineracei in dorso coloris, in ventre candicantis. Caput Cordis figuram habet, compressum nec crassum; in hujus medietate, paulo tamen versus anteriora, in quolibet latere oculus, et post quemlibet digiti fere intervallo spiraculum, per quod Aquam evomit, (quae foramina Excell. *Rajus* meatus auditorios esse credit,) et sub his in inferiore tamen parte oris scissuram, ut in Zygaena fere transversam labiis instar limae acutis sine dentibus. In extremo autem capitis versus Serram in inferiori parte duo sunt spiracula substantiae interius instar branchiarum, quibus sine dubio ferratum rostrum regit, nam has inter branchias serra oritur. Caput igitur in longum et angustum, planum et firmum rostrum porrigitur, de quo mox pluribus. Pinnae piscis habet VII. videlicet duas ad latera, paulo infra branchiarum spiracula, post has in lateribus iterum duas, supra has in dorso unam, deinde in extremitate corporis fere in dorso itidem talem, et pro cauda septimam. Corpus subteres est, angustum versus posteriora. Piscis, quem Auctor noster habet et exhibet, vix e mediocribus est. At major fuit, e quo

SERRA PRISTIS improprie Gladius, cujus figura quoque a Beslero nostro hac et eadem producit Tabula; gladius enim Piscis Xyphiae est, *Serra Pristis*. Porrigitur, uti modo diximus, Caput Pristis

in longum planum et angustum hoc rostrum, utrinque multis dentibus five ossibus firmisque ac rectis spinis ex adverso sitis serrae instar munitum; numero secundum *Illustr. Rajum* incerto, in aliis enim XXV. in aliis XXVI. in aliis XXVIII. utrinque cernuntur. In nostra Serra viginti sex numerantur spinae, in Serrula vero, quae pisci adhuc agglutinata, viginti. Longitudinem quod attinet, binas ultra ulnas adaequat, unde Piscis magnitudo facile aestimari poterit. Per longitudinem porosi ossis, duas habet cavitates, quae juxta extremitatem coalescunt, nec in apice hiant. Vid. Cl. *Jacob. Mus. Reg. Danic. Sect. III. p. 15.* Plura de *Pristi* ejusque *Serra* scire qui desiderat, evolvat *Clus. Exot. Libr. VI, cap. 19. p. 135.* seqq. *Museum Worm. Libr. III. cap. XV. p. 288.* *Pis. Hist. Nat. Brasil. Libr. III. p. 54.* sub nomine *Aragvagua.* *Rochesfort l'Histoire naturell. des Antilles. p. 190.* *Museum Gottdorf. Olear. p. 38.* *Mus. Calceolar. Sect. I p. 82.* *du Hamel Hist. Scient. Acad. Reg. pag. 270.* pluresque alios.

PISCEM STURIONEM optime aeri incisum et delineatum esse, testis et Censor est omni exceptione major, *Illustr. Grew in Mus. Soc. Reg.* qui ad *Salviani* optimam expressionem nostram pariter accedere refert: (*especially that of SALVIANVS with is curious figure. The like in BESLER.*) Corporis figura longa est, secundum *Schoenfeld. in Ichthyol. sive Nomenclat. Animal. marin. fluviat. et lacustr. Holfat. et Excell. Charlton in Onomast. Zoic. trianguli seu prismatis fere figura*, secundum *Illustr. Rajum in Willugbejano de Piscibus opere, Pentagona*, quinque scilicet squamarum ossium ordinibus in quinque angulos tributa. *Squamae superioris ordinis* in medio dorso, caeteris majores altius assurgunt. Harum numerus certus et definitus non est; in aliis enim piscibus XI. in aliis XII. in aliis tredecim observavit *Rajus.* Ordo hic usque ad *pinnam dorsi*, (quam unicam hic piscis habet, non longe a cauda) nec ulterius extenditur. *Ordines laterales* a capite incipientes ad ipsam usque caudam procurrunt, triginta aut XXXI. alteruter spinis compositi. *Ordines inferiores*, qui planum ventris lateraliter terminant, a priori pinnarum pari inchoati, ad secundum par desinunt; constantque singuli XI. XII. vel XIII. squamis. *Squamae omnium ordinum* in universum omnes spinam habent in fastigio brevem, validam, retrorsum incurvatam. Praeter hos V. ordines squamas duntaxat binas habet infra anum in medio Ventre. Caput pro mole corporis exiguum, ut et *oculi* iridibus argenteis. Os in prona parte rotundum, semper hians, absque dentibus, magis ad sugendum quam masticandum accommodatum, ante quod propendent appendices carnosae quatuor. *μακρορύνχοντες* rostro longiori, quo more suis terram fodit, unde Sturionis forte nomen illi impositum credit solertissimus *Gesnerus*, quibus *stieren und stören* caenum aut vadum aquae fodere et commovere significat; quae nominis deductio certe melior videtur illa maximi *Salmasii*, Criticorum facile principis, dum Sturionis nomen

exissimat a *Thursione* Pisce, *διεθαρμένως* deductum. *Olaus Wormius* dictum putat a corporis proceritate, quia *Stur* vel *Steer* magnum in lingua Danica denotat; hocque jam olim acutissimo *Jos Scaligero*, illustriore Literarum quam Veronensi Principatu, suboluit, qui *Gothicum vocabulum Sturionem* pronuntiavit: a *Sturionis* Latino nomine Gallorum *Esturgeon*, et Anglorum *Sturgeon* indubie descendit. Haud minus inter se pugnant Auctores de *Acipenseris* nomine, quae collecta videbis apud *Illustr. Rajum in Willugbejano Opere*, pag. 241. Gignunt equidem *Maria* hunc piscem, maxima tamen fluvii dant incrementa: teste enim *Schoensfeld. in Ichthyolog.* p. 9. nisi utriusque *Aquae dulcis et saluae beneficio fruatur vicissim libere, aegre incrementum sumit, ut in junioribus ex mari in vivaria et lacus translatis experientia docet.* Piscis imprimis nobilis, pinguedine flava abundans, palato Apiciorum gratissimus; et *διὸς ἐγκέφαλος Jovis Cerebrum.* Hinc in convivii pisces hos coronatos per servos coronis redimitos, junctis instrumentis musicis, apposuisse, quasi quadam non deliciarum, sed numinis pompa, ut *Athenaeus loquitur Deipnos* L. VII. c. 15. Unde *Ovidius in Halievt. Tuque peregrinis Acipenser nobilis undis: et Martialis* Libr. 13.

*Ad palatinas Acipensera mittito mensas,
Ambrosias ornent munera rara dapes.*

Plurima ad delicias Piscis hujus facientia collegit *Cl. Elsholz.* et Doctiss. *Behrens* in *Diaetet.* Sed unde digressus sum, eo revertor: *Pinnae* huic pisci subalbiae; quarum binae ad branchias, toridem adventrem srae sunt. A capite per dorsum ad caudam usque funis seu nervus digiti crassitie excurrit, integrum roborans piscem et firmans; coqui dum macerant, funem extrahere solent. Cauda qualis *Galeorum*, cui classi accensetur, bifida quidem sed adeo, ut superius cornu, una cum ipso corpore tenuato, ultra inferius longe procurrat. Color Piscis in superna parte sordide olivaceus, aut ex caesio nigricans, in prona argenteus; media insuper squamarum pars albet. Internarum partium structuram sive *Anatomen* Piscis hujus, in Cadomeni Academia factam, et a Reverendissimo Abrincensium Episcopo *Huetio* Academiae Scientiarum Regiae Parisinae missam, recenset in Academiae illius Historia *Cl. du Hamel* Libr. I. Sect. V. cap. IV. Ova piscis hujus Sale condita, et in massam coacta, *Carveare* vocant Itali, forte a Moscovico nomine, *Ikari*, deducto, ut *Cl. Oleario in Itinere Pers.* pag. 204. placuit. *Julius Alexandrinus*, non imi subsellii Medicus, *Libr. de tuend. valetudine* Caviaro Veterum garum esse credidit, ideo refutatus a *Cl. Nonno de re cibarij.* Libr. III. cap. 14. p. m. 416. Saponem viridem plane colore et substantia refert haec massa, quae quamplurimis in delitiis habetur, viresque ejus medicae praedicantur variae. Sic Reverendiss. Episcopus *Jovius de Pisc. Rom.* refert, Summum Pontificem *Julium* secundum hoc magma-

te appetitum plane prostratum restituisse. Nonnulli aphrodisiacas illecebras in hoc coagulo quaerunt. *Condiendi modus* e *Platina* a *Gesnero* refertur, reperiturque ejus differentia, quippe quem Itali *Caviaro negro* vocant, ex *ovis Sturionis*, *caviaro rosso* in Vrbe *Capha* ad *Tanaim* fluvium sita, e *carpionum ovis* conficitur, quem Judaei expetunt, quippe lege Judaica *Sturio* Piscis ipsis cibis vetitus. Aequale *Caviaro* condimentum *Botarga* dictum (quod *ὠστάρια* sive ova salita proprie esse *Cl. Nonnus* credit,) e *capitonis* sive *Mugilis*, Provinciae Incolis *Mujou* dicti, ovis quoque confectum. De quo *Pomet l'Histoire generale des Drogues. P. II. Livr. I. Chap. 44.* de modo pisces *Sturiones in Volga* fluvio capiendi *Straussus in Itiner. p. 112.* qui aliquot piscium horum centenas, per diei unius spatium obtineri retulit, modo vera sunt, quae narrat.

CANIS MARINVS sive *LAMIA* sequitur. Refertur Piscis hic inter Cartilagineos longos, dentatos spinis destitutos et Galeorum omnium maximus, ut curru i positus vix a duobus equis vehi possit. *Rondeletius* vidit 1000. librarum pondere, imo *Gillius* 4000. Librarum pondere captum fuisse annotavit; hinc *Rondeletius* in Santonico litore captum vidit, cujus os et Gula tanta erant vastitate, ut hominem etiam obesum commode potuisset capere: Vnde in quodam lorica-tus homo repertus, teste *Excell. Charltone in Onomast. Zoic. sive different. et Nomin. Animal. Class. de Pelag. Cartil. p. m. 7.* Hinc Theologorum nonnulli opinantur, nec sane praeter rationes praegnant, *Jonae* Prophetae deglutitorem fuisse *Lamiam*. Vid *Illustr. Rajus* in op. Willugbejan. de Piscibus Libr. III. Sect. I. cap. I. p. 48. Quam sententiam tamen contra *Cl. Majum* et *Paullinum* destruere conatur, *Lamiae* substituendo *Balaenam*, *S. A. Pfeiffer in dissert. Anno 1697. Lubecae impress.* Tam amplum et vastum os, amplissimum etiam latissimumque caput requirit. Os autem non in rostro, sed ut aliis canibus supina parte, ejus scissura maxima est, et in qualibet maxilla dentes durissimi. *Dorsum* breve et ad caeteras mustelas comparatum, latissimum. *Laterum* et *tergoris pinnae* longe quam in quovis sui genere majores habet. Binae earum haud procul a cauda, una superior, altera inferior, ad branchias binae, ad podicem aliae binae, alia rursus in medio fere dorso. *Cauda* si reliqui corporis magnitudinem spectes, minus crassa spissaque, duabus constans pinnis. *Podex* inter supinas pinnae latet. Cute aspera integitur, in qua vasa sunt observatu dignissima, existunt enim fontes unctuosi humoris Piscium superficiem oblinentis, qui tumor aequae necessarius est ad piscium in Aqua motum faciliorem reddendum, ac necessarium est naves mare fulcaturas axungia et pinguibus aliis obducere. *Oculi* pisci huic sunt maximi rotundi, quorum muscoli, qui sursum deorsum, dextrorsum sinistrorsum movent, manifeste conspiciuntur. Plura qui de ejus externa internaque structura nosse cupit, adeat *Illustr. Rajum in reg.*

reg. opere Willugbej. de Piscibus p. 48. Noster in Tabula depictus minoribus vix accensendus, uti et

MANDIBULA seu **RICTVS** potius **CANIS MARINI**, quem Auctor aeri imprimi curavit, optime nisi magnitudinem excipias, cum illo in Museo Regio Danico a Cl. *Jacobaeo* expresso conveniens. Scatet autem *maxilla* rictus quaelibet dentium numerosa serie, ut plurimum senno ordine dispositi sunt dentes durissimi, et acutissimi trianguli figura utrinque ferrati. Qui in priori ordine sunt, extra prominent, et in anteriorem partem vergunt, secundi ordinis recti sunt, tertii, quarti, quinti et sexti in os recurvi, maxima ex parte in utraque maxilla carne molli fungosaeque contacti secundum Excellent. *Rajum*. Quid quod *Excell. Charltonus* ex acutissimo *Stenonio* notat, in inferiori piscis mandibula tredecim dentium ordines observari. Quaelibet maxilla ut plurimum 72. comprehendere debet dentes, quae summa est in utraque 144. dentium; sed numerus omnino incertus est, quippe pro aetate piscis variat, et observatum, novos quotannis dentes huic piscium generi, quamdiu vivunt, succrescere. Accuratissime haec omnia rimatus est Reverendiss. *Titopolitanus* Episcopus *Steno* in *examine Capitis Carchariae* piscis, *Myologiae ejus annexo*; quam *Anatomen* pariter Cl. *Blasius* *Anatom. Animal.* p. 263. intulit. Credit modo laudatus *Steno*, *Glossopetras* vulgo dictas e terrae erutas gremio, revera non lapides, sed majores *Carchariae* canis dentes olim sepultos esse; qua de re alibi. Confer ad hunc Piscem, quae Cl. *Rupisfortius* in *Histor. natur. Antill. Insul. de pisce*, *Requiem* dicto, habet p. 191. *Mus. Olear.* p. 32. et 36.

CAPUT DELPHINI potius **PHOCAENAE** est, (differentiam quippe exhibuit in opere *Willugbejan. diligentissimus Rajus*) carne omni integumentisque cassum, rictu dentibus horride armato. Vocatur Germanis *Meer-Schwein*/Septentrionalibus *Marswin*, unde aliarum gentium denominationes detortae. Captus talis Piscis Apenradae in Holsatia Anno 1661. longitudinis 13. crassitiei 7. ultimarum, teste Cl. *Oleario* in *Museo Gottdorff.* ab Excell. *Majore* examini Anatomico subjectus; quod *Ephem. Nat. Curios.* Dec. 1. Ann. III. Observ. XX. insertum, et a Cl. *Blasio* pariter *Anatom. Animal.* illatum. In vertice cernere licet *spiraculum* illud semilunare sive hydragogum, quod omnium accuratissime descripsit Excell. *Major*; sub cute gyrosus quidam plexus velut Labyrinthus est, rugosus duplex, unus superior nigricans, alteri candido superincumbens. Hinc stylo adacto distincti duo ductus, quos hydragogos ab usu vocare licet, manifesto deprehenduntur, profunde per cranium ad ipsam palati tunicam pertingentes, et interposito septo osseo, cujus apex est instar cristae Galli, crassities vero pennae Anserinae, ab invicem discreti, perque ductus istos vel fistulas *Phocaena* aquam ore haustam potenter et tanquam e Siphone ejicit, sicut *Phyleter* et *Balaena* per duplicem prominentem tubulum. Annotat in super III. *Rajus*, fistulam summa parte, antequam in duo foramina narium aemula dividitur,

glandulosa carne intus cingi, quae a plurimis foraminulis ceu papillis liquorem quendam in cavitatem fistulae excernit. Convenit porro cranium nostrum cum illo, ab Excell. Majore delineato. Dentes adeo pulchra serie dispositi sunt, ut inter spatiola illorum excipiantur dentes maxillae oppositae, acuti omnes, parvi licet, et quod mirum obscure mobiles. Wormius 150. numerat; Bartholinus 92. Major et Rajus 96. totidem quoque in maxillis Capitis Tabulae nostrae numerantur, Plura qui de Pisce hoc legere desiderat, praeter Ichthyographos, et haecenus a nobis citatos Auctores, consul. Schoensfeld. in *Ichthyolog. et Nomenclat. Animal. marin.* Holsat. p. 77. Jacobaeum in *Mus. Reg. Danic.* Wormium in *Museo* aliosque, inprimis *Anatomen Phocaenae Tysonis*; et si quis fabulis similia amat, adeat *Aristotelem*, *Plinium*, *Aelianum*, *Agellium* aliosque veteres, qui plurima de Amore Delphinorum erga homines et Muficam annotarunt.

TAB. XVIII.

CANCER hic *MOLUCCANUS*, quem pronum et supinum, nitidissime delineatum exhibet Auctor noster, a Cl. Wormio in Museo Libr. III. cap. V. inter crustata rotunda refertur, quia, si caudam acutam exceperis, totum ejus corpus ad rotunditatem accedat. Americanis vocatur *Signok*, Malajensibus *Balancas*, Javanis *Meme*, sive *Alimi*. Joh. de Laët in descript. Ind. Occident. l. 2. c. 19. *Ara-neum marinum*; Solertiss. Rumphius in *de Amboinische Rariteit-Kammer* Libr. I. Sect. 21. p. 21. *Cancrum perversum* nominat. Cl. Clusio, qui primus ejus notitiam dedisse videtur, *Cancer Moluccanus* audit, eo quod circa Insulas Moluccanas copiose capiatur; quamvis et alibi, inprimis secundum Rumphium l. c. in *Manado* Promontorio *Celebes* reperitur. Et *Helfignoeriae* quoque in *mari Danico* ejus generis vivus captus, teste Cl. Wormio; ubi tamen notandum, quod eodem tempore quinque naves Belgicae ex India Orientali reduces appulerint, ubi haud levis suspicio orta, annon quisquiliis et algis navibus adhaerentibus implicatum, hucque delatum fuerit animalculum. Est autem crustatum, duabus crustis duris desuper tectum, quarum anterior patellae instar convexa admodum crassa duplicata, circa frontem orbicularis et elegantissime conformata, qua alteri conjungitur, semilunae in modum excisa, anteriori latere tuberculis quibusdam et alicubi brevibus et obtusis aculeis distinctis ordinibus asperatur. Posterior crusta priori minor est, Rhombiformis et utrinque dentata foraminulis quibusdam, pulchro ordine variegata. Cauda crustacea oblonga et longitudine quidem corpus longe excedens, trigona, et a sui medio ad cuspide usque aculeis veluti serrata et aspera, atque in fine spiculi instar acuta, qua si quem imprudentem Piscatorem laeserit, ei non minorem, quam Scorpius dolorem insert; hinc vere de illo Cl. Bontius *Histor. Nat. et Med. Ind. Lib. V. cap. 31.* canit:

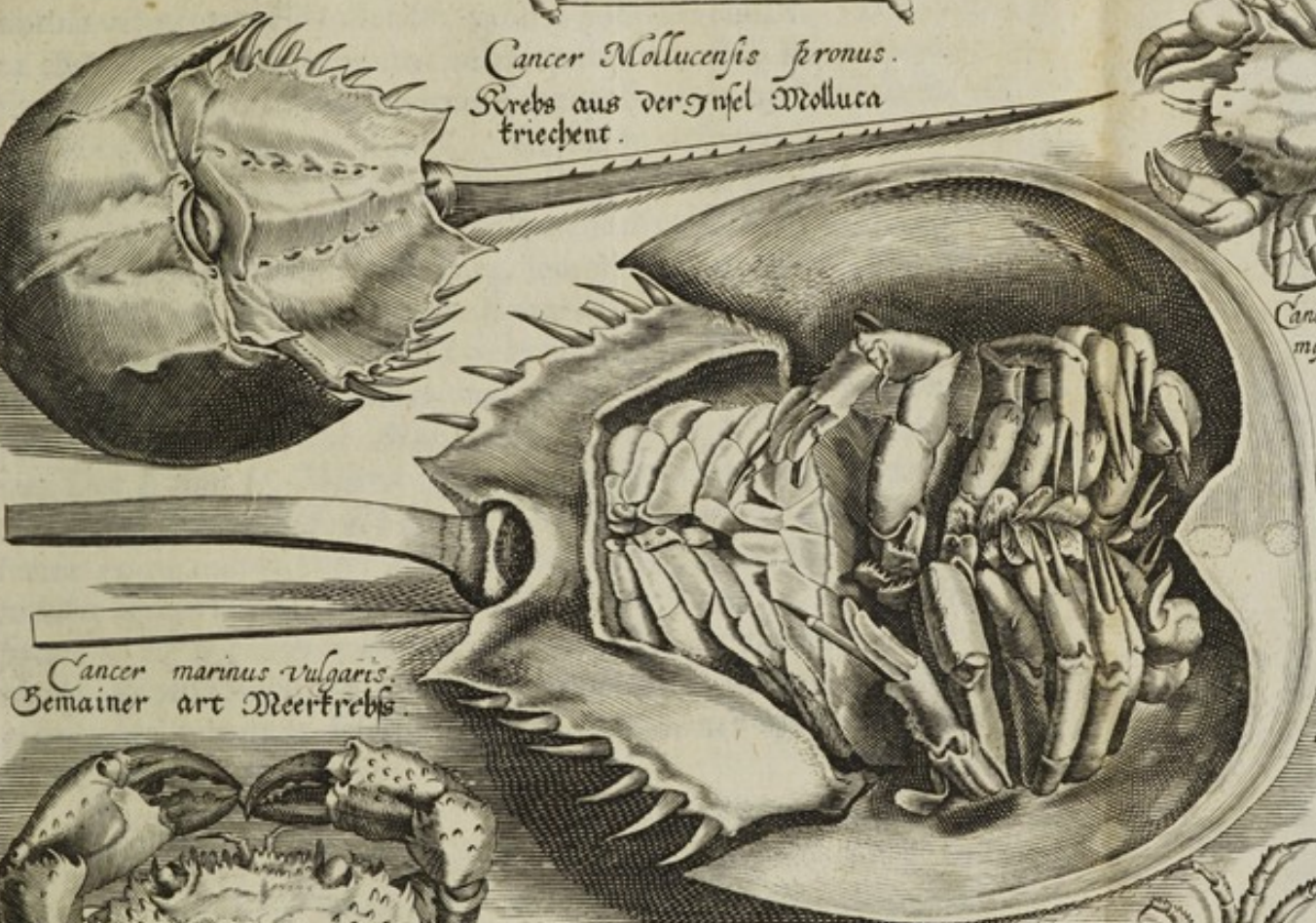
Quis-

MARINA T. XVIII.

Cancer Mollucensis pronus.
Krebs aus der Insel Molluca
kriechend.

Cancer Anomy;
mg Rondeletii.

Cancer marinus vulgaris.
Gewainer art Meerkrebs.

Cancer Heracleus;
aus Ron:
deletii.

Cancer Mollucensis supinus.
Krebs aus Molluca Bfm Rücken
liegend.

MARINA 2. VIII.

(Cave of the
Sphinx and the
Pyramid)

(Cave of the
Sphinx and the
Pyramid)

(Cave of the
Sphinx and the
Pyramid)

*Quisquis caudati sensisti tela Paguri,
Disce meo exemplo morsus vitare dolosos
Dente Leonino, quos aula volubilis infert
A tergo, et pejus retinet fors cauda venenum.*

Concava parte plura crura habet instar Cancri, et quidem primo octo breviora, dein bina oblongiora, et alia rursus bina breviuscula, officulo obtuso veluti remigio instructa, quibus natare creditur. Duas praeter ea circa os exiguas admodum chelas, quibus mandit; sub posteriore crusta vesiculae aliquot sibi invicem superpositae, quae haud secus inflantur ac ranarum buccae solent. *Clusius* in descriptione hujus Cancri, notante *Illustr. Grew* in *Mus. Societ. Reg.* crassum erravit errorem, quod partem anteriorem cum longo aculeo esse dixerit, cum sit posterior. In litoribus marinis paludosis degunt, semper ferme bini, mas nempe et foemina, cum vero mas semper foemella minor, illius dorso insidens undique circumfertur. Plurima ova continet, oculis non obvia, modum tamen ea detegendi *Cl. Rumphius* l. alleg. demonstrat. Praeter citatos jam Auctores vid. *Olear. Mus. Gottdorf.* Tab. 28. p. 50. *Ephem. Nat. Curios. Dec. I. Ann. II. Observ.* 102. *Sachf. Gammarol. cap. 6. p. 113.* *Jacobaei Mus. Danic. Sect. III. p. 17.* Nulla tamen figura Auctoris nostri ferme comparanda, (licet a *Jonstano Olearioque ex Besleriano Museo indubie mutuo sumpta* videatur:) hinc *Illustr. Grew* l. c. scribit: *The best figure hereof is given by Besler, who alone Shews the Eyes; yet not so clearly, as could be wished.* Cancri Moluccani fragmentum fossile et lapideum delineavit et descripsit *Excell. Scheuchzer Specim. Lithograph. Helv. cur. p. 65. seq.*

CANCER ANONYMVS RONDELETII nascitur in mari et marinis stagnis, eoque frequentius in Gallia Narbonensi vascuntur. Caret nomine, hinc *Rondeletius* Anonymum vocavit, et in genere ab Incolis *Cancre* appellatur. Brachia habet non admodum magna, pedes longos in acutum desinentes, cornicula duo. Super Carbones assatur, vel elixus et crusta spoliatus in sartagine frigitur, et hecticis imprimis commendatur, optimusque est, cum ova habet. Vires ejus medicas cecinit *Boussuetus de Aquatil. nat. P. I. p. m. 231.*

CANCER MARINVS vulgaris, *κράβινος θαλάσσιος*, cum apud omnes Ichthyographos descriptus sit, non ero in eo describendo longior. Optime aeri incisum et quoad omnes partes explicatum dedit *Cl. Rumphius* in *de Amboinische Rariteiten Kammer* 7. *Hoofstdeel* p. m. 10. Eorum apud Venetos innumerus numerus, et *Granceoli* vocantur ac molechae; cum igitur plebecula Veneta iis saepius vescatur, *Mangiamoleche* vocantur, sicut Mediolanenses *Mangiaboseche* *Raldaunen-Schlucker* / Neapolitani *Mangiabrocolli* *Kohl-Fresser* / referente

hoc Cl. *Sachsio* in *Gammarol.* p. 110. *Elsholz* in *Diaet. Libr IV.* c. 6. §. 2. pag. 238.

CANCER HERACLEOTICVS RONDELETII maximus e Pagurorum genere, cruribus brevibus, forcipibus admodum validis, ab illustri Vrbe Ponti Heraclea ita dictus, vocatur etiam Gallus marinus, quia ejus brachia in cristae morem tornata sunt, sic sentiente *Sachsio* in *Gammarol.* p. 110. Describitur a *Bellonio* et *Rondeletio*: sed desiderat immortalis gloriae *Aldrovandus*, quod posterior in sua descriptione nullam fecerit mentionem tuberculorum, quorum plurima conspiciuntur per dorsum, colore fere miniaceo; neuter autem eorum, cornuum intra oculos, exiguo a se distantium spatio, et ex plurimis articulis seu internodiis constantium, meminerit. *De mollib. et crustac. test. et Zooph. L. II. cap. XIX. pag. 188.* De ejus *Vsu in medicina et cibis* *Bouff.* de *aqu. Nat.* pag. 225.

TAB. XIX.

INter univalvia non turbinata agmen et principatum ducit *NAUTILVS*, a verbo Graeco nomen trahens, quo piscis, et nauta simul designatur; carinam igitur simul et Nautam e Polyporum prosapia *Auctor noster* exhibet, utrumque solum *Nautilum* nempe et *Pompilum*. Cl. *Rumphius* illum eo modo, uti in mari velificat et remigat, ad vivum delineari curavit, et postmodum *Ephem. Nat. Curios. Dec. II. Ann. VII. obs. IV.* communicavit, cum antea *Carinam Nautili* elegantissimam, ab Aquila marina, e mari cum Polypo ereptam, ejusque unguibus Polypo tantum affixis iterum solutam, et a Piscatoribus littoris Amboinici repertam, *Magnif. Febrio Acad. Nat. Curios. Praesidi secundo*, dono dedisset; *vid. Dec. II. Ann. IV. observ. 109. p. 210.* Optimus naturae interpret *Plinius* l. 9. c. 29. tam apte, tam concinne, Piscis hujus naturam expressit, quam si ipse in ejus carina habitasset: *Inter praecipua miracula est, qui vocatur Nautilus, ab aliis Pompilos; supinus in summa aequorum pervenit, ita se paulatim subrigens, ut emissa omni per fistulam Aqua, velut exoneratus sentina, facile naviget, postea duo prima brachia reflectens, membranam inter illa mirae tenuitatis extendit, qua velificante in aura caeteris subremigans brachiis, media cauda, ut gubernaculo se regit.* Haec *Plinius*, et paulo post: *Ita vadit alto, liburnicarum ludens imagine, et si quid pavoris interveniat, hausta se mergens aqua;* quae omnia verissima et convenientissima esse, avtoptae in Indiis Cl. *Rumphius* modo laudatus, et Cl. *Bontius* in *Hist. Natur. et Medic. Ind. Libr. V. cap. XXVII.* testantur, et quidem posterior *damno suo edodus* scribit; *nam dum talem Pisciculum in mari captum, imprudentius manibus contrectasset, tantus ardor manum invasit, tanquam si aqua ferventi suffusa esset: unde Piscem hunc Nautili incolam Holothuriorum generi accenset.* Non autem in Mari solum Indico velificat, sed et in

Adria-

CONCHILIA

Nautilus et testaceus polyptus
Ein Farkuttel oder Schiffkuttel
mit seinem Schnecken.

Concha echinata cruda
Unpolirte Seeachlichte
Schnecken.

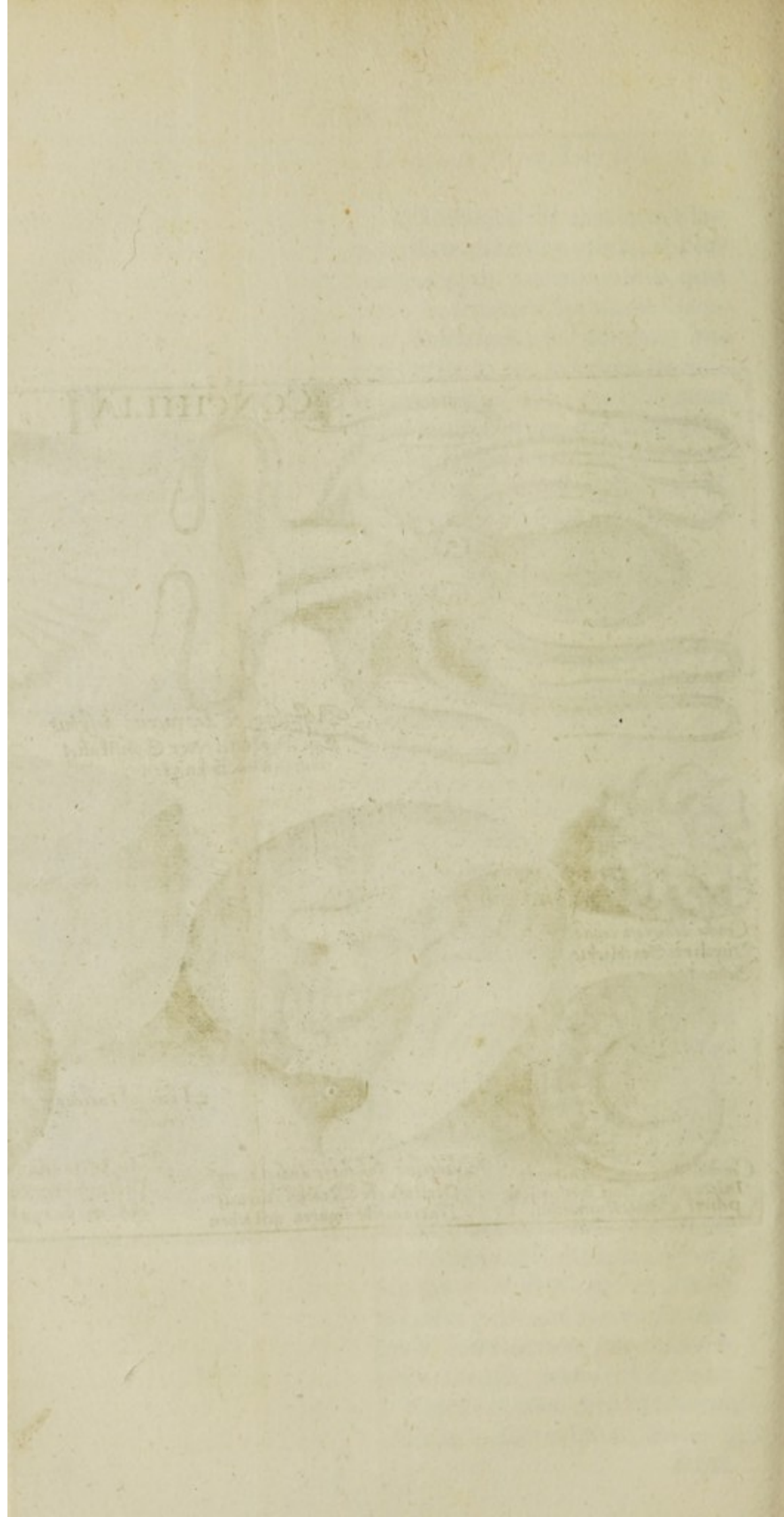
Nautilus Indicus
cruda.

Concha Indica polita. Ein Indianische
polirte Schneckenmuschel.

Nautilus sculpturis Indicis conspicuus
Perlenfarbe Muschel darauf
Indianische figuren gestochen.

Groß Indianische
Perlenfarbe Muschel
wie sie raw gefunden werden.

Adriatico, ubi illum inter sepias prope littorales scopulos Piscatores deprehendunt, illic enim frequenter pascitur; hinc Italis *Polpo moscardino*, aut *moscarolo* vocatur. Nauta viso, *carinam* quoque inspiciamus. Constat autem illa ex testa purissima, argenti aut margaritarum Orientalium instar pellucida, ac limpidissimis striis artificiosissime contexta, subtilissima insuper ac folio papyraceo similis, adeoque valde fragilis, hinc *Cl. Rumphio* Nautilus tenuis, Amboinensibus *Roemagerita* vocatur. Naviculam exprimit tribus compactam partibus, nempe lateribus binis, et carina. Vid. fusius hunc Nautilum describentem *Rumphium* in *Mus. Amboinens. Libr. II. Art. III. p. 63. R. P. Buonannum* in *Recreat. Oculi et mentis P. II. Class. I. n. 13. Incomparabilem Listerum* in regia *Conchyliorum Historia Libr. IV. Sect. IV. de Polypis testaceis p. 549. seqq. diligentiss. Pettiver* in *Icon. et nomin. Aquatil. Animal. Amboin. Tab. X. Fig. I. Cl. Gottwald, in Mus. Tab. V. Capl. 15. n. 433. et passim alios plurimos.*

Sequitur alia *NAVILI INDICI* crudi species, quem sub nomine Indico *Biapapeda*, *Nautili crassi* sive *majoris Cl. Rumphii* in *Mus. Amboin.* et *Rupisfort.* in *Antillar Insul. descript. c. 19. Art. 4. p. 223.* sub nomine *Burgau* descripsit. Incola nautili hujus a praecedente differt, et licet a *Cl. Rumphio* Polypodum profapiae accenseatur, mirum in modum tamen differt, ceu ex figura *Tab. XVII. Lit. B.* expressa patet. Excell. *Listerus* in *Hist. Conchylior. Libr. IV. Sect. IV. f. 553.* Vermiculum exiguum album nautiloidem, algae fere adhaerentem, oculis exposuit. Margaritarum conchis simillimus est Nautilus hic crassus, hinc concham vocarunt Margaritifera, non quidem ex foecunditate, qua margaritas producat, ut falso cum aliis multis credidit *Boussuetus* de *Aquitil. nat. pag. 49.* Sed Margaritifera dicitur a Colore, quo margaritis assimilatur. *Porcellanam* Galli nominant, quia teste *Bonann. Recreat. Ocul. et ment.* ex ejus testa aliarumque cochlearum ab Indis confici fama est; hinc a Gallis passim *Coquille de Pourcelaine* vel *grosse coquille de nacre de Perle* dicitur. Pocula ab Indis exinde parantur, nec in Europa infrequens, sic enim *Boussuetus l. c.*

*Hinc ipsa argento fulvoque includitur auro,
Fiuntque hinc oculis pocula grata meis.*

His Vasis et Nautilo confectis, murrhina antiquorum Vasa comparat *Aldrovandus*, indeque *murrhinum nautilum* vocat. Pars externa induitur tunica quasi ossea, castaneo maculata colore, haec ab Indis imaginibus insculptis exornatur, quas Auctor noster sub titulo *NAVILI SCULPTURIS INDICIS CONSPICVI* ob oculos pariter ponit: exstatque elegantissimum Nautili tale poculum sculpturis fulgidum, nitide et affabre effectum in *Museo Conchyliorum Cl. Gottwaldi pagina ultima. Interior Nautili Pars* unionum apparentiam, sive Gemmae opali

variā, ad varias luminis reflexiones exhibet. Interna fabrica in triginta ac plures concamerationes dividitur, ut ex figura *Rumphiana Tab. XVII. Lit. C.* elucet. Ex una in aliam pro lubitu animalculum transmeare putarunt aliqui, per siphunculum quendam, quo in omnibus aditus patet, ut in angustiore semper, et magis intimam stationem secedens, pericula tutius evitare queat. Verum quia foramen illud vix subulae exili aditum concedit, et animal in latiori parte Testae, ut ossibus caro conjungitur; hoc minime credendum opinatur Rev. P. Bonannus l. c. qui insuper addit, structuram hanc ad motum inservire, ut animal facilius in aqua supernatare posset.

CONCHA ECHINATA CRUDA, quam hac Tabula Auctor conspiciendam praebet, videtur esse *cochlea maris mediterranei*, dicta a *Rondeletio echinophora*, et Tuberculis, quibus spinæ frequenter gibbulosae intumescunt, et proportionem servata diminuuntur, candida colore, sed rara. V. R. P. Bonann. P. II. class. 3. n. 18.

CONCHA MARINA INDICA POLITA dicitur a P. Bonanno Perlata, non ex margaritis ab illa productis, sed a margaritarum nitore, quo fulget decorticata cute lapidea et rudi. Fascia colore puniceo aspersa cingitur, qua insignis pulchritudinis nota illi augetur.

TAB. XX.

*Aspicito, variis repleta est cochlea rugis,
et latum summa in parte foramen habet.*

His ab Auctore delineatam *COCHLEAM RUGATAM* et *UMBILICATAM* innuit Bouffuetus de *Aquat. Nat.* Haec falso tertia Nautili species esse traditur, cum nullus unquam hac in concha viderit Pompilum; qui minor est, quam ut tantam concham secum trahat, cujus etiam structura a facili natatione aliena est ob transversas rugas, cum in animantibus marinis hoc diligentissime caverit natura, ne quid esset, quod natationi moram aut impedimentum afferret, annotante hoc magno *Aldrovando de Testac. L. III. cap. 34. pag. 390.* Obtinuit autem a rugis nomen, quibus tota Cochleae testa per transversum ducta est, ita elatis, ut et striata dici possit. Colore intus est albo, foris flavescente, valde fragili. Turbinis claviculae in acumen non desinunt. Foramen valde apertum et longum. Annon Buccinum magnum ampullaceum tenue, rostro leviter sinuoso profunde sulcatum Excell. *Listeri? Hist. Conchyl. Tab. 898.* in *Gottwaldiano Museo Cap. IX. Tab. I. n. 1. 2.*

MUREX ACULEATA MARMOREA Auctori dicta est Murex marmoreus *Rondeletii*, interque murices primatum ducere videtur, optimeque convenit cum *Illustr. Listeri Buccino bilingui gravi, labro et columella subcrocea, acutis muricibus horrido, clavicula dense striata*; non
tamen

tamen apte convenit cum murice orthocentro *Aldrovandi*, ut insipientibus facile patet. Obtinuit autem nomen Muricis ob figuram: significantur enim hac voce laxorum aspera, unde Poëtarum Princeps Maro:

*Concussae cantes, et acuto in Murice remi
Obnixicrepuere.*

Eadem pariter voce exprimitur bellica clava ferreis horrida aculeis, cujus erat Barbaris praecipue frequentissimus usus, truculento Marte cum hostibus dimicaturis. *Marmoreus* insuper dicitur, quia testa admodum crassa tuberculisque horrida et aspera, ideoque aculeatae nomine insignitus. Parte interna ex albo purpurascit, figura inter buccina et conchylium media. Vsum medicum Muricis epigrammate complexus est *Boussuetus de Aquatil. natur. p. 35.*

CONCHAE IMBRICATAE figura non quadrat ad *Rondeletianam*, sed potius *Tridrachmae Aldrovandi*, pedalis quippe longitudinis; testa imbricata undata, ad undarum sese attollentium similitudinem distincta, eo loco quo sibi invicem connectuntur. Singulae duos digitos per transversum crassae; intus candicant et glabrae sunt. Imbres externe adeo mirifice dispositi, ut difficillime sermone exprimas, oculis vero usurpes jucundius. Convenit optime cum concha marina imbricata *Ind. Orient. Illustr. Lister. n. 385.*

STROMBUS MAGNUS ad buccina et turbinatorum genus in anfractum intortum pertinet, quod ore quidem lato, mucrone autem acuto clauditur, juxta *Ovidii* illud:

Cava buccina sumitur illi

Tortilis in latum, quae turbine crescit ab imo.

Quamobrem sonum edunt, si voce inflantur, et Tritonum ori admotas Pictores et Poëtae exhibent, quos inter *Naso* Neptunum describens canit:

Caeruleum Tritona vocat, conchaque sonanti

Inspirare jubet, fluctusque et flumina signo

Jam revocare dato.

Imo ab antiquis Romanis loco Tubarum fuisse adhibitas, affirmat *Virgilius*:

Buccina jam priscos cogeat ad arma Quirites.

Dicitur autem Strombus, quia *στρομβάων* nomine intelliguntur, quae in longum turbinem desinunt, et in anfractus contorta. Descriptio Strombi igitur magni *Auctoris* optime convenit cum *Bonanniana*; novem enim anfractibus producit proportionem servata diminutis, illique primi orbis longitudine commensurantur. Circa orbium commissuras veluti capillorum tricae circumvolvuntur, et singulis eorum labrum

quoddam annectitur, quo veluti distinctus Cortex indicatur. In parte interiori e carneo colore albescit, exteriorem vero semicirculares maculae albae, rufae et castaneae invicem alternatae condecorant. Labrum, quod reflexum orbi propinquo adjacet, minutissimis crenulis corrugatur, quod vero expansum, oris aperturam amplificat, undosis sinibus crispatur. Invenitur in mari Europae adjacente, sed coloribus dilutis picta labrisque crenatis ac tuberosis. De Vsu in cibis et Medicina fule *Aldrovandus de Testac.* L. III. cap. 6. seqq.

PINNA MAGNA concha est, e duabus composita testis, et a mytulorum figura, magnitudine excepta, non multum differt. Ab inferiori et strictiori parte in amplam latitudinem extenditur, illic arctissime clauduntur testae, hic facile diducuntur. Exteriorem faciem terreae glebae similem habet multoque luto maculatam: hinc nonnulli crediderunt, nomen Pinnae ex Graeco $\pi\iota\eta$, quae vox *sordes* denotat, provenire. Tubuli vermiculares et Balani saepius parti pinnae exteriori adnascuntur, uti ex figura nostrae pinnae apparet. Inferior pinnae facies rubida sive helva cum nitore, pars vero acuminata, ubi animal adhaeret, margaritarum vulgarium aut aeris aemulatur colorem. Varium a variis concha haec nomen obtinuit. Apud veteres Graecos vocabatur $\delta\sigma\tau\epsilon\alpha\delta\iota\varsigma\ \kappa\omicron\gamma\chi\acute{\upsilon}\lambda\iota\omicron\upsilon\varsigma$; Anconitanis et Venetis *Astura*, Tarentinis *Paricella*, Massiliensibus *Nacre*, aliis *Nacharone*, Neapolitanis *Perna*,

a forma *Pernae*, quam gerit, assimili.

Adnascuntur huic Pinnae *fila* vel *lineum capillamentum*, in figura quoque nostra expressum, unde Genuenses *pinnam lanam*, et *lanam pinnam* nominant. An bysso veterum analoga haec materia, pluribus disputat *Aldrovandus de testaceis* p. 540. seqq.

TAB. XXI.

PROstant hac in Tabula sub Fig. 1. 2. 3. 4. et 5ta. non naturae quidem nova opera, sed Artis. *LARVAE* enim sunt e *variis Conchyliorum testis concinnatae*, ad oculos aequè oblectandos, ac animum ad Creatoris optimi sapientissimique laudes tam varia naturae miracula, in vilissimis naturae rebus effingentis, alliciendum. Leves sunt tenuesque hae testaceae Larvae, nec comparandae iis, quas *summe Rev. Bonannus Recreationi mentis et oculi* Class. III. n. 407. coronidis loco adjunxit. Et hae tamen non accedunt iis, quae in *Regia Crypta Versailliana* spectantur, in qua signum Solis sculptrix manus simulavit, apud Thetidem orbe peragrato diversantis, additis e Musivo opere ornamentis, quorum materiem undarum foecunditas in Conchyliis subministravit.

Fig. VI. *MUREX EX APPENDICIBUS QVINQUE*, instar brachiorum extensis, et circa labrum additis, a Graecis *Pentedaetylus* dictus. Strigis crispatus elegantissimis albi, brunni et ad sanguineum acceden-

Fig. 1.

Fig. 2.

Fig. 3.

Fig. 8.

Fig. 7.

Fig. 4.

Fig. 11.

Fig. 12.

Fig. 5.

cedentis est coloris, mire maculis variegatis ludens; oris aperturam minutissimis incisuris rugatam habens, maxime insuper expolitus; intus croceus color in albedinem se diffundit. Estque murex hic *Purpura Pentadactylus Bellonii*, cujus Figura optime exhibetur ab Excell. *Listero* in *elegantissima Conchyl. Historia* n. 870. et in Excell. *Gottwald. Mus. Conchyl.* Tab. IV. Capl. VII. n. 141. b. diligentissimus *Pettiver* in *Aquatil. Animal. Amboin.* Icon. et nom. Tab. XIV. n. 3.

Fig. VII. *BVCCINVM MVSICVM* est crassum, clavicula muricata instructum in Insulis *Jamaica*, *Barbados* et *Corassao* obvium, ab Excell. *Listero Hist. Conchyl.* Libr. IV. Sect. XI. c. 2. n. 805. delineatum et a P. R. P. *Bonann.* in Cl. 3. n. 296. descriptum. Vocantur *Musica Buccina*, quod musicis notis lineisque *Natura* signaverit, ne forte *Marinae Nymphae* figuratis defraudarentur cantilenis, *Neptunusque Jovis* non invideret delitiis, aut si commentum non assentiris, ut spectantium saltem oculis suis numeris absolutam *Harmoniam* efficerent, ut elegantissime jocatur R. P. *Bonannus*. Colores jucundius oculis usurpantur, quam calamo referuntur: sunt enim lineae aureo fulgore notabiles, notulae sanguineae, puncta e flavo rubescentia, testa autem subjecta vel vinosa vel onychina. Has conchas *Musicas* omnium optime delineatas reperies in Excell. *Gottwald. Mus. Conchyl.* Tab. III. capl. VI. n. 117. 118. 119. Cl. *Rocheport dans l'Histoire naturelle des Isles Antilles* Chap. 19. Art. XI. concham *Musicam* exhibet, *Coquillage couvert des Notes de Musique* dictam, illa tamen non buccinis, sed conchis *Venereis*, si figura vera est, accensenda.

Fig. VIII. *CONCHA HAEC VENEREA* est *literaria* dicta a Cl. *Rumphio* *Ephem. Nat. Curios.* Dec. II. Ann. V. obs. CXII. communicata *Arabica*; qui eam postmodum *Museo Amboinico* Libr. II. Art. XXIII. n. 11. lit. M. pariter intulit, descripsit eam quoque *Listerus* in *Hist. Conchyl.* Cl. V. ponderosa longiuscula et angustior ventre subplano albicante, lateribus crebris maculis nigricantibusque mediocribus distinctis dorso velut characteribus quibusdam depicto. Fig. IX. et X. *CYLINDRI* sunt, in quibus tamen patentiores et magis expressi *Arabici* characteres. Eorum plurimos depictos habet *Museum Gottwald.* Tab. III. Capl. V. et Tab. II. capl. XXVI.

Fig. XI. e numero rarissimarum Concharum *VVLVAM MARINAM* exhibet; et figura oculis subjecta nominis rationem exprimit, ut ulteriori explicationi non indigeat; aculeis instar pubis horrida. Descripsit et depinxit illam Cl. *Rumphius* in *Museo Amboin.* Tab. XLVIII. Fig. 5. et ante illum *Olearius* in *Mus. Gottdorfiano* Tab. XXIX. Fig. IV.

Fig. XII. a Cl. M. R. *Beslero* his verbis describitur: *Stella Marina elegans, cochleam in medietate veluti gemmam annulo inclusam completens.*

TAB. XXII.

Marina *STELLA* praecedentis Tabulae ad alias *MARINAS* nos ducit, *MAJOREM* nempe et *MINOREM*. Referuntur ab *Aldrovando* in Zoophytorum classẽ; ab aliis ad Insecta Aquatilia apoda, multas incisuras in radiis habentia. Graecis ἀστὴρ, *Sylvatico* sidus marinum vocatur. Radii quinque in multis particulis, tanquam e vertebis componuntur, ut in aqua mobiles existant; cavi praeterea sunt hi radii ac in meditullio os constituunt, quo alimentum attractum conficitur, et per omnes partes dispergitur. Colore vergunt hae stellae ad cinereum.

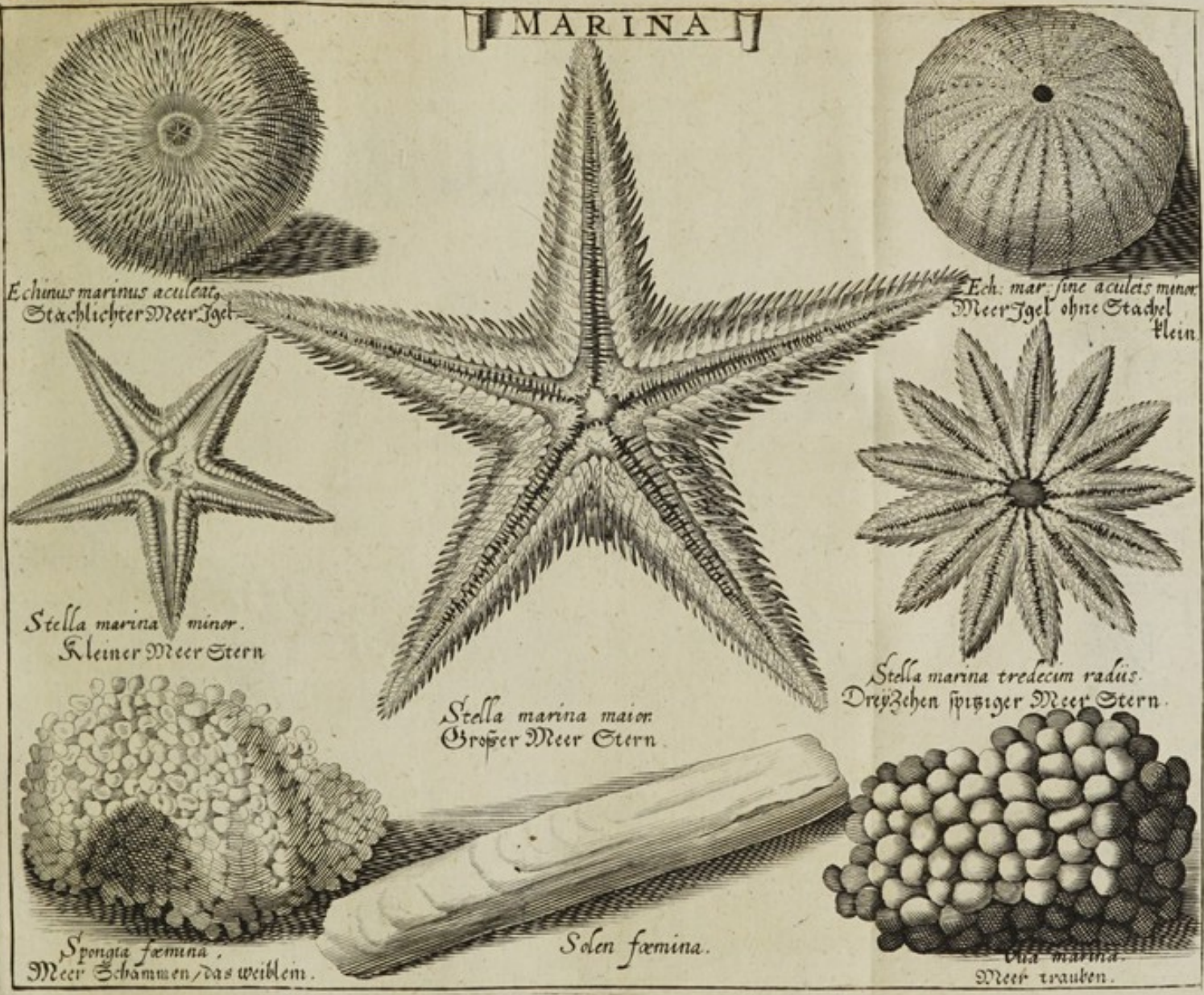
Quae sequitur *MARINA STELLA TREDECIM RADIO-
RVM*, optime describitur a *Cl. Clusio Exot. Libr. VI. c. 29. p. 144.* licet Figura longe melius ab Auctore nostro expressa. Est autem haec *Stella* ex aculeatarum genere, satis amplo corporis orbe, non valde longistamen radiis constans, qui tredecim numero sunt, illique omnes directi non sinuosi, aequaliter longi prona parte, quinque aculeorum ordinibus praediti, tribus medium occupantibus, duobus aliis latera, sic ut singula latera decem aculei pectinatim muniant, coloris rubescentis; supina pars flavescit, et vertebrae illas, e quibus singuli radii componuntur, manifeste ostendit. Decem radiis *stella marina* describitur ab *Illustr. Fabio Columna in Phytobasan. pag. 13.* Decem pariter, sed multiplici radiorum flexu *Cl. Rumphius in Mus. Amboin. TAB. XV. Lit. F.*

SOLENI FOEMINA haec ab Auctore delineata multiplici exprimitur nomine, quorum *Plinius* meminit. *Solen* sive *AVLOS*, sive *DONAX* sive *ONYX*, sive *DACTYLVS*; et quidem *Solen* dicitur a canalis similitudine. *Αυλός*, quod Tubae modo excavatur, *δόναξ*, a figura arundinis crassae ac cavae ad amnes crescentis, quae *δόναξ* et *Cypria* arundo nominatur. *ὄνυξ* vero i. e. ab extremis tenuitate et figura unguibus simili. *Dactylus*, e mente *Plinii* pariter ab humanorum digitorum similitudine. A Venetis vocatur *Cappa longa*, a Bononiensibus *Pesce canella*, aliis Italis *Cannolichio*, Gallis *Couteau*, quod cultri manubrium referat. Ex quibus denominationibus omnibus figura Solenis liquet. Vivit ut *Tellina* sub arena; testa septem ad minimum digitos longa, vix unum lata; huic summa cuticula. Vid. *R. P. Bonannus p. 106.* quod noctu luceat, *Boussuetus* affirmat de Aquat. nat.

Quam *SPONGIAE FOEMINAE* nomine delineatam exhibet, ego potius *FAVAGINEM* sive *μελίμηραν* *Aristotelis*, aut *Alcyonium* secundum *Dioscoridis* crederem; quae massa quaedam est ex innumeris constans pelliculis sive vesicis, iis similibus, quae e *Pisis* excorticantur, dum coquuntur, invicem unitis et spongiae instar concretis, vacuis, coloris ex albo flavescentis, pugni quandoque magnitudine, quandoque
major,

J. X. H.

MARINA

Echinus marinus aculeat.
Stachelichter Meer-Igel.

Ech. mar. sine aculeis minor.
Meer-Igel ohne Stachel
Klein.

Stella marina minor.
Kleiner Meer-Stern

Stella marina maior.
Großer Meer-Stern.

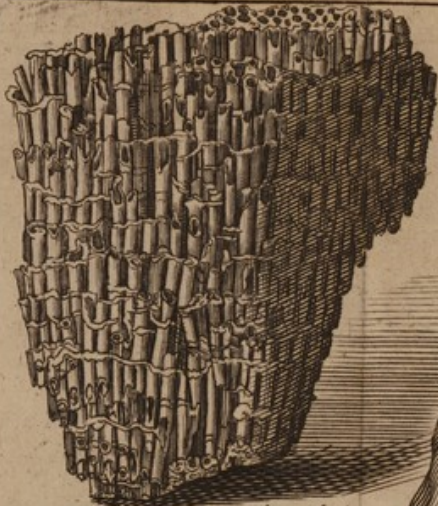
Stella marina tredecim radius.
Dreyzehn spitziger Meer-Stern.

Spongia femina.
Meer-Schwamm das weiblich.

Solen femina.

Uria marina.
Meer-trauben.

MARINA

Alcyonium maris rubri.

Planta Saxea rubra.
Ein Rot steinich Meer gewächs.

Alcyonium album.
Weer Schaum.

Alcyonii alba Species.

Hippuris Saxea.

Planta hirsuta forma corall.
Ein rauch gewächs, gleich den Corallen.

Planta Saxea alba.
Ein weiß steinich Meer gewächs.

major, quandoque minor, cujus genesis, e mente Aristotelis, sequenti contingit modo. Purpurae, mytuli, buccina, aliaque ejus generis ostracoderma, emittunt lentorem quendam, sive humorem mucosum, velut e seminis natura, semen vero eorum nullum est. Ex illo, purpuris verno tempore congregatis, veluti favus ex putaminibus cicerum coctorum alborum, inter se cohaerentibus coagmentatur, quam alii pro maris spuma, alii falso pro spongia ostentare solent; indeque pariter factum, ut Auctor noster spongiam foeminam crediderit. Vid. plura in *Mus. Worm.* pag. 236. et apud *Aldrovand. de Testac.* Libr. III. pag. 300.

Et *VVA* quoque *MARINA* favaginis species esse videtur, alii pro ovis Rajae piscis ovario exemptis, et peculiari modo arefactis venditant; quorum jam Tab. XV. e Boussueto facta mentio. Nulla enim uvae marinae *Rondeletii* cum nostra hac similitudo.

TAB. XXIII.

Occasione spongiae faeminae praecedenti delineatae Tabula, quam *Alcyonium secundum Dioscoridis* esse diximus, Auctor copiam nobis facit *ALCYONII MARIS RUBRI*, quod a *Cl. Legato* quoque *Spongia corallina* vel *Coralloides spongiosa* nominatur, illudque esse creditur, ad quod *Philipp. in Anthol.* collineat: *πόντε τριματόεντα λίθον: Ponti pertusum lapidem.* *Aldrovandus in Museo Metallico* pag. 291. vocat *Pseudo-Corallium rubrum Calamites*. *Excell. Welschius* Auctori nostro dicam scribit, quod nullo antiquitatis testimonio et levissimo coloris argumento *Alcyonium maris rubri* nominet, cum potius sit *Tubularia Coralloides pulcherrima*, et pro *Tubularia purpurea*, sive *Alcyonio Milesio Ferr. Imperat.* haberi possit. Cum autem concretum hoc semper pro maritimo habeatur, miro tamen casu in Pago Svevico Sontheim, Heilbronnae urbi vicino, pugni mediocris magnitudine miro casu, lapidi quadrato muscoso adhaerens repertum, ac ad Virum rarissimae Eruditionis in *Historia naturali Job. Matth. Fabrum* delatum, qui illud *Anat. Botanolog. Pila marinae* p. 202. inseruit et delineari iussit. Vid. quoque *Clariss. Rajus Hist. Plant. T. I. Libr. 2. c. 2. p. m. 64.* *Excell. Tournefortius Instit. Rei Herb. p. 575. Mus. Calceolar. p. 22. Mus. Worm. p. 237.* quod corpus purpureum tamen differre videtur.

ALCYONIUM ALBUM Auctoris, prima impressio aut delineatio Madreporae creditur *R. P. Boccone, dans les Recherch. et observ. naturell. Epist. XVI. pag. 139.* qui *Beslerii nostri Museum* citat, et *Alcyonium tuberosum Ferr. Imperati* esse credit. Est autem substantia marina, porosa, fungo similis, levis, intus aspera pumicem referens, alba tamen, acris saporis, odoris expers, uti alia *Alcyonia*, quae e mari ortum habent, cujus Aquae cum salsae sint, ex ejus spuma, cum tenuissimis for-

dibus permixta, accedente succo lapidescente, in varias figuras concre-
scant. Confer. de *Alcyonio Excell. Langii Hist. Lapid.* p. 72. 73.

ALCYONII ALIA SPECIES videtur esse Lapis fungites cere-
briformis *Excell. Raji.*

PLANTAM HIRSVTAM FORMA CORALLIORVM
credo Escharam Coralliodem a *Clusio Exot. Libr. VI. c. 9.* descriptam,
solidam totam, candidam et in varios ramulos creberrimis foraminulis di-
stinctos divisam, valde eleganti conspectu. Vel potius Porum cervinum
Ferr. Imp. Hist. nat. Libr. 27. p. 630. Edit. *Venet. nov. Cl. Olearius*
in Museo Gottdorf. matricem Coralliorum credit; vel Fruticem coral-
loidem, qui omni ex parte refert hirsutum cornu cervinum, quod lanu-
gine obducitur adhuc novellum. *Worm. in Mus.* p. 233.

PLANTA SAXEA ALBA et *RUBRA*, non colore tantum,
sed structura maxime differunt. Plantam Saxeam rubram quod attinet,
colore est rubri pallidioris, substantia et figura externa osteolithis non
absimilis, duriori tamen, saporis aliquantulum acris, odoris nullius. Plan-
ta faxea alba cum in sequentibus Tabulis quoque occurat, illic disserendi
locus supererit. *Vid. Tab. XXVI. Fig. IV.*

Sola restat *HIPPVRIS SAXEA*; equisetum hoc est in multos
graciles ramos divisum, ac frequentibus distinctum nodis et articulis,
singuli articuli striati, ac veluti canaliculati, ad singula vero genicula sive
nodos graciliores, fusci splendentis tamen coloris, ut etiam singuli ar-
ticuli fusco aliquo glutine connexi videantur. Interior pars lignosa,
quemadmodum ex abruptis quibusdam articulis conspici licet; mi-
nime autem *Clusiana* figura, quam habet *Exot. Libr. VI. cap. 8.* cum
Auctoris nostri convenit, illa vero quae in *Olearii Museo Gottdorfiano*
reperitur datur, e *Besleriana Tabula*, ut plures aliae indubie mutuo sum-
pta videtur. De Planta hac faxea vid. *Illustr. Raj. Hist. Plant. Libr.*
II. Sect. II. cap. 6. p. 68. et sub nomine Calbahar littoreum in *Append.*
Mus. Museor. p. 111.

TAB. XXIV.

QUERCUS MARINA THEOPHRASTI Auctoris plurimum dif-
fert ab illa, quam *Clusius Exotic. Lib. VI. cap. 4. p. 121.* et postea
in *Cur. posterioribus* p. 90. exhibuit; aptius autem convenit de-
scriptio *Ill. Sloane Catal. Plant. Insul. Jamaic. p. 3.* quod sit *Corallina Fru-*
ticosa humilior et crassior, ramis quaque versum expansis, superficie tuber-
culata, quae in littoribus omnibus Insulae Jamaicae inter alia maris
purgamenta frequentissime invenitur.

PLANTA RETIFORMIS MAXIMA illa ipsa est, quae ab
Insul. Antill. Scriptoribus Rupisfortio et R. P. du Tertre, PENNA-
CHES DE MER vocatur, Anglis *Sea-Feather. C. B. in P.* dicitur *Co-*
rallina cortice reticulato maculoso purpurascente instar virgulti lignosa,
et

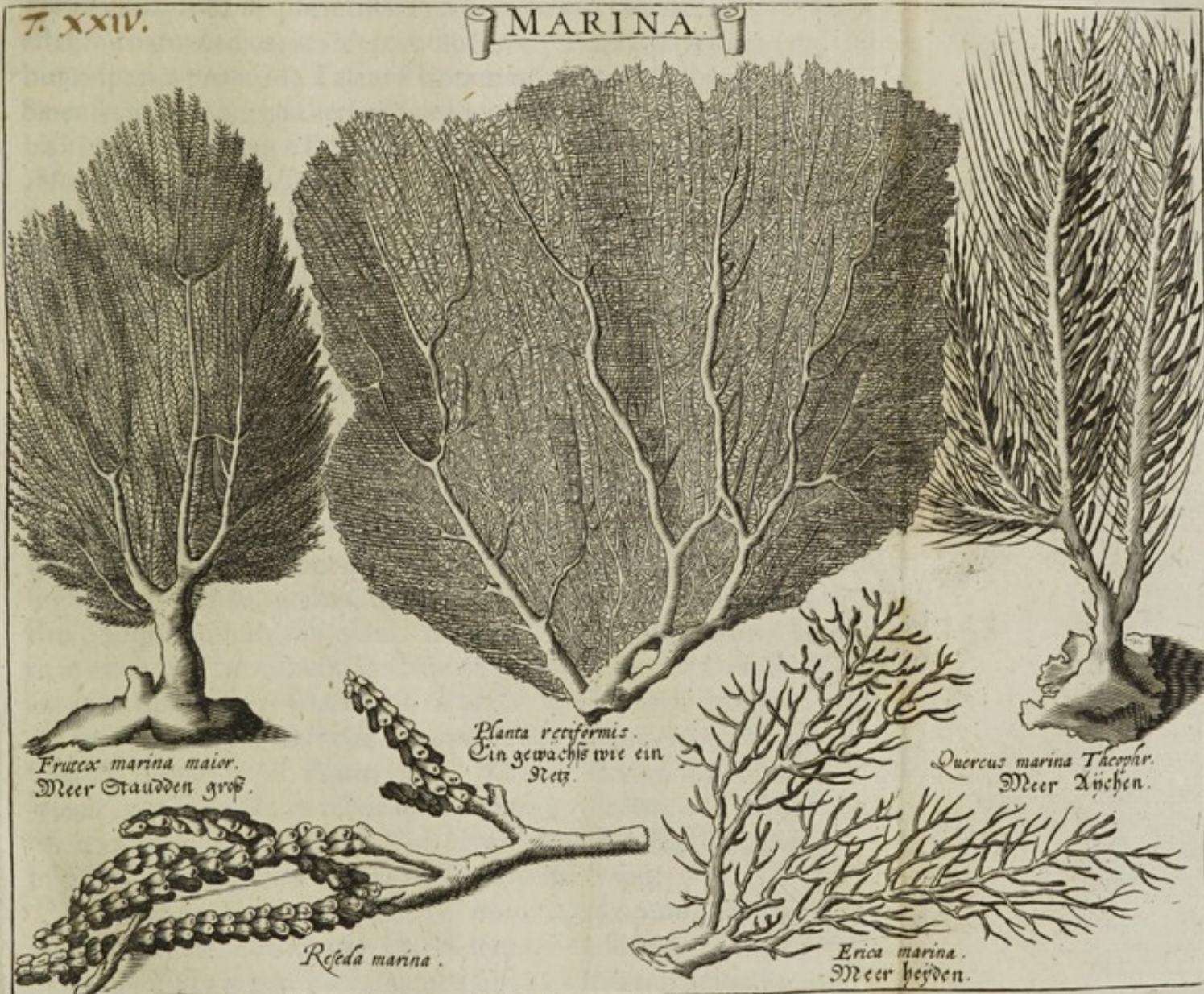

PLATE 1

PLATE 1

et prorsus tamen plana, in frequentes ramos eosque etiam planos, sparsa, ex quibus in longitudinem exeunt multi nervi retis instar fere contexti, adeo firmi, ut ex aereo filo conflati videantur, lumini tamen apppositi glutinis substantiam verius referunt. In *Mus. Reg. Soc. Anglic. P. II. Sect. V. cap. I. p. 245.* ab Excell. Grew vocatur: *Frutex maximus reticulatus* sive *Flabellum marinum maximum*, a great see Fan. Scarabell in versione Italica *Mus. Settal. et Terzag. in Lat. Mus. Septal. Messicanam Coralloidem* vocant, qua mulieres in Mexico pro ventilabro utuntur, tam affabre a natura edito, ut videatur filo ferreo contextum; varias ventilabri hujus species promunt. Talem Plantam quoque retiformem, qua Puellae Sinenfes in decoquenda herba Thee focum excitare solent, expressam videbis in immortalis opere Biblioth. Vindobon. *Sacratissimi et Invidiissimi Monarchae nostri ab illustr. Lamb. edit. Tom. sive Libr. VIII. Comment. p. 659.* et in *Cl. Nesselii Catal. Biblioth. Caes. Manuscript. Part. VII. pag. 163.* Confer. *Mus. Calceol. p. 16.* Annon *Akarbahar Kipas Rumphii*; In *Append. Mus. Museorum p. 109. 110.*

• *FRUTEX MARINUS MAJOR* optime descriptus exstat apud *Clus. Exot. L. VI. cap. 2. p. 120.* durus prorsus et lignosus atque valde planus flabelli instar in ternos aut quaternos crassiusculos ramos divisus, a quibus innumeri alii minores producuntur, qui deinde in alios iterum minusculos dirimuntur, in longum et latum se dispergentes tam miro ordine, ut simul quodammodo coalescant, vacuaeque tantum quaedam spacia relinquant, cribri aut reticuli foramina imitantes. Integer Frutex nigro purpurascens colore nitente est obductus. Sed saluginosae materiae, qualis Clusius meminit, uti in Wormiano; sic in nostro quoque nullum vestigium. Nautae Corallium appellant; sed ad Palmae marinae Theophrasto descriptae genus aliquod referendum censet Bauhini Epitomator *Chabraeus. Rupisortio in Antill. Histor. c. 19. Art. 18. p. 234.* vocatur *Arbre de mer*, picturaque plane Auctoris nostri similima, *Ill. Sloane Catal. Plant. Insul. Jamaic.* scribit, in profundis maris Jamaicensis scopulis et rebus solidioribus innasce copiose, unde frequenter in vicinum littus ejicitur. Vid. *Excell. Raj. T. I. Hist. Plant. p. 67.* cui in paucis a praecedente Planta retiformi differre videtur.

Plantamarina RESEDAE nomine, ut optime *Wormius* notavit, in maximam quandoque excrevit magnitudinem. Planta plana est, ut marinae pleraeque, nullos ramos nisi ad latera transmittens, interior substantia lignosa, albicans obducitur cortice duro, nigro splendente et ad naturam Corallii nigri accedente, qui rursus salsa et alba materie obducitur, efformata in modum vasculorum rugosorum, quae semina matura Plantae Resedae continent, ex albo cinerea minora paulo et infima parte ut plurimum ipsis ramulis connexa, vacua, fragilia et quae digitis attrita facile in pulverem solvuntur, saporis salis. Vid. *Clus. Exot. Lib. VI. cap. VI. Excell. Raj. T. I. Hist. Plant. Libr. II. Sect. II. cap. V. pag. 68.*

ERICA MARINA a Clusio Exot. Libr. VI. cap. 5. p. m. 122. descripta; videtur esse *Corallina fruticosa elatior ramis quaquaversum expansis teretibus*, *Anglis Sea-Feather* sive *Pinus marina*; assurgit statim haec maris soboles ab infimo in frequentes ramos, atque illi denuo in minores alios dividuntur; interdum simul coalescunt, ut in plerisque Plantis in mari nascentibus evenire solet: tenui tegitur cortice, terrestrisque est coloris. Totus porro frutex plana forma excrescit, ramique tanquam quibusdam tuberculis obsiti sunt. Tota planta lignosa et dura, atque lapidi aut scopulo innata videtur, salsi saporis, tanquam Oceani nata. Hanc marinam Plantam sub nomine *Acarbahr rutti rulti* descriptam invenies in *Mus. Mus. Append. p. 110.*

TAB. XXV.

TOties jam concretionum Corallarum facta mentio, ut opus sit ad ipsa progredi *CORALIA*. Maxima de *Corallio*, an *vegetabilium* vel *mineralium* regno sit inferendum, inter Historiae naturalis scriptores nata lis et controversia, quorum rationes ex utraque parte non contemnendas attulit Excell. *Ettmüllerus* in elegantissima de *Coralliorum Tindura disputatione*, tandemque rite pensitatis omnibus concludit, *Corallium* (derivatur quippe Graecis a voce *κόρη* puella et *ἄλς* mare, quasi puellam sive maris filiam dicas) esse lapidem in fruticis speciem concretum. Hinc Auctor quoque noster *Corallia* (ut vulgo scribitur) et productiones Coraloides ad lapidea concreta refert, cum per extrapositionem seu additionem partis ad partem, non vero per succi nutritii intus susceptionem crescant et augeantur, ut hoc vir ingeniosissimus et rei herbariae callentissimus Rev. P. Paul. Boccone *αὐτόπτης* saepius observavit, et ex ejus observationibus Gallice inscriptis: *Recherches et observations naturelles touchant le Corail &c.* palam fit. Consentientem hac in hypothese habet Medicum Avenionensem *Gvisonium*, qui in literis ad P. Bocconem datis nullum prorsus *Corallii* genus Plantam esse asserit, *ast purum putum minerale et multo sale ac pauca terra potissimum compositum*. Existimat quidem variorum *Salium* cum *Terra* aliisque mixtionis principiis arietantium occursum atque praecipitatione tam nobile mixtum emergere, non secus ac famigeratam illam incrementi tantum non extemporanei Chymicorum arborem metallicam, quae *Mercurii* et *Lunae* capellatae in *Aqua stygia* prius dissolutorum et *Aquae* communi dein innatantium subsidentia atque nexu per appositionem partis ad partem accrescit. Haec *Gvisonius*, sed accuratiorem genesin *σοφίστατο* *Ettmüllerus* exhibet, generari nempe credit *Coralia*, e succo quodam minerali, salino nitroso, pinguedine et viscositate quadam sulphurea impraegnato, quae per subterraneum ignem per poros fundi maris erumpit, *ast ubi attigerit marinas Aquas*, protinus tum frigore tum congelante earum salsedine subsidet, primaque fundamenta agit futurae concretionis,

Corall: alb: Indio:
Indianische weiße Corallen.

Corall: imatur: cinereo colore
Asche-farbe vntzeitige Corallen

Corall: interstincto rubro et albo colore.
Corallen von roter und weißer farb vntermengt.

Corall: maximus truncatus.
Der größten art Corallen.

Corall: rubicundiss:
Corallen der höchsten Roten-farb

Corall: albiss:
Gar weiße Corallen.

PLATE 17

ex allabente vero et expirante continuo novo succo, coagulata ista materia sensim distenditur, sensimque in altum elevatur, quae novo novoque corpusculorum sulphureo-salinorum affluxu non tantum condensatur, sed ulterius quoque ascendendo, ob copiam succi turgens hinc inde in ramos erumpit, qui ex novo appulso succo primo quidem verruculas quasi promunt, quas recens salinus liquor ulterius extendendo, in surculorum e ramulis enatorum speciem expellit. Quod si abundantia nimia distendendo arbusculam dirumpat, vel e ramuli extremitate exsudet, exstillans liquor spermatis naturam assumit, sicque novam Coralii propaginem fundat, et quamcunque rem attigerit, tanquam fertile solum osculando, novo superingesto spermate in arbusculi speciem similiter extollitur. Eodem ergo modo celebratur haec Coralliorum genesis, quo caeterae salium efflorescentiae contingunt, vel quomodo enati sunt filices, aliique lapides, qui ramulis insignes et fruticum speciem gerentes reperiuntur, quales se vidisse ad Albim prope ostium Tangrae, memorat *Encelius* de re metall. l. 3. c. 3. Quae antiquitas olim tradidit, ac si Corallium molle et sub undis herba fuerit, est in lapidem,

*Quo primum contigit auras,
tempore dure scat;*

Experientia nunc falsi convincit, ad oculum quippe diligentissimus P. Boccone, qui Coralliorum Piscationi in canali, Calabriam a Sicilia distinguente, interfuit, in literis ad *Alexandrum Marchetti Pisanum Mathematicum* exaratis demonstravit, non minus sub undis quam supra undas durum et lapideum esse, cortice duntaxat molli et muscoso (qui tamen facile deraditur) integri. Observavit praeterea vir ingeniosissimus, quod excipiendae sint ramorum summitates subrotundae, quae inflatae sunt et tenerae, succumque lacteum parva licet quantitate fundant, lactucae aut Tithymali quodammodo similitudine. Extremitates hae five fastigia tumida grandiora non sunt Ribesii aut Berberis baccis, neque apud historiae naturalis scriptores descripta aut depicta reperiuntur, quandoquidem in Corallo ex Aquis extrahendo non satis diligentes et cauti fuere. Ipse enim observando didicit, Corallium retibus implicitum teneras suas extremitates, ad abrumpendum pronissimas, plerumque amittere. Item P. Boccone crustam tartaream Corallium integentem, in rubro Corallo rubram esse, in albo albam annotavit, quin et sub crusta exteriori plures rugas seu sulcos ad extremitates praedictas terminatas cerni, ubi cellulae quaedam observantur. In extremitatum autem circuitu clarissime discernuntur complures pori seu foramina exigua stellata, quae in omnibus aliis partibus ad pedem usque habentur. Pororum nomine intelligit notas quasdam in 7. aut 8. fissuras divisas, quae omnes simul stellam efformant, nudo etiam oculo absque microscopio conspiciendam, quas ramorum productioni inservire credit. Extremitates rotundas supradictas curiosius examinans, et unguibus

rumpens, plerasque omnes invenit in sex cellulas distinctas, humore quodam albo et pingui repletas, sapore acri cum aliqua adstrictione ad Piperis et Castaneae saporem accedente, qui in recens e mari extracto Coralio manifeste sentitur, in exsiccato evanescit, adstrictione tantum residua. *Succus*, quem diximus, *lacteus* intra sex circiter horas, postquam Coralium e mari extractum est, siccescit, et colorem mutat. Ille ipse succus lacteus sive Coraliorum spermaticus per eorum Canaliculos extrusus, qualequale etiam corpus contactu ferit, illis adnascitur, hinc rupibus non tantum et saxis agglutinatae Coralia, sed a Piscatoribus extrahuntur, ossa, lateres, tabulae lignae, ferramenta aliaque coraliis confecta. Sic sagacissimus naturae scrutator *Kircherus* rupis integrae partem in Musei rarioribus observavit, e profundo maris extractam, totam coraliis oblitam, cui varia Conchyliorum adnata sunt; in hac rupe partim e concava Conchyliorum parte, et aliorum convexa, partim vero ex ipsa soliditate saxea erumpunt Coralia. Vid. ejus *mund. subterr. L. 9. Sect. 3. c. 6. et Mus. P. II. c. VIII.* Sic *M. Dux Hettruriae* Pisis in Gazophylacio habet *cranium humanum*, e quo *Coralina planta excrevisse spectatur*. Sic in eminentissimi Cardinalis *Barbarini* Gazophylacio Coralium, tandem in Myricae affinem Plantam desinens invenitur; quin e *Delphini duro Corio Coralia* propullularunt. Sed tempus est, ut vela contrahendo a Coralii Piscatione et genesi ad Auctoris nostri tabulam reditum paremus. Sistit hic primo **CORALLIVM RUBICUNDISSIMUM**, intensioris nempe rubedinis qualis cocci, figura autem est arborea multis ramis tortuosis, qui rursus in alios minores divaricantur. Citat hunc nostrum Auctorem in recensione rubicundissimi hujus Coralii *Excell. Turnesfort. Instit. Rei Herb. Class. XVII. Gen. V. pag. 572.* nec figura multum a nostra abludit, nisi quod disci figulini limbo adnatum sit, quod in Museo suo asservat modo laudatus *Turnesfortius*.

CORALLIVM ALBISSIMUM, quod rubicundissimo subjungit, non est verum Coralium album, quippe illud a rubro non nisi colore differt, duritie superat et carius venditur. Hoc autem Auctoris nostri est *Coralium album majus officinarum oculatum* *J. B.* ceu primo statim intuitu patet; illud elegantissime quoque depictum reperies in *Museo Gottwaldiano Tab. de Corall. III. Fig. IV.*

CORALII MAXIMVS TRVNCVS videtur esse *Coralio affinis Porus magnus* *J. B.* sive *Madrepora maxima arborea Turnesfortii, et Poro magno Imperat.* Exhibet quoque hoc Coralium porosum ex mari Tabracae allatum *P. Buonanni in Museo Kircher. Class. VIII. n. 4.* Truncus enim circa radicem crassitudine fere est brachii humani. At cum Coralliis collata; altitudine sua non resplendet. Nam brevi intervallo, qua truncorum divisura est, a crassitie sua deficit atque minuitur; neque enim alte assurgit. Terminatur in germina crassitudine digitali. Circa truncos solidus est instar Coralii, at ultimi rami admodum porosi sunt et

Fig. I.

Fig. II.

Fig. III.

Fig. IV.

et fragiles. Color ei albus, superficies rugosa et stellata, caeterasque obtinet conditiones, poris in genere tribui solitas. *Annon Coralium verrucosum maximum indefessi naturae mystae Gesneri de Fig. lapid. pag. 132. 133.*

CORALIVM INTERDISTINCTO RUBRO ET ALBO COLORE non ubique occurrit et rarioris commatis. Hinc a Cl. Turnefortio quoque, citato *Auctore nostro*, inter Coraliorum species recensetur. Vocatur ab Aldrovando in *Museo Metall. p. 287. Erythrolevcon.*

CORALIVM IMMATVRVM CINEREO COLORE potius Poris quam Coraliis accensendum, foraminibus quippe stelliformibus hinc inde obvium, colore quoque a Coraliis differens, quoad colorem cinereum convenit cum Lithophyto cinereo rugoso J. B. Exhibuit tamen *Coralium cinereum ramosum et monoclonon unico longo caule* Cl. Rumphius *Ephem. Nat. Curios. Dec. II. Ann. III. p. 77. 78.*

CORALIVM quoque INDICVM ob poros, quos continet copiosiores, *Madreporae* potius quam *Coralii* progenies. Qui veterum placitis de Coraliis delectatur, adeat Gansii *Historiam Coraliorum. Kirchneri diff. de Coraliis A. 1665. Witteb. et Linsii Jen. 1675. de Coralio juxta ductum Plinii habitam.*

TAB. XXVI.

Fig. I. **V**ocatur ab D. M. R. Beslero in *Gazophylacio Massa Coraloides albicans porosa, maris fluctuationem egregie repraesentans*; estque revera *Astroites undulatus major politus*, quem Pl. Rev. Pater Boccone dans les *Recherches et observations naturelles Lettr. XVII p. 141.* descripsit, quemque Mercatus in *Theatr. Metallic Manuscripto Lapidem Lumbricalem* vocat. An *Batu Parudan* Append. Mus. Museorum p. 116.

Fig. II. Est secundum nostrum *Auctorem PLACENTA CORALOIDES ALBICANS SINUOSA*, et si accuratius inspiciatur, erit quoque *Lapis astroites undulatus major nondum politus* modo laudati Boccone, qui *Fasciculum rariorum Basilii Besleri nostri* notat, quod *Astroitem undulatum* nominet quidem, sed neque depingat, neque describat, vid. loc. cit p. 144. *Olear. Mus. Tab. 34. N. 1.*

Fig. III. Vocatur **FUNGVS LAPIDOSVS** ab *Auctore nostro*, et est revera elegantissimus ille *Fungus*, quem e Nilo et mari Indico ad Cel. Clusium detulit Mercator Amstelodamensis, *Exot. Libr. VI. cap. 10. p. 125.* et licet magnitudine a *Clusiano* differat, est tamen pariter laxeus et candicans superna parte ab umbilico ad circumferentiam, multis profundis striis oblique quodammodo excurrentibus ornatus; convenit quoque in reliquis cum *Clusiano Fungite*, ut nullum super sit dubium, unum esse eundemque. *Fungum hunc Alcyoniis* potius accensendum putat P. Buonanni in *Museo Kircheriano*: nam etsi fungi figuram imita-

tur, structura tamen differt, nam rimulae sive striae, quae a Centro ad circumferentiam in fungis sunt, semper in parte inferiori humum respiciunt, e qua enascuntur; in hoc autem partem superiorem exornant. Class. VIII. n. 22. Ejus quoque Icon in *Museo Olear.* Tab. 34. n. 2. in *Gottwaldiano Museo* Tab. I, Caps. I. omnium accuratissime depictus est.

Fig. IV. Describitur a Beslero: *Truncus elegans substantiae lapideae, Fruticem Corallii albi repraesentans, minutissimis punctis et porositatibus scatens, conum in summitate triplicem producens.* Nisi me tamen fallunt omnia, videtur esse *Arbuscula Coralloides Pisonis Hist. Brasil. natur. et medic. Libr. IV. cap. 68.* Curang Bonga Append. Mus. Mus. p. 115. et non multum differt a *Planta Saxea Abrotoneide Clusii*, cujus jam mentio injecta. *Cerutus* in *Museo Calceolariano* elegantissime et descripsit et figuram dedit. Excell. *Gottwaldus* in *Museo* Tab. III. Corall. Fig. 2. et 3. hanc Plantam accuratissima quoque delineatione expressit. Vid. pariter Excell. *Langium Histor. lap. Figur.* p. 57. et *Mus. Moscard. libr. II.* p. 187.

TAB. XXVII.

Nondum productionum Coralloidum finis, dolendum enim quam maxime, omnem in his Tabulis Lapidum deesse ordinem, nullum selectum, ut methodus illa accuratissima, quam viri in studio hoc ingeniosissimi, *Aldrovandus, Listerus, Luydius, Scheuchzerus, Langius, Beierus* aliique nobis exhibuere, observari minime queat. Occurrit hac in Tabula, post *Besleri* nostri mortem certe exarata, *CORALLINA MARINA*, non illa quidem officinarum, sive Muscus maritimus, vel Corallina alba off. quae elegantissime depicta apud *Pometum l' Histoire generale des Drogues* P. I. Libr. V. c. 18. p. 165. sed potius *Corallina fistulosa fragilis* J. B. quae numerosos progignit cauliculos, cinereo filo crassiori pares, superficie crispa, seminum saccharo conditorum, circularibus zonis densis praecincta, fragilis admodum et levi digitorum attritu in arenam solubilis, sapore fatuo. Annon *Corallina Hippurioides* Cl. *Welschii Hecatost.* I. obs. XVII.

LAPIS CORALLOIDES ALBUS videtur esse *Corallium album fragile ramusculis aequalibus contiguis dumosum Moris. Hist. Oxon. P. 3. p. 656. Sect. 15.*

FUNGUS MARINUS LAPIDEUS is ipse Fungus Niloticus, et quidem altera ejus pars, cui pediculus brevis et crassiusculus adhaeret, qui a scopulo aut petra abruptus videtur; de quo fungo in Tab. praeced. Fig. 3.

ANDROSACE vel potius *ἀνδρόσακος*, quod τὸ σάκος ἀνδρὸς scutum viri praesentet. Plantula marina haec nihil aliud est, quam congeries fungulorum cum suis Pileolis vel scutulis humore Corallino in mari super

LAPIDES.

Corallina Mar:

Materia oberust: varia in fonte poetarum francofurt: ad Oder:

Herba Marina Androsaces dicta

Fungus Marin: Lapid:

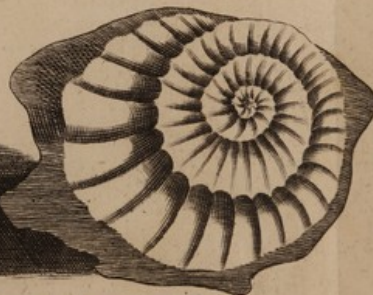
Fungus cum Lapid:

Lapis Coralloides alb

Osteolithos

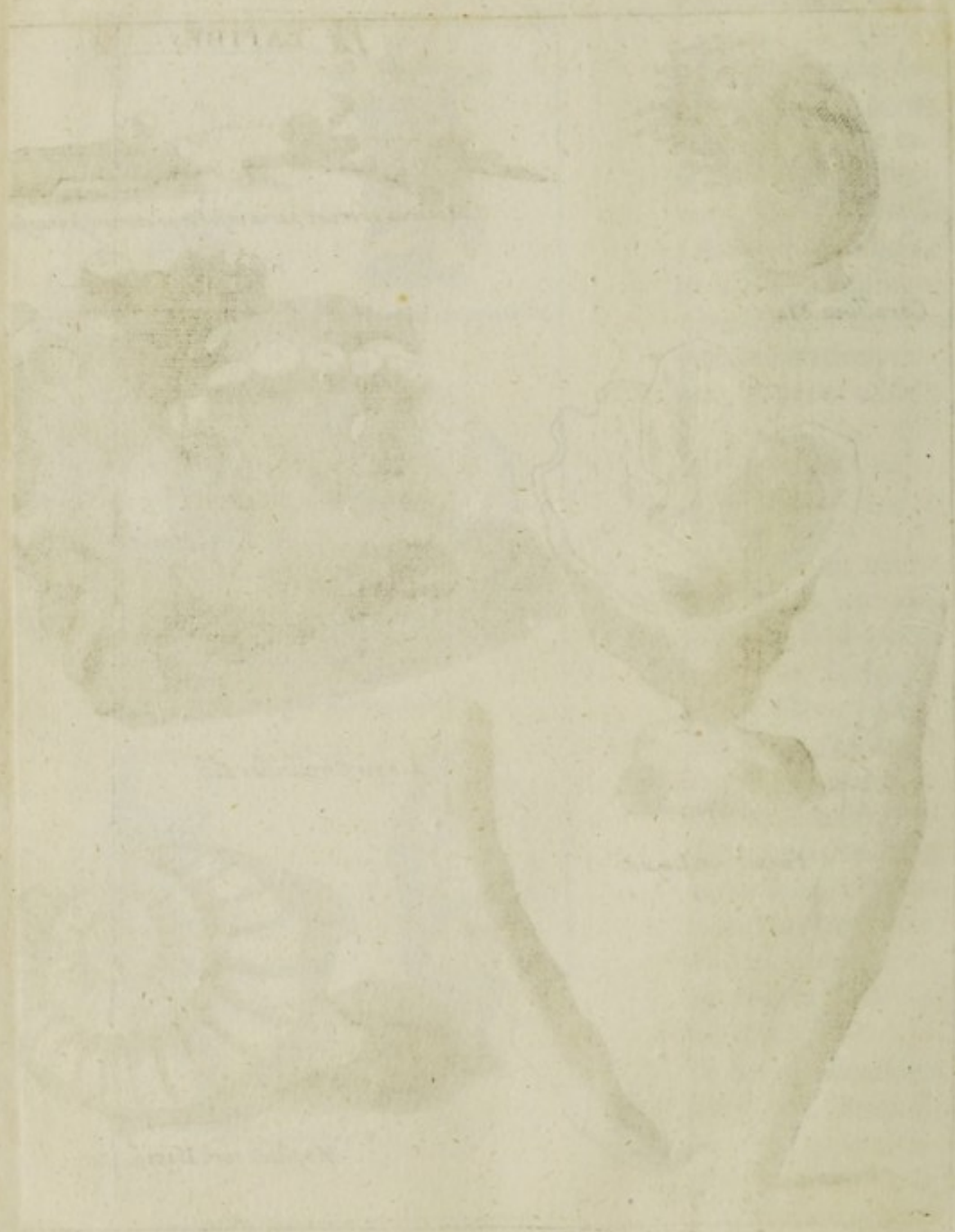

Hoplites cum Lapid:

Osteocollon

super petram, concham, (ut in nostra hac tabula) et alias res induratum. Lobelius in *Advers. Stirp.* p. 165. optime descripsit, et *Cotyledon marinum* vocat. Ipli videtur esse e genere plantarum earum, quas parasiticas festive quis dixerit, propterea quia non nisi aliena quadra vescuntur, cibo et disco; aliis, uti modo diximus, rebus innatae; Haec Lobelius, qui plurima adhuc circa loca, ubi capiuntur, habet lectu non indigna. Cl. Wormius credit hanc plantulam marinam, illam ipsam esse *Fungimappam* ab indefesso naturae scrutatore M. Aur. Severino in Epistola ad Joh. Simonem a Gratia descriptam, sed aliter plane sentiet, qui lapidem *Fungimappam* exhibentem, inspexerit: stipites enim e siliculo vegetationi substrato assurgentes, unica Mappa teguntur omnes, cum in *Androsace*, unusquisque Funguli pedicellus pileolo suo tegatur, uti ex Figura, Epistolae Severini praefixa, patet. Nec ex lapide *Lyncurio* sive *Fungifero* prodeuntes funguli sunt, de quibus in Epistola ad Cl. Mich. Rupert. Beslerum fusius egit, quem modo laudavimus, *Tarsigena Severinus*, quos fungos esculentos cum substrato lapide aeri incidi curavit Illultr. Academ. Nat. Curios. *Praeses Tertius*, immortalis gloriae *Volkammerus*, Dec. II. Ann. III. observ. 116. Talem lapidem (qualem Carol. Avantius eruditiss. in *Coenam Bapt. Fier. Not.* p. 47. nomine *Fungi Lyncurii* descripsit) cernere mihi licuit in horto instructissimo, Hesperid. Noriberg. Auctoris nobiliss. J. C. Volkammeri.

MATERIA OBCRVSTATA VARIA IN FONTE POETARVM FRANCOFVRTI AD ODERAM. Notorium est, plurimos fontes ex illo saxi calcarii genere, quod cognatum est gypso, salire, et ubi erumpunt, ochra quadam, et vario colore cuncta inficere, ac lapidem gignere stalactiten, figura extus varia, ac zonis intus et crustis ob coloris atque structurae convenientiam et pulchritudinem, oculos pariter et animum pascentibus distinctum. Fontem autem Poëtarum Francofurti ad Oderam esse illum, quem Thurneisser. Libr. VII. de Aqu. mineral. et metall. p. 304. memorat, videntur probare incrustata cochlea et ligni frustulum ab Auctore nostro delineatum; Sic enim modo citatus Thurneisserus in lingua vernacula: Wir wollen dessen/ so aussier der Garthauß zu Francßfurt an der Oder nicht vergessen/ dann ob dasselbige Wasser an Gestalt einer andern Eigenschafft/ ist es doch an Holz/ Nuß/ Schaalen/ Schnecken/ Häußlein und andern dergleichen in Stein zu verändern/ kräftig erfunden. Hoc de eodem confirmat fonte Excell. Becmannus de *Memorand. Francof.* et quidem *brevi urb. Francof. descript.* c. 3. p. m. 34. qui insuper addit, eum plures adhuc circa urbem hanc fontes incrustandi vi praeditos detexisse, plurimaque ibidem reperiri.

OSTEOCOLLA tradit; quae cum Auctor in Tabula nostra quoque exhibeat, illa, quae laudatissimus vir Editori Ador. Philosoph. Anno 1668. Mens. Septembr. n. 4. communicavit, breviter excerptenda duxi: *Osteocolla* nempe crescere in solo arenoso, sed non sabulo.

buloso, nunquam in terra pingui argillo sive terra. Non aequalis crassitiei sunt rami instar plantarum crescentium supra terrae superficiem; ad duplam hominis altitudinem radicatur radicesque frequentius directae ad perpendiculum, rarius per latera diffundit ramusculos. Locus ubi Osteocolla crescunt, inter subflavam arenam albicans neque pinguior arena apparet, vocata ab iis, quorum opera in eo investigando utuntur, Flos hujus substantiae. Osteocollum statim erutum molle est, friabile tamen magis quam ductile; nam semihoram vel paulo amplius soli expositum, illam acquirit duritiem, qua venale in officinis prostat. Species Margae videtur, cujus ingens in vicinia Osteocolli copia. Causa divisionis in tot ramos a radicibus, subter terra se passim diffundentibus, provenire autumat; inde est, quod per Osteocollum semper porrigatur media linea obscura, quae indubie radicis pars; addit alia quoque, quae attentionem merentur, a nobis brevitatis amore praetermittenda. Plura enim de re ubique obvia dicere non licet. Ejusdem commatis videntur

OSTEOLITHI, vel potius Holostei dicendi, cum non differant ferme ab Osteocollo, nisi quod nulla cavitate sint praediti, sed toti repleti materia friabili; imo reperit quoque Excell. Beermannus l. c. Osteocollon penitus non cavum, ubi observavit, illud non adhaesisse circum crassae radici, quin potius semet collegisse circum complures fibrastenues, unde etiam ejusmodi Osteocollon adeptum fuerat poros per totam longitudinem, sed non cavitatem, prout alterum Osteocollon cavum. Osteocollo similes vel certe non multum distant Coni Norici, de quibus immortalis Welschius Hecatost. I. p. 86. forte Geodes figura oblonga specie stercoris canini. de quo vid. Excell. Beierus in Orythogr. Nor. p. 33.

HOPLITES CVM LAPIDE est cornu Ammonis matrici adhaerens, quod cum ferrea sit armatura, Hoplites vocatur, de quo lapide cum Tab. 34. agere decreverimus, hic calamo silentium imponimus.

FUNGVS CVM LAPIDE videtur concretum illud esse, quod sub spongiae elegantis nomine descripsit Exot. Libr. VI. cap. XI. Cl. Chussius, inhaeret enim non minus ac ille lapidi suo durissimo nigroque. Fungus sive lapidea spongia vel floris exprimit imaginem vel infundibulum, nam cavus est, in infima, qua saxo inhaeret, parte valde angustus. Confer Cl. Wormium Mus. p. 237. Est et fungi lapidei species Szjamur taxis dicta Javanis, Malayis autem Tsiandawan Karang, sive fungus lapideus infundibiliformis, tuberi regio innascens, usu medico pollens, de quo Herbert de Jäger in Epist. III. ad Rumphium et Excell. Valent. Mus. Mus. T. II. p. 96. De Lapide Filtro Vid. Excell. Valentini in Dissert. pecul. Gieslæ A. 1702. habita.

PLANTAE

Coralli nigri. T. XXVIII.

LAPIDES.

Lap: Spongiæ. Alajoniūm Lapid:
forma Cornū Cervi.

Planta Lapid: marina

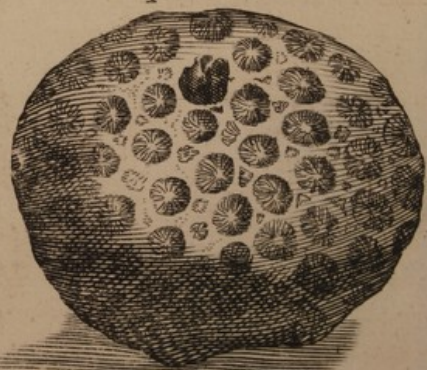

Fungus Lapid: Porosus

Fung: Lapid: Striat:

Fungus Saxeus minor

TAB. XXVIII.

TAbula haec post tot *Coralia* et *coralloides productiones* tandem *CORALIVM NIGRVM* profert, cujus Tab. XXV. ubi variae Coraliorum species recensitae et delineatae, mentio injicienda fuisset, sed dolendum post *Besleri* fata incisis Lapidum Tabulis nullum plane ordinem inesse. Et quidem *Corallium nigrum* in Tabula nostra delineatum, quod concernit, neque *Corallium nigrum* verum est, quod a corallio rubro non nisi colore differt, pretiique rubro majoris, neque *Antipathes* sive *Pseudo-Corallium nigrum*, neque unum ex illis nigri *Corallii*, sive *Acarbabar Pohor* speciebus, in *Appendic. Mus. Mus.* p. 107. seqq. descriptum, sed artificiale quid, nec nomine nec descriptione, nedum delineatione dignum.

PLANTA LAPIDEA MARINA jam Tab. XXVI. descripta est *Carang Bonga Append. Mus. Mus.* p. 115. sive *Planta Saxea Abrotanoides Clusii*.

ALCYONIUM LAPIDEVM FORMA CORNV CERVI maxime convenit cum illo, a Cl. *Clusio Exot. Libr. VI. cap. XII. pag. 126.* descripto, nisi quod cranii loco, cui cornua *Cervina lapidea* adhaesisse videbantur, in nostro lapis conspicitur; in ramos caeterum instar *Clusiani* sparsum, inferna parte denso corpore et crasso spongioso tamen saporis salii. Videtur esse *Planta tophacea marina simile al Corallo bianco con alcune grossi rami tuberosi, rotondi, inequali e striati &c. &c. Estremita di lei pedale forma, una base rotonda e tuberosa come nelle Corne de cervi, con le quali parimente questa Pianta ha qualche similitudine di figura* Vid. Cl. *Legato nel Mus. Cospien. Libr. 2. cap. 24. p. 131. Consul. Ill. Rajus Hist. Plant. T. I. Libr. II. c. 13. p. 82.*

FVNGVS SAXEVS MINOR MARINVS, qui compressus floris formam quodammodo exprimit, exacte cum *Clusiana* descriptione, quoad longitudinem, latitudinem et altitudinem convenit; striae, quae externa parte a pediculo ad circumferentiam excurrunt, non sunt valde conspicuae, quae autem in parte interna profundiores et magis conspicuae, simul etiam in medio coeuntes, quemadmodum et figura aeri incisa accuratius multo, quam in *Clusiano* schemate, expressa.

FVNGVS LAPIDEVS POROSVS ad *Astroites* referendus, in *Mus.* pariter *Olearii Gottdorffiano* depictus. Sed cum de *Astroitibus* Tab. XXXVI. agere decreverimus, abstinendum nobis hoc loco.

SPONGIA IN LAPIDEAM SVBSTANTIAM CONCRETA, lapis est cavus oris inaequalibus sinuosis in partem internam reflexis. *Spongites varios* produxit *Excell. Welschius Hecatost. I. pag. 30.*

TAB. XXIX.

Quae Auctor noster hac Tabula exhibet, proletaria oppido sunt, ideoque illis non diutius immorari animus, cum passim non tantum in omnibus officinis Pharmaceuticis prostant, sed et reliquis artis salutaris et Historiae naturalis paene ignaris nota sint. Et *HAEMATITEM* quod concernit, cum ex ejus minera ferrum excoquatur, et Magnes, (extra controverfiam martialis profapiae) per calcinationem in haematitem convertatur, imo magnetis instar, licet non adeo potenter, ferrum trahat, omnino ad martialia referri debet; quamvis de Saturno quoque participet, hinc in fodinis, e quibus stannum et plumbum album excoquitur, *neben den Zwitter-Gängen/ und unter denselben/ Albi-* no teste reperitur, ac ex artefacto Haematite, capite nempe mortuo florum, ex limatura ferri plumbo et Sale ammoniaco sublimatorum, et vi emetica Saccharo Saturni analoga patet. Quem Auctor noster *Haematitem* vocat, verae metallicae est substantiae, instar ligni petrefacti, vel Antimonii, strias vel fibras oblongas habens, et acuum instar acutas, colore saturate rubro, nulla admista sorde aut venis intermediis. Stupendae saepius molis est, ut frustum *Centum et X Librarum ponderis* apud solertissimum DN. *Dietericum* intueri licuerit. Post *Aldrovandum* in *Mus. Metallico*, *Caesium de mineralibus*, *Boëtum a Boot de Gemm. et lap.* aliosque consul. imprimis *Praesidem Academ. Nat. Curios.* primum et *Fundatorem Bauschium in schediasm. de Haematite*.

Quem *SPVRIVM* nominat *HAEMATITEM* Auctor *SCHISTVS* est, qui cum facile in longas rectasque laminas atro-rubentes findi potest, Schistus Germ. *schwarzer und schiefrichter Blut-Stein* nominatur, de quo lapide peculiari Dissert. disseruit modo laudatus *Excell. Bauschius*.

Succedit Haematiti *MAGNES* martialis pariter profapiae, inque haematitem per calcinationem redigendus, qui ob mirabilem virtutem, inter reliqua lapidum genera facile palmam obtinet, unde vastis voluminibus conscribendis occasionem praebuit, quos inter scriptores primus de eo nugari desiit *Gilbertus* Anglus, qui *Harveo* teste, *experimentis de Magnete factis quinquaginta nummorum millia consumpsit*; quem postea secuti *Cabaeus*, *Zucchi*, *Grandamicus*, et in diffuso opere solertissimus *Kircherus*, ac *Leotaudus* in *Magnetologia*, in qua, si titulo fides, exponitur *nova de magneticis Philosophia*. Illustriss. *Baco de Verulamio* inter posthuma de Magnete quoque inquisitionem reliquit, inter Belgas celeberrimus Navarchus *Laur. Real*, et ante annos aliquot mole quidem exiguum, sed si experimentorum et hypothesium selectum spectes, utilissimum de *Magnete* edidit librum *Exc. Zwingerus*; nec contemnendus liber Gallice inscriptus: *Traité de l'Aimant* par *Mr. D**** quod opusculum Germanice versum, insertum *Tom. III. Mus. Mus. Excell.*

LAPIDES.

Hematites Spurius.
Schwärzlicher Blutstein.

Hematites. Blutstein.

Lapis Lazuli cum Malachite
Lazurstein mit einem Malachiten gewachsen.

Magnes.
Magnetstein.

Malachites Crudus.
Unpoliter Malachitstein.

Lapis Lazuli.
Lazurst. oder Bergblau.

Galactites.
Milchstein.

Lapis Aldenbergensis odoris Violacei.
Ein Stein von Aldenberg von Violgeruch.

cell. *Valentini*. Exposuere lapidis hujus efficaciam dissertationibus Academicis. *J. C. Ludekus Witteb.* 1634; *Salzmann.* Argent. 1648; *N. Klein Lips.* 1660; *J. C. Letschius Witteb.* 1661. *Waldschmid. Marpurg.* 1683. imprimis *Cl. J. J. Spenerus de Magnete errores variorum detexit in dissert. habita Lips.* 1688. Quis igitur nobis vitio vertet, si post tot volumina jam conscripta, fileamus de Magnete.

MALACHITES CRVDVS ad Jaspidis vel Prasii species referendus, lapis viridis et opacus instar foliorum Malvae, unde Graecum nomen fluxit, albas habet venas noster, maculisque inficitur nigricantibus, et ut e Scheda affixa apparet, Auctori nostro e Sylva Hercynia missus; minime ideoque cum Orientalibus comparandus. Licet inter Gemmas ob aspectum non admodum gratum huic lapidi nullus locus, ab officinis tamen pharmaceuticis minime excludendus, modo vera forent, quae de illo cecinit *Marbodaëus*:

*Infantum cunas virtute sua malachites
Protegit, et casus abigit quoscunque sinistros,
Ne teneris membris pars possit iniqua nocere.*

Hinc Germanis nostris *Schrecken-Stein* dicitur.

LAPIS LAZULI CVM MALACHITE, quem Auctor exhibet, videtur esse tertium genus Malachitae *Anselm. Boëtii a Boot*, cui color caeruleus distincte intermixtus.

LAPIS LAZULI vel potius *LAZURI*, Arabice enim Azur vocatur et Germ. *Lasur-Stein* / videtur esse Plinii Sapphirus, quippe haec ei opaca gemma aureis punctis collucens, id quod in Lapidem nostrum quadrat, qui Lapis est durus, colore florum Cyani caeruleo, punctulis aureis ac flammulis exornatus; Has aureas micas nonnulli verum credidere aurum, cujus extractionem proposuere *Kircher. in Mundo subterr. T. II. Libr. III. Sect. IV. cap. 3. et Libr. XII. Sect. V. P. III. cap. 4. Propos. 12. Excell. Langius Lips. de Mat. Med. p. 316.* ideoque lapidis hujus differentia orta, nempe in ignem immissione, ubi in Orientali scintillulae illae aureae pulchriores redduntur, in Germanico sive ignobiliori evanescere dicuntur. *Strobelbergerus* tamen de Confect. Alkerm. nunquam tale quid se deprehendisse ingenuè fassus est, sed omnes, qui ignis persensere vim, scintillas illas non aureas, sed marcasitae potius flores, amisisse. Ast *Strobelbergero* Pharmacopæorum nonnulli contradicunt, inque Transylvano et Hungarico lapide Lazuli revera Auri miculas existere et remanere statuunt, penes quos fides sit; hancque rationem subesse credo, quod Confectionem Alkermes, seu cordiale, uti vocant, ingrediatur cum *emetica* tamen *vis*, (quam ex aerariis metallifodinis, ubi effoditur, contrahit) ac *purgans* manifeste in illo deprehendatur, et colore Matrem, in cujus sinu natus, prodatur. Confer. *Excell. Pechlin. de Purg. c. 22. et Ephem. Nat. Curios. Dec. II. Ann. V. observ. 37. Schol. et de Vi electrica Lapidis hujus Dec. I. Ann. VI. et VII. observ. 218.* Dissert. pe-

culiari hunc Lapidem examini subjecit Argentoratensium quondam Aesculapius *Sebizius*, impressa *Argent. An. 1668.*

Quem Auctor noster *GALACTITEN* exhibuit, Germ. *Milchstein* nominatur, eo quod lacteum succum, cineritii licet coloris sit, emittat, dulcisque existat, ad *Lac Lunae* five *Agaricum mineralem* referendus, quem cum elegantissima disputatione Kilonii Anno 1667. impressa luci publicae exposuerit Maximus *Major*, Purpurae laciniam aluere non audeo. Vid. quoque *Lachmund. Oryctogr. Hildes. p. 18.*

LAPIS ALDENBERGENSIS ODORIS VIOLACEI; five *Jolithos Schwenkfeldii*; nec enim omni odore destituuntur lapides, odoremque alii gratum fundunt, alii ingratum, teste *Anf. Boëtio de Gemm. et Lapid. L. I. cap. 6. pag. 21.* Sic Moschi odorem habet lapis Marienbergius, qui in vena divi Fabiani et Sebastiani repertu datur. Serpilli odorem habet Thuringius, qui prope Beuchlingam invenitur. Musti odorem Zeblicius Ophites. Vinum olet *Echites apud Solinum*, Ingratum odorem cornu ulli habet *Enosteus*. Sulphuris odore gaudent silices illi, ex quibus ignis elicitur. Non igitur mirum, et nostro Aldenbergico inesse odorem violaceum, licet *Boëtio* suspitio orta, hujusmodi odorem a musco quodam e luteo viridi lapidi adhaerente, provenisse, quo detracto, lapidem nullum amplius odorem sparsisse, quod ex *Agricola* et *Schwenkfeldio de Siles. Fossil. p. 382.* hausit *Boëtius*. Asserto tamen huic Experientia contradicit; nec in nostra ulli musci adhaerentis vestigia. Candidissimus *Gesnerius* refert, ipsum a *Georgio Fabricio* jam olim Lapidem odoris violacei accepisse. Et *Kentmannus* Geodem illum Aldenbergicum cinereum violam olentem Germ. *Violen oder Beylichen-Stein* / inter lapides odoratos recenset: in *Nomenclat. Rer. Fossil. Misn. Tab. 6. p. 6.* Imo *αὐτόπτης* Excell. *Ledelius in Miscell. Acad. N. C.* lapidem absque musco vidisse, odoremque violaceum in illo deprehendisse ingenuè fatetur; sic in cornubus Ammonis ditionis Scaphusinae odorem hunc violaceum quoque expertus est Excell. *Wagner. in Hist. Nat. Helvet. Sect. 6. Art. I. Vid. Dec. II. Ann. VIII. observ. 28. p. 81.* ubi in primis *Scholion Magnif. Acad. N. C. Praesidis Dn. Schroeckii*, legi meretur.

TAB. XXX.

NE actum agere videar B. L. monendum duxi, hanc Tabulam totam Excell. *Bauschium* ab Auctore nostro mutuo sumsisse, ipsoque honorifice nominato, Schediasmati de *LAPIDE AETITE* conscripto, non tantum intulisse, sed et quod caput rei est, singulos, ratione contentorum, loci natalis, figurae, coloris, superficiei, magnitudinis, consistentiae, odoris, saporis et virium descripsisse, ut nil paene nobis reliquum, nisi quod Beslerum nostrum notet, illum *BELEMNITEM GERMANICVM FLUVIATILEM*, Germ. *den Deutschen Adler-Stein*

T. x + +

LAPIDES

Ætites cinerei coloris.
Klapper oder Erdstein.

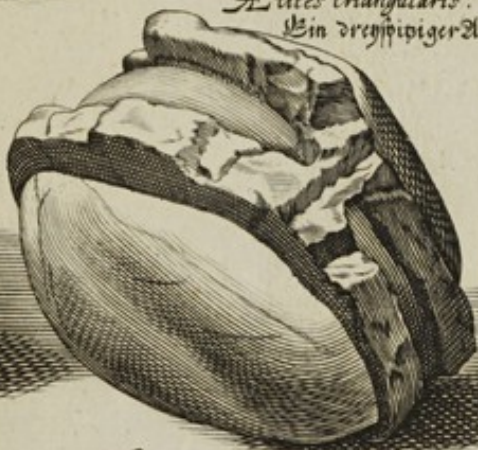
Ætites triangularis.
Ein dreieckiger Adlerstein.

Ætites lapis, rotundus punctat.
Runder, getiepfelter Adlerstein.

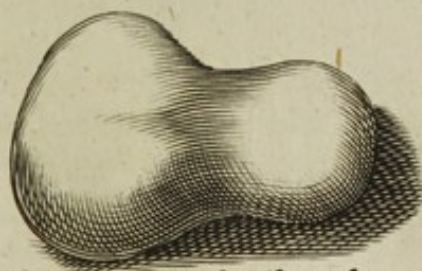
Ætites Arabicus.
Ein Adlerstein aus Arabia.

Ætites ex Insula Banda.
Ein Adlerstein aus der Insel Banda.

Ætites duplicat. African.
Ein doppelter Adlerstein aus Africa.

Belemnitis rotundus fluviatilis.

Belemnitis Germanic. fluviatilis
Ein deutscher Adlerstein so in flüssen gefunden wird.

Geodes ætites Species.
Runder kleiner Adlerstein.

144

PLATE I

Fig. 1. Head of a man, showing the jawline and neck.

Fig. 2. Head of a man, showing the jawline and neck.

Fig. 3. Head of a man, showing the jawline and neck.

Fig. 4. Head of a man, showing the jawline and neck.

LAPIDES

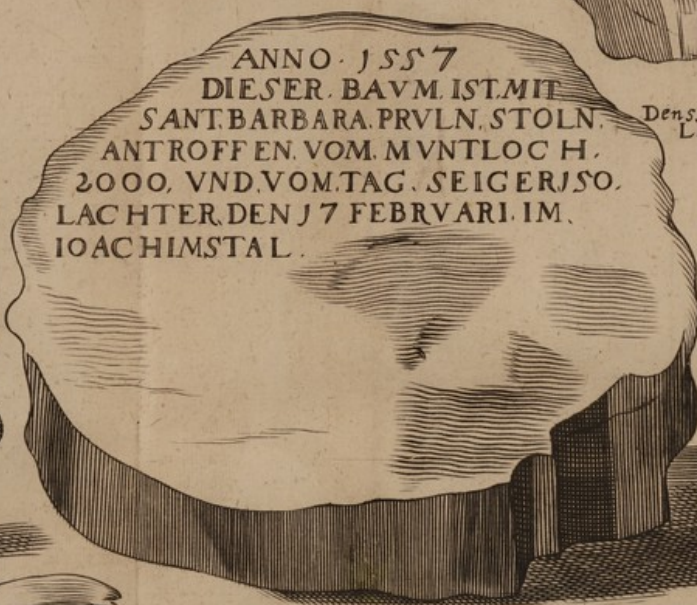
Lapis fulminis

Dens Maxillaris Lapid

Caro et ossa Lapid

ANNO 1557
DIESER BAVM IST MIT
SANT BARBARA PRVLN STOLN
ANTROFFEN VOM MVTLOC H
2000 VND VOM TAG SEIGERISO
LACHTER DEN 17 FEBRVARI IM
IOACHIMSTAL

Conus picea Lapid

Lignum Fagi Lapid

*Truncus ex Valle Joachim
in Lap. convers.*

Dentes Lapid

*Pseuclocorona
anguina*

Stein/ so in Flüssen gefunden wird / et *BELEMNITEM ROTUNDUM FLUVIATILEM*, minus recte *belemnites* vocasse, cum *belemnites* diversi sint, quod a nobis occasione *daetylorum idaeorum* indigitatum. Forte hic lapis Auctoris nostri minus recte denominatus, *Enhydros* erit, *Aëtitis species*, quod loco *Callimi* sive lapilli inclusi, aquam contineat, quae intus in eo veluti in ovis liquor, fluctuat; hunc *Taphiusium* Plinius vocat; ut sic tres *Aëtitis species* ab Auctore nostro recensitae fuerint; *Aetites* proprie sic dictus silice vel callimo praegnans, quales sex priores; postea *BELEMNITES* improprie ab Auctore nostro vocati, potius *Enhydri* sive *Taphiusii*, et denique *GEODES*, qui callimi loco terram vel arenam continent. Non autem terra tantum vel Arena, et *Ochra* item ac *cinnabarina terra* et *bolo rubro* replentur, sed putamine quaque ex ferro et *Ochra* investiuntur *Aëtites*; id quod *Aëtite Clivenfi* probat *Excell. Menzelius Pater Ephem. Nat. Curios. Dec. II. Ann. 6. obs. 46.* qui pariter *Aetitem siliceum* rarissimum *Ejusd. Ann. observ. I. postea observ. III. Conchitem Aëtitoideum* descripsit, *Excell. Welschius. Hecatost. I. p. 53.* *Aëtiten nucis moschatae figurae* exhibuit. *Vires lapidum* horum in praecavendo abortu et partu facilitando, a plurimis Medicis, imprimis f. flivissimo *Ammanno*, mire labefactatas restituere nititur *Excell. Albrecht Eph. N. C. Dec. II. Ann. IX. obs. 70. p. 36.* Recensentur *Aëtites* ab *Excell. Bajero* in *Oryctograph. Noric.* optime inter eos *lapides figuratos, qui tales sunt Lusu naturae figurarum mathematicarum rotundarum.*

TAB. XXXI.

DENTES MAXILLARES LAPIDEI non admodum rari, plane similes habet in *Mus. Metall. Aldrovandus* pag. 828. *Tab. VI. Fig. I. Major. in Memorial. A. Sect. III. de Fossil. Littor. Kilion.* Dentem molarem lapideum vel hominis vel bruti cujuscumque animalis se possidere, proxime penes mare, procula venis metalli et montibus ab ipso repertum testatur. *Odontoides* varii recensentur a *Gesnero* de *Figur. lapid.* et *Excell. Langius* quoque *odontopetras molares* nostris plane non dissimiles exhibet in *Histor. Lap. Fig.* Quod de maxillaribus, illud pariter de *ALIIS DENTIBVS LAPIDEIS*, in ima Tabulae hujus parte ab Auctore nostro delineatis, dictum esto. De *maxilla Quersfurtensi Lapidea* *Cl. Buttneri Rudera diluvii testes* p. 222. de *dentibus Gigantum* *confer. Dissert. Cl. Hofmanni Jen. Anno 1670. habita de Gigantum ossibus c. 2. Sect. 2.*

Vix ovum ovo similis ac *CONVS PICEA LAPIDEA Strobilitis*, sive *pineum fructum* aemulanti Lapidi apud *Ill. Aldrovandum* in *Museo Metallico* p. 829. delineato et descripto.

TRUNCVS LIGNI E VALLE JOACHIMICA IN LAPIDEM conversus inque fodinis, ut *Inscriptio* ostendit, ibidem Anno 1557. d. 17.

Febr. repertus et ex aliquot mille orgyiarum profunditate extractus, tantae est duritiei, ut si polietur, Jaspidem et colore et duritie aemuletur; qualem pyri truncum lapideum hic loci in *aedibus Generosissimae cujusdam familiae* videri mihi contigit, huic quoad omnia similem, cujus fustulum ab artifice artis hujus gnato politum, insignibus incidendis Jaspidis instar optime inservit. *Vid. Excell. Bajer. Orythogr. p. 52.* Caeterum *Lithoxylorum* Historia a plurimis illustrata, imprimis ab *Exc. Valentini in Musei Museorum P. II cap. 4. p. 25.* ut his aliquid addere superuacaneum. Imo in agro nostro Norico ultra duodecim ligni petrefacti species collegit et descripsit *Excell. Beierus in Orythograph. Noric. p. 51. seq. de Ligno fossili eruditissimum Tract. edidit Franciscus Stellutus, quem Excell. Major cum notis denuo editurum promisit.*

In Censum hunc pertinet *LIGNVM FAGI LAPIDEVM*, quod *oxyhten* nominare lubet, cum *Oxyam* Graecorum Botanici *Fagum* credant, alio lapideo aemulum productum, de quo *Pontanus in Meteor.*

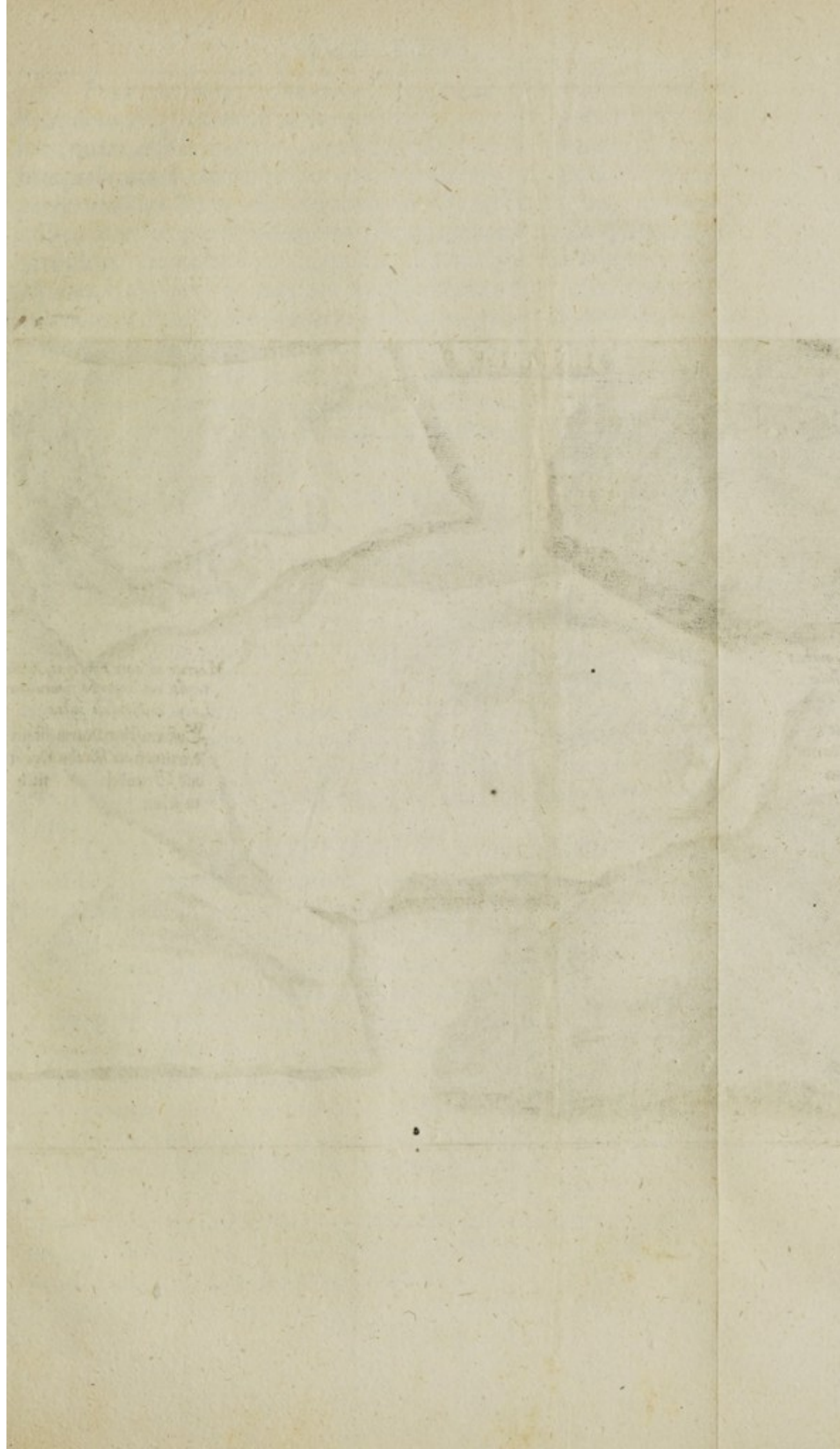
videas lapidescere Sarni

Caeruleo sub fonte alnum filicisque maniplos.

de *Phegithe* vid. *Excell. Beier. orythograph. p. 52.*

CARO et OSSA LAPIDEA. Massam hanc informem, carnem ossibus agglutinatam et petrificatam exhibentem dijudicare, aspicientibus haud difficile erit, quibus addere licebit *Pernæ* integras, non procul ab urbe *Roth* regiminis Serenissimi Principis Brandenburgici - Onoltsbacensis versus Palatinum Superiorem, repertu dari, in lapideam substantiam conversis sale inspersis, fumoque induratis Westphalicis non absimiles. De *Carne lapidescente* vid. *Cl. Buttneri Rudera diluvii testes p. 140. de Petajunculo laudat. Beier. Orythogr. Nor. p. 47.*

LAPIS FULMINIS sive *CERAUNIAS* ad Quercum arborem fractus est, id quod Auctor noster cum *Gesnero, Kentmanno, Boëtio a Boot, Aldrovando* aliisque credit, cum fulminis stupendi effectus aliam plane massam fulmineis inesse telis sat satis evincant. *Vid. Exc. Charlton. Inquis. Anatom. prim. qua Anatomen pueri caelo tacti instituit. Cl. Major dissert. de Fulmine tactis. Kilion. 1673. cap. 2. §. 9. 10.* Nec *Europaei* tantum hanc de Fulminis telis sententiam fovent, superant eos hac in re, qui *Indias Orientales* incolunt. *Vid. quae de Ceraunia spathula metallica ex Indiis Ephemeridibus Nat. Curios. Dec. II. Ann. IV. Observ. CX. et Dec. II. Ann. VIII. observ. III. communicavit solertissimus Rumphius, et postea pluribus auxit in Mus. Amb. Libr. III. cap. VIII. et IX. et de Chrysocolla cum Fulmine coelo delapsa nobiliss. Balduinus in Venere Aurea Dec. I Ann. VIII. App. annexa. Confer. Elegantiss. diss. Hoechstetterorum de Lapide fulminari Altorffii habitam Anno. 1701. et Joh. Gottfr. Laue dissert. de Telo fulmineo Lips. 1706.*

LAPIDE S6

Lapides Isolebiani, quibus
impressa forma mustela
piscis.
Stein aus dem Eisle,
bischen Berckwerck, daraus
eine Kuypen zu sehen.

Marmor in agro Epyroty Eystet:
tensis, cui impressa figura Cancri,
Lucy, et Funduli piscis.
Eystattischer Marmelstein,
darinnen ein Krebs, Necht,
vnd Grundel Fisch
zu sehen.

PSEUDOCORONA ANGVINA, Agyrtarum delusionibus accensenda, quibus vulgus credulum decipere consueverunt, quippe nihil aliud sunt, quam *dentes molares porcellorum, substantiae candidae, superficiei inaequalis, acutis eminentiis seu apicibus pulchre exasperatae, inferiori parte rotundae, ita ut obidelegantis coronae formam prae se ferant, et a Circulatoribus pro Pseudocoronis serpentum candidorum Echlangen-Krönlein/ divendantur*; de quibus pluribus egit Cl. *Wagnerus Dec. II. Ann. V. observ. 106. pag. 211.* et dilucidiora adhuc promittit *Magnific. Nat. Curios Praeses Schroekius* in Scholio annexo, et eruditissimus *Welshius Hecatost. I. observ. 27.* qui Draconites sive *opheostaphaniscos fictitios* e maxillis aprorum se collegisse, et decussis quibusdam eminentiis laevigatos, limaque expolitos, ad lubitum efformavit. Vid. quoque *Mus. Soc. Reg.* cui fraus suboluit. Hinc *double tooth or grinder, dentes molares duplices* vocavit.

TAB. XXXII.

TAbula haec *ICHTHYITES* varios sistit, quorum plurimos Exc. *Scheuchzerus* in exaesciatissimo Schediasmate, *Piscium querelae et vindiciae inscripto*, et Tiguri Anno 1708. impresso, recensuit; et quidem *FIGURAM LVCII PISCIS in MARMORE AGRI EPISCOPALIS EYSTETTENSIS* expressam, quod attinet, hujus pariter laudatissimus Dn. *Scheuchzerus* citato, *Beslero* nostro, meminit l. c. p. 4. ubi *Lucium* quoque ex Oeningensi Lapidicina protractum exhibet, qui non superficiali ut *Auctoris* nostri *Lucii* similitudine gaudet, sed totius *Piscis* substantiam oculis exponit, ceu indubius antediluvianus testis.

Lapides binos *ISLEBIANOS E MANSFELDICO Comitatu* Tabula haec promittit, in quorum primo *MVSTELAE PISCIS* effigies in Lapide fissili nigro aeris divite, aureis striis a pyrite massulis aspersis et intermixtis. Producit pariter hos, citato *Auctore* nostro, Excell. *Scheuchzerus* l. c. absque tamen schemate.

ALTER ISLEBIANVS LAPIS PISCEM SQUAMOSA EXHIBET CVTE, illaque ex parte detracta, interior carnis structura apparet. Exc. *Scheuchzerus*, qui similem aeri incidi curavit e truttarum genere, *Piscem* esse autumat, non tamen absolute eo illum referre ausus fuit, propter ventralium pinnarum absentiam. Cl. *Rumphius* in Museo Amboinico quoque Tabula LIX. Lit. B. Lapidis hujus figuram, uti et Ill. *Rajus* in libell. de *Mundi primordio, mutatione et interitu* p. 189. exhibuit. Vid. Exc. *Alberti* in *Disp. Lips. 1675.* habita, de *Figuris variarum rerum in Lapidibus et speciatim fossilibus Comitatus MANSFELDICI* habita: et Nobiliss. *Mylus* in *Memorab. Saxon. Subterr. Rel. I. Lungershausen de Imitam. Nat. §. 4.*

FVNDVLVS sequitur in marmore agri *Eystättensis* expressus, hunc cum *Pisciculo* in fissili lapide candido e *Museo Vallisneriano* comparandum putat, toties jam laudatus Exc. *Scheuchzerus*. l. c. p. 12. Conf. *Cl. Jungium* de mineralibus Sched. 15. p. 6. qui *Auctorem* nostrum citat.

Omnes haecenus recensitos *Ichthyolithos* pene superat in *Marmore Eystättensi* expressus *GAMMARVS FLUVIATILIS*, indubie e *Solenhofensi* Lapidicina desumptus, quippe non superficialiter ut reliqui lapidi impressus, sed totum crustaceum putamen, quo totus veluti cataphractatus integitur, ostendit, cum ejus cauda sive potius collo, quinquetabellis, et quinque pinnis cum hirsutis extremitatibus, pedibus articulatis, chelis sive forcipibus denticulatis, capite, fronte, oculis, cornubus et appendicibus hirsutis; nec tamen hujus egregii *Gammariolithi* ac *Besleriani*, qui illum continet Musei mentio, neque in Exc. *Sachsi Gammarologia*, nec in annexa pariter maximi Majoris eruditissima *Dissert. de Cancris et serpentibus petrefactis*. *Miscellanea Berolinensia* lapidem *Ilmenaviensem cancri figuram* in sinu ferentem, delinearunt, cum nostro tamen vix comparandum. Ast satis de his *Ichthyolithis Islebiensibus et Eystättensibus*, qui plura praeter allegatos jam *Auctores* scire desiderat, adeat *Dn. Mylium* in *Memorabil. Saxon. Subterr.* Exc. *Valentin. Mus. Mus.* T. II. cap. 7. pag. 37. Exc. *Spener. in Miscell. Berolinens.* p. 100. Quae inter viros in *Historia naturali* summos *Dn. Woodward* et *Luuyd* Anglos, et *Helvetios Dn. Scheuchzerum et Langium*, circa generationem horum lapidum lites ortae, notae sunt ex eorum scriptis publicae luci expositis, quas tandem componere studebit seculi nostri *Oraculum*, *Illustr. Leibnizius*, in *Dissertatione*, utinam mox proditura! de antiquissimis *Historiae vestigiis in ipsius naturae monumentis*. Huc quoque spectat *Cl. Buttneri* scriptum, cui *Titulus: Ruder a Diluvii testes* impress. *Lips.* 1710.

TAB. XXXIII.

G *Ammarolithum* praecedente Tabula descriptum, excipiat *PAGURVS LAPIDEVS*, qui medium Tabulae hujus occupat, et plurimos sibi similes in variis Muleis ostendit. Sic optime convenit cum *Paguro lapideo*, parte supina expresso, apud solertissimum *Gesnerum nostrum* de *Figur. lapid.* p. 167. apud laboriosissimum *Aldrovandum* in *Mus. Metallic.* p. 461. in *Museo Veronensi Calceolarii* p. 479. in *Museo Neapolitano Ferrant. Imper.* in *Tigurino* teste *Cl. Wagnero Hist. Natur. Helv.* p. 131. In *Museo Societ. Reg. D. Nehem. Grew.* p. 255. ubi figura nostra *Besleriana* citatur. *Paguri* quoque non *Gammari lapidei* figuram habent *Cancris petrefacti Sinenses*, quos *Lusitani* *Petro de Kameron* vocant, et in *Ephem. Natur. Curios.* Dec. II. *Ann. obs. CXLVIII.* exposuit *Cl. Grimmus*. Nec ab hic diversi ab amplissimo *Rumphio* in *Museo Amboinensi* Lib. II cap. 84. descripti *Paguri lapidei*, a *M. Martinio* in *Sinensi Atlan-*

LAPIDES T. XXXIII.

Lap Amonis ferreus

Conchula striata
Lapidea

Pectunculus ferreolus
duplicatus

Pectunculus Lapideus
bifer.

Conchia Lexis Lapid
Glacé Stein Muschel

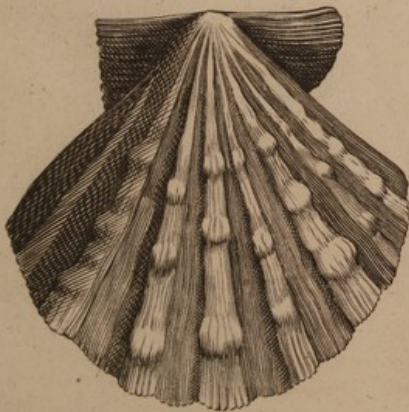
Cochlea Lapid

Pagurus Lapidus
Steiner Meer Krebs

Conchites duplicat
Steiner doppel Muschel

Pecten Lapid. Guttata
Jacobs getroffene Muschel

Cancer Marinus Min
Steiner, Kleiner Meer Krebs

Conchia striata

1777

1777

1777

1777

1777

1777

1777

Atlante primitus descripti, a Lusitanis *Crango de Pedra* dicti, quorum virtutes medicae fusc ibidem recensentur. Quibus adde Exc. Scheuchzerum in *Pisc. Querel. et vind.* p. 29.

CANCER MINOREM MARINUM referens lapis ad cancriformes quoque lapides referendus, et quidem inter illos, qui Animalia integra continent. Quadrata enim figura in lapide expressa optime in *Cancerum* anonymum *Rondeletii*. An is sit *carcinolithos*, cujus sub nomine: *Lapis Cancer marinus* meminit *Stephanus Antiochenus* interpres *Ibn Abbas*, cui dicam exinde scripsit ὁ πάλιν *Welschius*, asserere pro certo non audemus.

CONCHA LEVIS LAPIDEA referari potest ad *Conchitem laevem aequilaterum subrotundum mediocrem subcinereum ventre crassiore*.

CONCHITES DUPLICATVS et concha striata, pertinent ad *Conchites valvis aequalibus aequilateros striatos subrotundos*, quo etiam *conchula striata*, quae non nisi mole differt, referri debet. Maxima *conchitarum* harum ubique multitudo. De *Quersfurtensibus* confer. *Cl. Buttneri rudera diluvii Testes* p. 263.

PECTEN LAPID. GUTTAT. ad *pectinites* refertur, quia figura concham cui pectinis nomen a *Rondeletio* impositum, exacte repraesentat, ex utroque verticis latere apophyses vel aures prodeunt, in nostro quoque lapide conspicuae; plures equidem apud Auctores pectinites repertu dantur, praecipue apud diligentissimum *Aldrovandum Mus. Metall.* quorum nullus tamen nostro comparari poterit, hinc ab Auctore nostro recte *guttatus* exprimitur.

PECTUNCULIS LAPIDEVS Auctoris est *pectunculites parvus capillaribus striis donatus*, qui auctoritate *Excell. Listeri* sic dicitur, quod auriculis destituitur; et *Cl. Scheuchzerus* insuper annotavit, semper reperiri eos bivalves, propter valvarum inaequalitatem anomios, et aliquando circellis quibusdam veluti fasciatis; noster hic armatura ferrea insuper vestitus.

PECTUNCULVS FERREOLVS pertinet ad *Conchitem laevem*, minimum ab *Excell. Lang. Historia Lap.* p. 138. descriptum, nisi quod armatura ferrea ad instar praecedentis instructus sit. Similem habet Exc. *Baier. Oryctogr.* p. 75.

CORNV AMMONIS FERREVM, non equidem est, et constat e ferro fuso, sed sub insolita minerae ferreae figura se offert, simile illi cornu Ammonis ferreo, quod cum matrice sua depingi curavit *Cl. Wagner. Ephem. Nat. curios. Dec. II. Ann VIII. obs. CXLIX.* p. 321. seq. Plura de Ammonis cornubus Vid. Tab. XXXIV.

COCHLEA LAPIDEA *Cochlites* est, sive Lapis ad cochlearum quandam imaginem figuratus, turbinatus, h. e. una velut Testa in conum procedente donatus, intortus sive anfractuosus, et hoc ipso ad cornua Ammonis quoque accedens.

TAB. XXXIV.

ELucet prae reliquis in Tabula hac contentis, *MARMOR CVM FRUTICIBVS, HERBVLIS ET ARANEA*, optime expressis, ut penicillo nil pingi aptius, nil fingi possit. Pertinet igitur Lapis hic ad *Dentrites*, vel potius est *Dendrites Arachnoides*. Quod autem ad *Dendrites* attinet, cum nunquam satis laudandus Exc. *Scheuchzerus* eos acutissimo examini subjecerit, eorumque genesin, ut ab omnibus capi possit, clare et perspicue expresserit, *optimoque parenti*, pro ea, quae illos in tercedit arctissima animorum conjunctio, inscripserit in *Dissertat. Epistolica Appendic. Ann. V. et VI. Dec. III. Ephem. Nat. Curios. affixa*, nil superest, quod *Dendriti* Auctoris nostri addere possem; nisi quod Vir modo laudatissimus in *Herbario Diluviano* (cujus pariter pars citata *Dendritarum* dissertatio est) Tab. VII. Fig. VIII. et *ultima*, elegantissimum *Dendritem* in lapide fissili marmoreo candido, e *Lapidicina Solenhofensi* exhibuerit, nostro si araneam exceperis simillimum. Cum autem, cui *Dendritarum* speciei et *Plantae* accensendus, dicere musset vir ingeniosissimus, quis a iudicii mei tenuitate crisin expectet?

Aliquot in Museo Metallico *CHEIRITES* sive *Chirites* Lapidem nempe, qui *HOMINIS MANVM IMPRESSAM GERUNT*, suppeditavit indefessus Naturae scrutator *Aldrovandus*, e materia alba et gypsea, qui cum Auctoris nostri Lapide colore cinereo, cui forma manus impressa, minime conveniunt, Lapis enim noster satis durus, coloris ut jam innuimus, minime albicantis sed cinerei, digitique justo ordine et longitudine rite dispositi, cum aliquibus obscuris licet unguium rudimentis. Elegantissimum quoque et nostro fere similem *Chiritem*, prope Arcem *Blankenstein* effossum, et ab Illustrissimo Comite *Hazfeldensi* Excell. quondam *Sachsio a Löwenheim* dono datum, exhibet in *Gammarologia sua* pag. 159. adjuncto pariter *Chiritis* Schemate.

Lapis, qui vocatur *CORNU AMMONIS AUREI COLORIS* ad *Chrysammonites* seu potius *Ammochrysos* refertur ab Excell. *Ambrosino* in *Mus. Metall. Aldrovandi* et a *Cl. Reiskio* in *Exercit. Hist. Physica de Cornu Ammonis*; et, licet voces *Ἀμμόχρυσος* ἢ *Χρυσάμμος* proprie lapidem denotent, qui ex Arena aurea compactus, colorem refert aureum, ac resolutus in pulveres, scripturae postea conspergendae, aut siccandis literis inservit; cum *Ambrosinus* tamen cornua Ammonis coloris aurei hac voce pariter designet et figuris exprimat, applaudente illi pariter *Reiskio*, et nostrum quoque *Ammonis cornu aureum Chrysammonitem* vocabimus; aurea praeterea vel Orichalcea potius armatura, ad *Hoplites* referendum. Plura quidem Cornuum Ammonis differentia et structura legere et scire cupit, adeat Exc. *Baierum* in *Oryctogr. Nor.* p. 59. seq. qui prae aliis hos lapides in ordinem redegit.

LAPIDES.

Marmor cum fruticibus et aranea.
Marmelstein mit fräudlein / vnd
einer Spinnen

*Lapis insignitus forma
serpentis.*
Ein Stein mit einer
schlangen bildung.

*Lapis colore cinereo-cui forma
manus impressa.*
Aschenfarber Stein, in dem ein
figur einer hand gedruckt.

Concha terrestres in lapides conuersa.
Erd-schnecken-stein worden sein

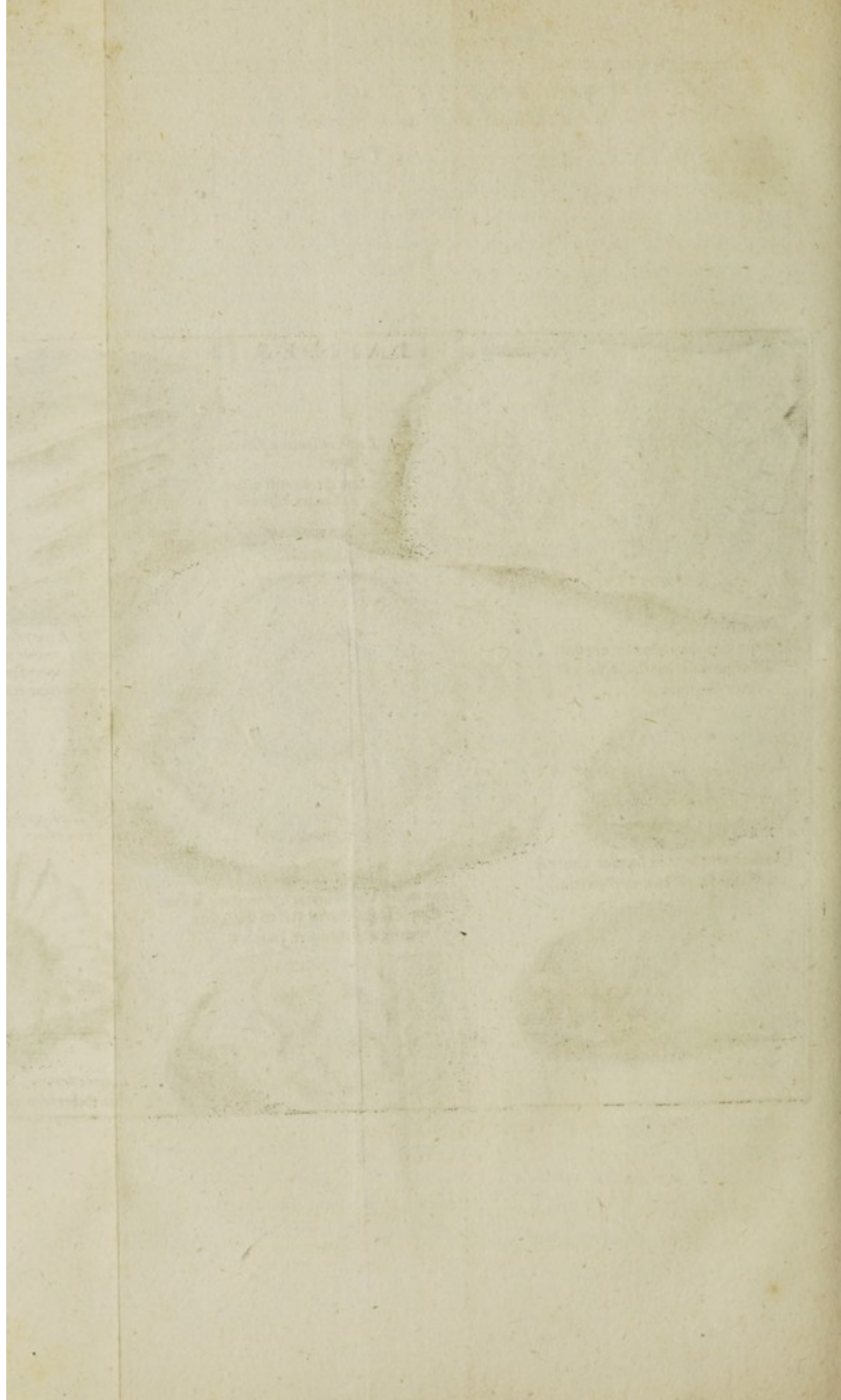
Lapis multus Serpentibus Conglomeratis insignis.
Ein Stein daruf viel Schlanglein
häufig vberinander zu sehen

*Lapis, qui vocatur Cornu Ammonis, au-
rei coloris.* Ein Stein Scherhorn ge-
nant goldfarbig

Lapis Ammonis cum ferrea armatura.
Ein Scherhorn mit Eisenfarbenzacken

LAPIS AMMONIS CVM FERREA ARMATURA, nil aliudquam *Hoplites*. Vocant enim metallici *armaturam*, quod ferri politi, aut aeris, aut auri, (ut praecedenti lapide,) similitudinem gerat, vel ut *Ferdinandus Imperatus* Italice hoc exprimit: *Vestite di color metallico, ilche chiamano armatura*. Estque igitur nomen ὀπλιτῶν ἀπὸ τῶν ὀπλῶν i. e. ab armis ut *Ambrosino in Museo Metallico Aldrovandi* et *Cl. Reiskio* l. c. placuit. Solertissimus *Agricola* Libr. de ort. subterr. annotat: *Cornua Ammonis quae plerumque amatura ferri polito colorem referente obducuntur, succo Aluminis infecta aurei fieri coloris*; patet inde quomodo in Tab. nostra praecedens *Ammonis Cornu* ab hoc differat lapide. Crederem hoc *Ammonis Cornu* ferreae armaturae Auctoris nostri, cum *Listeriano de Cochlitis Angliae* P. I. Tit. III. p. 207. descripto, comparari posse, quippe *Ammonis Cornu* spina in Ambitu eminente, striis lateralibus, ex toto orbem extimum trajicientibus limatura ferrea.

LAPIS INSIGNITVS FORMA SERPENTIS commode inter *Ammonis Cornua* referri posset, quia tamen laevis et nodis tuberculisque caret, serpenti assimilatur, et ab *Ambrosino in Mus. Metallico Aldrovandino* **OPHIOMORPHITES** vocatur. *Gesnerus* huc quoque collineat cum Lapide nostro haud absimili de *Fig. Lap. cap. XV.* p. 167. *Lapidis Serpentis in spiram convoluti effigie*, ita ut caput in circumferentia promineat, extremo vero cauda pro Centro sit. Hujus generis lapidum infinitum poene numerum repertu dari in Angliae oppido quodam *Keysham* vocato, quinto lapide a *Bristol*ia Vrbe distante et alibi pariter testis est *Exc. Charltonus de different. et nomin. Fossil.*

LAPIS MULTIS SERPENTIBVS CONGLOMERATIS insignis, *ophites* dici meretur, et ex illis est, quos nonnulli *Piscium viscera* crediderunt, humore aliquo lapidescente indurata. Annon ad *Vermes Meliten*ses petrefactos *Wormii* referri posset? illis dijudicandum relinquo, qui acutius in hoc studio cernunt. Memorat *Exc. Bauschius* *Diss. de Aetite*: *Inter lapides in antro illo prope Aldorffium Teuffels-Loch dicto, inventos extitisse, qui plures serpentes in spiram revolutos exhibuerint; de Tubulis vermicularibus vid. Excell. Baier. Oryctogr. pag. 72. Spongites tubulis serpentiformibus constrictos exhibet Exc. Welschius de Vena Medinensi p. 93.*

CONCHAE IN LAPIDEM CONVERSAE *Conchites* sunt, qui passim in agro nostro effodiuntur, et ubique prostant; teste *Excell. Beier. Oryctogr. p. 73.* innumerus tamen eorum numerus in *Alzeyensibus* montibus inferioris Palatinatus, quos ideo *Conchiferos* nominavit *Exc. Geyerus in dissert. de montibus conchiferis Alzeyensibus.* His Auctoris nostri simillimos *conchites*, reperi in monte vico *Zürndorfsen* vicino, ab arce veteri diruto *Alte Besten* dicto, clade Suecorum funesto, cum dilectissimo Patri aegrum in vicinia visitanti, comes existerem.

TAB. XXXV.

TAbulae initium promit *PISOLITHVM* Germ. nostris *Erbsen Stein*/ dictum, cum *Pisa* optime exhibeat, hinc Gesnero *Orobia*, quod e multis ceu pisce ceu ervis constat praeduris, suis quaeque inclusis loculis, e quibus levi negotio extrahuntur, quae dentibus frangi nequeunt, colore fusco; non abludunt ab hoc *Pisolitho Pisa* sic dicta *Carolina*, e guttis Aquarum Thermarum rotundis seu sphaericis in lapidem ejusdem figurae coagmentatum. Extra Matricem *pisa* haec lapidea in agris reperiuntur Bethlehemiticis ex *Monconnyssii* relatione T. I. p. 313. confer de his *lithospreis* sic enim Graece vocari posse credit *Calceolar.* in *Mus.* p. 410. *Worm.* *Mus.* p. 52. *Ambros.* *Mus. Metall. Ald.* p. 512. Exc. *Major.* in *Memorial. de Fossil. Littor. Kiloniens. observ.* III. §. 8. *Boetius a Boot de Gemmis et Lapidibus* Libr. II. cap. 239. p. 424. qui hunc lapidem *Bezoar minerale* appellari credit, squamis enim seu cuticulis constat ut *Bezoar*, deinde subjacens cutis splendor, color etiam similis, aut paulo plus rufescit.

Forlan eadem cum *Boëtio* mens *Auctori* nostro, qui *BEZOAR MINERALE* *pisolithis* subjungit. Meminit hujus ceu arte elaborati *Pietra d'Avventura* dicti, *Cl. Wormius in Museo*, sed coloris et consistentiae ac substantiae ratione quae ipsi vitrea quasi est, plane a nostro *Bezoar minerali* differt; accedit potius ad *Bezoar minerale*, quod *P. Paulus Boccone* vir in Historia naturali certe eruditissimus, dans le *Recherches et observ. naturell. Lettr.* 22 p. 225. seqq. descripsit, et *Bolo Armenae albae* quoad gustum et consistentiam persimilem pronuntiat, et ni color obstaret *Bezoar minerale Serapionis et Rhasis* esse credit, quod tamen citrini coloris, friabilis, nulliusque saporis est; forsan ex illo pocula illa et vasa *Bezoardica* fabricantur coloris viridescens sulphurei, quae in curiosorum museis asservantur, et qualia citat hoc loco, et postea nell *osservazioni ove se contengono materie Medico-Physiche et di Botanica Bonon.* 1684. impressis aeri incidi curavit. Non autem *Bezoardici* *Siculi* hilapides, matrici bolaris substantiae inclusi, rotundi sunt pisorum instar, quod *Boetius* voluit, sed figurae partim oblongae partim compressae, ceu ex figura tabulae nostrae ubi vacua exemptorum lapidum loca facile conspiciuntur, patet; lapides autem ipsi omnium optime apud laudatum *Boccone* in *observationibus Gallice et Italice* scriptis delineati. De *Viribus* nil addo, quas fusc recenset, plurimisque testimoniis confirmat; quibus si fides *Lapidibus pretiosis Bezoardicis* e regno animali vix amplius opus esset; huic lapidi non multum dissimilem citato *Auctore* nostro exhibet. *Cl. Bauschius de Actite* p. 27.

Succedit *Pisolitho* et *Bezoardicis* mineralibus lapidibus, *MECONITES* Germanice *der Rogen-Stein* dictus, quod ovis piscium similis sit, vel quod Graecum vocabulum *Meconites* vult, seminibus papaver-

raceis,

LAPIDES

Meconites. Regenstein.

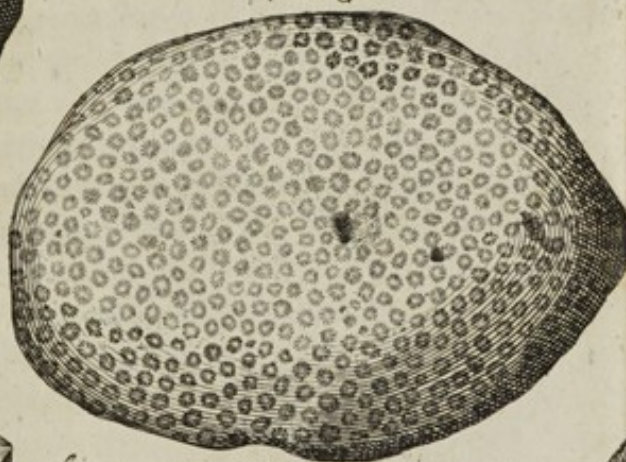
*Bezar minerale.
Mineralische Bezar*

*Pisolithus
Erbsenstein.*

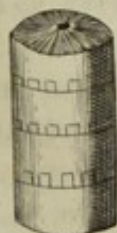
*Dactylus Idcus.
Luchstein*

Astroites Ind: Sternstein aus India.

*Trochites.
Lopffstein.*

*Entrochius.
Kederstein*

*Asteria vera
Gemainer sternstein.*

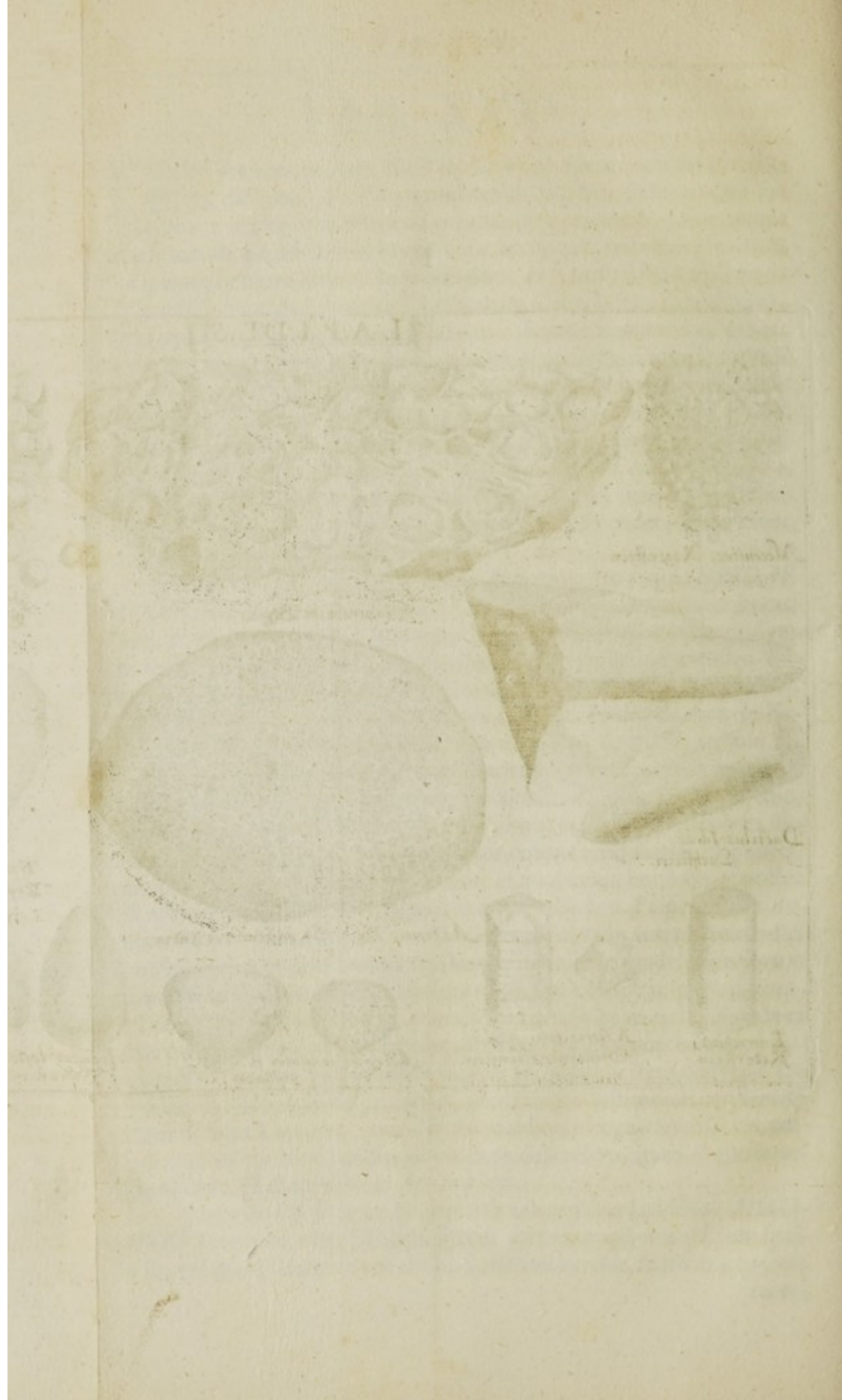

*Astroites undulatus et
stellatus.*

*Judaicus lapis
Judenstein.*

raccis, vel arenulis compactis, unde Hammites minor dicitur, sub *Hammitis majoris* enim vocula Pisolithum exprimit *Gesnerus* et *Boëtius*. Friabilis interdum hic lapis, ut facili modo in arenulas sive granula, e quibus constat resolvi possit, non tamen omnis Hammites hujus naturae, sed saepius ita confusus et in solidam duramque massam coagmentatus, ut silicem non figuratum primo aspectu referat, teste Exc. SCHEVCHZERO in *Specim. lithograph. Helvet. curios.* p. 40. et postea in *wöchentlichen Erzählungen der Natur-Geschichte des Schweizer-Landes*, n. 27. p. 106. *Auctoris* nostri *Meconites* inter friabiles recensendus ex ovulorum subluteorum congerie in massam facile resolvendam coagmentatus, hinc forte ex illorum genere, qui in agro nostro et quidem inter *Heimbürg* et *Sulzberg* repertu dantur, quorum meminit Excell. *Bajerus* in *Ορυκτογραφία Norica* cap. 7. p. 67. Cl. *Lachmund* *Orydogr. Hildesh.* Sect. III. cap. XIV. qui nescio qua de causa Ammonitem vocat. Vid. quoque optimum Parentem nostrum de *Meconite* in *Mecconopaegnio*. p. 24.

DACTYLI IDAEI sequuntur, id nominis adepti, quod in Ida monte olim reperti fuerint, et digitum repraesentent. *Belemnites* audiunt quoque Auctoribus aliis, quia Sagittae Graecis *βέλεμον* figuram referre creduntur, quod nomen Auctor noster aliis lapidum figuris tamen attribuit; Germanis quoque nostris a sagittae similitudine *Alpen-Schoß* / *incubi Sagittae*, (huic enim morbo mederi olim crediderunt) et *Schoß-Stein* / nominantur. Sunt autem uti ex Auctoris figura patet, lapides teretes, oblongi, in apicem obtusum desinentes variis coloribus, quandoque vacui, quandoque silicibus turgidi; extitit quoque in Museo Excell. *Majoris*, qui alium minorem dactylum continebat. Omnes pene extrinsecus linea vel crena per longitudinem inscripti, intus vero si transversim frangantur figuram stellulae radiorum plurium ferentes. Quos Auctor noster habet semipellucidi sunt, dantur tamen alias et pellucidi et opaci. *Dactylorum* unus frusto *majori silicis* inhaeret, et quasi impactus, qualem quoque Cl. *Major* recenset, qui pene ducentos varii coloris et molis possedit, interque illos marchasita coloris aurei obductos, sive armatura aurea, ex Insula Helgolandia allatos. Tot licet possederit, nullus tamen ab illo in his lapidibus odor notatus, quem tamen instar urinae felium vel Lyncis, hinc *Luchs-Stein* Germanice dicti, de se fundere veteres putarunt; nec vis electrica sive paleas trahendi in illis ab Excell. *Majore* deprehensa, qui omnium optime hos descripsit lapides. *Memorial. Anat. Obs. Tert. de Fossil quibusd. littor. Kiloniens.* §. 15. seqq. Confer. quoque *Mus. Worm.* p. 70. *Bellon. observ. Libr. I.* cap. 25. p. 21. *Gesner. de Lapid.* p. 91. 6. *Lachmund. Orydogr. Hildesh.* p. 24. *Ambros. Mus. Metall.* p. 620. seqq. *Orydogr. Nor. Excell. Bajeri.* p. 34. *Mus. Museorum P. II.* p. 13. *Mus. Olear.* p. 63. *Kentman.* pag. 34. *Ephem. Nat. Curios. Dec. I.* Ann. IX, et X. pag. 225. et

infinitos alios, impr. Exc. *Scheuchzerus*, qui singularem de lapidibus istis dissertationem promisit, *specim. Lithograph. Helv.* p. 26.

ASTROITES INDICVS, lapidum quos tabula haec habet elegantissimus. Dicam scribit Auctoribus sedulus *Gesnerus*, quod Astroitem vocent, a Graeco *αστρον*, fidus vel stella, unde melius *astrites* ternis syllabis, vel *Astrios* potius dicendus; Germ. *Stern-Stein*/ quod plures in illo stellae conspicuae. Lapis est opacus, quo ipso ab Astroite gemma distinguitur, moderate durus, colore cinereo fusco nigricante, eximiae magnitudinis, quippe ad humani capitis magnitudinem illum saepius excrescere refert *Cl. Worm. in Mus.* p. 68. Aceto impositus hinc inde moveri dicitur, ac si vivus esset, hocque procedere ajunt ab aceto per poros lapidis se insinuante, et aërem illis inclusum premente, qui exitum dum molitur lapidem trudit ac movet. Hoc experimento innixus *P. Kircherus*, Testudinem arte factam quasi viventem seque automatis instar moventem huic lapidi impositam vult in *Arte Magnet.* sed opus est ut melior sit experimenti successus, quam *Cl. Oleario* accidit qui levem admodum motum in pluribus plane nullum observavit, in *Mus. Gottdorff.* p. 65. Ferunt illum in cubiculo suspensum, araneos aliaque animalia venenata abigere, quod experientia edoctus *Wormius* falsum deprehendit; ejusdem veritatis, quod gestanti victoriam conciliare credatur hinc Germanis *Sieg-Stein*/ quam fabulam false exagitat Exc. *Valent. in Mus. Mus. P. II.* p. 13. *Vires* huic lapidi plures assignantur, sed ejusdem veritatis sunt, ac *Marsilii Ficini* assertum, qui lapidem hunc *Draconitem* dictum censet, quod ex Draconis capite eximatur. Vid. *Boetius a Boot.* L. II, 145. seqq. Elegantissimum *Astroitem* reperit optimus *Parens* ad Regnesi et Pegnesi confluentiam, marmoreae duritiei, ab Exc. *Baiero* in *Orythogr. Noric.* p. 42. descript.

Succedit in Tabula *ASTROITES VNDVLATVS* et *STELLATVS*. Quatuor enim *Astroitem* genera statuit *Boëtius a Boot*, unum qui exacte formatas stellas refert, qualis est quem modo descripsimus et hic stellatus, qui a priori nonnisi magnitudine et figura differt; *alterum* quod undarum et vermium gyros referat, undulatus inde dictus; *de reliquis duobus* quorum unum genus rosas, alterum, quod confuse et obscure maculas potius, quam praedictas figuras ostendere creditur, cum ab Auctore nostro non exhibeantur, silentio quoque praeterimus. Confer. de his Astroitibus Exc. *Scheuchzerum* in *Lithogr. Helv. curios.* p. 36. seqq. et *R. P. Boccone, observat. Naturell.* cujus tamen Astroites undulatus et tubularis majoribus stellis maxime a nostratibus differt, et alio loco a nobis explicandus. *Astroites* hos lapides *Asterias* nominat *Excell. Welfchius Hecatost.* I. p. 16.

Astroitibus live potius *Astriis* jungimus *ASTERIAM* veram fissilem, qui lapis e mente *Bootii* potius nomen stellaris meretur, quam praecedentes, constant autem ex tessellis plusculis ut plurimum novem ad decem transversim sibi met arcte incumbentibus, ita concinne junctis

et aptatis, ut nullus artifex melius jungere potuisset, separari autem facile a se possunt; hinc *Asteros sphragis* Gesnero vocantur. Sunt autem tessellae istae, ut e figura ab *Auctore* nostro expressa patet, planae, utcumque angulosae, superne ac inferne insculptae veluti stellulis quinque radiorum. Conf. de his *Bauh. in Baln. Bollenf. c. 1. p. 31. Lachm. Oryctogr. Hildes. imprimis Exc. Majorem Memorial. obs. III. § 13. de Foss. Litt. Kilion. Worm. Mus. p. 69. Exc. Welschius rariores Asterias entrocho similes exhibet Hecatost. I. p. 16. De Alteria Gemma dissert. conscripsit Hentschelius Witteb. 1662.*

ENTROCHI figura Germanice *Räder = Stein* sequitur, et proprie est trochitarum plurimarum conjunctio, conjunguntur autem invicem suprapositi tam eleganter, ut arte videatur conjunctio facta. Nam radii unius, alterius striis inferuntur, quemadmodum in commissuris cranii humani videre licet, interdum viginti hoc modo committuntur. Trochitas autem separatos quod attinet, obtinere nomen, quia rotae aut Horologii in horas divisi figuram refert; pars ejus rotunda laevis est, utraque vero plana habet modiolum, a quo ut in rotis fieri solet, radii eminentes ad extimam orbis partem ita procedunt, ut inter illos striae fiant. Quod si trochitae in Entrocho sibi super impositae sint longiores, *Entrochi columnares*, sive ut Imperatus exprimit Italice *Colonnnette*, dicuntur. Exc. *Scheuchzerus in Spec. Lithogr. Helv. p. 2. Asteriam columnarem Entrocho similem* exhibet. Germ. dicitur quoque *Spangen-Stein* / cujus nominis Etymon rimatur Exc. *Valent. Mus. Mus. T. II. p. 17. e* consultissimi *Winkelmanni Chronica Hassiaca*, quippe arci Spangenberg, a multitudine lapidum inibi reperibilium, ab his lapidibus nomen datum fuisse credit, quod et olim jam *Boëtius a Boot*, meminit in *Lap. et Gem. Histor. Libr. II. c. 127.*

Quem **TROCHITEM** Auctor noster nominat, nihil minus quam Trochites est, et Germanicum nomen adjunctum satis explicat, nil aliud esse nisi *Tofum* sive Tophum, lapidem nempe asperum, facile in arenam resolubilem. Vid. *Gesnerus de Fig. lap. p. 33.*

Superfunt in Tabula adhuc explicandi **JUDAICI LAPIDES**, qui cum Trochitis magnam cognationem habere dicuntur. Variis insigniuntur nominibus, et quidem *Judaici*, quod olim ut plurimum in Syria et Judaea reperiiebantur: a Plinio Encroës vocatur, quod Vrinam fluere faciat, et *Tecolithos*, quod calculum resolvat. Ut nomine variat, sic et figura, ut ex Tabula nostra patet; qui instar glandis et balani est, *Phoenicites*, qui instar nuclei Olivae, *Pyrenes*, qui instar spinæ echini marini, a quibusdam *echinites* appellatur. Sunt autem omnes cinerei exterius fere coloris, oblongiusculi striis multis et inaequalibus a basi in apicem dotati, ac si arte torne facti essent. Meminit hujus lapidis jam *Aëtius Amidenus Obsequii Comes Libr. 2. Tetrabibl. cap. 19.* et ad calculum renum efficacem pronuntiat. Aliqui distinguunt sexum, et minores foeminas, majores masculos arbitrantur, illos vesicae lapidem

fundere, hos lapides Renum expellere judicant. Hinc Poëta de illis :

*Salve Arabum mare, Tecolithum mortalibus aegris
Largitum ad morbos nobile praesidium.*

Confer Petr. And. Matthiol. in Dioscorid. Libr. V. cap. V. Gefner. de Figur. Lapid. p. 128. Boetium a Boot p. 403. seq. Caesalp. de Metall. Lib. 2. c. 45. Ambros. Mus. Metall. Aldrovand. p. 711. Hist. Nat. Ferr. Imper. p. 576. Mus. Worm. p. 69. Lapid. Judaicos ferreos exhibent Ephem. Nat. Curios. Dec. II. Annt. VIII. Observ. 149. p. 322. Exc. Beier. Orythogr. Nor. p. 44.

TAB. XXXVI.

SEMINA ANISI ET FOENICULI LAPIDE INCRUSTATA, sunt illa elegans *Stalactites* species, quae *Tivoli* in *Italiae* agro Romano repertu datur; cumque inaequalis ac variae figurae, tam exacte semina saccharo obducta ac incrustata refert, ut iis fallere multos liceat; quocirca et nomen hoc apud Italos obtinuit, ut *Conssetti de Tivoli* vocent. Substantia est non usque adeo dura, et ex ea optimam calcem conficiunt accolae aedificiis idoneam. Lapidea haec seminum Anisi et Foeniculi confectio describitur pariter in *Mus. Societ. Reg. Angl.* P. III. c. V. p. 296. sub nomine *Small Tibuline Sugar-Plum*, additque Exc. *Nehem. Grew: Besler figures several of these under the Name of petrify'd Anise seeds, Fenil seeds &c. &c.* Vid. quoque *Mus. Worm* p. 52. et Exc. *Valent. Mus. Museorum* P. II. p. 11. *Cl. Behrens in Hercyn. curios.* pag. 19. ubi cryptam parvam, lapidea hac confectione refertam, in antro *Baumanniano* recenset.

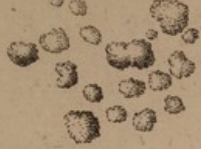
COCHLEA CYLINDROIDES in lapidem conversa, est *Cochlites cylindroides sive pyramidalis* Excell. *Langii in Histor. Lap. Figur.* p. 112. qui figura sua praefert *Cochleam Cylindroidem Rondeletii*, e qua nomen quoque habet. Haec a figura cylindro proxima cylindroides vocatur vel etiam pyramidalis, quia pyri modo turbinata est. Os proxime a basi, seu a spiris, vel in se convolutis, vel parum productis incipit, et usque ad alteram extremitatem extenditur, quae a potiori in acumen definit, et frequentius in figuram cono alicui aut pyramidi similem.

Quos **FRUCTVS PINEAE LAPIDEOS** recenset Auctor, melius conveniunt, quam quos Tab. sequenti sub nomine *Nuclei pinei* delineavit, quosque melius *radiolo cucumerino* Ill. *Luydii* convenire credimus.

FRUCTVS CVBEBARVM LAPIDEI sunt quoque *stalagmitae* Bellariis similes, majores Exc. *Langii Histor. Lap.* p. 31. et nascuntur ut *stalactites* ex Aqua non adeo depurata, in parva subrotunda corpora,

LAPIDES.

Confect: sem: Anisiet fanicul.
Lap. in crustat.

Fructus pinea Lapid.

Fructus cubebae Lapid: Amigdalal in Lap. convers.

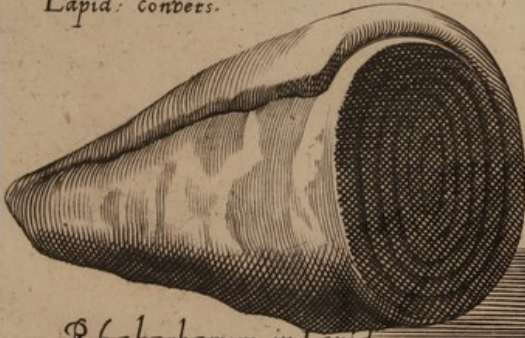
Lapis crinatus

Exuvia serpentis in Lapid:
convers.

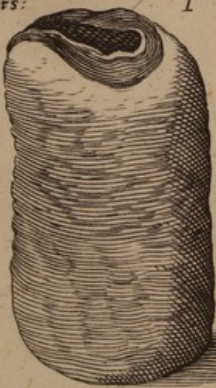
Cochlea cylindroid in
Lapid: convers.

Pisae maior Lapid:

Rhabarbarum in Lapid:
convers:

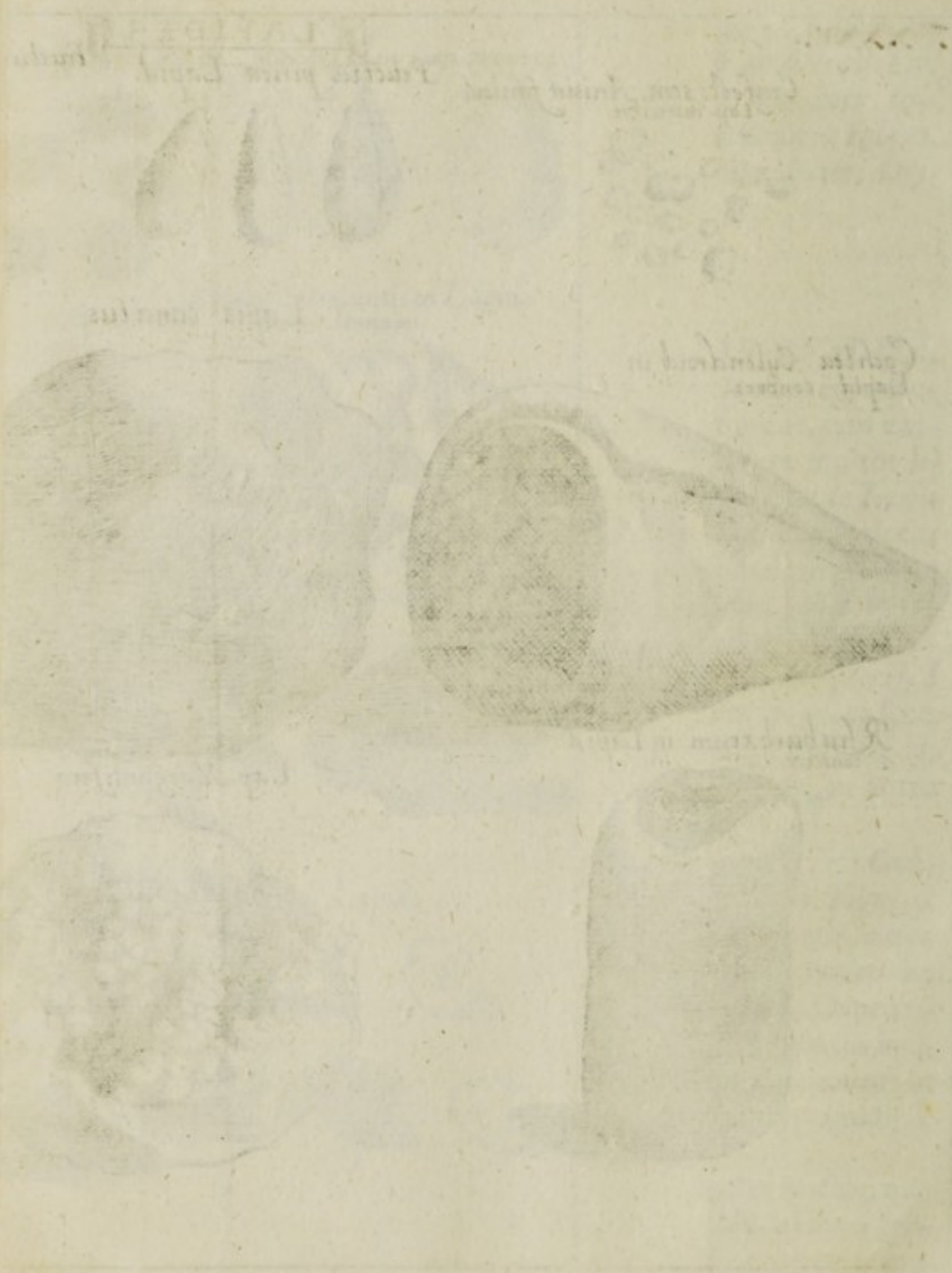

Lap. Margaritifera.

Sem: Lupini Lapid:

pora, semina saccharo albissimo obducta non inepte mentientia, concre-
scente, et inter illa pariter, quae vulgo *Confetti di Tivoli* dicuntur, uti
modo innuimus, recensenda, eruntque fructus hi cubearum lapidei sta-
lagmites bellaria subrotunda aspera referens. In Museo *Societatis Regiae*
Angl. p. 296. vocatur: *a Great Tibuline sugar Plum*. Dantur quoque
cubebae ferreae. *Ephem. Nat. Curios.* Dec. II. Ann. VIII.

AMYGDALA IN LAPIDEM CONVERSA ad lapides bel-
laria mentientes referenda, et *Amygdaloides* dicendi. Nobiliss. *Mylius*
in *Memorabilibus Saxon. subterr. Relat.* V. plura de his amygdaliformi-
bus lapidibus in saxis non procul *Zwiccavia* et pago *Wilschau* repertis
refert, horumque historiam e *Boetio a Boot* et *Gesnero* illustrat. Con-
fer. quoque *Excell. Valentini*, qui in *Mus. Museor. Part. II.* p. 19. selapi-
dem Amygdaloidem, illis qui cinnamomo obducuntur, et *Zimmet*
Mandeln dicuntur, per omnia similem possidere scribit. In *Mus. So-*
cietat. Regiae Angl. p. 266. vocantur *petrified Almonds*, et *Beslerus*
noster citatur.

LAPIS CRINATUS Pyritae species et quidem illa, cujus *Ges-*
nerus meminit de *Fig. lapid. cap. XII.* p. 1406. pilos referentis, aut *βουβουχ*
h. e. cirrhos, cincinnos vel plexos mulierum crines.

EXUVIAE SERPENTIS LAPIDEAE a *Musei Regii Angli-*
cani Excellentissimo *Audore*, citato *Beslero* nostro, *fistulari Alcyonio*,
sive *Ferrant. Imperati vermibus marinis petrefactis*, Italice *Vermi ma-*
rini impetriti accensentur.

RHABARBARVM LAPIDEVM illud nomen non nisi colo-
re Rhabarbari meretur, cum structura plurimum a radice illa *Sinenfi*, in
officinis nostris pharmaceuticis usitata, differat.

LAPIS MARGARITIFER, conchites est margaritifer ab *Am-*
brofio in *Mus. Metall. Aldrovand.* descriptus. Quamplurima frustra
horum lapidum nobis e *Montibus Alzeyensibus* ab *Excell. Geyero* de-
scriptis afferuntur, et justae magnitudinis sunt cum *Berberi Indorum*
sive *concha margaritifera* ab *Illustr. Listero* in *Exercit. Anatom. 3. Con-*
chyl. bivalv. Tab. IX. depicta, et in regio opere *Histor. Conchyl.* n. 221.
222. repetita.

PISA MAJORA LAPIDEA sunt *Pisa* *Thermarum Caro-*
linarum, quae *Pisis* magnitudine, et forma similia. *Stein Erbsen* dicta a
Kentmann. in *Catalog. Rer. fossil.* Tit. VI. §. 24. p. 38. *Museum Regium*
Anglicum quoque memorat, et nostris similia pronuntiat; ap-
paret in nonnullis armatura quoque ferrea. *Vid. Ephem. Nat. Curios.*
Dec. II. Ann. VIII. observ. CXLIX. Plura non addo, cum horum *pisorum*
injecta mentio, ubi de *Pisolithis*. Tab. praecedenti.

SEMINA LVPINI LAPIDEA nihil aliud sunt, quam *Sta-*
lagmites bellaria laevia majora referentes *Excell. Langii* in *Hist. lapid.*
quorum jam aliquoties hac in Tabula facta mentio, et his Tabulam
claudimus, quibus initium factum.

TAB. XXXVII.

P*Riores quatuor lapides fructus exhibent in lapideam duritiem concretos. Sic e MYROBALANORVM genere unus comparet, cui vix similem in Museis quis reperiet; sicut et PIPER LONGVM LAPIDEVM, vegetabile exacte referens. OLIVA et NVCLEVS PINI LAPIDEVS, antiqui Lapidibus Judaicis annumerarunt, sive ad balanites et glandarios, sed minus recte et exacte, ceu tabula praecedenti innuimus. LAPIDEAM OLIVAM quod concernit, assimilari poterit commode illi lapidi, quem Excell. Beyerus Orythogr. Noric. p. 45. exhibet, vel Pyrenae in Mus. Worm. p. 69. In Mus. Societ. Reg. P. III. cap. 2. p. 267. haec leguntur: Besler two or three Stones Somewhat like this, which he calls Petrify'd Olives.*

NVCLEVM PINI LAPIDEVM ad radiolum cucumerinum Luydii reducendum modo diximus, qui insuper apice acuminato singularis est, quales nondum Cl. Langio in Histor. Lap. figur. visi.

LAPIS STELLA MARINA INSIGNITVS e rarioribus Museorum est. Exhibet quidem Ambrosinus in Museo Metallico Aldrovandi Echinitem forma Stellari pulcherrimum, cum nostro tamen non comparandum, in illo enim anguli plane obtusi, cum in nostro sint acutissimi; Stellae marinae per omnia similis est, nisi quod radii inaequales, inferiores enim superioribus breviores.

HYSTEROLITHOS spadicei coloris, potius Lithocardites nominandus, cum Hysterolithos proprie lapidem denotet, qui pudendum muliebri figura sua repraesentat, a quo noster plane diversus. Convenit melius cum Bucardite n. 2. ab Aldrovando Mus. Metall. p. 479. delineato, vel cum Bucardite Excell. Langii in Hist. Lap. Fig. Helvet. Tab. XL. n. 4. Excell. Baier Orythogr. p. 76.

HYSTEROPETRA subalba major ad Bucardites potius referenda quam ad Hysterolithon, differt tamen a reliquis Bucarditis interna concavitate, et concharum valvis convexis; quoad colorem convenit cum Bucardite Wormii in Museo p. 81. Cor utrumque, non tamen exacte referens. In Museo Reg. Societat. Angl. Bucardites quoque nostrae refertur, additurque: Figur'd by Besler with the name of Histera-petra.

AMMONIS CORNV PYRITI adhaerens, quale illud a Bauhino in Balneo Bollenfi Libr. IV. p. 15. 16. descriptum.

LAPIS NIGRICANS ROTUNDVS ALBIS MACVLIS. Nisi omnia me fallunt, crederem hunc esse VARIOLATVM fuisse ab Ambrosino in Mus. Metall. Aldrovandi Libr. IV. p. 882. seqq. descriptum; vel Variolitem Lucernensium nigrum variolis seu pustulis albescentibus insignitum apud Cl. Langium Hist. Lap. Fig. Helv. Libr. 2. c. V. pag. 40.

T. XXXVII

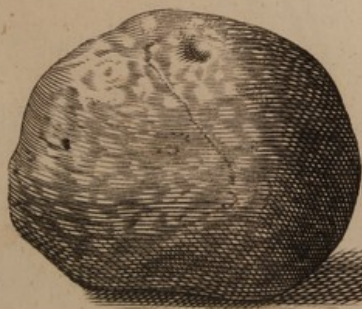
Myrobalanus Lapid:

Hysterolithis minor
Spadicei Col:

Lapis Nigricans rotund: alb
maculis

LAPIDES.

Oliua Lap:

Piper Long: Lap

Hysterapetra subalba
maior.

Oculus Vitulinus

Nucleus Pinæ
Steinen pinien Nuplin

Stella marina
Steinere Meerstern.

Amonis Cornu adhaerens
Pyriti

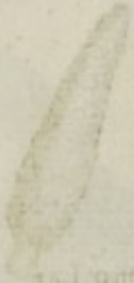
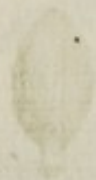
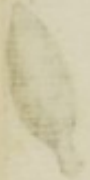
Lapis Vermiculatus

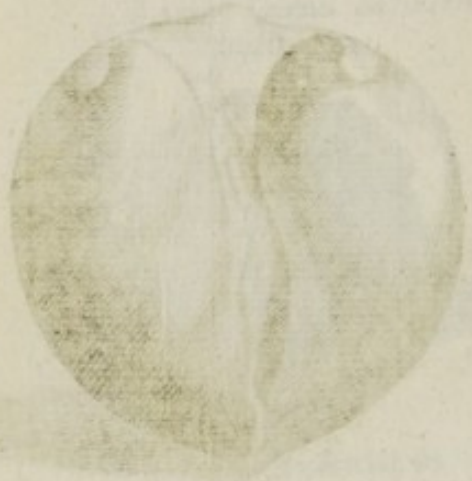
LATIDES

Nutrin

China Lap

Subella

Oculus

Spadua

alb

L. APIDIC. T. XXIII.

Lap: undulatus cum silice

Marmor in quo Crux

Lap: Herbipolens forma Zinzibenis

LAPIDES. XXXVIII.

Lap: Herbipolens

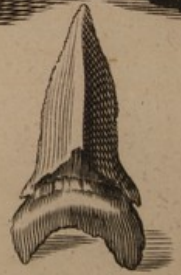
Glossopetra species

Lap: forma Cordis

Lap: Lideus in quo Crux alb

OCULVS VITVLINVS videtur esse *Leucophthalmus* sive potius *Lycophthalmos* Plinii a Gesnero de Fig. Lap. p. 144. et 156. descriptus, colorem enim habet rutilum, et in medio nigricante, gryleo et albicante cingitur. Vid. *Erasm. Stell. in libell. de Gemm.* P. IV. cap. 6.

LAPIS VERMICULATVS Auctoris nostri, nullam plane similitudinem et convenientiam habet cum lapidibus vermiculatis, ab Auctoribus Lithographicis descriptis; nihil enim illi commune cum tubulatis vermicularibus *Cl. Langii*; sed lapis est siliceae quodammodo substantiae, cavitates intus exhibens, nidis, in quibus vermes exclusi, non absimiles. Si conjecturae locus, forte terra est, in qua *Vermes Melitenses petrefacti*, de quibus *Wormius in Museo* Libr. I. Sect. II. cap. 13. p. 90. vel filici Moeskirchenfi verminoso analogus, cujus meminit Exc. *Welschius Hecatost.* I. observ. 48.

TAB. XXXVIII.

GLOSSOPETRAS variae magnitudinis exhibet Auctor, quos aptius ad *Odontopetras* referri et nominari credit Excell. *Langius Hist. Lap. Fig. Helv.* L. III. c. 1. p. 49. Multum differunt a Linguis *Picae* avis et serpentum, quae non triquetrae, sed teretes et bifidae, planeque ab his *Glossopetris* abludunt; hinc *odontopetras* has Exc. *Luydius* dividit in *incisores* et *molares*; per *incisores* intelligit dentes magis acuminatos, et eos *Ichthyodontes* cuspidatos appellat: per *molares* vero magis obtusos, et eos *Ichthyodontes Scutellatos* nominat. Ex nomine *Ichthyodontum* apparet, ab Exc. *Luydio*, ut et ab aliis plurimis, lapides hos pro dentibus *Canis Carchariae* et *Lamiae* Piscis haberi, id quod πύξ καὶ λᾶξ defendit ingeniosissimus *Stenonius in Anat. Capitis Carchariae* Piscis; quam opinionem destruere conatur *Cl. Reiskius in Dissert. de Glossopetris Lüneburgensibus*. Variant autem *Odontopetrae* magnitudine figuraque, prout etiam pisces diversis dentibus muniuntur; nec minus coloris differentia. Monstrosas et rarissimas in Lib. *Joh. Laet de Gemm. et Lapid.* videre licet. Nec in Italia solum, ubi *Lamiarum* copia, sed et in Germaniae nostrae Provinciis passim proveniunt, ut non opus sit ad *Melitenses* tantum recurrere. Sic de *Alzeyensibus* et *Flonsheimensib.* *Geyerus*, de *Mansfeldicis Alberti*, de *Lüneburgensibus Reiskius*; de *Querfurtensibus Buttnerus*; de *Helveticis Langius*, de *Holsaticis Major*, de aliis alii passim. *Vsum Medicum* e pluribus breviter contraxit *Cl. Langus. Confer.* prae aliis plurimis Exc. *Scheuchzerus in Piscium querel. et vindic.* p. 17. 18. seqq.

LAPIS FORMA CORDIS sive *Cardites* minime ad *Bucardites* referri potest. Vid. *Mus. Fern. Imperati*, qui primus eum descripsit; nec convenit cum silice *Bucardite Aldrovandi*, nec cum silice *cardite Scheuchzeri in Specim. lithogr. Helvet.* in quo ventriculi bini cordis, eo-

rumque figura satis apte discriminantur; sed siliceus lapis, aliud quid potius quam *Cor* referens.

LAPIS LYDIVS, IN QVO CRUX ALBA. *Stavrolithos* five *crucifer lapis*, a crucigeris lapidibus, qui viginti milliaribus a Fano divi Jacobi Compostellae dicto eruuntur, et ab *Ambrosino in Museo Metall. Aldrovandi* describuntur, multum distans, cum enim (1) omnes hi lapides per transversum secti, figuram cordis ostendant, (2) lapides molles sint; noster hic *Stavrolithos e genere lydiorum* duritiei extremae est, cui crux tantum in superficie impressa, coloris albicantis in lapide nigro. Quoad duritiem melius conveniret cum *Silice Stavrophoro* ab eodem *Ambrosin. Mus. Metall. Aldrovand. p. 735. n. 2.* descripto. An illis lapidibus noster hic similis? qui in regno *Chilensi* in exiguo flumine, *Flaragvete* ab incolis dicto, prope oppidum de *Petegvelea* inveniuntur, signo crucis signati. Figura equidem irregularis est, sed ubi crux visitur, ovalis; formatur ea per intersectionem rectangularem diametri majoris et minoris, atque sanguinis instar rubet. Vid. *Journal des observ. Physiqu. Mathem. et Botaniqu. du R. P. Louis Feuille*, quibus continentur *Observationes Physicae et Botanicae ac Mathematicae*, jussu Regis Galliarum in America Meridionali et India Orientali ab An. 1707. usque ad An. 1712. factae.

MARMOR, IN QVO CRUX, convenit quodammodo cum silice *Stavrophoro* ab *Ambrosino* descripto, qui expressam quoque a natura crucem ferebat, et marmoris instar radiabat. Coloris tantum ratione differt, cum *Aldrovandinus* silex viridi et obscuro colore insignitus cum cruce coloris herbacei, cum in nostro lapis albescat, et crucem includat quoad infernam partem nigram, quoad supernam cineream.

LAPIDES HERBIPOLENSES, quorum unus figuram *Zingiberis*, alter *Stalactiten* repraesentat, siliceae sunt duritiei, naturaeque lusus non adeo admirandi.

LAPIS VNDVLATVS CVM SILICE nil aliud esse videtur, quam species *Ostracitis Silicei undati rugosi* a Cl. *Langio in Historia Lapidum Helvet. Lib. 6. cap. 10. p. 150.* descripti. Vid. *Lachmund. Orythogr. Hildesheim. c. II. p. 32.*

TAB. XXXIX.

Continet ut plurimum Lapidem e regno *Animali* desumptos. Et quidem quos Auctor **LAPIDES ASELLORVM MAJORES** nominat, apte conveniunt cum Lapidibus *Corvuli et Umbrae Piscis*, a Cl. *Ambrosino in Mus. Aldrovand. Metallic. p. 796.* descriptis et depictis; sunt enim gibbosi juxta partem exteriorem, habentesque tuberculum in medio cum appendice. Hos Lapillos sub nomine *Lapidum Manati* Amsterodamo missos accepit solertissimus Pharmacopaeus *Dietericus*, in substantia cerebri repertos, ideoque plane differentes a lapide isto

LAPIDES.

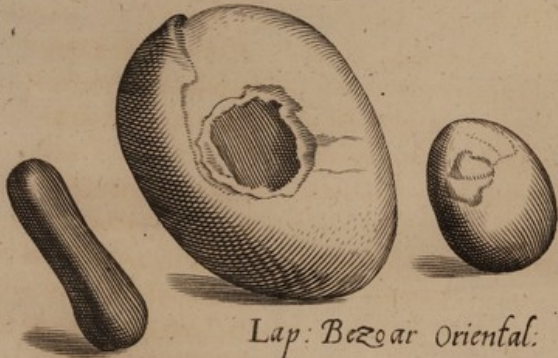
Lap: Asellorūm maior

Lap Asellor: minor: et. minim:

Lap. ex Felle Tauri.

Lap: Bezoar Oriental.

Lap: Tūberonūm

Lap: Bezoar Occident.

Scolopendrites.

Echinifes.

Lap: ex Canero.

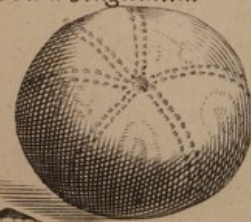
Lap: ex stomacho gallinae

Alectorius.

Palatūm Animalū.

Ovūm Anguinūm

Batrachoides.

Chelidoniū.

Lap: Carpion.

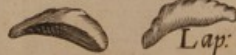

PLATE I

Fig. 1. Shell of *Unio*

Fig. 2. *Unio* shell

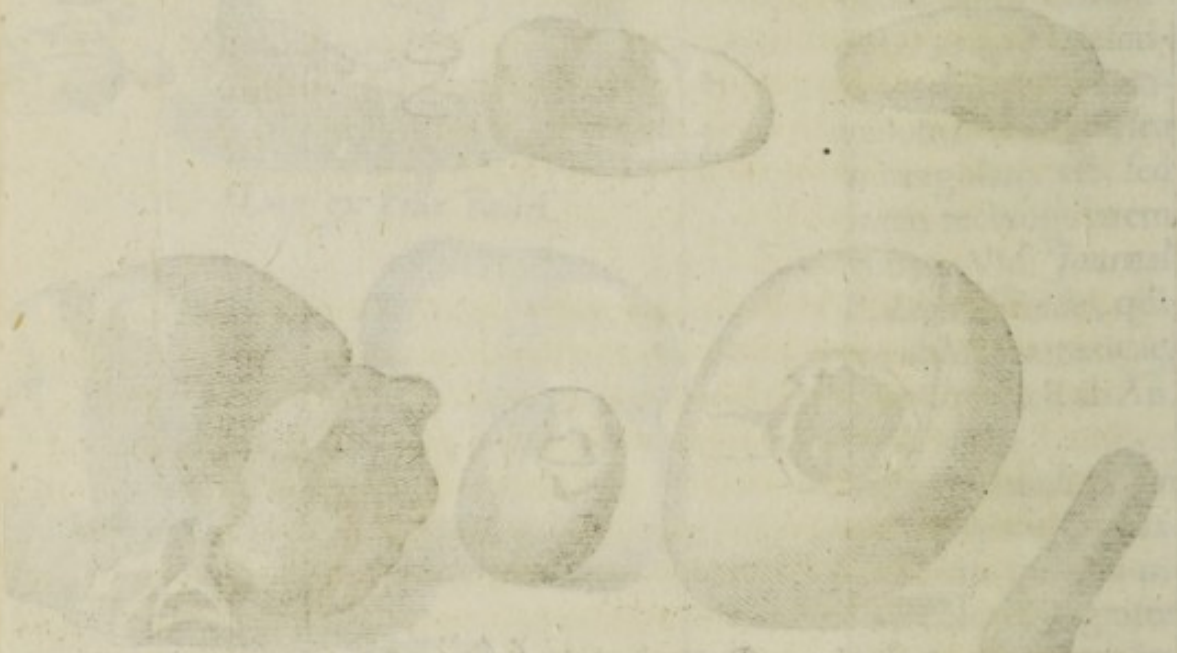

Fig. 3. *Unio* shell

Fig. 4. *Unio* shell

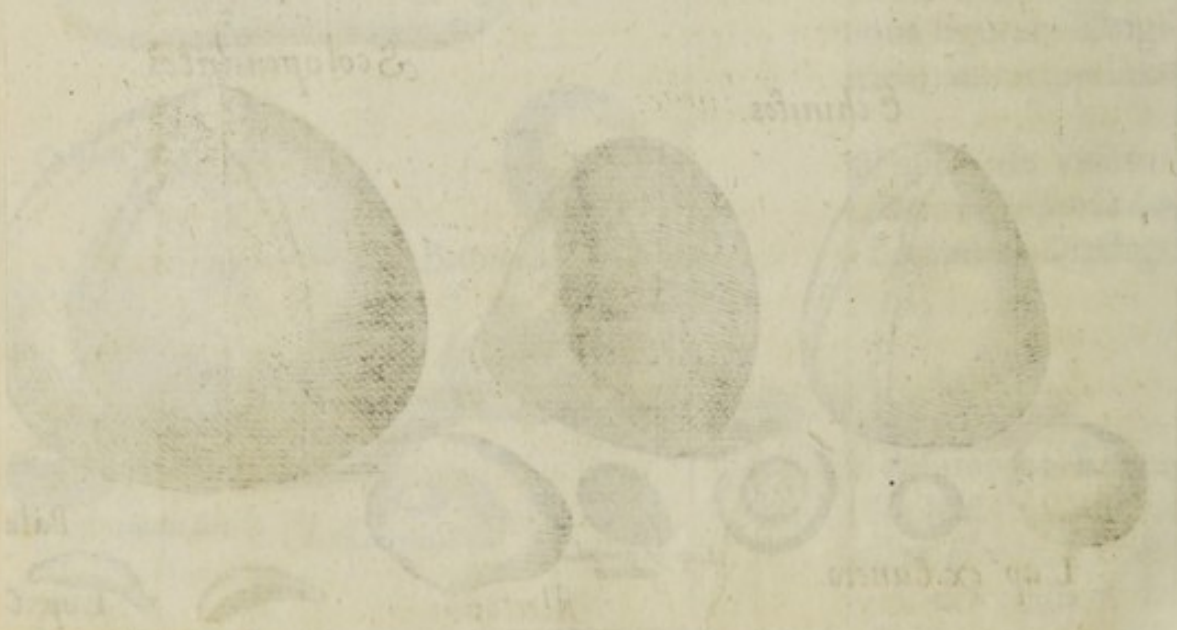

Fig. 5. *Unio* shell

Fig. 6. *Unio* shell

isto Manati, sive ossiad Auditum spectante, quod hoc sub nomine in Museis et officinis Pharmaceuticis prostat. Quod Lapidum istorum efficaciam concernit, vulgo dictum lapidem Manati si non superare, aequare certe visi sunt optimo *Parenti*, qui aliquoties eos felicissimo cum successu in coercendis Sanguinis fluxibus exhibuit. Tales quoque lapides in *Asellis majoribus*, vulgo *Cabeliam* dictis, repertos fuisse, nullum dubium, cum Exc. *Welschius* scripserit *Hecatost.* 1. obs. 28. *Nullum hucusque Piscium genus in ejus manus venisse, in quo, si copia daretur, discerpto capite praeter ossium lapides etiam lapillos veros non repererit.*

LAPIDES ASELLORVM MINORVM sunt lapilli Piscis maris Balthici Accolis *Dorsch* dicti, candidi, oblongi, incurvi, laeves, sed in limbo utrinque pulcerrime crenati, circa basin Cerebri obvii, teste Excell. *Major. in Memorial. Anat. observ. V. de Animal. Littor. Kilon.* § 7. Minimi autem lapilli sunt *Percae* piscis in Officinis Pharmaceuticis notissimi.

LAPIS E FELLE TAVRI e majoribus est, qui extrahuntur, nec cum illis convenit in *Museo Aldrovandino ab Ambrosin.* L. IV. p. 750. delineatis, quibus ut plurimum in vesicula fellis humani reperti similiores, quos adumbravit in *Lithogenes.* sive de *Microcosmi membr. petrefact.* cap. X. p. 21. *J. G. Schenkius a Grafenberg. Sylvaticus* lapidem hunc *Majatium* interpretatur. Quae *Bellonius* hoc de lapide annotavit, illum apud Turcas maximo haberi in pretio, ac Arabice *Hazaczi* ab *Avicenna* vocari et commendari, ac ab Judaeis Orientalibus morbo regio obnoxiiis ceu praesentissimum remedium exhiberi, experientia quoque apud nos confirmat. Vid. prae aliis plurimis, qui lapidis hujus meminere, solertissimus *Welschius Hecatost.* 1. p. 116.

De LAPIDIBVS BEZOAR post Cl. *Sylvaticum*, *Bauhinum* et *Deusingium*, qui tractatibus integris, et *Rolsinkium* ac Cl. *Vesti*, qui dissertationibus Academicis peculiaribus, et hic quidem *Erfurti* Anno 1707. ille *Jenae*, 1675. luci publicae exposuere, cui *Laur. Catelani* quoque libellus e Gallica in Germanicam Linguam translatus addi potest, nil nobis superest, quam ut rem omnibus notam breviuscule delineemus: *Lapidem Bezoar Orientalem* esse substantiam lapideam foris splendidam, glabram, quasi laevigatam, coloris foris atro virentis, interdum dilutius virentis pallescentis, intus obscure cinerei; forma modo rotunda, modo oblonga, tereti, vel ovali, magnitudinis variae, compacta e plurimis lamellis instar caeparum sibi invicem incumbentibus, ostendens in medullio cavitatem notabilem continentem paleas, pilos, fibrillas aliaque similia, nata in sacculo peculiari ventriculi Gazellae Indicae cornibus rectis nigris longissimis prope caput annulatis, Tab. X. a nobis descriptis, odoris nullius evidentis,

LAPIDES BEZOARDICI OCCIDENTALES sunt substantia lapidea Orientalibus fragilior et laxior, foris scabra et minus laevigata, coloris modo ex viridi nigricantis, modo cinerei, instar caeparum pari-

ter tunicata, forma ut plurimum rotunda, interdum quoque, uti e figura Auctoris patet, ovali et oblongiuscula, magnitudine varia, res heterogeneas in meditullio continens, nata in sacculo peculiari, optime ab avtopa *Pomet l'Histoire gener. des Drogues* descripto, ventriculi Animalis Bezoardici occidentalis *Vicuniras* live *Toraguas Acoftae*, *Teuthlama came Hernandez*, *Cuguacu Pisoni Marggravioque* dicti. Quamvis Exc. *Hermann* teste, hoc proprium in India Occidentali, quod vix animal reperiatur, in quo non generentur Lapilli tales, omnesque hoc nomine ad nos deferantur. Sic Cl. *Rumphius* palmam inter Bezoardicos lapides tribuit illis, qui e simiis Borneae majoribus colliguntur, *Culiga Kaka* dictis, Lusitanis *Pedra vel Culiga de Buzio*. Vid. ejus *Mus. Amboin. Lib. II. Art. LV.* Horum Lapidum jam ante *Rumphium* descriptionem dedit *Magnific. Nat. Curios. Praeses Volkammer*. *Ephem. Nat. Curios. Dec. II. Ann. II. observ. 189. p. 420.* Cum merx haec plurimis mangoniis exponatur, cautelis opus, quas optime exposuit Exc. *Valent. Mus. Museorum Tom. I. p. 426.*

LAPIS TVBERONVM vel potius TIBVRONVM five Canis Carchariae aut Lamiae Auctoris nostri plane dissimilis illi, ab *Ambrosino in Mus. Metall. Aldrov. Lib. IV. c. 58. p. 797.* exhibito. Quoad substantiam hic noster non dissimilis *Lapidi Manati*, quem eundem cum Tiburonum lapide censuit olim diligentissimus *Clusius*. vid. *Worm. in Mus. cap. VIII. p. 58.* ideo refutatus ab Exc. *Stablio Dissert. de Lap. Manati*, qui differentiam amborum lapidum curiosissime, uti solet vir πολυμαθής, rimatus est, ususque medicos addidit.

SCOLOPENDRITES et ECHINITES non nisi magnitudine differunt; Et quidem *Scolopendrites* Auctoris convenit cum *echinite siliceo fastigiato Excell. Listeri de Cochl. Angl. p. 219.* Meminit hujus lapidis illustr. *Grew in Mus. Societ. Reg. Anglic. P. III. p. 260.* *Besler figures a small Conick Helmet by the name of Echinites: a great one, by that of Scolopendrites.*

ECHINITES quod concernit, sunt illi secundum Exc. *Beierum* e Classe *univalvium testaceorum helicibus carentium*, figurae ut plurimum subrotundae, quos illustr. *Luydius* apposite nuncupat *fibulares*, propter formam glomerulo vestiario (ein Knopff) accedentem, dividunturque in *papillosos* et *futuris aut sulcis lineisve* ornatos, quibus Auctoris nostri accensendi.

OVVM ANGVINVM, ad *Brontiam* live *Ombriam* a nonnullis relatum, est *Echinites* pariter orbiculatus depressus siliceus, ab *Excell. Listero* p. 220. descriptus. Ovum hoc anguinum Nobiliss. *Luydio Lithophyl. Britann. p. 100.* vocatur *echinites maximus laticlavus*. Rarissimi hi lapides in Britannia integri inveniuntur, at fragmenta satis elegantia circa Oxonium saepius occurrunt. De Vsu medico hujus lapidis varia *Olear. in Mus. Gottdorff. p. 32. seqq.* Qui victoriam sibi ex hoc lapide pollicentur

tur. Ensis capulo conjungi curant. Rusticae Danae contra incantationem vasis lacteis apponunt.

BATRACHOIDES vel *Crapodini* vulgo dicti lapides, quorum capitibus contineri multis persuasum. Auctor noster duas species exhibet, a *Gesnero* quoque de *Figur. Lap. Cap. XIII.* pag. 161. b. descriptas. Rotundus intus cavus, foris convexus, coloris albescentis ad subcinereum tendentis; alter major et oblongior; addit *Gesnerus* lapidem posteriorem et rariorem vocari quoque *Ophitem*, *Schlangen-Stein* oder *grossen Kröten-Stein*. *Aldrovando* dicitur *Batrachites Orientalis* figurae ovalis et oblongae, quem in Museo Metallico, nostro plane similem delineat. *Mus. Metall. Libr. IV. cap. 60.* p. 814. Citatur Auctoris nostri figura in *Mus. Societ. Reg. pag. 299.* *Besler figures this, with the Name. of Batrachoides.* Plura de hoc lapide in *Cl. Libavii singularibus.* P. IV. et quidem *Batrach. L. II. cap. 23.* et *Exc. Paullini* in *Bufone: Sect. II. cap. 3,* p. 20. seqq. *Baldneus in descript. orae Malabar. Coromandel et Ceylon.* p. 162.

CHELIDONII LAPIDES ab Auctore nostro delineati, plane differunt a lapide Chelidonio *Cl. Wormii*, qui lapillus est perexiguus, magnitudine seminis Lini, sed figurae hemisphaericae, coloris obscure lutei splendentis parte convexa et rotundiore, purpureo et nigricante parte sessili; hunc in ventriculis hirundinum inveniri fama fert. Ad normam *Wormiani* pariter delineat *Exc. Langius Hist. figur. Lap. Helv. Libr. V. cap. V.* p. 115. *Tab. L.* Nulla plane lapidum similitudo cum nostris, nisi cum *Aldrovando* distinguere velis inter lapides *Chelidonios fossiles et animales.* Lucem majorem praebet *Excell. Welschius Hecatost. I.* pag. 74. qui hac in re consulendus. *Cl. Sachs. Gammarol.* pag. 306.

CARPIONVM sive Cyprinorum LAPIS, proprie non lapis, sed triquetra cartilago coloris subflavi mollis, nec caeteris haecenus descriptis duritiae respondens; modo laudatus *Welschius* ossa lapidescentia pronuntiat, qua spina capiti connectitur acetabulo imposita, adeoque dentis vertebralis in homine similitudinem gerentis. Genuinos vero lapillos geminos exiguos planos albosque cuius in cerebro cyprinorum inquirenti obvius fieri, scribit *Hecatost. I.* n. 28. De viribus medicis hujus lapidis Vid. *Worm. in Mus. Exc. Sachs. Gammarol.* p. 307.

ALECTORIVS LAPIS similis ferme Calceolariano, quem a J. B. Porta ceu donum accepit, licet non satis accurate triangularis existat; nec constat, an in ingluvie, an in Jecore repertus sit. Marbodaei versus de hoc lapide recitat *Ambrosinus in Mus. Metall. Aldrovand. LAPIDEM E STOMACHO GALLINAE* pro filice devorato et in stomacho posito habemus.

LAPIDES EX CANCRIS melius vocantur, quam *oculi cancerum*; sunt enim proprie lapilli crustacei, duri albicantes glabri orbiculati, diversae magnitudinis, una parte compressi et sinuati, altera convexi,

nati utrinque unus, in ventriculo Astaci fluviatilis, saporis et odoris nullius evidentis. Licet omnibus noti sint hi lapilli, non tamen omnibus eorum est ortus. Vt plurimum Mense Junio et Julio languere et aegrotare incipiunt hi astaci, cumque non nutriantur, exanimantur fere, et in eorum ventriculo tunc reperitur materia quaedam lactea, quaequae sensim post aliquot dies concrevit in lapillos, qui deinde sensim iterum consumuntur, et ut probabile est, in restaurationem cedunt, exuvias enim tum reponunt et resumunt; haec *Excell. Hermannus*. Fusius ista ex Viri incomparabilis *Wepferi* observatione explicat, diligentissimus *Sachsus in Gammarolog.* qui omnia, quae de lapillis his dici possunt, congestit.

TAB. XL.

CVM Tabula XXVII. occasione *Androsaces LAPIDIS FUNGIFERI* et *Funginappae* injecta fuerit mentio, immortalisque Gloriae *Severinus*, Epistolam de *Lapide Fungifero* nomini *Celeb. Mich. Ruperti Besleri* inscripserit, quam *Cl. Carolus Avantius*, *Baptistae Fierae Coenae notis illustratae* adjunxit, liberque hic inter rarissimos nunc esse coeperit, consultum duximus rariora hujus epistolae, relictis luculenta *Severini de Tuberum natura et generatione* digressionem, excerpere, aliisque ad *lapidem fungiferum* spectantibus, ex aliis Auctoribus supplere. Tam oppido obscuram, tamque retrusam naturam nactus est lapis, quem vulgo fungiferum appellant, ut ne etiam nomen unum apud omnes retinuerit, aut ad unum tantum genus relatus fuerit. Aliis nempe volentibus, *Lyncurium*, aliis *Electrum* aliis *Tuber Fungarium*. An *veteres* hujusmodi Fungorum cognitionem ullam habuerint, non facile erit determinare. *Theophrastus* quidem *Hist. Plant. l. 4. c. 8.* in mari Erythraeo fungos nasci tradit: qui sole tacti ἀπολιθύνται lapidescant; quales et nos quoque in rarioribus Beslerianis exhibuimus. At e lapide fungos prodire, non dum se legisse meminit *Cl. Avantius*. Quod enim scribit *Hermolaus Barbarus*, *Coroll. 698.* esse ubi *Plinius* hoc innuerit, modo laudatus *Avantius* certe in auctore illo, quem non perfunctorie se legisse profitetur, nihil tale observasse scribit. *Matthaeus Sylvaticus* equidem in *Pandectis* cap. 447. *Evacis* mentionem injicit, qui hujus lapidis *Lyncis*, meminisse fertur, sed hunc *Evacem*, Arabum Regem *Neroni* familiarem, legitimum scripti Auctorem fuisse, eruditi omnes dubitant. Quid vero si de his loquatur *Aristeas* apud *Athenaeum*? *Μόλαισι δ' ὀρέχθαι τὸ λίανον πέδον.* Fungos concupiscit lapidosus ager. E primis qui *lapidis* hujus *Fungiferi* meminere, erit *Baptista Fiera Mantuanus*, in *Caena*. De *Matthaeo Sylvatico Pandectario* modo diximus, ut et de *Hermolao Barbaro*. Meminit pariter hujus lapidis *Andr. Caesalpinus de Metall. c. 23.* *Julius Caes. Scaliger* in *Cardan. de Subtil. Exerc. 87.* *Petr. Andr. Matthiol. Comment. 78. l. 4.* in *Die sc. Vlstad. lib. de sensib. c. 33. j. B. Porta Villae lib. 10. et Phytognom. l. 6. c. 26.* *Ferdinand. Imperatus* cap.

cap. V. et VI. *Clusius Tract. de Fungis, Sterrebeek, Theatr. Fungor.* fusius-
que his de fungis eorumque natura et generatione se tractaturum promi-
sit *Cl. Avanti*us in *Paraleipomenis Botanicis*. Esse autem lapidem
Fungiferum, de quo nobis sermo, legitimum *Lyncurium*, si modo unquam
in rerum natura existit, minime probari ullis potest argumentis; quis
enim teste *Severino* et *Avantio* sibi persuaferit, e *Lyncis* animalis non
valde magni lotio, lapides centum et interdum plurium librarum excres-
cere; quibus adde huiusmodi lapides effodi pluribus Regni Neapolitani
Tractibus, in quibus nullos nasci *Lynces* apud omnes in confesso est. Si
quid igitur in hisce vulgi ineptiis conijcere licet, existimat toties lau-
datus *Avanti*us, id nominis Lapidis factum esse, quod optimae notae ef-
fodiantur ad Collem Pardi, ditionis Procerum Columnensium, unde cele-
bratissimae Anticoli aquae derivantur; atque ex natali loco primum
Lapides collis Pardi appellatos fuisse; inde vero sciolum quempiam ex
Pardo Lyncem, et ex *Lynce* demum *Lyncurii* nomen ineptissime effinxit-
se; vel quia fungi ex eo prodeuntes, crebris illis, quibus sunt sparsi,
maculis, maculati tergora *Lyncis* quodammodo referre videantur. Est
autem *Lapis* hic ex *Avantii* descriptione, qui a *Tobia Aldino* illum dono
accepit, *magnitudine bubuli capitis*, cuius etiam figuram non inconcinne
referre dicitur, (quamvis figura variet, nec enim ille, quem *Excell. Vol-*
kamerus e Neapolitano obtinuit Regno, huius figurae,) *superficie aspera,*
rugosa, rimis nonnullis hiulca; colore partim intense nigro, partim di-
lutiore, et ad cinereum vergente; substantia porosa, pumici non absimili,
longe vero ponderosiori; quae et silicis frustula quandoque inserta habet,
ut connatum esse videatur, argumento quidem non levi, lapides istos e
lento ac glutinoso terrae succo, et adjacens quidlibet inviscante coalesce-
re. Hic pingui terra modice tectus, et tepida subinde conspersus, Fun-
gos fert suavissimos. Illorum generationem aut si mavis productio-
nem, latius e *Severino* describimus; *Portio*, inquit, *fungiferi triplex:*
Vna quae sub Terra, radix et fibrae colore pullo. Secunda pedunculus al-
bo luteus. Tertia Fungi umbella. Radix propemodum *arborescentem*
processum refert i. e. indivaricatum: scissilis est et geniculata, ut Zin-
ziberis Penae, Iridis Sylvestris Matthioli, &c. &c. Radicis extimae fi-
brae sunt veluti capillus, tenuissimae ac varie implicatae crispaeque,
quales ad unguem stipitis Oryzae sunt paleae minutae. Fungi germen
primum et stipes, si plenis suis numeris adoleverit, digitali usque longi-
tudine attollitur: infimo pediculo nixus, quo magis terrae propinquat,
gradatim tenuiore. Cui Fungo primum erumpenti Vesicula major est
gemmae vitis magnitudine, aut paulo majore; quae digitis compressa
reddit humorem aquae speciei, saporis aciduli gustu. Est autem Fun-
gus facie, qua coelum spectat, umbilicata, et levi: inferiori vero conti-
nenti serie distincta, punctulis quam creberrimis et alveolis minutissimis:
*Jungimus Severiniana*e descriptioni *Avantianam: Fungi figurae modo*
rotundae, modo ovatae, saepe etiam inaequali labro, variisque ac sinuo-

sis anfractibus humanas aurículas aemulantibus Vid. Fig. I. II. et III. Colore interdum flavo, (ex albo flavescentes erant in Horto Volkameriano prognati Vid. Floram Noribergensem. p. 178.) interdum dilute purpureo, semper vero crebris spadiceis, vel atrorubentibus maculis aspersi; quae prius quam obsolecant, non parvam ipsis elegantiam conciliant. Illud quoque admiratione non vacat, quod scapus, qui ab evulso fungo Lapidi adhaeret, sensim induretur, ac eandem cum Lapide soliditatem et substantiam acquirat; ita ut fungus lapidem et matricem suam, ut ait Fiera in coena alere, et alimentum, quod accepit, ipsi quodammodo rependere videatur. His non contentus Cl. Severinus Analysin quoque Hermeticam huius Fungi, opera Nobiliss. Josephi Donzellii Neapolitani, et Magnifici quondam Academiae Naturae-Curiosorum Tertii Praesidis Beatissimi Volkameri, quem amicissimum vocat, instituit. Extracta Aqua fatua spiritus et oleum ad L. Quajaci per retortam pulsi saporem et odorem maxime accedens, cinis e quo Sal valde acre extractum. Spiritum vulnerarium optimum deprehendit Severinus, ut ejus ope solius ex umbone, qui ad folliculi Iusum cubito inducitur, per vim illiso vulnus inferiore labro transossuum quatridui spatio curarit. Fungi autem arefacti pulvisculum audiverit Medico cuidam in Calabris usitatum, Plevritidis et Nephritidis remedio, quod abscessum aut mature dissolvit, aut suppuratum jam disrumpit ac purgat. Cumque elui pariter gratum, verum erit medicamentum alimentosum. Haecenus ex Avantio et Severino Fungiferi Lapidis descriptionem dedimus, differt tamen ab illa maxime quem modo laudatus Excell. Volkamerus Ephem. Dec. II, Ann. III. exhibuit Fig. IV. a nobis pariter expressum, et dum Neapoli apud Cl. Severinum studiis Chirurgicis incumberet ipsi, una cum aliis a Generosiss. Equite Cassiano a Puteo, et Marco Schipano Severino communicatis, quae fungiferi Lapidis Species Fig. V. VI. et VII. exhibentur, ut exinde clare pateat, diversissimas dari lapidum horum fungaeas excretiones. Sequitur Lapidem Fungiferum Fig. VIII. et IX. FUNGIMAPPA ab Excell. Severino Epistola ad Johannem Simonem a Gratia descripta. Estque hic Lapis Coticula parva ovi anserini longitudine, sede eodem complanatio. Si perconteris de magnitudine cotis, unciolas tres examinata pendit. E cujus diametro circumquaque surgit Seges capillamenti, recti, digiti pollicis infantis longitudine, colore candidissimo, rigentibus setis, quae cuspidulae extremae, si quidem obtutu diligenti et acrispectantur, acetabula et cotyledones referunt exilissimos; visa est haec habitudo tota barbam canam referre; quibus tamen pilis instructissima Cos plurima parte deglabrata; seu quidem extremo squalore collapsis, seu frequenti manuum attritione detrimenta passis. Caeterum haec fila dentibus attrita gustum linguae salsum excitare, terreumque echini marini spiculorum sensum stridentem reddidere. Qua delapsi parte capilli facies Cotis asperior et hispidior, ut cognosceret quis inde relicta vestigia decussorum pilorum. Indicavit autem Simon a Gratia Severino, sylvescentes Saxo multos ac tenuissimos quasi capillos, summis suis apicibus tenui communi obductos umbella, et convexa propemodum fungae patella; quam ob causam dubius, an fungiferum, an Herbiferum lapidem vocaret. Quae caeteroquin umbella non comperta, credidit facile Severinus longinquioris agitatione vecturae decussam. Hac igitur particula, quam non vidit supposita, licenti in re nova vocabulo Fungimappam vocare ausus: quod fungae soboles mappa quadam inducta superne contegatur. Credit autem Fungimappae procreationem in Saxo convenire cum his, quae relata sunt de Coralliis et stirpibus, quae in statuis lapideis concrevere. Exhibet autem Figura VIII. Fungimappam cum superstite Umbella, ubi AA. Siliculus substratus vegetanti locus. BB. stipites assurgentes. CC. Mappa superdata. Fig. IX. Fungimappam discussa umbella sistit, et quidem DD. Siliculum vegetationi substratum. EE. stipites sua mappa orbatos ac propterea reclinatos.

FINIS.

Fig. VI.

Fig. II.

Fig. I.

Fig. VI.

Fig. VIII.

Fig. VII.

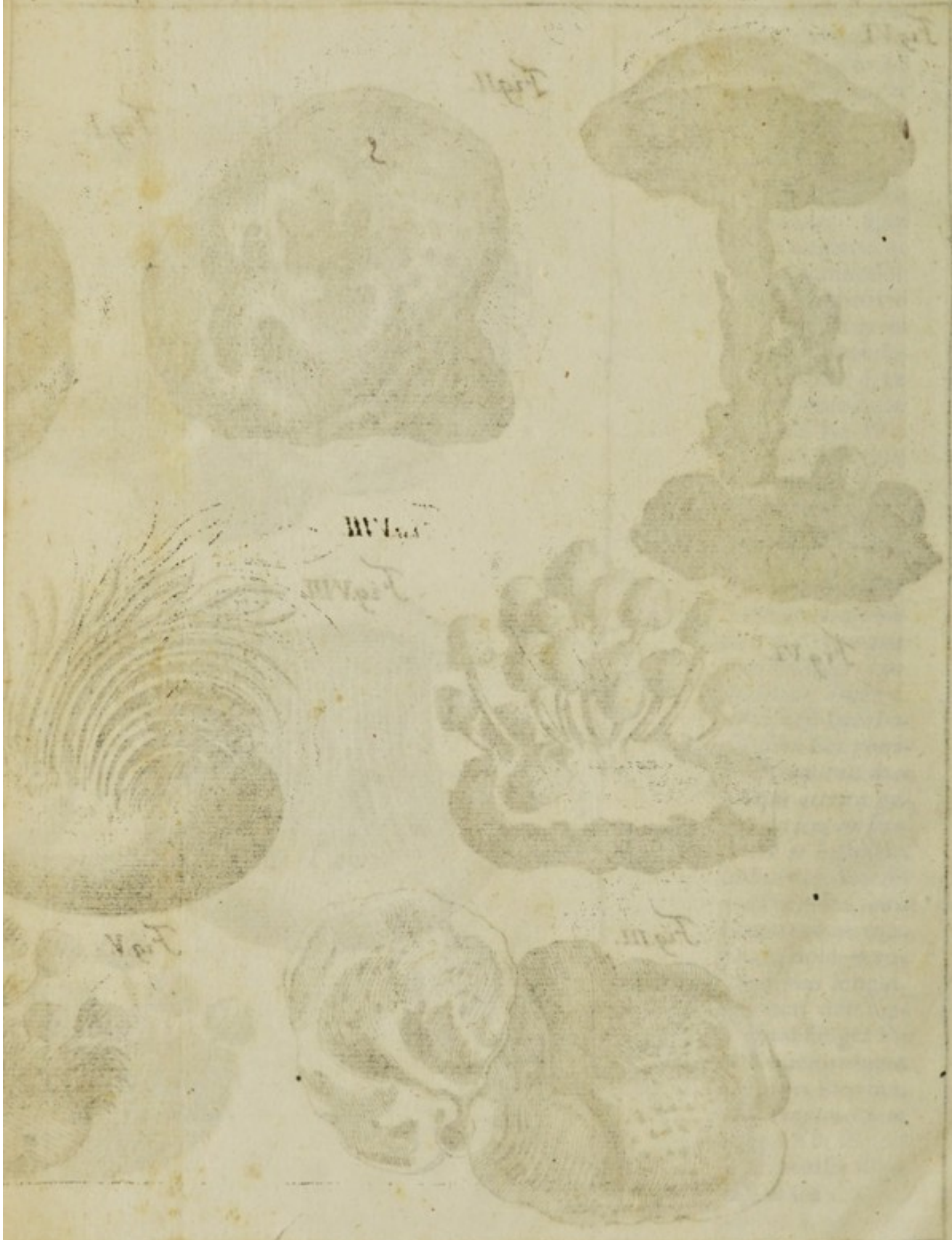

Fig. III.

Fig. V.

1

2

3

4

5

6

7

